

BIBLICAL AND DOCTRINAL
BIBLE SOCIETY

Digitized by the Internet Archive
in 2023 with funding from
University of Toronto

From the Canadian Methodist Magazine.

March. 1885.

THE DEATH ROLL.

The Methodist Church of Canada was startled to hear that Joseph Onasakenrat, better known as Chief Joseph, of Oka, had died. This devoted and extraordinary man died very suddenly at Caughnawaga, on the 9th of February. He had not been well for some days; but his case was not alarming until a short time before his death. In an hour he was not, for God took him. Chief Joseph's funeral service was held in Great St. James Street Church, Montreal, and was attended by several hundreds, both whites and Indians. He has rendered great service to the cause of God, by his translation of the Scriptures into his native tongue.

The deep interest manifested in his death throughout Canada and the United States, he remarked, could not be explained by anything but what the man has suffered for freedom and done for truth. Prof. Shaw proceeded to give a brief sketch of his life-history, as follows: "He was stricken down at the early age of 36. He was born at Oka in 1845. At the age of fourteen he was sent to Saint Mary's College, Montreal. He was afterwards employed as secretary to the Sulpicians at Oka. With growing influence amongst his tribe, he was soon elected to the position of a chief. About the year 1871 his people, wearied with the oppression they had to endure from those who should, by the law of heaven and earth, have been their protectors and guardians and friends, of their own accord concluded to try and see if they could find in Protest-

antism the liberty and light which the Almighty designs should be enjoyed by every human being, and so, headed by Chief Joseph and others, they sought the sympathy and aid of the Methodist Church, which, at least, has befriended the Indians, not only in these older Provinces, but also in the North-West, as much as any religious body of to-day in the Dominion. A Methodist missionary was sent to them, schools were opened, and every effort made to elevate them socially and morally, as well as religiously. In 1876 our brother was received as a probationer, and completed the usual four years' course, reading his course in French. He was ordained in 1880, and appointed to the Missionary work at Caughnawaga and St. Regis. In entering upon this work he felt the need of having in his own language the glad tidings of the Gospel of Christ. Since 1667, when the Sulpicians were really made, by Louis XVI., the trustees and guardians of these Indians, no copy of the Word of God was ever placed in their hands. Indeed, when the Methodist Church entered upon its missionary work among these Indians, it was found that very few of them could read at all. Joseph died young, yet he lived long enough to give his countrymen a copy of the holy gospels in their own tongue."

By this achievement he has won a truer title to immortal fame than the greatest warriors of his race; and the Christian virtues of Chief Joseph reflect a purer lustre than the warlike prowess of a Brant or a Tecumseh. It seems a mysterious providence that, with the promise of such future usefulness, he should be so early called from labour to reward. But being dead he yet speaketh by the example of his godly life, and by the priceless gift to his people of the Word of God in their own tongue.

Extracts from Reports of the Upper Canada Bible Society.

The report of the Montreal Bible Society shews that though their free contributions have decreased, their income stands at about the same figure as before. They have, after careful inquiry and correspondence with the Parent Society in England, undertaken a most important and interesting work, the publication of the four gospels in the Iroquois language. They have ascertained that there are several thousand of this tribe in both Quebec and Ontario, and that Chief Joseph, of Oka, the translator, is quite competent thus to give, with their help, a good and useful version of the gospels to his own people.

1880, p. 6.

The report of the Montreal Society also indicates progress and tells of increase both in the number of issues and the amount of income; so that the Committee is feeling encouraged to resume colportage work in the English-speaking districts. It has had four French Colporteurs employed for longer or shorter periods. The Committee having advised the Parent Society to publish the four gospels in the Iroquois language, an edition of 1,000 copies has been printed in Montreal, with the imprimatur of the British and Foreign Bible Society, and at its expense. All Canadian Christians will regret to hear that the translator, Chief Joseph Onesakeurat, has since been taken from the church on earth. But they will rejoice when they think how sweet must be his rest, not only from his labours, but also from the persecution to which he was subjected; and probably it may be said of translators of the Holy Scriptures more truly than of any others, that "their works do follow them."

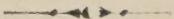
1881, p. 7.

The work of the Montreal Bible Society is encouraging, for though, like ourselves, they have to report a decrease in the total number of their issues, caused by the publication of the Revised Version of the New Testament, there has been an increase in their issues of Scriptures in the French language, and the general result of the labours of their French colporteurs are regarded as more satisfactory than in any former year. The Committee had so received testimony of the usefulness of the publication of the four Gospels in the Iroquois language. The Rev. J. A. Dorion, the active missionary among the Indians at Oka, reports: "The Iroquois version of the Gospels is rendering great service to our mission, and it was greatly wanted here."

1882, p. 7.

THE HOLY GOSPELS.

TRANSLATED FROM THE AUTHORIZED ENGLISH VERSION
INTO THE IROQUOIS INDIAN DIALECT, UNDER THE
SUPERVISION OF THE MONTREAL AUXILIARY
TO THE BRITISH AND FOREIGN BIBLE
SOCIETY.

PRINTED BY JOHN LOVELL & SON, FOR THE BRITISH
AND FOREIGN BIBLE SOCIETY.

MONTREAL.

—
1880.

NEH

NASE TSI SHOK8ATAK8EN

NE

SÖNK8AIANER IESOS-KERISTOS.

TSINIIOT TSI TEHO8ENNATENION ONI TSI ROIAHTON
NE SOSE ONASAKENRAT.

TRI TEHARISTORÄRAKSTA NÉ JOHN LOVELL, TEIÖ-
TERISTORÄRAKON, NEH ROTIKARIAKÖN TSI TEKA-
RISTORÄRAKON NE KAIATONSERATOKENTI
TEHONRENIATHA SKANIATARATIKO8A
ONI TIOTIAKE RATITIOK8AJEN.

TIOTIAKE 1880.

92914

TIOTASA8AK8EN

RAOIATONSE RATOKENTI 8ATIO.

/. *Ori8atokenti Tsinihoiaton ne Roiatatokenti 8atio.*

1 KENH Kaiaton tsinithoteneb8ensinon ne iesos-Keristos, David roienha, Abraham roienha.

2 Abraham roienha ne Isaak ; Isaak roienha ne Jacob ; Jacob roienha ne Judah tanon ne rontateken-hokonha.

3 Juda roienha ne Phares oni ne zara thamar rote8e-tonni ; Phares roienha n'Esron, Esron roienha n'Aram.

4 Aram roienha n'Aminadab, Aminadab roienha ne Naasson ; Naasson roienha ne Salmon.

5 Nok ne Salmon roienha ne Booz Rahab rote8etonni Booz roienha n'Obed, Rut rote8etonni ; Obed roienha ne Jesse.

6 Nok ne Jesse rohnontio David roienha ; David ronontio roienha ne Salomon, Urikenha rone rote8etonni.

7 Nok ne Salomon roienha ne Roboam, Roboam roienha n'Abias ; Abias roienha n'Asa.

8 Nok n'Asa roienha Josaphat, Josaphat roienha ne Joram, Joram roienha n'Osias.

9 Nok n'Osias roienha ne Joathan, Joathan roienha n'Achaz, Achaz roienha n'Ezechias.

10 Nok n'Ezechias roienha ne Manassé, Manassé roienha n'Amon ; Amon roienha ne Josias.

11 Nok ne Josias roienha ne Jakim, nonen Babylonke siiaron8atinask8enhasere, nihon8iraiuentaon ne Jakim nehne Jechonias tanon ne rontatekenhokonha.

12 Nok nonen siihon8atinask8enha Babylonke nihon8iraiuentaon ne Jechonias nehne Salathiel ; Salathiel roienha ne Zorobabel.

13 Nok ne Zorobabel roienha n'Abiud ; Abiud roienha n'Eliacim ; Eliacim roienha n'Azor.

14 Nok n'Azor roienha ne Sadok ; Sadokroienha ne Achim nok n'Achim roienha ne Eliud.

15 Nok n'Eliud roienha ne Eleazar, nok n'Eleazar roienha ne Matthan, Matthan roienha ne Jacob.

16 Nok ne Jacob roienha ne Sose n'On8ari rone nok aonha ionk8ate8ettonni ne lesos-keristos ron8antan8en.

17 Kentho kati kahiaton tsinikon teiotereseranet Kaieri ia8enre teiotereseranet tsinatehiatere n'Abraham tanon ne David ; Etho tsiotasa8e tsiniiore Babylonke siiaron8atinask8enha8e Kaieri oni nehneh ia8enre nateiotereseranet ; Etho are tsiotasa8e Kaieri are nehneh ia8enre teiotereseranet tsiniiore niiehona-keraton ne Iesos-Keristos.

18 Kenh nia8enhon tsi ronakeraton ne Iesos-Keristos : On8ari ne ronistenha, Sose ron8atiniaktenhni ; ok taontierentsi onen oia nionnhoten, areko ok ohseronni siniteron eh nthote8eiennonni ne Rotkon-Roiatato-Kenti.

19 Nese 8aonni ne rone, Sose tsinihori8ak8arision 8arere senha ioianere notasetonkeha taha te8entete tsiniiot nahatehate.

20 Nok tanon sekonom nehe nihanontonnionsk8e, Raronhiakeronon 8ahotehtsaten, nok 8aha8enhase : Sose, David iaienha, tosa tesanonhianik ne taese-niiasehake ne teseniteron : Kahtiken onk8e eh niaakoieren, Rotkonse Roiatatokenti roiatonni ne kaiat-takon raiatat.

21 Nok roskenraketa enkenhake nenhio8iraientane ; Iesos enhtsenatonk8e : Asekenraonha sari8atontane ne kari8aneren.

22. Neh 8ahonni etho naha8enserон naho8ennaierte ne Niio, Rotitokensehak8e ron8a8ennakarata-tsk8e, ratonhak8e :

23 Iah tekanak8aienteri nenhio8iraientane ; Emmanuel enhon8anatonk8e ; neh sakat naiahiron Niio te8ak8ekonhatie.

24 Ak8ekon 8ahari8aierite tsinithotati ne Raron-hiakeronon nonen Sonsahaie ne Sose, ok Skennen tatonsaharhoton ne rone.

25 Nok ki tanon iah othenon tehaiieren tsiniiore iarennakerate ne tako8anen roienha ; nok Iesos 8ahonatonk8e.

---

2. *Tekenihaton teioteri8asonterak8en.*

1 HEROD Shihonontiio, nihonakeraton ne Iesos tsi tkanataien ne Bethlehem, etho kati 8ahonne8e Asen nihat Ratisenno8anens tsi tkarak8inekens nonta-honne.

2 Rontonne : kahnon8e nihonakeraton ne Sitaeronon Ron8anontiio 8atonsere ? Tionk8atkathon ne rahotsistok tsi tkarak8inekens ; nese 8aonni taiak8e nasak8a8ennioste.

3 Herod 8ahoteronhienten tsi nahoten 8ahari8a-ronke, nok kanatak8ekon ne Jelusalem taiontonnek-hon.

4 8asakoiataroroke ne ratitsihenstatsi, oni ne rattiations ; 8asakori8anontonse, 8ahenron : kahnon8e, nen-rennakerate ne Keristos.

5 Bethlehem, taonniron, aseken etho niiot tsi roiat-ton ne rotokensehak8e raton :

6 Iah teionatakenrat ne Bethlehem Kon8anatonk8a Sitaeronon rakhonatenata, enhiakotoheststen ne kana-to8anens, aseken enthaiakenne ne Ra8ennio enhon-8ennakeraton rahotiok8a Israerroron.

7 Ethone onen n'Erod otasetonke ionsasakononke

ne ratisenno8anens, 8asakori8anontonse : katke ak8a non8e nithonatkathon notsistok.

8 Nok Bethlehemke iasakotori, 8asaka8enhase : 8ase8e hetsise8aiatisalha ne raksaa ; nok ensesk8arori nonen hentsise8aiata tsenrion, aontiesenhake hahi8enniostana oni nii.

9 Ak8a neok Saharihokten neh nikarihoten, tonta-hatiiakenne ethone oni oksaok Sakon8aken n'Otsistok ne thonatkathonne, ahonha 8akahente tsiniiore iahonne8e, nok etho iatkatane tsinon8e nihottonni ne Raksaa.

10 Iah tiiasieri8ahe8e tsi nahontsennonni Sonsahontkatho n'Otsistok.

11 Iahonta8eiate, etho 8ahon8aiatatsenri raksaa nik8ekon ne ronistenha On8ari, 8ahontisk8entaren tsi rentakere nok 8ahon8a8ennioste. 8ahatinonteksi ne rahotihnata nok 8ahonhion, o8istanoron, kanetanon, kaienk8arakon nok kanonk8atseranoron iontatiatokasta.

12 Rahotiserentakon 8asakotokaten ne Ra8enniio ne tosa Erodne iahonsahontohestste, okkati tiiohahate Sahonthahita tsi Sahontenti.

13 Onen Sishonatention, Niio raoronhiakeronon 8ahotokaten ne Sose, 8aha8enhase : Satketko, tetsiat-tak ne Raksaa oni ne ronistenha, nok Egyptke iase8atek8asen, eholi iase8enterontak tsiniiore ienskon-rori : Aseken n'Erod enhoiatisake ne raksaa, aonton-seke ahorio.

14 Iahaietak8e ne Sose, iokontatie 8athoiatatak8e ne raksaa oni ne ronistenha nok Egyptke niionne.

15 Ehnniore eh iehatiteron tsi niiore iarenheie n'erod ; ehare non8e enskat iakaierite tsi niha8en ne Roianer, tsi ratonhak8e ne Rotoken sehak8e : Egyptke ieshinonkon ne riienha.

16 8ahonak8en n'erod sahattoke tsi ion8anikou-hatenni ne ratisenno8anens, 8ahatennhane 8ahonta-thento n'eksaokonha tsi ni Kanata, oni tsi ni-aon-8entsia ne Bethlehem, tekoni teiakaoseriakon nonton-

tasa8en, aseken etho niiore nitiotasa8e tsi ron8aror ne Ratisenno8anens.

17 Ehare non8eenskat taho8ennokate tsinitha8en ne Rotokensehak8e Jeremi :

18 Rama non8e nate8atenonhianite ; ontsitoko, Sahaka8ensenanion, 8ahakonikonraksenserion oni : Rachel iakonnhatens n'akohienhökönha, iah oni othenon tataionikenra8enrie aseken onen iako8entaon.

19 Sarenheie n'erod, oksaok ne Raronhiakeronon ionsahorori ne Sose Egyptke iehenteron.

20 8aha8enhase : Satkestsko nok tetsiatak ne raksaa oni ne ronistenha, nok Israerreronke niionsase8e : Aseken onen rona8entaon ne ron8aiatisask8e nahon8ario ne raksaa.

21 Onen ki are ne Sose Sahatketsko, 8athoiatak8e ne raksaa oni ne ronistenha, nok Israerke niionsahonne.

22 Nok tanon Sahari8aronke, tsi Archelaiis shonontio ne Sitaerononke, ne Erod rahonaktake, Sahatsanike nethe niiaconsahonenon ; Raronhiakeronon kati are sahorori ne Sose, ne Galilene nonk8ati niiasonhne

23 Nazareth Kanatakton 8ahontien ; onenare iakierte tsiniha8en ne Rotokensehak8e ; ratonhak8e ; Nazaretronon enhon8anatonk8ake.

3. Asenhaton Nateioteri8asonterak8en.

1 EHN8E sikaha8is ne Sa8atis nihotasa8e 8asakorionnien tsini honon8entsia ne Sitaeronon.

2 Ratonne : Sase8atat re8at : Aseken onen akta ih8e ne Niio rahonakerasera.

3 Aseken onen 8ara8e ; ne rotonhak8e tsi ra8en ne Rotokensehak8e Isai : Kenhni ha8ennoten ne karhakonson ra8ennotaties, ratonnes : hetsise8ahaaseronnen ne Roianer, tsionmarak8enhaton tsi rohatenion

4 Oniak8aher onon8erhon ionniaton ne rahotseronniat nok ona rotiatannhenne ; tsistarare tanon otsinakontak8ane otsikketa ronnhek8en.

5 Ok kenh tontaia8en tsi non8és'en's nires, Jérusalem, Judée nok oni ratinakeraserak8ekon ne Jourdain taiointentionko oni neneh.

6 Nok ak8ekon tasakonek8ahestonhatie, Jourdain Kaihonhakon, tsiakotiatoke8enhatie tsi iakori8aneren.

7 Nok tanon 8asakoken Kentioko8anen, ne Phari-sien, oni Sadusean ratiri8anontons aontenek8aeste, 8asaka8enhase : Ka8atsiraksensk8a ! Onka ietsirori naese8atek8ase ne Niio raonak8ensera ?

8 Tioseret Kati ne tkari8aieri tsi Sase8atatre8at.

9 Nok tosa sekon aonsese8atonheke ne se8ani-Konrakon : Abraham se sak8aniha. Aseken nii K8arori, tsi haak8eni ne Niio kenhiken kanenhia-keron aontasakoiatineken8e n'Abraham sakoienko-honha akenhake.

10 Onen ak8ekon niiekon8atiri8enton tsinikon iote-rronton ; nese 8aonni tsinikon ne iah te8aianiiontha ne 8ahiio enkarontiakon nok otsirake on8ation.

11 Nese ok 8ahi nii na8enke k8anek8ahesta nakai-eronnihake tsi tsise8atatre8ata ; nok tanon n'onaken tare neh senha rok8eniatsero8anen, ak8ekon iah te8akerihonte neok oni ne rahota akatha8a : rahonha en-setsise8anek8aheste Rahonikonra tokentiserakon oni otsirake.

12 Raha8e ne rashe8ata, ak8ekon enhase8e ne rahonatsia, rahononsoharake ienhate8eienton ; nok ne k8ahe otsirake n'iah te8as8as ienhoti.

13 Ethone sikaha8is, Iesos iahoiatorenne ne Sa8atis Kaihionhakon ne Jourdain, Galile nontare neh raniente nahatenek8aheste.

14 8atharihoroke ne Sa8atis, 8ahenron : ii tanon teioton8entriohon naskenek8aheste nok kenh ise ta-keri8anontonni.

15 Nok tanon ne Iesos tontahenron : etho niarc

thiiotonbak : Aseken etho niiionkhiri8isahani naetenir8aierite. Ethone onen ok tarennikonriake.

16 Nok nonen Sahatenek8aheste, Satontahatesko-ko ; nensok tontonteronhiakhasi, nok ne Sa8atis 8ahoken ne Niio Rahonikonratokenti Orite rotiatonta-k8enhatie Karonhiake nontare.

17 Nok Karonhiake oni taha8enninekenne, 8ahen-ron : nehne Riienha ronoronk8ako8a, rahonhake 8a-kien nakenoronk8asera.

4.

Kaierihaton nateioteri8asonterak8en.

1 ONEN non8a ne Iesos karhakon iahotori ne Kanikona eh non8e iatahonikonraseren n'otkon.

2 N'onen saha8entontiete ne kaieri ni8asontasen onen 8ahatonkariake.

3 Ethone oni onen ne sakonikonrotak8as 8ahotera-nentakten, 8ahenron : Toka Niio Iaienha akenhake, tsiron kanatarok 8aton kehiken Kanenhiakeron.

4 Iesos tontaho8enna8eron, nok 8ahenron : Kaiat-ton : iah kanatarok ok tenronnhek8en ne ronk8e, nese oni tsinitha8enninekens ne Niio ,

5 Ethone notkon onatatokentike niiahoiateha8e, nok ononsatokenti kanonsakenhiate iahostsk8aren.

6 Nok 8aha8enhase : toka Niio Iaienha akenhake, iasatiatent : kaiatonse 8ahi : tsi entesakotori ne rao-ronhiakeronon ratisnonke ensistsk8aratie tosa aesasi-tak8arase n'onenhiake.

7 Iesos tontaha8enhase : Kaiaton nah oni : Tsi iah tatatsenikonraseren ne Iaianer, ia Niio.

8 Sekon notkon tiononto8anen niionsahoiateha8e, nok On8entsiak8ekon 8ahonatonhase, oni tsiniiotieren ne tekarensaron ;

9 Nok 8aha8enhase : Ori8ak8ekon kehiken enkon-hion, ka8ennioki, on8entsiakte iatasatonstsoten, ask-sennaien.

10 Nok tanon tontahenron ne Iesos : ehrenset, sat-

konseraksen! Aseken kaiaton, tsi entsennaien ne Roianer, ia Niio, raonha ok oni hentse8enniostake.

11 Ethone onen notkon 8ahotka8e, nok ok eh kanenraratie ne ratironhiakeronon oni 8ahon8anonte.

12 8ahari8aronke ne Iesos tsi ron8annhton ne Sa8atis, Galilé niahare.

13 Ehren oni Sarete ne Nazaretne, Capernaiim niionsare eh ionsahatien, kaniatarakta kanataien, tsi tetiaton8entsianekhenhatie ne zabulontanon nephtali.

14 Ne are nehne niakaierite tsi nihatohak8e ne Rotokensehak8e Esai, raton.

15 Tsi 8aton8entsiate ne Zabulon oni ne Nephtali tsi 8ahohatatie ne teioniataroien, isinonk8ati ne Jourdain, nehne Galilé niah teiakori8ioston.

16 Tohiken asatakón iakonnhetiene, kas8athetsero8anen 8aontkatho; nehoní nak8a tiakononk8isenne ne kenheiatne, 8atiakos8athene.

17 Ethone oni onen ne Iesos tahatasa8en 8ahateri8anoton, oni 8ahenron; Sase8atatre8at aseken akta ih8e ne Niio rahonakerasera.

18 Tsi tehoteniataratasehatie ne Iesos tsi kaniatäre ne Galilé, etho 8asakoken iatakekenhaha nehne Simon, Tier ron8anatonk8en, tanon André teiatennontere, iataharosk8e, aseken nitsiask8ask8e.

19 Nok iasaka8enhase: karo kasene, nok ii enkenon Onk8e entsitsiarioka8inesheke.

20 Ok etho taiatsiak8arisi ne raonahare, 8ahon8asere.

21 Sekon ihsí niiore niionsare ehare sasakoken iatakekenhaha oni nehne, Sak, Zepedé roienha tanon San teiatennontere, kaon8akon niiati, tehonti ne ron8aniha Zepidé, satik8atak8as ne raonahare; nok iasakononke.

22 Ok etho taiatsiak8arisi ne raotihon8eia oni ne ron8aniha, 8aon8asere.

23 Nok ne Iesos tehoststekafenhatiesk8e, tsini 8aton8entsia ne Galilé, Sakotatihiates tsi kanonsoton n'ononsatokenti, rorihotasionhaties Ori8atokenti

Karonhiakeka, nok Sesakotsientonhaties n'iatekannrotenson, tsi ok naiakoiata8enseke n'onk8eokon.

24 Nese 8ahonni 8ahasenno8annha rahotinakera-serakon ne Syrian; eh onikenh iontatiathesk8e n'iakonnaronnion, niatekannrotenson, Otkon iakontienni, iaka8ennitaronnis, iakoiatakenheion; nok sesakotsienthak8e.

25 Nok kentioko8anen tahon8anoteratiete ne Galilé, Décapolis, oni ne Jerusalem, Judée, nok oni nisinonk8ati ne Jourdain.

5.

8isk-haton nateioteri8asonterak8en.

1 8AHATTOKE ne Iesos tsi kentiko8anen ron8anoteratie, onontoharake niiyahare: nok eh iahatien, oksaok 8athon8atiataton ne raotiok8a.

2 Nok kenh nahaiere tsi 8asakorihonnien.

3 Iakotaskat n'iakonikonrenten: aseken ako8enk ne karonhiake.

4 Iakotaskat ne teionsenthos: aseken entsionta-tenikonraie8enthote.

5 Iakotaskat n'ok tiiaka8eron ia8eronhatie; aseken ako8enk en8aton non8entsia.

6 Iakotaskat ne tkari8aieri iontonkariakta oni iakoniatahata: aseken enhiointatatahten.

7 Iakotaskat niakota'nitenraskon, asekēn entsionta-titenre.

8 Iakotaskat n'iaka8eriasio: aseken enhon8aken ne Niio.

9 Iakotaskat n'iakolianerensiio: aseken Niio sa koienhokonha enhiointatenatonk8ake.

10 Iakotaskat ne kari8ioston iontatkenrenseron-niatha: aseken ako8enk ne karonhiake.

11 Ense8atsaskat ne katke kiok, niatekon enhietsii-enhase, enhietsironhiakente oni, nok oni nii akeri8ake uiatekon enhietsiienno8enta-nionhase.

12 Se8atsennonni oni se8atonnaren, aseken ko8a-

nen ense8atsennonniate ne karonhiake : aseken etho nihon8atiierase ne thonatierenton Thotitokensehak8e.

13 Ise ahiootsis tsi ion8entsiate ; nok tanontokat en8atasoko ne teiootsis, ohnahoten tentsie-iotsistar-hote ? neok 8ahi skasta n'aste iaiakoti nok taionsk8as-eronk8ate.

14 Ise ahos8athesera tsi ion8entsiate : iah8ahi tanton aiotaseton n'onontoharake kanatahere.

15 Iah oni 8ahi ok8irokon tiieiehaserotha nahe-haseroten ; iehaserotak8ake 8ahi enhienioten ; nok ak8ekon tenhiakos8atheten ne kanonskon ieteron.

16 Eh kati oni nise nase8aier teietsis8atheten ne se8as8athesera nonk8eokon etho naonta8e ahon8anen-ton ne Etsise8aniha Karonhiake tenteron.

17 Tosa se8erhek skianerenserarisionhe kenh ; iah : neh tanon nakierite tsinihatiaton ne Rotitokense-hak8e.

18 Aseken k8arori, ohenton naonsonton8entsiarisi, iahtekonte tsi ienkaijerite tsinikaiaton ak8a ok oni eh nia8ensere.

19 Onka kiok, enskat oni ahari8aiesate tsinikon 8ak8arori, etho'k' oni nahaiere tsi asakorihoniien nonk8eokon, neh raonhaa nenthosennaska n'onen ienra8e ne karonhiake ; nok tanon nenthori8aieriton tsi ensakorionnienni enhasennanoronne ne karonhi-ke.

20 Aseken 8ak8arori, iah karonhiake tese8etane ne iah senha tentise8ari8aierike tsi niiot ne ratiaiat oni ne Pharisien.

21 Se8ari8aronkas tsi ron8atirorisk8e ne se8ah8ot-sera : Tosa shерio nonk8e ; nok enhon8ari8ente non-kakiok enhata8entho.

22 Nok nii, katon, enhostonte nonka kiok ok ten-horihose enhonak8ase ne teiatennontere ; nok tokat enha8enhase : iah tesanikonra, enhon8ari8ente tsi katsienhaien ; nok nenha8enhase ; tesanon8ara8enrie, rore8atseraien n'onesson ahon8aiatonti.

23 Tokat oni onen iahase8e tsinon8e nitse8enniios-

tane ne Niio, eh aonsaseiarane tsi ronikonraksens ne tsiatatekenha ise sari8ake.

24 Ok eh sati tsinahoten ahsa8i, niare saseniri8aseronni ne tsiatatekenha ethone tentese ienseri8aierite oni.

25 Tosa sanisko naonsaseri8aseronni tsinon8e nasenikonraksaton, aseken iotteron ne kariton iahon8arrihon, nok tehaiatoretha ia honsahorihon, nok iaiesannhoton.

26 Ori8iio tsi konrori tsi ok enskarokten nonaken katak8en ne k8enis tentesiakenne neh non8e.

27 Se8aterientare tsini hon8atirir8atati ne iestsisothokonkenha: Tosa satenak8aiesat.

28 Katon kati nii, ok satekari8aneren neneok oni takon8akanerake ne tsiothon8isen nakon8askanekseke.

29 Tokat tsi se8eientetakon naskarati sari8aintenni, stako, ihnnon oni iasati: aseken senha ioianere ne skati taonsaskaratake ka8ennioki tosa tsiatak8ekon Oneson aontetsirat.

30 Tokat tsi se8eientetakon nasenentsati sari8aientenni, itsiak ihnnon oni iasati: aseken senha ioianere ne skati tasenentsontake tsiniiot ne tsiatak8ekon 8atetsirate.

31 Sekon are oiah son8atirori: Tokat onkakiok enhate8entete ne rone, raiatonseronkih ne tetsiontekhasjata.

32 Katon kati nii: Onkakiok enhate8entetane ne rone niah kentehsera tenhiostonth, iatehaiati ki enhakaronni, nok onkakiok enshotiniake netho ionk8e ori8iio tsi enhonnike.

33 Se8ari8aronken oni tsi ron8ennenni ne se8atsotserakenha: Tosa tsesat Niio Raosenna; ensatacennaierite tanon tsini sarharastston.

34 Katon kati nii: Tosat seri8anirat tsiokoni naontahiotieraton: iah oni tsi karonhiate, aseken Niio rahonistsk8ara.

35 Iah oni non8entsia; aseken ne konrasitoke8ata

ne rahosita; Tosa oni Jerusalem; aseken Onontiook8a raotenata.

36 Tosa oni seri8anirastst ne Sanontsine aontastako: aseken iah task8eni, nenskat oni asennratonni ok ne's'en's' ne kanonk8iseraontsi.

37 Neok tanon kenhak ne sa8enna: enh, enh, iah, iah; aseken nisinonh kari8aksen.

38 Se8ari8aronken oni tsi kaiaton, 8aton: Okara iatenskene n'okara, nok n'ona8ira, ona8ira.

39 Katon kati nii: Tosa se8ahtsent; ok eken tanon non8a, tokat tsi se8eintetakon aiesaranonsaiake senatonhas oni ne skati.

40 Tokat oni onka kiok enhiaiatonseron ne sakhare tahakanerake, iahatson kenik8ekonhak natiata8i.

41 Onka kiok aiatennekaronk8en ahetsiatenrosen tsiniiore ne se8ateniententsera, asennon n'iasohestst.

42 Hehtson n'iari8anontonni, nok tosa hetsiataron-tiens ne ranihas.

43 Se8aterientare oni sekon tsi ron8atirori: ens-henon8ehake ak8ekon nonk8e, nok tanon enshes8en-seke tsiniiakon iesas8ens.

44 Katon kati nii: Shenon8ehak ne iesas8ens, nok Teshenon8eratonsek ne iesakenronni, sheiateras8i-iosten ne iesakenronni, nok sheiaterennaiennihek ne teiesonnharikhons oni iesakenrenseronnis.

45 Aia8ens iaonteri8ihe8e ne tokenske etsise8aienza aonton ne Etsise8aniha Karonhiake tenteron: aseken iah tatehatihas, ok satesakos8athetenni ne ionk8etaksen tsiniot ne tionk8etaieri.

46 Nahoten ensatonnrank8ate neneok ashenoronk8ake ne iesanoronk8a? iah oni kenh naha eh tehatiierha ne ionk8etaksen okonha?

47 Tokat non8a neok teseiarhoton ne tesatennontere, ohnahoten iesoheststa tsiniot notiake? iah oni kenh neneh eh tehatiierha ne ionk8etaksen.

48 Eh tanisa nontese8ari8aierik tsinithori8aieri ne Etsise8aniha Karonhiake tenteron,

6

Iaiak-haton Nateioteri8asonterak8en.

1 SE8ANIKONRARAK tosa 8ene kenhak nenhietsitenre ne iakotent, n'aionttokanion; aseken iahki othenon tatatsise8ari8aserak8ase ne Etsise8aniha Karonhiake tenteron.

2 Tosa kati se8ate8ennoten n'onen enhietsitenre; tsinihatierha ne Kaianeren ronatkon8aroron rati-riho8anatha tsi ronterennaientak8anionk8a, oni tsi tekanatokenhaton ne tahon8atirensaron n'onk8eokon Ori8iotsi k8arori ak8a iehatiatentatha.

3 Kenh tanon nasiere n'ashetenre, tosa 8attok ne sesenek8ati tsini8atierha ne tsi Se8eintetakon.

4 Tosa senestonhak tsi satanitenron; nok ne ianiha n'iah othenon tehotrenhostenni, 8ene enhronni tsi tenshiari8aserak8ase.

5 Nok n'onen ensaterennaien; tosa shenakeren ne kaianeren rona tkon8arorokton, ratinon8e nahatitake n'onen ronaterennaien, aontonk8eneste oni tsi tekanatokenhaton ahon8atiken n'onk8esonha. Ori8iio tsi k8arori tsi iah othenon teshotirhare n'onakenke.

6 Nok tanon nise nensaterennaien satatennhton sanonskon, teiakanerese ne Ianiha tsi saterennaien; nok ne Ianiha ne tiotkon teiakanere tsi oni non8e niiotaseton, 8ene enronni n'onen henhiatonraseronse.

7 Nok oni n'onen saterennaien, tosa ok neh ton-tasatasafhak tsinihatierha ne iah tethonetakon; aseken ronnere neh ensonk8entenrate tsi 8eso enhiak8atati.

8 Tosa kati ietsinakeren: Roterientare se ne Etsise8aniha tsinahoten tese8aton8entsioni ohenton natsise8ari8anontonse.

9 Kenh kati nense8aiere nense8aterennaien: Tak8aienha ne Karonhiake tesiteron! aiesasennaien!

10 Aiesa8enniostake! aiesa8ennarak8ake non-8entsiakne Karonhiake tiesa8ennarak8a.

11 Tak8anont ne kenh 8ente iakionnhek8en niato-8enniserake.

12 Sasanikonrhen ne ionk8ari8aneren tsi nioot nii tsionk8anikonrhens nothenon ionkhinikonraksata.

13 Nok tosa aionk8asenni ne kari8aneren ; ehren tanon tak8ari8ak8iten ne iotaksens, aseken ise ne tsiniienhen8e ensenakereke, kasastensera oni Kanentonsera iah takari8entane. Amen !

14 Aseken nentsise8anikonrhen tsinikon ietsinikonraksaton nonk8e, enshonikonrhen ki oni nise tsinikon hetsise8anikonraksaton ne Etsise8aniha Karonhiake thenteron.

15 Nok tanon niah tentsise8anikonrhensere, iah ki oni ne raonha taonsahonikonrhen tsinitsise8anikonraksata.

16 Nok nense8entontiete, tosa tense8atkonsastaren tsinihatierha ne Kaianeren ronatkon8aroron, n'ia-taonsahatierkenha's' ak8ekon aiownttok tsi ronenton-tieton. Ori8iio tsi k8arori tsi iehatiaitentatha.

17 Nok tanon nise, satkonsohare, satoka oni n'onen sentontietane.

18 Ne tosa aiownttok, nok tanon ne Ianiha ak8ekon tehakanere, raonhaa teiakanere tsi nonnisataseton, 8ene enronni n'onen tenhiari8aserak8ase.

19 Tosa se8arorok non8entsia ahotsoko8atsera, otsinon8a, oskenra oni entiatek8isa, ne oni ne sakonasetha rotinikonrotak8as ratinensk8as oni.

20 Neh tanon se8atateroroks Karonhiake tiostsoko8atsera, n'iah othenon tekontiierha notsinon8asonha, iah oni ne ratinensk8as.

21 Aseken tsinon8e nikaien ne se8atsoko8atsera etho ki oni non8e iekaien ne se8eri.

22 Okara 8ahi aos8athesera n'oieronta ; toka non8a iah othenon teiohre ne skarake tsiatak8ekon teios8athe.

23 Neh kati ne iah tentiori8aierike ne sakara, tsiatak8ekon kitentiokarasheke ; toka kati non8a neh saien ne tetiokaras, oh kati onte ak8a niiatenhia8enne tsinon8e tetiokarasko8a.

24 Iah taonton onka tekeni taokos8etseraientake ;

aseken tokat saiatatenhos8en, enhonon8ene ne saiatat ; ok ne's'en's ne saiatat enhokonnienste, enhokenron ki ne saiatat, iahkati oni nise taonton ne sataietsiio-tense, ne Niio tanon notkonseraksen.

25 Nese 8aonni k8arori, katon : Tosa tese8aterientaraka tsu tsionnhe, tsinahoten ense8ake, tsu oni nahoten ense8anekira ; tsioni ni8aststa ne se8aieronke, nahoten aese8atseronniate : iahken senha atonhhest tekanoron tsiniiot natennatsera, nok oni ne ieieronke tsiniiot ne iontseronniatha.

26 Tese8aiatoret notsitenhokonha ; iah tekontiienthos, iah oni tekontiient8ak8as, iah oni othenon tekonte8eintons ne kanonsoharakeson ; nok sane sakonontens n'Etsise8aniha Karonhiaktehenteron. Iah ontaken senha ise tetsise8anoronk8a tsiniiot n'ononha ?

27 Onka oni tsinitcion hahak8eni ne tsu tiotkon tabotatenikonrharake se8asita nabatatneniestste ?

28 Nahoten oni ahori8ake tese8atatenikonrhare natak8enpi ahoris8ake ? Tese8aiatoret tsiniiot tsu konteiarous n'ahontesonha : iah teiotiiote iah oni etkontiseriies ;

29 Nok sane K8arori, roiatanerak8atonnesane ne Salomon, nok iah non8enton tiihero tsu ratseron-nisk8e tsiniiot n'ononha.

30 Iah ontaken senha ise tatsise8aseronni tsiniiot n'ohontesonha, non8a iohniote, nok n'enhiorhenne kakiok non8e ien8ation, O Kanoron ki onte oni tsu se8anikonrasto ?

31 Tosa kati tonsese8anikonrharak, n'aese8aton-heke : nahoten naha enhiak8ake ? ok ne's', nahoten ente8anekira ? toka's' oniken nahoten ente8atseron-niate ?

32 Etho'k' sek nehne niiot tsu ronnesaks ne iah tehotianere : roterorientarese ne Karonhiaktehenteron. Tetsise8aniha tsu eh niiot tsu tese8aton8entsioni.

33 Neh tanon tas-e8atierent se8esak ne Niio raho-nakerasera, nok ne kenh ioha8iton aksekong nehne ok tentkonne.

34 Tosa kati tonsese8ennikonrharak toh naia8enne tsi enhiorhenne ; aseken enkene nenhiorhenne tsi nateioton8entsiohon : se8enniseratson se 8ahi niok8eniatsera.

Tsiatak-haton nateioteri8asonterak8en.

1 TOSA tesheiatoret nenserheke tosa taiesaiatorete.

2 Aseken, ok eh nentsiesaierase tsinensheierase ; oni tsi entsiehsatenienthase nensheiatenienthase

3 Oh nah oni nia8ens tsi sattokas onaonskeri rokarisenne tsiatakekenha, iah nise tesattokas ok iateiohnaharohare sakarisen.

4 Ok ne's' nasiron : niare tanon tiatakeken skohko sakarisen onahonskeri ; nok nise nikaronta ne sakari-sen.

5 Onk8etaksensk8a! neh niare sasoko nise sakari-sen, ethone ensaterientisake oh nasiere aonsasoko ne tsiatakekenha rokarisen onaonskeri.

6 Tosa erhar ietsiiatiens nori8atokentison, tosa oni ne k8isk8is ietsiiatiens ne se8anekorha ; iotteront ne takonk8aseronk8ate nok aietsiiatakari.

7 Se8ari8anonton nok enhietsiion ; se8esak nok en-se8atsenri ; se8annhontishon nok enhietsinnhotonk8ase.

8 Aseken ron8a8is ne rari8anontons ; ratsienries ne resaks ; ron8annhontonk8enni ne rannhohaiaks.

9 Onka nah neh non8a n'onenhia ahontahaon ne roienha ne kanatarok ahori8anontonse.

10 Nok ne kentsionk enhari8anonton oniare ontek-henthaoon ?

11 Tokat non8a ise ne tsionk8etaksenhokonha eh nioire tsi se8ak8enion n'iolianere aontaietsiion ne ietsii-enhokonha ; ohkati onte ak8at niiot ne Karonhiake Tetsise8aniha tsi entesakaon tsiniiakon ron8ari8anontonni !

12 Tsini tesaskaneks naiesaierase ne tkari8aieri, etho oni nise naseieras ; aseken eh nikaianerenseroten eh oni nihotirihoten ne Rotitokensehak8e.

13 Tatsiata8eiat tsinonkati nikannhohaha ; aseken ne Kannhoho8anen oni teiohahakaron oneson iakoatenha8itha ; Kentioko8anen oni neh nitiens.

14 Aseken nikannhohaha niohaha oni ne Karonhiake iakoatenha8itha ; kenh oni niiakonha ne ietseries.

15 Se8atatenikonrarak kati, enhietsiiatorenne ne rotitokensemseraksens, teiotinakarontonha enhohnatiatontak8enhatie, nese naoskon Ok8aho oni tsini hatinensk8as.

16 Rati8eiennake kati entietsiienterestak8e. Kanenharaniiiontha kenhna ha nohiktake, Katen 8ison honion8arake aonhianiiionthake ?

17 Nese 8ahi ne karontio 8ahiio ki ne 8aiāniiiontha ; tsikiniiot ne karontaksen 8aiaksenki 8aiāniiiontha.

18 Iah non8enton 8aiaksen tiaonhianiionten ne karontio ; tsikiniiot ne karontaksen, iah ki te8aiāniiiontha ne 8ahiio.

19 Tsinikarontake n'iah te8aiāniiiontha ne 8ahiio, enkaiakon nok otsirake en8ation.

20 Rati8eiennake kati ok entise8aientereste.

21 Tsiniakon ne ionkennis : Se8enniio ! Se8enniio ! iah tehonta8eiatane ne Karonhiake ; neok tanon ne ronikonraieriton ne kakeniha karonhiakon thenteron.

22 Kentioko8anen enhionkenhase n'ethone te8en-niserate : Se8enniio ! Se8enniio ! iah kenh na ha ise tesasennakon tsi ionk8atokensehak8e ? iah oni kenh ise tesasennakon tetsiakhiiatek8atanion n'onatkonse-raksens ? iah oni ken ise tesasennakon niatekon iori-Sanerak8atenion tsiniionk8aiieranion ?

23 Ethone tanon nii onen tentekheienhase ; iah non8enton tetk8aienterine : ehren kati ise8et tsi non8e nikiteron, ise ne se8ari8aneraakskonko8a.

24 Onkakiok rothonte tsinahoten katon, nok enhate8eienton, neh tenthiiatenientenste ne ronk8e oststen-rake rotenonsonni ;

25 Enhiokennore, nok etho tenhiohnonke nenkanabaronnionne, tenhio8eratase oni, iah othenon taia8enne aseken ioniron tsi kentsk8ahere.

26 Nok tanon non8a ne rothonte tsinahoten katon nok iah tahate8eienton, neh tenthiiatenientenste, ne iah tehonikonra onesaronk8ake rotenonsonni.

27 Nok nentiokennore, etho tenhiononko n'oneka, tentio8eratase oni, enkanonsienenne ak8a ihken ionerak8at tsi en8atkenrenseronni.

28 Ak8a ihken ionerak8at tsi 8ahakohnerak8enhaton tsinihoianerenseriiro nonen sasakotatiasi.

29 Aseken eh ki nitiotte tsi sakotatis tsinilosaststensera, nok iah tsinihatierha ne ratiatons.

Satekon-haton nateioteri8asonterak8en.

1 Nok kentioko8anen ren8anontteratiene satontaha-nontastsnente.

2 Saiatat eh raiataratie ne roststa8is, iathotontso-thase ne Iesos, nok 8ahenron : Saianer ! ak8ase ok tasanonnto nasere shitsient.

3 Nok ne Iesos iahonisnonsaerhase, nok 8ahenron : eh nontonkenikonra8en, satsie8entann. Ak8a oksaok sahaiiegentane.

4 8ahenron ne Iesos : Senikonrarak tosa onka sherrori ; 8as tanon rahotihenton ratitsihenstatti seri-8aierit tsini hori8ataton ne Moïs aia8ens neh 8enc ahonohnien.

5 Nok nonen siahara8e ne Capernaimke, rasenno-8anen 8ahoiatorenne ronitentasehatie.

6 Nok ratonne : Saianer ! Saiatat nakennhatsera ra8ennitaronni nok 8eso oni tsi roronihiakan.

7 Tahenron ne Iesos : ehienke, nok enhshitsiente.

8 Tontahenron ne rasenno8anen : Saianer ! iah se te8akerihonte n'iasata8eiante nakenonskon ; enskat ok tanon aontasatati, nok enshaie8entane.

9 Aseken nii neok nonk8enc 8akaterihonte, sekong kis 8atons nakheienhase nakonk8eta, 8as, nensok 8are ; tihaiataate, kats, tare ; nok nakennhatsera kenh natsier, oksaok eh nenhaiere.

10 Sahonerako ne Iesos tsiniiot tsi 8aharonke, 8asaka8enhase ne ron8anontteratiene : Ori8iio tsi k8arori, tsi iah te8atkathon n'Israerroronke neh niko8anen te8etak8en.

11 Nese 8aonni katon kentioko8anen, tsi tkarak8inekens oni tsi Iate8atsothos nentienseron, nok enskatne ienhatik8ekon kanakeraserakon ne karonhia-kon, Abraham, Isaak, Jacob.

12 Nok nak8a Niio sakoienhokonha astste tsi oni non8e tetiokaras ienhiontatiatonti, eh non8e natenthionsenthoseke oni tenhionnokaraniehonheke.

13 Ethone onen 8aha8enhase ne rasenno8anen : 8as, nok etho nenhia8enne tsiniiot tsi tisetakon. Eh oni nikaha8i tontahaie8entane ne rahonnhatsera.

14 Onen non8a ne Iesos iahara8e tsi thononsote ne tier, kanaktake kaiationni ne tier ron8ennhonsa ioton-k8arhos ionon8aktani.

15 Neok nathanisnonsaerhase; oksaok sontkestsco nok 8atiakosniene.

16 Nok nonen Siiokarahane, kentioko8anen eh8a-ontatiataktate notkon iakohnatiennine, Ak8ekon Sasakoiatineken8e, Ak8ekon oni niionsasakotsiente tsiniiakon iakohnon8aktanihak8e ;

17 Neh naontakaierite tsiniha8en ne Rotokense hak8e Isai, tsi ra8en : 8athatakek8en ak8ekon oni ionsahaha8e nonk8annraokonkenha.

18 Sahattoke ne Iesos tsi kentioko8anen 8ahon8aia-torenne, 8ahari8anonton ne tahatiaiahke.

19 Saiatat ne raiatons 8ahoiatorenne, 8ahenron : Saianer ! tiotkon enkonhnontteratieseke tsi ok oni non8e niienhense.

20 Tontahenron ne Iesos : Iohnatsonhionton nahane Tsistso, nok kontsinakonni notsitenhokonha ; Nok ne Niio Roienha ak8ekon iah tehoien natkonsera.

21 Tihiatate 8ahenron nehneh : Saianer ! takater-harat niare Shiiatatahannha ne rakenikenha.

22 Tontahenron ne Iesos ; kasts taknonteratie, ion-tatiatata naka8enheionta.

23 Ok ron8anoteratietane ne raotio8a tsi Iahatita.

24 Iokontatie taka8eroten ak8a ikenh ka8ero8anen, skanorons hahatihonhiohne ; rotas sane ne Iesos.

25 Akta niahonne ne raotio8a nok 8ahon8aiete, ronton ; Saianer ! tak8aiatakennha 8atiak8enheie.

26 Tontasaka8enhase : nahoten Se8aterontha nise8erientaha ? Ethone tontahatane, 8ahatarbase no8eron oni tsi kaniatare ; nok oksaok tonsaka8eriiake.

27 8ahakohnerak8enhaton ne tciekanneronhion nok 8ahabironhion : Onkah nah kehiken, ak8ekon no8eron oni tsi kaniatare ro8ennarak8a ?

28 Nok nonen sihaonrarho skaionhati, Gersenian raotinakeraserakon, teniase notkonseraksen ronatienni taiatotasi tsi ioshon8enion iathon8aterate ; iah onka tetsiontoheststak8e neh non8e tsi natehohnatehnonhianitonne.

29 Nok 8athotihenrete, 8aniron : nahoten taseniente, Iesos Niio Iaienha ? taskenironhiakentane ken tsi kenh nontase, areko sane tiieiohe ?

30 Iah ihnun teken, k8isk8is iohnentioko8anen tkonnesk8e tehiohnastskaontiesk8e.

31 Ron8anekennihak8e kati nohnatkonsersaksen, 8akonniron : tokat ensesk8aiatineken8e, astion ki arahona kenhiken tkonnes k8isk8is niliaonsaiak8e.

32 8asaka8enhase, 8asene : tontakontiiakenne, nok eh niiakonne ; nensok ne k8isk8is 8akonteko kaniatarake iakontiatonti ak8ekon oni etho 8akonniheie.

33 8ahonteko ne k8isk8is sakotinonnhak8e ; kana-takon niionsahonne iahontrori tsinaha8enne, oni ne teniase Otkon rohnatiennine niatatake.

34 Kanatak8ekon 8aheiakenne 8athon8ateratana ne Iesos : nok nonen sahon8aken, 8ahon8aneken ne ehren aonsarete tsinihonaton8entsia.

Tioton-haton nateioteri8as onterak8en.

1 SAHATITA nok tonsahaiaiake, sara8e tsi thotenata.

2 Saiatat roiatakenheion Kanaktake raiationnitie eh 8ahon8aiatthe8e. Tehakanere ne Iesos tsinithonetakon, 8aha8enhase ne roiatakenheion : Sanikonrannironhak kien ! sonterake8e ne sari8aneraaksera.

3 Nok ne ratiaiatons tahonniron ne rahotinikonrakon : ori8iio tsi rari8aiesatha kehiken.

4 Roterientaratsihon ne Iesos tsini thotinikonrasens, 8asaka8enhase ; 8ahenron : oh niiotieren tsi 8anon tonniontseraksen se8anontonnions.

5 Kah nikaien senha 8atiesen ; naiahiron : Sonterake8e ne sari8aneraaksera ; tsiniiot ne, satkestsko, nok satenti ?

6 Neh kiok oni aese8atokatak8e tsi rok8eniatseraien ne Niio Roienha non8entsiake aonsaharake8e n'iakohri8aneren ; Ethone 8aha8enhase, satkestsko, nok ionsashaf ne sanakta, nok sasatenti.

7 Tontahatkestsko nok sahatenti.

8 Ak8ekon ok 8ahakohnerak8enhaton tsinahoten 8aontkatho, nok 8athon8anon8eronnion ne Niio tsi eh nikak8ehniatseroten sako8i n'onk8e.

9 Sekon isiniiore niionsare ne Iesos, eh iahoken ne ronk8e, 8atio ron8aiasts, renstsk8ahere are tsi raka-rotasiatha, iahatati, 8ahenron : taknonteratiesek. Tontahatenstatsi nok 8ahosere.

10 Tsinikari8es tehotskakon ne Iesos, 8atio rao-nonskon, eh iaonta8eiate ne ratikarotasions oni nonak8aiesentasonha, etho oni ne rononha takarane tsi ronatek8ahere ne Iesos oni ne raotiok8a nok 8ahon-tekhonni.

11 Tsiniiot tsi 8ahontkatho ne Pharisian ; 8asakotiri8anon tonse ne raotiok8a, ronton : oh niiotieren tsi tehontonts ne etsise8ako8anen, ne ratikarotasions oni ne ratinak8aiesenhokonha ?

12 Nok tanon ne Iesos rothontetsihon, 8asaka8enhase : iah othenon tatehon8aton8entsioni ne ratetsiensts ne skennen tiiakonnhe, neh 8ahi tanon ne iakohnon8aktani.

13 8asene tanisa, oni ietsirori tsinahoten kenton

ne kenh nika8ennoten : atanitenron ikere, iah natate-8enniotsera. Aseken iah neh tekheroriane ne tionk8etaieri aonsaiontatre8ate, neh tanon ne iakori8ane-raakskon.

14 Ethone ne Sa8atis raotiok8a 8ahon8aiatorenne nok 8ahonniron : oh niiotieren nii oni ne Pharisian iotkate ionk8entontietha, nok ne sentiok8a iah tehnentontietha ?

15 Iesos tontasako8enna8eron : tsinihat ron8ati-honkara8i tsi 8atenniote, en8aton kenh nahotinikonrak-sen seke tsinikari8es ratik8ekonhaties ne rohniakon ? ien8atenniserihe8e ki tanon ne ienhon8aiatenha8e ne rohniakon, ethone onen enhonetontietahnion.

16 Neh oni sakat katke asehtsi nitiakohnanentaktak8en n'onen iok8enniakaionhon : aseken enhione-hare ne kennanentaktak8en tanon onen senha enhio-sonhio8annha tsi teiorihon.

17 Lah oni katsetakaionne teiehnekarha n'otsitsia-se, aseken tenkatsetarite nok en8a8erontane. Kat-setasetsike's'tanon 8aheren notsitsiase iah nehne oh taia8enne.

18 Tsini kari8es neh rohtarak8en, rasenno8anen eh 8ahoketote rahohenton ne Iesos 8ahanitente 8athat-tontsoten, ratonne : Kheienha onen tiaka8enheion ; karo ki tanon aontasete, nok sanisnonsaerhas nok entsionnheke.

19 Tontahatane ne Iesos, Sahne, oni ne raotiok8a.

20 Skaiatat ne tsiothon8isen onen tekeni ia8enre niiosoerake sijonnrrakaionse, 8ahohnonterane, nok iakaienta tsi tetkak8athon ne raotiata8i.

21 Aseken te8atonhak8e na8erientakon : ne'k'ok's' oni ne raotiata8itne iakienda enskie8entanese.

22 Nok tontahatkarhateni ne Iesos, 8athatkaneren nok 8arenhase : tsiaken kien ! nese sesatsiente tsi tisetakon. Nok oksaok sakaie8entane.

23 Nonen siiahaha8e ne Iesos tsi thononsote ne rasenno8anen, 8asakoken kentioko8anen ronteren-notha, otiake oni ronaterakareraston.

24 Sasaka8enhase : saseniiakenn : Katiken ia8en-heion nese ok ne iota. Nok ok taon8aieron.

25 Tsi kati ak8ekon sonsahatiiakenne, ethone iaha-ta8eiate, iahanentsa, nok sontketsko.

26 Ok kenh tiiakaha8e tsi 8ate8ateri8areni neh non8e.

27 Onen shihotoheststonhatie ne Iesos, teniiase teniron8ekon 8ahon8anoterane, tehotihenretane, iatonne : David Iaienza ! takenitenr.

28 Nok n'onen siiahara8e kanonskon, 8ahon8aiato-renne nok 8asaka8enhase, 8ahenron : tisenetakon ken tsi enkk8eni tsinahoten seniri8anontons niihne ? ton-taniron : Ori8iio on8e, tokenske Saianer ensk8eni !

29 Ethone kenh niiahaiere nikarake nok 8ahenron : Etho niiia8enn tsinitisenetakon.

30 Nok tonsaniron8eksi ; Sasakotia8enratse, 8ahen-ron : tosa onka ietsirori.

31 Nok tanon ne rononha, ok eh ionsaiatasaa8en, 8athon8arensaronnion tsini ionsane.

32 Ak8a onen shishiakenhonhatie, eh 8aon8aiathee8e iah tehatati oni Otkon rotienni.

33 Oksaok sahatati nonen sonsakaiakenne n'otkon, ak8ekon ok 8ahakohnerak8enhaton, 8ahahironnion : Areko non8enton etho tetia8enhon n'Israerroronke.

34 Nok ne Pharisian 8ahonniron are nenehe : ot-konseraksen rohiehna8ase tsi sesakotek8atha n'otkon-seraksen.

35 Nok sane ne Iesos ak8ekon nontaha8enontonha-tie tsi kanataienton oni iohnatak8enraron, Sakotatis-k8e tsi ronterennaiantak8anionk8a, rorih8anaton-hiesk8e n'Ori8ase Niio raori8atokentitsera, sesakot-sientanionsk8e oni niakohnon8aktanionnisk8e tsi ienakerenion.

36 Sasakotenre, nonen sahonikonraientane tsiniiot tsi ratinakere, ok tiiatehonarenihon aniosiken teioti-nakarontonha iah teiotiien ne ranonhne.

37 Sasaka8enhase ne raotiok8a : Ori8iio tsi kaeto-8anen nok kenhnihiatiha ne rotiote.

38 Hetsise8ennitentas kati ne Rahetak8eniio ahontasakotori kannhatesra tsi rohetaien.

10

Oieri-haton nateioteri8asonterak8en.

1 ETHONE ne Iesos iasakononke ne tekeni ia8enre nihati raotiock8a, 8asakok8eniatseron, naonsasakohnatek8ate n'otkon aiakohnatienni, oni aonsasakotitsiente tsiok naiakohiata8enseke.

2 Kenthal ratisennare ne tekeni ia8enre nihati : Simon ton8ako8anen, tier shon8anatonk8en ; tanon n'iatatekenha San.

3 Philippe, Barthelemy, Aton8a, 8atio rakarationsk8e ; Sak alphé roienha ; Lebbé Tadé ron8anatonk8en.

4 Simon kanaenronon ; tanonne rotenninon, Sitas Iskariot.

5 8asaka8enhase ne raotiock8a tsi iasakotori ; 8ahenron : tosa tanon eh niiyahase8e tsi ratinakerenion ne kaiattonni ratisennaiens, iah oni tsi rohnatenataien ton ne Samaritanronon.

6 Israerrononke ok tanon tese8aststekafa saietsiiahaharat ne iakohiatatonhon.

7 Ense8atonheke n'onen enhietsiatiatisheke : Onen akta ta8e ne Niio raonakerasera.

8 Saietsitsient n'iakonon8ak tanionni oni ne iakoststa8is, Saietsiionnhet n'iaka8enheion ; iesentenraton, Sasetenrat ki.

9 Tosa se8arorok no8istanoron, o8ista oni aontake ne sanatatserakon.

10 Tosat iase8aiarenhaf ne kaneka niienhense8e, tekeni oni tahese8atiata8itseraintake, ahta, nok oni natennists ; aseken tehotentson nahon8anonte ne ratiotenserioo.

11 Nok ne kakiok non8e tkanataien iense8atenatorenne, se8ari8isak onka iakorihonte naiesate8eienton, etho oni tsiterontak tsi niiore ensesatenti neh non8e.

12 Tesatenon8eraton kakiok non8e iensata8eiate : ensiron : Skennen kenhak ne kenh kanonskon.

13 Tokat entiakori8aierike ne iakohnonsote enhia-korane ne skennen, nok ne iah, iseke tente8e.

14 Kakiok non8e, tsiok oni non8e iah tenhietsinakk-totanire iah oni taiontaonsatate ne sa8enna, ensesara-sitoke8e nonen tentesiakenne neh non8e.

15 Ori8iio tsi k8arori tsi senha enhiotesero8anaten neh non8e, tsiniiot ne Gomor oni ne Sodome nonen tentesakoiatoretane tsi nense8aton8entsiarisi.

16 Etho niiot tsi iak8atori tsiniiot ne teiotinakar-tononha ok8ahotserokon iakon8anatori, se8atatenikonrarak kati se8anikonriiohak oni.

17 Se8atatenikonrarak kati nonk8ene nonk8ati ; aseken enhietsiiatinionte tsi rontkennishata, enhontennhane oni aietsisok8a8eson tsi ronterennaientak8a.

18 Oni ii akerihonniat enhietsiiatenha8ison raho-tihenton ratikorason nori8iio ahonnonni tsiki niiot nonk8eokon.

19 Nok tanon nonen enhietsiiena, tosa tese8atatenikonrharen tsi nahoten aese8enron, tsi oni naese8a-iere tsi aese8atati : aseken enk8a8ennon neh non8e nenkaha8i.

20 Aseken iah ise taese8atati, Ehtsise8anihase rao-nikonra ense8atatiate nethone.

21 Ienkahe8e n'ok ne neh teiatennontere enhori-8ente kenheiatne, Roniha ne roienha, ratiksaokonha ensesakohnatkarhateni ne ron8atiienha nok ensako-tirio.

22 Ii aksenna enhietsis8ate nonk8eokon ; neok tanon enhatsennonni ne iatenrokten.

23 Kakiok non8e tkanataien entietsikenrenseronni, neh noia tetkanataien niionsase8e : aseken ori8iio tsi k8arori areko ok on8entsiak8ekon tentise8enonton tsiniioreentre ne Niio Roienha.

24 Iah senha tethanontons ne ron8arionnienni tsi-niiot ne sakorihonnienni, nok oni ne rannhatsera tsi-niiot nak8a raiatak8eniiio.

25 Ethose ok nithotte ne ron8arihonnienni tsiniiot tsi rate8eiensta, oni ne rannhatsera tsiniiot tsi ron8annhas. Tokat non8a otkon ron8anatonk8en ne Raniserak8eniio, toh kati onte ak8a senha niienshon8atinatonk8ake ne sakohienhokonha.

26 Tosa kati othenon se8atsanisek. Aseken ak8ekon niien8atotasi ne iotaseton, oni niien8aterihotasi tsinikon ne ioteri8aseton.

27 Tese8ari8athet tsinahoten asatakon k8arori, nok kanonsakeson tatese8ahenret tsinikon tek8atsiaoni.

28 Tosa se8atsanisek tsinahoten aiorio noieronta, iah tanon taiorio natonnhests; neh tanon se8atsanisek tsinahoten aiotirio natonnhests oni noieronta nok tsirake iaiotiiatonti.

29 Iah kennah tekatsitenserake tiiatekehnes n'enskat k8enis? Ak8ekon sane etsise8aniha sako8enniio tsi konnes.

30 Ieohe oni ak8ekon 8asheton tsinikon se8anonk8iserote.

31 Tosa kati se8ateronsek senhase ise se8aiatanoron tsiniiot n'otsitenhokonha.

32 Onka iah tenhakatchasere nonk8ene, iahki oni nii taontahiiatehase raohenton ne Rakeniha Karonhiakte thenteron.

33 Nok tanon nenhakatonnhiiase nonk8ene, tenthiiatonnhiiase ki oni nii tsi thenteron ne Rakeniha.

34 Tosat se8erhek skennen ken kienne non8entsiakte; iah neh tekienne ne skennen, ashareko8a tanon.

35 Aseken tekhekhasionhe ne iatatienda, tiatatienda, oni ne tiatatsafa.

36 Neh oni enshon8as8enseran nak8a rahonnhatseraokon.

37 Onkakiok senha roniha, ok ne's' ne ronistenha senha sakonoronk8a tsiniiot nii iah tatehakeri8atson; ok neh sakat ne senha roienha ok ne's' ne raienha senha sakonoronk8a tsiniiot nii iah othenon tatehakeri8atson.

38 Oni ne iah tenhatketathe ne raoronhiakensera nok ahakianenha8e iah othenon tatehakeri8atson.

39 Oni nenhononstaton tsi ronnhe, enhotonse ; neh tanon enshatsenri nenhakate8entetase.

40 Onka tenhiahrhoton, tenhakarhoton ; nok ne tenhakarhoton tenhorton ki ne takatennieton.

41 Onka rotokense tenhorhoton tsiniiot tsi rotokense ; eh ki niiottsi tenhon8ari8aserak8ase tsiniiot ne rotokense, nok ne thori8aieri enhokonnienste, eh ki nenhon8atonraseronse tsiniiot ne thori8aieri.

42 Nok oni ne ska8isa ok onekanos aon8anekanon-ten saiatat nakitiok8a ; ori8iio tsi k8arori tsi iateka-konte tenhoteri8aserak8ase.

11

Enskat haton ia8enre teioteri8asonterak8en.

1 NONEN saha8eienmentane ne Iesos 8asakoiane-renseron ne raotiod8a, akte niiionsare, nasakorihon-nien asakotati oni tsi ronatenataienton.

2 Ethone oni ne Sa8atis 8aharonke tsini hatiera-nions ne Iesos, teniase ne raotiod8a iasakotori ahon-8ari8anontonse aniron :

3 Ise ken ne kari8ataton on8entsiake entre, katen ohia enshak8arhareke ?

4 Tontasako8enna8eron ne Iesos, 8ahenron : 8asene nok satsisenirori ne Sa8atis tsinaoten tsiatkathos oni-tsiaxonkas.

5 Tsiekens ne teieron8ekonne, tsiontenties ne iesi-naksen, tsiontons n'iakoststa8is, tsionronkas ne te-ionhontak8ekon, Tsiontonnhests niaka8enheion, nok iontataronkatenti ori8atokenti ne iakotent.

6 Iakotaska ne iah tenhiontateri8aintatennire nii akeri8ake.

7 Nok nonen sonsaiatenti, Iesos Kanenrakon iahatati, 8ahenron : nahoten se8atkenseronnonne karhakon ? Ok8ire kenh ne te8atkarenrons tsi iahote ?

8 Oh kati nekenhen nahoten se8atkenseronnonne ?

rok8enniatsanit kenh ne etsise8aken ? tsiniiot ne rotinontiioson.

9 Oh kati nekenh ak8a nahoten ? Rotokense onteten ? enh, k8arori tsi sakotoheststenni ne Rotokense.

10 Aseken raonha roton tsi 8aton n'oiatonseratokenti : ienhiiatori nenhiahaaseronnien tsini ienhense.

11 Ori8iio tsi k8arori, tsi iah sekon noiah tehona-keraton neh senha hahaiatanoronke tsiniiot ne Sa8atis ; nok sane neh nak8a nitraha ne Karonhiake sekon neneh senha ieshaiatanoron.

12 Tsinahe thonakeraton ne Sa8atis, ethonahe site-8askennhen ne Karonhiake, nok neki ne ratisaste rontk8enies.

13 Aseken ne Thotitokenseak8e oni ne kaiatonseratokenti ok iarennakerate tehon8arensaronnions.

14 Nok naese8atontatseke tsihenkiron ; nese 8ahi ne Eli tontarene.

15 Ionronk ne tenhionhontakarontake.

16 Ohnahoten taontakheiatenientenste neh niionk8etoten ? ne's' teshontieren ne ratiksaokonha tsi iont-kerontak8a ratistsk8aronnion nok iesakotinonks ne rontenrookon.

17 Ronton : ionk8aonra8aton nok iah tatese8anon-niak8en ; ioterennatatenrat ionk8aterennote nok iah tese8atatitenranion.

18 Aseken ne sa8atis iah tehonekirenhaties iah oni tatehostskaonties ; nok sane sekon ron8enni : Rotkon-seraien.

19 Nok ne Niio Roienha tehastskaons ranekirha oni ; nok ronton : Shako8ane, tsionekaka8e, rontenro oni ne ratikarotasions oni n'onak8aiesentasonha. Nok ki tanon 8ene iotonhon nateri8ak8arisionsera tsinonk8ati ne sakoienhokenha.

20 Ethone onen tahatasa8en 8asa kori8asten tsinon8e eso natehoieronnionhaton nok iah teshonata-tre8aton, 8ahenron :

21 Sententasere Kerasin, ise oni Betsaïta ! Aseken,

Tirne ok ne's'en's Sidonne etho naiori8anerak8ationke tsi naonkieren, katkaron ahontahonatakenrosenron tsinahonsahonatatre8aton.

22 Nese karionni katon, tsi k8arori : Tikenha tsi nensakote8eiennatsaniten ne Tirronon, oni ne Sitronon, n'onen tentesakoiatoretane tsinise niiot.

23 Nok nise Capernaiim, ise enskat ne iatesaketo-tak8e tsi teiesarensaronsk8e, tentesenonk8ihse n'ones-son. Aseken tsinikon satkathon n'iori8akerak8ation, aiotkathon ne Sodome sekon nah neh non8a na-kanataientake.

24 Nese 8aonni k8arori katon, tikenha tsi nenthon-8anak8isronhase ne Sodomronon n'onen tentesakoia-toretana.

25 Ethone ne Iesos tontahenron : O konsennaiens Rakeni, ok tise8enniio tsi Karonhiate oni tsi Ion8en-tsiate, ne tsi sheri8asetenni neh nikarihotens ne ionto-khas oni ne ienikonrasson, nok neh ne kenniakasa shetokatenni.

26 Eh niiot, O Rakeni, nehkitsi eh nitisanikonrii-hon.

27 Ori8ak8ekon Rakeniha raka8i ; iahonka tehon-8aienteri ne Roienha, ak8a neok ne Roniha, toka ken onkakiok enhakororihake ne Roienha.

28 Kasene ise ne tese8a8ishenheion oni se8a8ishen-ne, nok ii enk8asnienon.

29 Se8atketat nak8atientaniakt, se8ari8aienterhann oni tsi te8akeri8aieri oni keriasiio, oni ense8atsenri aotorisensera ne se8atonnhests.

30 Aseken iah te8ateri8atore nakeri8asonha, iah oni teiokste nakriena.

12

Tekenihatton ia8enre teioteri8asonterak8en.

1 ETHONE ne Iesos 8athahetiakon onatsia kaien-thoseron A8entatokentike ; 8ahontonkariake ne raotio-k8a ok kati neh 8ahatiratoskare nok 8ahonneke.

2 Sahonniron ne Pharisian tsi 8aontkatho : 8atia-8enre na8entatokentike eh naieiere tsinihatiiherha ne Sentiok8a.

3 Tontasako8enna8eron, nok 8ahenron : iah kenh tese8a8ennanotha tsini hoieren ne David oni ne rao-tiok8a Saontonkariake ?

4 Oh nihoyerent tsi iehota8eiaton Niio raononsakon , 8ahanatarake ne Ron8a8enniostak8a, iah se sane te-ho8enk narake iah oni ne raotiok8a, ak8a neok ron-naha ne Ratitsihenstatsi ?

5 Iah oni kenh tese8a8ennanotha ne Kaianerense-ra tsi iah tehotinnhis ne Ratitsihenstatsi n'ononsato-kentike ahotiioten n'a8entatokentike ?

6 Aese8aterientarake tsi 8ak8arori, tsi senha rai-a-tanoron non8entsiakne non8a ihres tsiniiot n'Ononsa-tokenti.

7 Nese karihoni iah taietsiri8enton ne iah teia-konnhikon naese8aterientarake tsinahoten kenton ne kenh O8enna : Atanitenrat te8akaton8entsioni iah n'ata8enniosta.

8 Aseken ne Niio Roienha raho8entsi i'a8entato-kenton.

9 Sonsahatenti netho, tsi ronterennaintak8a ni-ionsare.

10 Sariat eh raiataratie skati ronentsakenheion ; neh 8ahatiri8akenserak8e naon8ari8arho, 8ahon8ari-8anontonse 8ahonniron : iah kenh te8atia8enre na-8entatokentike aonsaiontatetsente ?

11 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : onkakiok tsin-nition Oson8akon iakaiatenne ne raotsenen, iah on-teken oksaok taonsahaiatatako a8entatokentike sane 8enniserate ?

12 Eso onte 8ahi tetiattihen tsi natekanoron n'on-k8e ok ne neh katsenen. 8atons kati naontaieri8aie-rite n'a8entatokentike.

13 Ethone kati onen 8aha8enhase ne ronk8e : sa-nentsak8arisi, 8ahanentsak8arisi nok sahaie8entane.

14 Sahatiakenne ne Pharisian, 8ahon8atsienhaien, ohonte nahatiiere naon8ario.

15 Nok tanon ne Iesos sakohnikonraienteritsihon, oksaok sahatenti; nok kentioko8anen 8ahon8asere, ak8ekon oni niiesesakotsienthak8e.

16 Nok sakonnhesehak8e nahatiriho8anate.

17 Naontakaierite tsiniha8en ne Rotokensehak8e Isai.

18 Iahiiatori nakennhatsera, ne riiatarak8en rironronk8ako8a neok oni 8akon8esk8ata ; enhiion nakenikona, neh ensakorori ne Niio raonakerasera n'onk8eokon.

19 Iah tahateri8atek8aseke, iah tatahohenretake, iah oni onka taon8a8ennaronke haha8ennotatietsi tekanatokenhaton.

20 Iah oni tahas8ate ne sekon nikaienk8arotonni-ons tsiniiore niienhasenniase ne kaianeren.

21 Ak8ekon ok nonk8e enhon8asennaniahesen.

22 Saiatat etho 8ahon8aiate8e otkon rotienni, teharon8ekon iah oni tehatati, nok sahotsiente: ak8a ki iah othenon tatetiotokte, rothare oni tehatkathonnions.

23 Ak8ekon ok 8ahakonerako nok iontonhak8e : iah kennaha neh tekenh ne David Roienha ?

24 Nok tanon tsi 8ahonaonsonkote ne Pharisian ; 8ahonniron are neneh : kehiken ak8a Beelsebul ok ahosennakon sesakotek8atak8a nonatkonseraksen nese 8ahi tkon8atkonserek8enioo.

25 Nok tanon ne Iesos sakohnikonraienteritsihon 8asaka8enhase, 8ahenron : tsini kanakeraserake n'iah skari8at tekenh iah ki othenon taonsakaieronnihake, tsini kanatake oni tsini ka8atsirake ne iah skennen, iah othenon taioteri8atentiase.

26 Nekati kehiken, non8a ; Rotkonseraksen ahonsahoiatineken8e ne ratkonseraksen, ak8akati 8ahi tatehotiri8ate : oh kati nenhionhatie tsi enhnina-kereke ?

27 Nok tokat tokenske Beelsebul ahosennakon tsi sekheiatek8ata n'onatkonseraksen, kahkati nithati-has ne ietsiienhokonha tsi sesakohnatek8ata ? neso 8aonni ok rononha tentsetsiiatorete.

28 Nok tanon tokat non8a Niio raonikonrake tsi sekheiatek8ata nonatkonseraksen, ori8iio kati tsi onen se8aiatorenhon ne Niio raonakerasera.

29 Oh naia8enne ne ronk8e iahota8eiaten ne roiataniron oni ahonensk8enhaton, ne iah niare tenhonerenkhe ne roiataniron ? ethone onen en8aton enhonen-sk8enhaton.

30 Onka iah teiakenik8ekon akte kinihotieraton, nok ne iah tateion kenienda8akon tsi keroreks, ratiesatha.

31 Nese 8aonni 8ak8arori, ak8ekon niien8aton naonsaiontatenikonrhense nonk8e akori8aneraaksera ; kenkaien nenhon8anikonraiesate ne Rotkon Ronikonratokenti iah neneh tetsiontatenikonrhensere.

32 Nok onkakiok ra8ennake roiesatak8en n'Onk8e Ron8aienha enshon8anikonrhense, nok tanon onka enhon8aiesate ne Rotkon Ronikonratokenti iah taon-saon8anikonrhense ne kentho on8entsiake iah oni non-8enton.

33 Ne ens oni ne se8aton : Sahiio, neki tsi karontio, 8aiaksen, neki tsi karontaksen, aseken kaikne kiok entieien teristak8e tsini karontoten.

34 Se8a8atsiraksensk8a, oh nahoni naia8enne naontakari8aierike tsi aese8atati, ak8ase tsionk8etaksen, aseken tsinitkananon na8eriane eh kiniiot tsi ien8atati na8ennasa.

35 Tronk8etaieri ak8aki neok tatak8as tsini tioianere tkananon ne ra8eriane ; nok ne ronk8etaksen neh ki tatak8as tsini te8ahetken ne ra8eriane.

36 Nese 8aonni k8arori: tsi neh tenhiontatiatore-tak8e nonk8e n'onaken te8enniseronte tsinikon tia-kotati ne ka8ennaksen.

37 Aseken sa8enna entsisarihoke8ate, sa8enna oni ensari8ente.

38 Ethone onen otiake ne ratiiatons oni ne Pharian 8ahon8enhase : Sainer! ori8iio tsi iak8askaneks ne tak8akanerarake iori8anerak8at tsi nasiere.

39 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : Ka8atsirak-

sensk8a oni kanak8aiesen, kari8anontons enskat ne iori8anerak8at, iah ki tanon takonhion ne iori8ane-rak8at neok tsi nihoiata8enon ne Rotokensehak8e, Jonas :

40 Aseken asen nonta asen oni ni8asontake tsionn-ho8ane kaiatakon iehaiatitak8e ne Jonas, eh kati oni nehneh nenhia8enne n'onk8e Ron8aienha, asen nen-8ata, asen oni ni8asontake on8entsiakon ienhenteron-take.

41 Ninivronon enkon8ari8asten ne kenh ka8atsirate tsi non8e Kaiatoretatsera te8enniserontake ; aseken ne rononha Jonas rao8ennake shonatatre8atak8en : nok non8a ne kenh ihres senha raiatanoron tsiniiot ne Jonas.

42 Entieromon Kon8akorako8a enhiakori8asten oni enhiakori8ente nekenh ka8atsirate. Aseken naonha On8entsiokten tsi ontaonsatatha ne Salomon raottok-basera : nok non8a kenhires senha isinon8e tsini aiatoten tsiniiot ne Salomon.

43 Katke tenthon8aiaken8e ne ranikonraksen tsirotiennine ne ronk8e, on8entsiathensne tenhastste-kafa ra8esakonhaties ahaorishentane, iah tanon taha-tsenri.

44 Ethone enhenron : eh ienske tsi te8akenonsote, tsinon8e te8akiakenhon. Nok nonen ensra8e, 8ahatkatho, ononsoskon isken, tsionhe8en oni skaraseston.

45 Ehren sarete, nok tsiatak nihat iionsasakohon-karon ne senha tehötinakaratsanit tsiniiot neraonha, eh saonne8e oni ionsahonta8eiate ak8a oni sahontenak-tonni ; nok ne kenh ronk8e iense8atohestste tsi nenshaiiese ; eh kati oni neneh nenhioiata8en ne kenh ka8atsirate ka8atsiraksensk8a.

46 Nok sekon ok sishakotarani nonk8eokon, astste tontahatitane ne ronistenha oni ne tehontennontere, ron8aiatisakonhatie tahatitharen.

47 Nok iahon8arori 8ahiron : kenh astste thonh-nete sanistenha oni tese8atenontere iesaiatisaks taese8atharen.

48 Sahenron tsi tontaho8enna8eron, neh nika8en-noten taha8enninekenne : Onka nakenistenha, onka onine tekatennontere ?

49 Nok iahatsiatate tsinonkati ne raotio8a, Sahenron : neh kehiken akenistenha, neh oni tekaten-nontere.

50 Aseken onkakiok enthon8anikonraierite ne Rakeniha ne Karonhiake thenteron, neh tohiken onkiatakekenha, oni onkia tennosenha, oni akenistenha.

13

Asen-haton ia8enre teioteri8asonterak8en.

1 OK neh sahenniserat satontahaiakenne ne Iesos kanonskon, kaniatarakta sahatien.

2 Nok kentioko8anen 8ahon8aiatorenne, nese 8aonni kaon8akon iahatita, nok eh tahatien, nok n'onk8eokon atsiaktatie tekanenraton.

3 Nok eso iori8ake 8asakorihotasiase tekari8aken-tonk8enke tsi Sahenron : Saiatat ne raienthos 8ahaia-kenne 8ahaienthosera.

4 Nok tsi rohienthonhatie, otiake nonatsia ohahak tatie 8akakerontane ; otsitenhokonha 8akonneke.

5 Nok otiake oststenrak8entarake 8akakerontane tsi non n'iah eso teiokenrahene. Ak8a neneh oksaok takateronten aseken nitkaienha.

6 Nok nonen sontakarakoten 8akontiatastsa ; nok tsi iah nakon tetioteronte ak8aki onstsa.

7 Nok otiake ohiktokon iakakerontane ; takonteia-ron nohikta nok 8ahotirio.

8 Nok otiake tsinon8e niion8entsiio iakakerontane, nok ontonna : skanatsia 8ate8atennia8eke, otiake iaiak ni8asen, otiake asen ni8asen onteiaron.

9 Onka tehaontakarontak8en naharonkate, raronk.

10 Ethone ne raotio8a 8ahon8ateranentakten, nok 8ahonniron : oh niiotieren tsi neok ne tesheri8aken-tonk8enni ?

11 Tontasako8enna8eron, Sahenron ! ne ki tsi

ietsiia8i nise naese8ari8aienterhane ne karonhiakeka, nok ne rononha iah tehon8ana8i nahatiienterhane.

12 Aseken sekong enshonhion ne roien, enshotiesten oni ; kenhkaien n'iah othenon tehoien, ieiohe ak8ekon enshon8ak8a tsinikonha roienha.

13 Neh kati 8aonni neok ne tekheri8akentonk8enni, ne 8ahi tsi enhontkatho iah tiiatahatikaraientane, iah onitahotinikonraientane.

14 Rononhake kati taho8ennaijerite tsiniha8en ne Rotokensehak8e Isaï, Ra8en : Ense8athontetie, ense-ronke nok iah ki taese8anikonraientane, oni tense8akaneratie ense8atkatho iahki tiiataese8akarahientane.

15 Aseken iotokoton tsi roneriasaniron nekenh ronon8entsiate ; iohniron tsi tehonhontakaronte, tehonatateron8ekon oni : Ratitsanis ne ratikarakake aontkathote, nok tsi tehonhontakaronte ahonronkate, nok raoneriane ahotinikonraientastak8e, nok iah taonsaontatre8atane, iah oni nii taonsakhetsientane.

16 Ionataskat tanon nise se8akara, asekcn kontkathos ; ionataskat oni ne se8aonta aseken konronkas.

17 Aseken ori8iio tsi k8arori, kentioko8anen Rototokensehak8e, oni ne thotiri8aierisk8e, ronaskanekon naontkatho tsi nahoten se8atkathos, nok iah tehonatkathon ; nok oni nahonronke tsi nahoten se8aronkas nok iah tehonaronken tsinise niiot.

18 Se8ataonsatat kati nise tsinahoten kenton ne raienthos :

19 Ne tsi rotaonsate ne ronk8e ne Niio rao8enna, nok iah tehonikonraientas, Ranikonraksen tare nok 8ahanensko tsinikon kaienthonne ra8eriane : neh 8ahi neneh roton, nohahakta ionatsiakerontaon.

20 Nok kenh kaien noststenrak8entarake ieioientaseron, neneh roton, ne rataonsatasts no8enna, ak8a oni 8ahatonnharens tsi 8ahaiena.

21 Iah tanon teioteronte ne rahonhake, ne se 8ahonni iah tateka8ishastste : ka8enniio'k'8ahorane kanikonraksensera, atatkenronniatsera's'oni, akari-onniate n'O8enna ak8a's'oksa 8ahatatenikonrotako.

22 Kenh kaien nohiktokon iekokerontaon, neneh, roton, rotaonsataton ne Niio Rao8enna, neh tanon tehonikonrharanis non8entsiakeka, tsioni niorihoten natsoko8atsera, neh kon8arios no8enna, nok iah tiie8atonnisaas.

23 Kenh tanon kaien ne tsi tion8entsiio ieiokerontaon ? neneh roton, ne rotaonsate n'O8enna, roni-konraientas, 8attonnisahas, 8ateiarons oni, otiake enskat te8ennia8e, otiake iaiak ni8assen, oni nasen ni8asen.

24 Sekon are oiah tonsasakori8akentonk8en, 8ahen-ron ; ak8a neh testiatieren ne Karonhiake tkanakeraseraien, ronk8e Kanenhiios 8ahaienthro raon8entsiake.

25 Nok tanon tsini kari8es rotitas ne kannhatsera, onen tare ne Ros8ens, kanenhaksen eneken tontahoti tsi kaienthon nok 8ahatohestste.

26 Nok nonen sontakaontonten, oni 8akanatsio-haren, onen 8ahotikentane ne kanatsiaksen.

27 Nok ne ratinnhatsera 8ahon8aiatorenne ne Ron8aianer, nok 8ahonniron : Saianer, iah kenh naha ne tehsaienthon ne kanatsiio ; kah kati nontakonne ne kanatsiaksen ?

28 Tontahari8aseraka, 8ahenron : neh 8ahi ne raks8ens eh nihoyer, tontahonniron ne kannhatsera ; asathontate kati ken eh iaiak8e nok aiak8ako ne kanenhaksen ?

29 Nok tontahenron ; tosa : On8a's' naha tsi ense-8ak8enhatie ne kanenhaksen ense8anioton-ko oni neneh ne kanenhiio.

30 Ioneronhatie tetsiaron tiateiaron tsiniiore ien-8attonnisa ; nok tsini ieienthok8as, enkheienhase nakennhatsera : neh niare tase8atierent se8ako ne kanatsiaksen nok se8enthokonnianion naontsahaton-hake ; akenonsoharake tanon niiase8ahaf ne kanatsiio.

31 Ohia are tonsasakori8akentonk8en ; 8ahenron : neh teskiatieren ne Karonhiake tkanakeraseraien tsiniiot, otsinek8ar kanen ieienthota, onkakiok 8atra-k8e nok raon8entsiake 8ahaienthro.

32 Neh tiaonhaa nitkanenhaa tsinikon ne kanensonha : nok tanon nonen ioteiaron ne senha sko8anen tsiniiot notiake, ak8a oni karonta iaonton ; iakae8e ki notsitenhokonha ahonenrokon kontsinakonnis.

33 Sekon are ohia tonsasakori8akentonk8en, 8ahenron : neh teskiatieren ne Niio raonakerasera, tsiniiot ne iosherhatken : tsiothon8isen asen natkaieste n'othesera tanon ne Iosherhatken tsiniore ak8a ien8attenko.

34 Ak8ekon tekari8akentonk8entserakon tsinikon ne Iesos 8ashakorori n'onk8eokon, iah othenon tesha-korori ne iah tatakari8akentonk8en.

35 Ne naontaho8ennaierite ne Rotokense, tsi ra8en : tenkastsk8eksi nok tenkeri8akenton8e : en-kerihotasionko neneh sontonton8entsionni siioteri-8aseton.

36 Ethone are ne Iesos sasakotkenrate nonk8eokon nok kanonskon niionsare, 8athon8anenronni ne rao-tiok8a nok 8ahonniron : tak8anikonraientaten nahoten kenton toh ihken Kanenhaksen skaienthon.

37 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : tohiken kanenhiio raienthos, nehne Onk8e Roienha.

38 Nok ne kaehta neh tsi ion8entsiate ; kanenhiio Niio sakoienhokonha, kanenhaksen otkon sakoienhokonha.

39 Nok ne Rasts8ens, otkonseraksen 8ahi, tsiniie-ient hok8as, tsi nense8aton8entsiarisi ; nok ne ratien-thok8as, Ratironhiakeronon 8ahi nehneh.

40 Tsi kati niiot tsi teiestasions ne kanenhaksen nok otsirake iakoties, etho oni nehneh nenkaieren n'onen en8aton8entsiokten.

41 Onk8e Roiinha enteshakotori ne Raoronhiakeronon okon, neh tenshatiiestahsi ne Kari8aiesatatsera ne raonakeraserakon, nok oni ne iakori8are ne 8ahe-tken.

42 Nok tsi tkanonk8aien n'onesson iensakotiatonti, etho non8e natenhionsenthoseke oni tenhionnokara-niehonheke.

43 Ethone onen ne tiakori8aieriton tenhionteron-
ronten tsi niiot ne Karak8a, raonakeraserakon ne Ron-
8aniha, onka tehahontakarontak8en naharonkate,
raronk.

44 Nesekon testiatieren ne Niio raonakerasera ts-
niiot n'o8istanoron 8asehton kaehtakon, ne ronk8e
8ahatsenri, sahasete ; nok tsi nahatsennonni sahatenti
8ahatenninon nion tsinihoiен nok neh sahaninon.

45 Nesekon testiatieren ne Niio raonakerasera :
tsiniiot ne ronk8e ra8esakonhaties Kanenhianorons.

46 Nok enskat iahatsenri nehne kanoron, saha-
tenti, ak8ekon 8ahatenninon tsinihoiен nok 8ahaninon.

47 Ne sekon testiatieren ne Niio raonakerasera :
tsiniiot ne kaniatarake 8aharontion, ak8ekon taioie-
nahatie.

48 Nonen 8akanane, ehtioke niienhatiha8e ne rati-
tsiak8as ; onen eh enhontien tenhatiiestasi, rahotihon-
8akon enhonneta ne ioianere ; nok ihsi ienshonati
ne iotaksen.

49 Etho nenhia8enne nonen ense8aton8entsiarisi :
enthonne ne Ratironhiakeronon økon, nok tensakoti-
khasi ne ionk8etaksen tanon ne tionk8etaieri.

50 Nok tsi tkanonk8aien n'onesson ienshakotiiaton-
ti, eh non8e natenhionsenthoseke oni tenhionnoka-
raniehonheke.

51 Sahenron ne Iesos : Ori8ak8ekon ken 8ese8ani-
konraientane ? tontahonniron, etho niiot Saianer !

52 Nok 8asaka8enhase 8ahenron : ne kati 8ahonni
ne Raiatons nak8a rari8aienteri ne Niio raori8asonha,
neh teshiatieren tsiniiot ne ronk8e raorontotserakon
tatak8as nori8ase oni nori8akaionshon.

53 Nonen saharihokten ne Iesos ehren sarete neh
non8e.

54 Nok nonen sonsara8e raonakeraserakon, sakori-
honiennisk8e tsi ronterennaiantak8a ; nok tsini
iakonerak8enhatonsk8e iontonnionsk8e : kah nehneh
nithoha kehiken tsinihatokha, oni ne raok8eniat.

55 Lah kenh naha neh teken ne ras8enkaraketas

ne Roienha ? iah kenh nahe On8ari tekon8aiasts ne ronistenha, nok ne tehontennontere, Sak, Sose, Simon tanon Jude.

56 Iah kenh kentekonnes ne rontennosenha ? Kah kati nekenh ak8a nithahas ne kenhkaien neh nikarihotens ?

57 Ak8a ihken tsi rontateri8aintatennihake ne raonhake, nok tanon ne Iesos 8ahenron : ak8a raona-keraserakon ok tanon raononskon iah tehon8akonniesta ne Rotokense.

58 Iah oni ken eso tatehoieronnion neh non8e, sotsi ronatenno8entastskon.

14

Kaierihat-onre Teioteri8asonterak8en.

1 ETHONE ne Ronontiio Herod 8ahosennaronke ne Iesos :

2 Nok 8asaka8enhase ne raosennaokon : Sa8atis 8ahi shotonnheton ; nese 8aonni raha8e ne Kak8eniat ne iori8anerak8at tsi nahaiere.

3 Aseken raonha Herod rotennhaonne ron8annhotonk8e ne Sa8atis, Herodias ahori8a, neneh iatatenkenha Philippe ronek8e.

4 Ne tsi ra8ennihak8e ne Sa8atis ; 8atia8enre ne neh asatatenakonnien.

5 Ak8a thoianerasehak8e nahatennhane ahon8ario ; kenh ki tanon nonkati ieshatsanisk8e ne tsi ak8ekon ok nonk8e tiaka8etakonne tsi Rotokense ne Sa8atis.

6 Enskat kati tsi rotenniote ne ronontiio Herod, tsi niieskaes tsinihonakeraton, Kanonsihen 8atkanoniak8e ne Erodias akoienha, nok thaha8erientiio ne Herod.

7 Nese 8aonni ak8a 8ahari8anirate ak8ekon enron, tsi nahoten, tsi oni nikon akari8anonton.

8 Niare ionsaisonikonraien nonistenha, ethone onen8akenron : Akeratne aontakaratie tsi askon non8a ne Sa8atis raonontsi.

9 Sahonikonraksen ne ronontiio ; nok ki tanon neh tsi rotate8ennaniraton, oni tsi ronathontenion nenskatne ronatek8ahere, Sahatennhane kati naontakonhion.

10 Nok iashakotori 8ahon8aniariakha ne Sa8atis tsi non8e tannhotonk8e.

11 Nok akeratne karatie n'onontsi, takonhion ne Kaiatase, nok onistenha ionsaiahon.

12 Eh 8ahonne8e ne raotiok8a ionsahatiha8e, oni 8ahonte8eienton ne raoieronta ; nok 8ahon8aroriana ne Iesos.

13 Sahari8aronke ne Iesos ehren sarete neh non8e kaon8akon 8ahatita, eh non8e niiyahare tsi non8e raonhaa iakenhake, nok nonen saheri8aronkanion, taiontentionko nakttatiesonha kanataienton nok 8aon8asere ehtakesson niiyahahen.

14 Nok sontahatitako ne Iesos kaon8akon, iotiok8atsani 8asakoken, nok 8ahonikonkararen raotanitenraserakon, nok sasakotsentanion ne iakohnon8aktanionni.

15 Nok nonen siiokarahane, 8ahon8aiatorenne ne raotiok8a, nok 8ahonniron : Karhakon 8ahi ite8es, onen oni ontenniserokten ; tonsassheiareniat kati, oni taonsaionreni tsi kanonsoton, aieninon oni niieks.

16 Tontahenron ne Iesos, iah tateioton8entsiohon naonsaiontenti, ise tanon ietsiion niieks.

17 Nok tontahonniron : 8isk ok nikanatarake ionk8aien tanon tekentsiake.

18 Nok tontasaka8enhase, kase8ahaf kihasa.

19 Nok neh tahatierente 8asakorori nonk8esonha n'ohontake aiontien, 8atrak8e ne 8isk nikanatarake oni ne tekentsiake, nok Karonhiake iahatkatho 8athanon8eraton Niio, ethone 8athanatariakhon nok raoitiok8a tasakaon nok ionsasakotiiakhonhase.

20 Nok ak8ekon 8ationstskaon 8ahakotane oni ; nok tekeni ia8enre ni8atherake sakanane ne iotatenronokonha.

21 Neh nahoten ne 8isk ni8ennia8ehetserasen niion-

k8etake 8ationstskaon iah te8aseton ne tsionathon 8isen iah oni neksaokonha.

22 Ak8a neok onte8eienentane oksaok ne Iesos 8asakorori ne raotiek8a, Kaon8akon ahonsahontita nok ahonsahontatiteronna ihsi nakaniatarati tsinikari8es ne raonha tensesakoreniate nonk8eokon.

23 Nok nonen saha8eienentane tonsasakoreniate, onontoharake niiyahare tsinon8e raonhaa akenhake, aontiesenhake tsi ahaterennaien ; sekon etho nires onen taiokara8e.

24 Kenh kaien ne kaon8eia, on8arok onte Kania tarhen nate8anistskaronta8etane, aseken thoti8erokaton.

25 Nok onen siiorhenhonhatie, sasakononterane ne Iesos, onekakesson ihre.

26 Nok ne raotiek8a, 8ahon8aken onekakesson ihre, 8ahonateronhienten 8ahonniron oni : 8ahonk8atianeronne ak8a oni 8athotihenrete tsi nahotiteronne.

27 Ak8a ok tanon iononteratietane iahatati ne Iesos, nok 8ahenron : skennen se8anontonnionhek ; iise : tosa Kati othenon se8ateronn.

28 Nok Tier tahatati ; 8ahenron : Saianer ! neneh ise enkenhake, tsiron Onekakesson niike iekef tsi tesete.

29 Nok tahlenron ; kasts, nensok ne Tier tahatitako onekakesson niiyahare tsi itrate ne Iesos.

30 Nok tanon 8ahatsanike tsini iononto8anens ionontak8arontonties, onen ok oni siiahoiatenhonhatie, 8athohenrete kati 8ahenron : Saianer ! takiatakennha.

31 Nok tontahatsiatate ne Iesos nok 8ahoiena, 8ahenron : Sonk8e sanikonrasto, ohniiotieren tsi 8asaten no8ente ?

32 Ak8a neok saiatita kaon8akon oksaok 8atka8e riiake.

33 Ethone oni onen ne kaon8akon ratiiatit 8ahon 8aiatorenne rontonne : tiakari8akenniate Niio 8ahi Iaienha.

34 Ionsahonrarho ihsi nakaniatarati, ionsahonne8e tsi 8aton8entsiate ne Genesaret.

35 Tsiniiore iahon8aienterene n'etho ratinakere, 8athonteri8areniate tsi ienakerenion naktatiesonha, nok eh 8aontatiatthe8e tsiniiaikon ne iakonnarak8e.

36 Nok ron8anekennihak8e nasakaon arahona's en's neok oni tsi tetkak8athon ne raotiata8i iaieienna; tsiniiaikon ne kennieakoieren saieie8entane.

15

8isk-haton ia8enre teioteri8asonterak8en.

1 ETHONE ne ratiiatons oni ne Pharisian Jerusalem nontaonne 8ahon8aiatorenne Iesos, 8ahonniron :

2 Ohniotieren tsi iah tehatiri8aierists ne senti ok8a tsinihatiri8ataton ne rotikstenhokonkenha Lahse 8abi tehontsiohares n'onen tehonstskaonne ?

3 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : ise ki 8ahi oni se8ari8aiesata tsini hori8ataton ne Niio, tsini tsise8atateri8isahani.

4 Aseken ra8en ne Niio : Shekonnienst, ianiha oni ne sanistenha. Ra8en oni naха : onkakiok ensakoiesate roniha ok nene ronistenha, ron8ario.

5 Nok nise se8aton : tokat non8a enhokenrense-ronni ne roniha ok ne's'ens ronistenha : tsinikon ensatonraseron, ise ensesatsennonniate.

6 Lah neok teken tsi iah tasakokonnienstane ne ron8aienha, ak8a ki iah tahonnhiseraientane. Et kati nite8es tsi ise se8ari8isahatsera iorioton ne Niio Raori8atahton.

7 Akon8ara : Ori8iio tsi thori8aieriton tsinitsise-8aiatanote ne Rotokensehak8e Isai.

8 Tsi ra8en : Ratisehne'k'ok ionksennaiens neok iaken ne iaken tsi ionkkonniensta ; kenhkaien ne raoneri ih non neneh teiak8atere.

9 Ak8a tanon ok se8atieren oni kari8aiesatonke tsi ionksennaiens ; aseken neok sakotirionnienni tsini hotirihoten, tsioni nihotiri8ataton ne ronnonk8e.

10 Ethone iasakounke nonk8eokon, nok 8asaka-8enhase : Se8ataonsatat se8anikonraientann oni kehi-ken.

11 Iah se neh tehoiatakhsatha tehokaronniatha oni ne r̄enk8e tsi nahoten rennek8anons, neh tanon tsinikon tkaiakens tsi rasakaronte neh roiataksata oni rokaronniatha.

12 Nonen neh sahenron, 8ahon8ateranentakten ne raotiock8a nok 8ahonniron : iah kenh tesattoken tsi oiah nontahonatierase ne Pharisian tsinahoten 8asiron ?

13 Nok tontahenron : tsinikon iohniote ne iah Rakenha Karonhiake thenteron tenhoniotake, enskateriotsion.

14 Roneronhatie ; ne 8ahi ne tehatiron8ekon, teiern8ekon sakonasharine : tokat teharon8ekon enhonenstsine ne teharon8ekon, tetsiaron ienniatenne tsi teiontiakon.

15 Ethone Tier tahatati ; 8ahenron : tak8ari8atheten tsi nahoten Kenton nekenh tekari8akentonk8en.

16 Nok 8ahenron ne Iesos : Areko oni ken nise tese8anikonraientas ?

17 Iah kenh tatese8aiatoretha tsi nikon ionnek8anons tsi ieiatakon niiahonenonhatie, nok onakenke tsi tiotaseton ienskontiiakenne.

18 Kenhkaien tsinikon tkaiakens tsi iesakaronte, aka8eriane te8atenties, neh tohiken iakoiataksatha n'onk8e.

19 Aseken Aka8eriane tkaiakens 8ahnontonnontseraksens ; Atatahseton, Kanak8aiesatsera, Kanensk8en, Kanikonrhaton, ne oni n'atatenratonnisera.

20 Neh tohiken nakarihoten iakokaronniatha n'onk8e. Kenh kaien ne taionstskaon iah teiakotsiohare, iah othenon teiakokaronniatha n'onk8e.

21 Ethone ne Iesos ehren sarete neh non8e, Tyrne tanon Sidonne niiahare.

22 Skaiatat tsiothon8isen eh 8ahoketote Kanaanronon nakaiatoten eh non8e nikanakerek8e, 8atiohenrete 8akenron : Saianer ! David Iaienha ! askitenre ; iakotentsihon keienha otkonseraksen iakotienni.

23 Iah othenon tethotati ; nok ne raotiock8a 8aon-

8ateranentakten nok 8aon8ari8aneken, ronton : sasa tek8at, sotsi 8ahi teionk8aterientakariatha.

24 Tahenron tsi tahatati : neok se tionk8atorieton, naonsakheiahaharate n'lsraerhaka rotiiatatonhon.

25 Nok tanon naonha senha akta nijahahe nok 8ahonitenten ; 8aton : Saianer ! takiatakennha.

26 Tontaha8enna8eron 8ahenron : iah se tetkari8aieri neksaa akonatarok taiiek8e nok erhar o8ira akon8atinonte.

27 Tontakenron, ak8a neneh tokenske Saianer ! nok kis'en's sane n'erhar o8ira konneks en's' tsinitkaniserens ne sakotsenenhokon raotekk8arane.

28 Ethone ne Iesos tontaha8enna8eron, 8ahenron : O, tsisathon8isen ! ko8anen tsi tisetakon ; eh kati nia8enn tsini saskaneks, nok oksaok sakaie8entane nakoienha.

29 Nok sahatenti ne Iesos neh non8e, kaniatarakta Galilé sara8e ; 8ahanontarahne nok onontoharake iahatien.

30 Nok niateionk8etotenson eh 8aon8e tsi renteron ; iontatiatenha8inontie, ne ionsinokata, tieron8ekon, iah teiontati, iakoiatakenheion, sekon 8eso noiasonha tsini iakoiata8ens ; rahsitakta ne Iesos 8aontatiteron, nok sasakotsiente.

31 Ne kati 8aonni nonk8esonha iakonerak8enhatonsk8e tsi iontkattos, tsiontati n'iah teiontatihak8e, ietsieiataieri n'iakoiatakenheionne, ihtsiens n'iah teiensk8e, tsiekens oni ne teieron8ekonne ; nok 8athan8anon8eronnion n'Israerhaka Ron8aniio.

32 Ethone ne Iesos iasakononke ne raotiok8a, nok 8ahenron ; ori8iio tsi khetenre kehiken tekanenrison : onense 8ahi neh asen nonta siiionk8ariskonhonhatie eh oni nahe iah othenon tekakk8asonrionhatie ; nok iah oni tekere raonentakon tsi aonsakheiatori ; on8a's'en's' naha ohahakeson enhonatakenrok8ase.

33 Nok taonniron ne raotiok8a : kah kati naontaia-k8aha8e ne kenh non8e karhakonko8a niatakaieri, aiakotaten oni neh nikentiok8a.

34 Nok ne Iesos 8asakori8anontonse 8ahenron : toh nikon se8anataraien ? tontahonniron : tsiatak, tanon tokara nikentsiake.

35 Ethone are onen 8asakorori nonk8eokon ne Ehtake aiontien.

36 8atrak8e ne tsiatak nikanatarake oni ne kentsionk, 8ahaiakon 8athonon8eraton ne Niio, nok rao-tiok8a iasakaon nok neronomha onk8eokon ionsasa-konon.

37 Nok ak8a ak8ekon 8ationstskaon 8ahakotane oni, nok sonteroroke ne iotatenronhokonha, ak8a tsiatak ni8atherake ienatararak8a tsinikon 8ahotatenre.

38 Tsiniiaik on ne non8e nationstskaon ne onte nahoten ne kaieri ni8ennia8eheserasen, iah te8asseton ne tsionathon8isen iah oni neksaokonha.

39 Nok nonen satonsasakoreniate nonk8e okon kaon8akon ionsahatita, nok Magdala nonk8ati ionsa-haton8entsiorennne.

Iaiakhaton ia8enre teioteri8asonterak8en.

1 ETHONE ne Pharisian oni ne Sadusean, eh 8aonne8e ; nok 8athon8anikonraseren 8ahon8ari8aneken asakonatonhase othenon iori8anerak8at Karonhia-keka.

2 8ahenron tsi tontasako8enna8eron : se8aton's' en's, ne tontakaronhiarite tsi iaten8astsoho : 8enniseriostane nenhiorhenne.

3 Nok norhonkene nonk8ati, se8aton's' en's neneh ; iokennoresere, aseken 8atioharennatose tsiteioronhia-riton. Akon8ara ! Se8a8eiente neneh ne taese8aiatorete tsini 8atieronniststa ne karonhiakeson nok iah tese8ak8enies taese8aiatorete tsinii8enserons tsi io-k8enraron.

4 Ka8atsiraksensk8a oni kanak8aisesen, kari8anontons ne kari8anoron. Iah ki tanon noiah takon8anatonhase neok ne tsinihoiata8enhon ne Rotokensehak8e Jonas, nok sasakotkenrate ehren oni 8arehte.

5 Nok nonen siiahonne8e ne raotio8a isi nakaihonhati tahotinikonrhen nahontahotinataraninonke.

6 Nok 8asaka8enhase ne Iesos: neh 8ahi enskat se8atatenikonrarak ne Sadusean raonathenk8atha.

7 8ahonnere ne rononha nok 8ahonniron: neh 8ahitsi iah tete8anatarenha8i.

8 Nok ne Iesos, sakohnikonraienteritsion, nok 8ahenron: ori8iio ki onte oni tsi kenh nise8anontonniontseraha, nahoten, niiot oni tsi se8anontonnion tsi iah tese8anatarenha8i ?

9 Arekoken tese8anikonraientas, iah oni ken tetsise8eiaras ne 8isk nikanatarake 8isk ok oni ni8ennia8ehetserasen niiionk8etake, toh oni ni8atsenontserake iotatenron ?

10 Ne oni ne tsitak nikanatarake nok kaieri nihonnia8eheserasen, toh are neneh nikon tsi se8aroron ?

11 Oh kati nekenh niiot tsi iah tese8anikonraientas, tsi iahse Kanatarok tekiton tsi katon; se8atatenikonrarak ne Pharisian oni Sadusean raonattenk8atha.

12 Ethone onen 8ahotinikonraientane tsi iah kanatarok, teionthenk8atha tehenton tsi sakotia8enrati, nese tanon tsinihatirihoten ne Pharisian oni Sadusean.

13 Nok tsini iohahes ne Cesare Philippe, 8asakori8anontonse ne raotio8a, 8ahenron: nahoten iontonnions nonk8cokon nii akeri8ake, ii ne Onk8e Roienha.

14 Nok tontahonniron: otiake ki ionton, ise ne Sa8atis; otiake, Elie; otiake Jeremie, okne's' en's' onkakiok Rotokense.

15 Tontahenron; nok kati nise8onka8onte ise8ere ?

16 Simon tahatati; 8ahenron: ise ne Keristos Niio Ronnheon8e Iaienha.

17 Tontahenron ne Iesos: Sataskat Simon Jonas iaienha, iahse o8aron, iah oni nonek8ensa tesarihotasienni, neh tanon ne Rakeniha Karonhiakte thenteron.

18 Nok 8akonrori oni: ise ne Tier, nok etho

oststanrake enkenonsonni nakenonsatokenti; iah oni non8enton tiiakon8asenni nonatkonseraksen.

19 Entkonhion oni ne Karonhiake tionnhotonk8a : nok tsinikon ensnerenke non8entsiake entkaneren ne Karonhiake, tsi oni nikon ensnerensi non8entsiake entkanerension ne Karonhiake.

20 Etho oni onen 8asakotia8enratse ne raotiok8a . nahontrori tsi rahonha ne Iesos Keristos.

21 Ethone oni onen tahatasa8en ne Iesos 8asakori-hotasi en ne raotiok8a tsi iatekakonte, Jerusalem nienhenre, nok etho non8e eso enthon8aronhiakente ne Ratitsihenstak8eniios oni ne Ratiatons ; eh oni non8e enthon8ario, nok asenhaton nen8ata enshaton-nhete.

22 Tier otasetonkeha 8ahoriste, 8ahenron : Saianer! Satatitenr tosa eh nii8enn.

23 Nok tanon ne raonha tontahatkarhateni 8aha-8enhase ne Tier: Satkonseraksen ehren iset ne kiatakta! takeri8anera aktenni: aseken iah ki tesani-konraientas ne Niio raori8asonha, neok nonk8e akori-8asonha.

24 Ethone ne Iesos 8asaka8enhase ne raotiok8a: Onka kiok enrerreheke ahakateranentakten, ak8akiratate8entet, nok ratketat ne raoiasa nok rakser.

25 Aseken nenhaskennha ne raotonhhestst enhotonse, nok nii akeri8ake enhate8entete enhatsenri nehneh.

26 Nahoten naha oni ahatsennonniatak8e ^{ne} ronk8e, non8entsiak8ekon tahatentsa nok ahasente ne raotonhhestst ? Ok ne ens nahoten ahontaonhion ne ronk8e tsi tahataton ne raotonhhestst ?

27. Aseken n'Onk8e Roienha tentre Roniha raoiatanerak8atsera enthoiatanerak8atak8enhatie, oni ne raoronhiakeronon okon, ethone Skastson tsi ensako-ieritse tsini iakoiotenseroten.

28 Ori8iio tsi k8arori, tsi otiake kenthō ratiatare ne iah taonniheie, tsinjiore ienhontkatho n'Onk8e Roienha enhata8eiate raonakeraserakon.

17

Tsiatakhaton ia8enre teioteri8asonterak8en.

1 NOK IAIAK nonta onakenke, Iesos 8asakoiaten-ha8e ne Tier, Sak, San iatakenha, nok tsi tiotaseton niasakoiatenha8e, Onontoharake.

2 Nok rahotihenton etho 8athatteni ; eh nahakonsotenne tsiniiot ne karak8a, nok ne raotseronniat eh nakenrakenne tsiniiot noniete.

3 Nok etho 8ahon8atiken, ne Moïs, Oni Elie, tehotithare.

4 Ethone taha8enninekenne ne Tier, 8ahenron : Sainer ! ioianere ne kentho aete8enterontake ; ne kati nasathontatseke Asen naete8atatoseroten, enskat nise Sa8enk, enskat Moïs nok enskat n'Elie.

5 Sekon ok nihotaratie teiotsikerathe 8ahakorhoro8e nok eh taka8enninekenne, 8aton : neh kehikenne Rienha Rinoronk8a on8e hetsise8ataonsatkat.

6 Tsinahoten 8ahonronke ne raotiok8a, ak8a ehtake 8ahatiiatakerontane tsi nahonateronhienten.

7 Nok tanon ne Iesos eh niiahare, iasakoiatoriane-ron ; raton : tese8atann tosa oni Se8ateronn.

8 Nok tsi tonsahoutkak8arisi iah onka nakoren teseshakotiken raonhatsi8a ok ne Iesos.

9 Nok nonen satontahonanontastsnentonhatie, 8asakotia8enratse ne Iesos, 8ahenron : Tosa onka ietsirori tsi naha8en tsi 8ese8atkatho, tsiniiore ienshantonnhe n'onk8e Roienha.

10 Nok ne raotiok8a 8ahon8ari8anontonse 8ahon-niron : oh niiotieren tsi ronton ne ratiaiatons Elie tenthahente ?

11 Nok ne Iesos tontasako8enna8eron ; 8ahenron : tokenske neneh tsi Elie tenthahente, nok ori8ak8ekon enhak8atako.

12 Nok tanon k8arori tsi onen rok8athon ne Elie, nok iah tehon8aientereon, tsi tanon nithatinon8es nihon8aierase, eh kati oni nene nenhoiata8en n'onk8e Roienha enhon8aronhiakente.

13 Ethone ne raotiok8a Sahotinikonraientane tsi Sa8atis rotonhak8e.

14 Nok nonen sonsahonne8e tsi kanenraien, Sajatat akta 8arete nok rahohenton 8athatontsoten.

15 Nok 8ahenron; Saianer: atsitenre ne riienha ra8ennitaronnis, ak8a ihken tsi rotent, iotkate n'otsirake ienhentakerane, oni na8enke.

16 Nok iehiiataktaton tsinonk8a ne sentiok8a, iah tehotik8enion naonsahon8atsienton.

17 8ahenron ne Iesos tsi tontaho8enna8eron: Ise ne se8atenno8entastskon oni se8anikonraksen? tohnekenh nen8e ente8ak8ekonhatieseke? oni ok ten8akeron ia8eronhatic? kenh kinioh nontatsiatenhaf.

18 Nok tahak8isron ne Iesos tsi 8ahatteten notkonseraksen, oksaok sakaiakenne, oksaok oni sahai8entane.

19 Ethone ne raotiok8a otasetonkeha, tsi8ahon8aia-torennne oni 8ahon8ari8anontonse, 8ahonniron: ohniiotieren tsi iah nii teionk8ak8enion aonsaia-k8atek8aton.

20 Tontahenron ne Iesos: ne tsi sotsi se8atenno8entastskon, Aseken ori8ijo tsi k8arori, araohna ehnaonske tsi aontese8etakon tsini kanatsia notsinek8ar ieinthotha, aese8enhase kehiken iohnonte: kenh nonk8ati niare niihahase; ehse niienhen8e; iah oni othenon taese8anoronseheke.

21 Nok tanon kehiken nikannroten, ak8a neneh aterennaient, tanon a8entontieton ok entsioiatineken8e neh ni8atkonserten.

22 Nok sekon Galilé sitresk8e, 8ahenron ne Iesos: ienkae8e n'onk8e Roienha, enhon8anatsiak8arisiasiase nonk8eokon.

23 Nok enthontennhane aon8ario, nok tanon asen-haton nen8ata enshatonnhet, 8ahotinikonraksen ne raotiok8a.

24 Nok nonen Siionne8e Capernaiim, Tier 8ahon8ari8anontonse ne ratikarotasions; 8ahonniron: iah kenh tehakariaks ne Didrakme ne Iaiander.

25 Tontahenron ; enh : nok nonen Sonsahata8eiate ne kanonskon, tahohnenne taborori ne Iesos ; tsi 8ahenron : Oh nise niiot tsi tesiatoreta, Simon ? Onka Sakotikaraiennis ne Rotinontiiosson ? Sakotienhokonha kenh, katen neneh teionta8enrie ?

26 Tier 8ahenron : neneh ok tiiakaon8entsiate ; tontahenron ne Iesos ; iah kati othenon teiakokaraien neksaokonha ?

27 Nekiok oni ne tosa aiethiri8aintaten, 8as kaniatarake niiyahase, nok iasarionti, neh nente8atierrante enseskoko testskaraf etho ensetsenri enskat stater, neh iasheion ne sateionkeniri8ake.

18

Satekon haton ia8enre teioteri8asonterak8en.

1 Ak8a neok iononteratietane, 8aon8aiatorenne ne raotiok8a, rontonne : Onka enthon8ako8anen nonen Karonhiake ?

2 Nok ne Iesos, raksaa iahononke, rahotinenrihen 8athotaste.

3 Nok 8ahenron : ori8iio tsi k8arori, tokat iah tatese8atonnhatenionhe, iah óni eh tentsise8aiatotensere tsiniot n'eksaokonha iah ki taese8ata8eiate ne karonhiake.

4 Nese 8ahonni onkakiok enhanitente tsiniot kehiken raksaa, neh tohiken tako8anen ne Karonhiake.

5 Nok onka kiok enhote8eienton neh nihateksata ii aksennakon, ak8a ii rakate8eientons.

6 Keh tanon kaien ne sakori8aientatennis neb niieksatotens nehne tiaka8etakon naksennakon ; senha ioianere ne kanenio8anen aon8anenhianiionthase nok kaniatarake iaon8aiatonti.

7 Iakotentestennire nonk8eokon ne kari8aientatenisera ; etho neneh tsi tenhiontateri8aientatenniheke ; nok ki rotentasere ne ronk8e nensakori8aientaten.

8 Nene toka sasnonsa ok ne's'ne sasita sari8aientatenni, stoskar, nok ianon iasatieseron : aseken senha

ioianere, asastsinokatane, skati oni asenentsontatie iasata8eiate ne Karonhiake, tsiniiot ne tetsiaron tasa-sitontake oni tasenenstsontonke nok otsirake iaiesaitonti.

9 Tokatoni sakara sari8aientatenni stako nok ihnnon iasati, aseken senha ioianere onsti akenhatie iasata8eiate karonhiahkon ; tsiniiot ne tetsiaron taskaratake nok tsi tiotekhaon8e asatetsirate.

10 Se8anikonrarak, tosa ietsikenron ne niieksatasa, aseken 8ak8arori : kehiken raotironhiakeronon, tiotkon on8e tehon8akonsakanere ne Rakeniha karonhiake thenteron.

11 Aseken n'onk8e Roienha ne saskennhasere tsi nahoten ioieshaonne.

12 Oh njiot nise tsi tese8aiatoreta ? ne ronk8e enskat te8ennia8e ronask8aien teiotinakarontonha, nok enskat aontiataton, iah onte kenh ok eh tasakotsiak8arisi, ne tiotonni8asen tioton oni ia8enre, nok onon-toharakeson njiare ahaiatisakha ne iotiatatonhon ?

13 Nok nentiotokentane enshaiatatsenri, ori8iio tsi k8arori tsi senha neh enhatonnhare, tsinihotonnhahere tsi tesakokanere ne tioton nikontiiatasen tioton oni ia8enre iah teionatiatatonhon.

14 Etho kati oni neneh nithonikonroten ne Etsise8aniha Karonhiake thenteron, ne tosa oni enskat aieiesha nekenh niakasa.

15 Tokat tsiatakekenha enhianikonraksate, 8as, hestsre tsiaron otasetonke, tokat enhiataonsatbatse tensetsenikonratsa ki.

16 Nok n'iah tenhiataonsatathe, teionk8etake satonk8eta8entat nori8iio akenhake, tsi nenhonathon-teke ne teniase, ok n'es'nasen.

17 Tokat iah othenon ori8a tasakaonni, kentiok8a srori ; nok nesekon iah tenhataonsatatre ne kentio-k8a, satennikonranentasi tosa oni serhek rori8ioston kenh.

18 Ak8a ori8iio tsi k8arori, tsinahoten ense8ane-renke non8entsiake entkaneren ne Karonhiake, oni

tsinahoten ense8anerension entkanerension ki oni ne Karonhiake.

19 Sak8arori oni, ieiohe ne teniiase skari8at enhnonni tsinikon enhniri8anonton ak8ekon entesakaon ne Rakeniha Karonhiake thenteron.

20 Aseken tsinon8e nihonatkennison teniiase ok ne's nasen nihat, eh se kiatare.

21 Ethone Tier 8ahoteranentakten, nok 8ahenron : Saianer ! toh niori8ake enshinikonrhense nenhakenikonraksate nonkiatakekenha ? tsiatak ontaken niori8ake ?

22 Tontahenron ne Iesos : iah takonrori nakiron tsiatak niori8ake ; tsi tanon nikon ne tsiatak niori8ake ne tsiatak ni8asen.

23 Ne 8aonni ne testiatieren ne Karonhiake Tkana-keraseraien tsiniot ne Ronontiio, 8asakokontserati-ronten ne raonnhatsera okon.

24 Nonen shontahatas8en 8ahakontseraseronni : saiatat eh 8athon8ataste neh n'oieri ni8ennia8ehetse-rasen Talent, rotkarotak8e.

25 Nok tsi iah othenon tehoien nahakariakte : 8ahatennhane naon8atenninon, oni ne rone, nok oni ne sakoienhokonha nok neh aontkariakte tsinikon rot-karote.

26 Nok ne rannhatsera 8athatontsotonnion rasitak-ta ne Roianer ronitentase, raton : Saianer! asaterharate nok ak8ekon enkonkariakse.

27 Sahonikonkararen ne Roianer nok sahotka8e ak8ekon oni 8ahaiatonko tsinihatkarotak8e.

28 Ak8a tanon neok tsi ionsahaiakenne ne kenh rannhatsera, eh 8atiaterane enskat ne ronatenro enskatne oni rotiiote, enskat te8ennia8e k8enis rokarotani : ok sihakontatie iathohonriake ratonne : takkari-aks onen tsinikon konkarotani.

29 Kenhkaien ne ronatenro rotentsihon 8athaton-tsotonnion raton : saterharat nok enkonkariakse.

30 Iah tanon othenon tehotaonsataton okeken 8ahatennhane 8ahon8annhton tsiniore iahakarokten.

31 Ori8io onte tsi 8ahotinikonraksen ne ronatia^be tsiniiot tsi 8ahontkatho ; eh kati saonnete nok ori8ak8ekon saon8arori ne Roianer tsi naha8enne.

32 Oksaok ne Roianer ionsahatennhane ionsaon8en-nonke nok 8aha8enhase : sennhatseraksensk8a ak8ekon nii konhia8i tsinikon satkarotak8e aseken 8aske-neken.

33 Iah katiken taioianerenhon natsitenron ne tsiatenro tsiniiot tsi kontenron nii ?

34 8ahonakk8en ne Roianer, nok ratiriton 8asakon-naskon tsiniiore ienhakarokten tsini hotkarote.

35 Etho oni nene nentsise8aierase ne Rakeniha^a ronhiake thenteron, n'iah se8eriasak8ekon tataonsese8atatenⁱkonrhensere tsi natese8atatenikonrak-sata ne se8atatekenokonha.

19

Tiotonhatont ia8enre Teioteri8asonterak8en.

1 NONEN saharihokten ne Iesos, ehren sarete ne Galilène isih niiahare tsi te8aton8entsiakhenhatie ne Jude' isih nonk8ati ne Jourdain.

2 Kentioko8anen 8ahon8asere, eh oni non8e sasa-kotsientanion ne iakonon8aktanionni.

3 Ethone oni 8ahon8aiatorenne ne Pharisian ron-8anikonrotakohe 8ahonniron : en8aton ken non8a ne ronk8e aonsahate8entete ne rone tsiok nahoten aonta-karioniate ?

4 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : iah kenh tese-8a8ennanote tsini kaiaton ne sontahatas8en sasa-koieronnistste, roskenraketa oni tsiothon8isen 8asa-koiatonni.

5 Nok 8ahenron : neh enkarioniate ne ronk8e ensakotsiak8arisi ne ron8aienha nok enhaterantak-tten ne rone, nok enskat ienshiaton ?

6 Ne e 8aonni iah tatesniiase, ak8a tanon ok saho-ti8ara. Tsikati nahoten Niio tehokhen, tosa ronk8e teshakhasi.

7 Tontahonniron : oh kati niiotieren tsi eh nihoiernen ne Mois tsi ra8en ! enkon8aiatonseron ne tetsiontekhasiatha, nok enhatek8ate ne rone ?

8 Tontasako8enna8eron 8ahenron : ne 8ahi tsinise8eriasaksen, neh 8aonni ne Mois hetsise8ari8a8i naon-sese8atek8ate ne se8aniakon, nok iah ki eh tetiotonne ne tiotierenton,

9 Katon nii : onkakiok enhatek8ate ne rone, nok oia enhoniake, enhari8anerake ne Kentesera, ka8enniio ki iah kentesera teniostonthe, oni onkakiok enhatateniakten ne skon8atek8aton enhari8anerake oni neneh.

10 8ahonniron ne raotiok8a : toka non8a eh nihoteri8aienni ne ronk8e tsinonk8ati ne rone, senha ki ioianere tosa roniak.

11 Tontahenron : iah ki neneh ak8ekon teiakok8enion, neok tanon tsiniiajakon ne iontata8i.

12 Aseken otiake ok iah sihoniakon sarennakerate ; nok otiake onk8e eh nihon8atiri8isahani ; nok otiake Karonhiake ahorionniat tsi eh nihonatateri8isahani, onka enhak8eni nahonikonraientane, ronikouraientann.

13 Ethone are onen etho 8ahontatiathe8e eksaokonha, neh ok oni niasakoiena, nok ne raotiok8a ok tiiesesakotirektak8e.

14 8ahenron ne Iesos : Karo itient neksaokonha, tosa oni ietsiiotasts ; Aseken neh tiakonakte ne Karonhiakon tsiniiajakon tsiontatieren.

15 8atesakonisnonsaronnionhase, nok sahatenti.

16 Sariat eh 8ahoketote, 8ahenron : Saianer ! ise ne tisari8aieri ! oh nakiere tsi aontakeri8aierite onen akata8eiate Karonhiakon iaonsakonnhekeon8e ?

17 Tontaho8enna8eron : oh niiotieren tsi saton, tisari8aieri ? Niio seok thori8aieri ; Kenh kaien nasta8eiate Karonhiakon, seri8aierit tsini kari8ataton.

18 Tontahenron : Kah nikaien ? Nok ne Iesos tontaho8enna8eron : Tosa sherio n'onk8e ; Tosa saststeristne kentesera ; tosa senensko : tosa sheicnno8enten.

19 Shekonnienst ne iesaienha ; nok, shenoronk8ak nonk8e tsinise nisatatenoronk8a.

20 Tontahenron ne ranekenteron : ok te8akeri8en-ha8iton neh nakarihotens sntonkateiarontie ; nahoten kati sekong te8akatoktanis ?

21 Tontahenron ne Iesos : toka non8a aserheke ak8a aesaijanerek, 8as, satenninon tsinahoten saieng, shetenrat n'iakotent, nok entisatsoko8atseraientane Karonhiake ; ethone tontase nok takser.

22 Nonen saha8ennaronke ne kenh ranekenteronha neh nika8ennoten, tahaniarenne nok 8ahonikonrak-sen ne tsi rok8atsene.

23 Ethone ne Iesos 8asaka8enhase ne raotio8a : ori8iio tsi k8arori, tsi tenkaniotane nahata8eiate ne Karonhiakon ne Rotsoko8a.

24 Sekon sak8arori : tsi senha 8atiesen n'oniak8aer taontohestste tsi te8aontakaronte ienikhonk8a tsiniiot ne rotsoko8a ahata8eiate karonhiakon.

25 Sahotinerako ne raotio8a tsinahoten 8ahon-ronke nok 8ahonniron : onka kati nekenhen enhienia-kenne ?

26 8asakotkatho ne Iesos nok 8ahenron : ethoneneh tsinonk8ati nonk8ene iah othenon taonton ; nok ki tsinonk8ati ne Niio, ori8ak8ekon thiiien8aton.

27 Ethone Tier tahatati 8ahenron : oh kati nii nen-hionk8aiata8en ii nori8ak8ekon ionk8ate8enteton nok kenh k8anoteraties ?

28 Tontahenron ne Iesos : ori8iio tsi k8arori, ise kehiken ne tak8anoteraties tsinon8e nase tsionton, nekati n'onen onk8e Roienha raonistsk8arane oni raoiatanerak8atserakon enhenstsk8arake etho oni nise ense8enstsk8aronnionke se8anistsk8aratseratson tenhietsiiatoretake ne tekeni ia8enre nihotitarake n'Israerronon.

29 Nok onka kiok enhote8enteton, kanon8a, teha-tennontere, iatennosenha roniha ronistenha, ok ne's-en's rone, sakoienhokonha toka on8entsia nii akeri-8ake oni aksennakon, te8ennia8e isinon8e tsi nensha-

ienā, nok enhoientane nenronnheke on8e on8esentserakon.

30 Kentioko8anen tanon ne iehente ohnaken en-tsiakaonniate, nok n'onaken ihien neh entsiehente.

20

Te8asen-haton Teioteri8asonterak8en.

1 Aseken neh testiatieren ne Karonhiakē tsiniiot ne saiatat ne ronk8e orhonketsi 8ahaiakenne 8ahann-hatseri sakha.

2 Nok nonen sahonteri8aseronnisa ska8ista enho-natkariakse ne se8ennisera, ethone iasakotori tsi thote-nenharhare.

3 Sekon are sahaiakenne aṣen siiο8istahehatie, Sa-sakoken kanathen ratitaraien iah othenon tehontierha.

4 8asaka8enhase : 8ase8e se8aiotensera oni nise tsi te8akatenenharhare, nok enk8akariakse tsi satekena.

5 Eh neneh 8ahonnete. Sekon are sahaiakenne iaiak oni ne tioton siiο8istahe ok are etho nonsahaiere.

6 Onen enskat ia8enre siiο8istahe sekon are saha-iakenne, 8asakoken are n'iah othenon tehontierha, nok 8asaka8enhase : oh niotieren ken8entatieson kenh non8e nise8enstsk8ahere nok iah othenon tese8ati-erha ?

7 Tontahonniron iah ki onka teionkhinnhas. Ton-tahenron 8ase8e oni nise tsi te8akatenenharhare se8aiotensera nok ense8atkariakse tsi satekena.

8 Nok siiokarasneha 8asaka8enhase ne rahonnhatsu-
sera : ionsaietsinonk nok ietsikariaks tsinikon teho-natentson ; neh taietsiiatierent n'onaken roti, onaken rononniat ne ratihentene.

9 Ska8istatson tahon8ennon n'onaken nihoti,

10 Neh 8ahonni isihnon nihotirharek8e nahohnat-kariakse ne ratihentene ; Ska8istatson ki oni neneh tahon8ennon ;

11 8ahatiiena kineneh nok ki tanon 8ahon8enra-tonnionhase ne raiatak8enio.

12 Ronton : ok satesk8akariakse nenskat ok 8aka8istaheke 8ahotiioten tsiniiot nii ne ken8entatie ionk8aiatote tsi iorak8atarihen.

13 Ne ok ne 8ahenron tsi tontasakorioaserak8ase : Lah othenon te8atenro tek8akaronnis ; iah kenh teionk8ateri8aseronni tsi ska8ista ense8atkariakse ?

14 Se8aiena ne tsia8enk nok satsiatenti, Kenon8es nii neh oni neneh nakhekariakse ne kenh kaien tsiki nise nioit.

15 Kanekhere 8ahi entkanonton tsini ienhenkha8e tsi nahoten 8akien ? ohia ken nitisatierase tsi te8akeri8aieri ?

16 Etho kati oni neneh nenhia8enne, neh entsiehente n'onaken iako, nok onaken entsiakaoniate ne iehentene ; aseken kentioko8anen iontathonkara8i kenh ki tanon niiakonha iontatiatarak8en.

17 Jerusalem siiahonenontonhatie, eh 8asakotiata-tisk8ate ne tekeni ia8enre nihat iok 8ahenron :

18 Kenh ihken Jerusaleim 8ete8e onen enthon8aiena n'Onk8e Roienha enhon8atirihon ne ratitsihens-to8anens oni ne ratiatons, nok enhon8ari8enteenhon8ario.

19 Enhon8anatsiak8arisien ne ionk8etaksen nahon8atentiorate, enhon8asok8a8esson nok enhon8aiasakestsko ; nok ki tanon asenhaton nen8ata enshatonn-hete.

20 Ethone eh on8e ne Zebedé rotinistenha, 8athotonstsothase nok 8ahoneken ne tanitharen.

21 8arenhase ; nahoten isere ? tontakenron, asathon tatseke no kenh ines keienhokonha, saiatat tsi se8ei-entetakon ahensks8arake nok ne saiatat sesenek8ati-nonon iense8e saiatanerak8atserakon.

22 Tontabenron ne Iesos : iah tetsiaterientare tsi nahoten seniri8anontons. Ensenik8eni kenh aesen-nekira tsi nioit tsi knckirane ? tontaniron enhiakenik8eni.

23 Tontasaka8enhase : Tokenske ki neneh ensen-nekira tsiniiot tsi knekirane : nok kenh kaien tsina-

hoten seniri8anontons, iah neneh ii tekhein8is, ak8a neneh raonhatsi8a Rakeniba roteri8aienni neh non8e niori8ake.

24 Ori8io tsi 8ahotinak8en noieri nihat i tsinahoten 8ahonronke ne iatakenha rahotiri8ake.

25 Nok tanon ne Iesos iasakononke nok 8asaka8enhase : Se8aterientare 8ahi tsi sakoti8ennio' n'onk8e ne Ratikorasson, oni ne Ratisennasson.

26 Tosa kati nise eh nase8aier : ok eken aese8ata-tennhatseronnien nonka enrereheke aionkko8anen.

27 Nok oni nenrerheke entkanontonseke, se8ata-tenskonnien oni neneh.

28 Tsi ki njiot n'Onk8e Roienha, iah neh tehaniente nahon8akonnienste ; asakokonnienste tanon, nok oni kentioko8anen asaka8enheiase.

29 Kentioko8anen 8ahon8asere nonen sonsahatenti ne Jeriko non8e.

30 Teniiase teniron8ekon tnistsk8ahere ohhaakta, 8aniri8aronke tsi Iesos rotohestst8onhatie, 8athotihenrete, 8aniron : Se8ennio, David iaienha takenitenr.

31 Nok n'onk8eokon 8ahon8anariste tsi tehotihenretha ; nok ne rononha ok eken senha taiak8isronne tsi iaton : Se8ennio, David iaienha takenitenr.

32 8attatane ne Iesos nok iasakohnonke, 8ahenron : ohnahoten tetsiaton8entsioni ?

33 Taniron : Se8ennio ! Aiakenikenseke.

34 8asakotenre ne Iesos tsi 8asakoken, kenhniiahiere nikarake nok oksaok 8aniken ; nok 8ahon8asere.

21

Te8asen enskathaton ia8enre teioteri8asonterak8en.

1 ONEN kanatakta sihonne ne Jerusalem, onen oni sahonne8e ne Bethphage' tsi iononte ne Olivier tenia se ne raotiok8a iasakotori.

2 8ahenron : eh iahasene kehiken tkanataien. En-tsiatkatho kenseri iatationha iasaronte : ietsineronsi nok kaietsiiatenhaf.

3 Tokat onka kiok othenon eniahiron, enseniron ; Roianer tehoton8entsioni, nok oksaok eutkon8anatka8e.

4 Neh 8ahonni eh naха8enne, neh nahо8ennaiерite tsiniha8en ne Rotokensehak8e.

5 Ietsirori ne Sion-ronon Se8enron : 'Onen tare ne Ianontio 8atonser Kensiри та hose.

6 Eh kati neneh 8anete, ak8ekon oni 8aniri8aiерite tsini sakonnhaonne ne Iesos.

7 Takou8aiatenha8e ne Kensiри, oni ne roienha, rahonatseronniat 8akon8arase nok eh taon8enstsk8aren.

8 Iotiok8atsanit ok neh nakotseronniat 8ahetak8entarho tsinon8e nenhatohestste, otiake iennhatoskaronsk8e nok neh iakotiesk8e rahohaake.

9 Ak8ekon ok oni iontonhak8e : Ron8asennaien ne David Roienha ! ahon8anenton ne tare raosennakon ne Ra8enniio ! ahon8asennaien Karonhiake.

10 Ak8ekon ok taiontonneke nok 8abakonikonkara-ren nonen siihata8eiate Kanatakon Jerusalem, iontonhak8e ; Onka nah onte ?

11 Ak8ekon ok iontonhak8e : neneh Iesos Rotokense Nazareth nitha8enon.

12 Nok ne Iesos Ononsatokentike iahata8eiate ; ak8ekon astste tontasakoiatonti tsiniiakon Kanonskon iontenninonksk8e oni ne ieninonksk8e, 8ahatek8aratserakarhathoseron ne ronatek8aratserotonksk8e ne tehon-tat8ista8is, nok 8asakohnistsk8aratserakarhathoseron norite ronatkerontonksk8e.

13 Nok 8asaka8enhase : Kaiaton, 8aton : ionterennaientak8a enkon8anatonksk8ake nakenonsa, nok nise ienensk8atha se8atatenonsonniatenni.

14 Ok kenh tontaia8en tsi 8ahon8aiatorenne ne tehatiron8ekon oni ne rontsinokata nok ak8ekon ton-tasakotsientonhatie.

15 8ahotisense ne ratitsihenstak8enios oni ne rati-iatons, sahontkatto tsiniiori8anerak8atenions tsi nihoieren ne Iesos, oni tsi iontonnionsk8e n eksaokon : Ahon8asennaien ne David Roienha.

16 Sahon8enhase ; 8ahonniron : sathonte ken ; tsi nahoten iontonnions ? nok ne Iesos tontahenron : enh ; iah kati kenh non8enton tese8a8ennanote ne kenh nika8ennoten : eksaokonha neh oni ne sekon ienonkerha iatenhiakotiete tsi nenhiesanenton ?

17 Nok ehren 8arete, Betani niiahare eh oni non kati iahanon8ete.

18 Nok n'orhonkene kanatakon siiionsaha8enon hatie, 8ahatonkariake.

19 Iahatkatho ohaakta tkerhite tsionion8arontonha ko8a, akta niiahare ; iah tanon othenon teiohienton neok ne ioneratonte ; nok 8arenhase : Tosa oni niha non8enton 8aianiionten, ak8a oksaok onstathen ne karonta.

20 Sahotinerako ne raotiok8a tsinahoten tsi oni niiot tsi 8ahontkatho, nok 8ahonniron : oh nah onte naha8enne tsi tontaia8entsi onstathen ne kenh kerhite ?

21 Nok ne Iesos tontahenron : ori8iio tsi k8arori ; nori8iio ahontese8etakon iah oni othenon tahontese8attenno8entake ne se8eriane, iah neok taese8ak8eni neh naese8aiere tsi nahoiata8en ne tsionion8arontonha ko8a ; ne se's en's tanon ae8e8enhase ne kenh iononte ehrent set, kaniatarake iasatiatonti eh se nenhia8enne.

22 Tsiok nahoten entsise8aneken ne Niio Ka8ennioki neok n'ak8a te8etakon, ak8ekon entsitsion.

23 Nonen Ononsatokentike siihenteron, eh 8ahon8e ne Ratitsihenstak8eniios oni ne rotikstenhokon nok 8ahon8enhase ; kah nitisak8eniatserenha tsini8ierha non8a, onka oni iesak8eniatsera8i ?

24 Tontasako8enna8eron, nok 8ahenron : Tsiori8at oni nii enk8ari8anontonse toka ensk8arori ethone ki oni nii enk8arori kah nite8ak8eniatserenha tsinitierha non8a.

25 Kah nitia8enon ne Sa8atis raotenek8aeston ? Karonhiake kenh katen Onk8ene ? 8atonteri8atihanion, rontouhak8e : toka ente8enron : Karonhiake,

enthenron 8ahi : oh kati niiotieren tsi iah tetise8etakon ?

26 Nok nente8enron : Onk8ene ; neneh iatetsioterontsini kentioko8anen ionton Rotokense ne Sa8atis.

27 Ethone kati onen 8ahonniron tsi 8athon8a8enna 8eron : iah othenon teionk8aterientare. Tontahenron ne raonha, iah ki oni nii tek8aroriane tsi ni8ak8enia tseroten.

28 Nahoten nise ense8enron ? ne saiatat ne ronk8e tekeni teho8iraien, 8aha8enhase saiatat ; 8as kien s aiotensera akhetakon.

29 Tahenron iah eh tiiake, Nok tanon tontahateri8asten nok eh 8arete.

30 Neh oni neneh 8aha8enhase ne saiatat ; etho 8ahenron Saianer nenhia8enne eh ienhke. Nok iah eh tiieha8enon.

31 Kah nikaien ne teniiase tahonikonraierite ne Ron8aniha ? tahonniron nehne thotierenton, Tontahenron ; Ori8iio tsi k8arori : neh ne ratikarotasions oni ne tsionatak8akareni ohenton 8ahetsiiatohestak8en tsi nonk8ati ne Karonhiake.

32 Aseken ateri8ak8arisiontserakon thoientakon ne Sa8atis, nok iah tetsise8ataonsatati ; ne ok ne ionk8etaksen okonha iakotaonsataton oni tiaka8etakon ; nok nise se8atkathon, nok iah tetise8etakon iah oni tetsise8atatre8aton.

33 Se8ataonsat sek on oiah tekari8akentonk8en ; S aiatat ne ronk8e 8ahanenharaienth o, 8ahatehenronni, oni tsi ienekonniata tanon tahanikatoten ne iononsaniron ; ethone onen 8asakoni ne ratinenharaienthos, nok 8ahatenti.

34 Nok nonen tsini8aiaris, iasakotori ne raonnhatsera naontahatiha8e tsinikon rao8enk.

35 Nok tanon ne ratinenharaienthos 8asakotiiena ne kannhatsera, 8asakotisok8 i8eson, otiake 8asakotirio, nok otiake 8ahon8atinenhioiake.

36 Sekon ionsasakotori onen oni senha kentioko8anen, eh ki oni neneh nontahon8atiierase.

37 Iakae8e ki nak8a nene Roienha iahotori, nok 8ahenron: tokat na ha neneh tenthon8arhton ne Rijenha.

38 Nok tanon ne ratinenharaienthos, 8ahonniron siiahon8aken tare: kenh tare ne rao8enk 8atonsere; hetsite8ario tanisa nok onk8a8enk en8aton tsini hoien.

39 Sahon8aiena kati astste ionsaon8aiatonti nok 8ahon8ario.

40 Oh onte nensakoiere tohiken ratinenharaienthos nonen tentre ne Raiatak8enio?

41 Tontahonniron: Ori8iio on8e tsi enhatennhane enhon8ana8entho nok akoren ensesakoni nenhon8a8iseke tsi nikon rao8enk.

42 Tontahenron ne Iesos, iah ken non8enton tese8a8ennanote ne Kaiatonseratokenti; tsi 8aton: neneh rotinenias8enhon ne tebatiststenrotha neh 8akanen-hiak8eniione tsi tekaiosaien: neh kehiken n'ak8a Roianer eh nihok8atak8en, oni ok tioneerak8at tsi te8atkattos?

43 Ne kati 8ahonni k8arori katon: entsetsihk8a ne Niio raonakerasera, neh entsiontaton nenhiakeiaron.

44 Onkakiok tenhonenhionko tenhaiatarine, nok tenhoiatorarake nonka enhonenhienenne.

45 Keh kaien ne ratitsihenstak8enios oni ne Pharisian 8ahotinikonraientane tsi rononha 8asakoton tsi nahaiere tsi 8athari8akenton8e.

46 Nese 8aonni ronnerhak8e asak8aiena; neh tanon ionsahatitsanike tsi ak8ekon ok ionton Roto-kense.

22

Te8asen nok tekeni aton ia8enre teioteri8asonterak8en.

1 SEKON are ne Iesos tontahatati oni 8athari8aken tonk8e tsi 8ahenron.

2 Neh testiatieren ne Karonhiake tkanakeraseraien tsinjiot n'Onontiio-ko8a 8ahatennioten 8ahoniake enskat ne Roienha.

3 Iasakotori ne raonnhatsera nasakotinonksa ne iontathonkara8i ; iah tanon onka tetiotention.

4 Tihatite sekon ionsasakotori ; 8ahenron : ietsirori ne khehonkara8i tsi onen ka8eiennentaon kakk8ahere ; ak8ekon kon8atirio ne kheiarenstonne, onen kati ka8eiennentaon karo kasene nok se8atekkonni.

5 Iah othenon ori8a tethononni, ok eken eh niaonne tsinon8e thotiri8aien.

6 Otiake 8asakotiiena ne kannhatsera 8asakotiken-renseronni oni 8asakohna8enthō.

7 8ahonakk8en n'Onontiio-ko8a Sahari8aronke, iasakotori raosotarha 8asakona8enthō ne ronta8enthos, nok 8asakohnatenatenta8e.

8 Nok sasaki8enhase ne kannhatsera : Atsk8i ! onen 8ahi ka8eiennentaon Kakk8ahere ; nok ki tanon iah tehotirihontak8e ne ron8atihonkara8ine.

9 8asene kati tsi teiohaokenserok nok ak8ekon ietsinonkaron tsiniiakon enhietsiken.

10 Ok tiathonreni tsi iohatenion 8asakotiiataro-roke tsiniiakon 8asakotiiatatsenri, tionk8etaieri nok oni ne ionk8etaksen ak8aki 8akanonsine tsi kakk8ahere.

11 Nok nonen sisakotkensere ne Ronontiio-ko8a tsiniiakon iakotekk8ahere ; saiatat 8ahoken n'iah tehotseronniaton ne iontenniotak8a.

12 8aha8enhase : ohniiotieren kiatateken tisata-8eiaton ne kentho iahse tesatseronniaton ne iontek-k8arak8a ? iah othenon tehok8enion naontahotatike

13 Ethone 8asaki8enhase ne kannhatsera : hetsise-8anerenk nok tsi tetiokaras iatsise8aiatonti, ethonon8e naten8ionsenthoseke oni tenhionnokaraniehon-heke.

14 Aseken kentioko8anen iehiontatinonkon nok ki konh niiakonha iontatiatarak8en.

15 Ethone akte sahonnete ne Pharisian, 8ahatitsien-haien oh nahatiiere naho8ennannhike.

16 Iasakonatori kati ne raohnonk8eta, 8ahonniron : Se8enniio ! ionk8aterientare tsi tisari8aieri, ori8iio

oni tsî neh sherihoñnienni ne Niio raori8asonha, iah oni tatesonk8etaiestasions : Ascken iah ki neh teskahenhions tsiniieiatotens.

17 Ask8arori kati tsinise nisanikonroten : ioteri8ison kenh naiekariake tsini hotenienten ne Cesar, tokat kenh iah ?

18 Nok tanon ne Iesos roterientaratsion tsini hotinikonroten 8asaka8enhase : Tsionk8etaksensk8a ! ohniiotieren tsi ise8ere asak8anikonrotako ?

19 Tak8anatonhas tsinahoten iekariakta. Ska8ista 8ahon8anatonhase.

20 Nok 8ahenron : onka raiatare, rasennare oni ?

21 Tontahonniron ; Cesar, Tontasaka8enhase : hatisction ki 8ahi tsinikon rao8enk ne Cesar : nok Niio tsinikon Niio rao8enk.

22 8ahotinerako tsi nasakoierase, nok sahontenti.

23 Ok neh sahennisera 8ahon8aiatorenne ne Sadusean neneh ronton iah tetsiontonnhests nonk8e ; 8ahon8ari8anontonse.

24 8ahonniron ; Se8enniio ! Ra8en ne Moïs : onkakiok areko tenho8iraiwentake enrenheie, neh ne teiaten-nontere shotiniak n'iotereons nahot8atsironnien ne Rotsikenha.

25 Kenh kati nia8enhon : tsiatak natehontennontere ; 8ahoniake ne thako8anen nok iah teho8iraientaon tsiniiore iarenheie ; neh kati ne rokenha sahotiniake.

26 Etho oni neh naha8enne ne tekenihatón oni nasenhatón tsiniiore ne tsiatakhatón.

27 Nok onaken 8ahaonniate ne tsiothon8isen, 8akenheie.

28 Ne kati 8ahi nonen entsiontonnhete kah nikaien ne tsiatak nihati enrohneke ne kenh tsiothon8isen ? ak8ekon se 8ahi niiehotiniakon.

29. Nok tanon ne Iesos 8ahenron ; tsi tontasako8enna8eron : se8aiatatos netsi iah othenon tese8a8ennaienteri ne Kaiatonseratokenti, iah oni ne Niio raok8eniatsera.

30 Aseken iah tetsiakoniaks ne Karonhiake, etho tanon nitsieiatoten tsiniiot ne Niio raoronhiakeronon okon.

31 Nok kenh kaien tsi tsiontonnhests niako8entaon, iah kenh tese8a8ennanote tsinahoten rotonhon ne Niio tsi ra8en.

32 Ii Rao-Niio n'Abraham, Isaak oni ne Jacob ? Iah kati 8ahi teshako-Niio ne Niio niako8entaon, neh tanon Ron8a-Niio n'iakonnhe.

33 Sahakohnerak8enhaton nonk8eokon tsini hori8ak8arision tsinahaiere tsi tontasako8enna8eron.

34 Sahatiri8aronke ne Pharisian tsi sakosk8ekon ne Sadusean 8ahontkennisa.

35 Saiatat tsinihatni Sakorihonnienni ne Kaianerenser, neh 8ahori8anontonse 8ahenron tsi 8athonikonraseren.

36 Saianer ! Kah nikaien Kari8ak8enii tsinikonionk8atenientense ne Kaianerenseratokenti ?

37 Tontahenron ne Iesos : Sanikonrak8ekon satonhetserak8ekon seriasak8ekon oni tsi entsenon8ehake ne Niio Ra8enii tsi Sonnhe.

38 Neneh tiotierenton neh oni tkako8anen.

39 Nok testiatieren ne tekenihat : Enshenon8ehake ak8ekon nonk8e tsi nise nisatatenon8es.

40 Ethonon8e ak8ekon nikaien oni niioteroron tsini 8aton ne Kaianerenseratokenti oni ne Rotitoken-seak8e.

41 Nok tsi etho ronatkennison ne Pharisian, 8askorihonniense ne Iesos.

42 8ahenron : Onka nise ise8ere Ron8aienha ne Keristos ? Tahonniron, David.

43 Tontahenron : Oh kati naha niotieren tsi ra8en ne David Sahonikonrata ne Kanikonra, ronatonk8a Raoianer tsi raton :

44 Roianer ra8enni ne Rakianer, tsi ke8eientetakan satien tsiniiore ienkheiarasitoke8ate ne iesas8ens,

45 Oh kati nekenh naia8enne ne Roienha aken-hake raton se Rake8enniio ?

46 Iah onka oni ne tsio8ennat tetiotati, iah oni sekon noiah tetsiotenienten aonsahon8ari8anontonse ne karo takaha8ite.

23

Te8asen-asen ia8enre aton Teioteri8asonterak8en.

1 ETHONE ne Iesos iahatati tsinonk8ati nonk8e okon oni ne raotiok8a.

2 Sahenron : Ratiiatons oni ne Pharisian Moïs raonistsk8arane ratistsk8ahere.

3 Tsikati nahoten enhietsiri8atatse naese8ari8anoronk8e, se8ari8anoronk eh oni nase8aier ; tosa ki tanon teietsiiate8eiennak, aseken neok ne ronton, iah ki eh tehatiierha.

4 Aseken karieno8anens, iorienakste oni ratirien-nonnis nok sakotiketasts nonk8eokon ; iah tanon ne rononha kenh tiiehatiierha, sekon's' en's' oni neok n'iataonnismnonsaren.

5 Ak8a oni neok, ne ok ronesakon ne taon8atiren-saronste nonk8e okon ne rahoti8eiennake : Aseken kenno8anens ronaninaniionton, oni 8akoses tekafasontak8en ne rahonatiata8it.

6 Neok ronesakon tsinon8e niiotkoniens tsi 8atenniote, oni tsi ronterennaiantak8a.

7 Tahon8atinon8eratonseke n'onk8eokon tsi ion-k8ene, nok ahon8atinatonk8ake n'onk8eokon, Sonk8a-8enniio !

8 Tosa tanon nise aietsinatonk8ake : Sonk8a-8enniio ! Aseken Keristos ok raonhaa hetsise8arihon-nienni nok nise ak8ekon tiiese8atatekenha.

9 Tosa oni onka shenatonk8ak ne kentho on8en-tsiake iahnihia : Aseken enskat ok Sanisen, nehne Karonhiake thenteron.

10 Tosa oni aietsinatonk8ak Sonk8arionnienni, Keristos se 8ahi hetsise8arionnienni.

11 Okeken tanon onka tsinitcion ak8a anioh rata-tonnis neh se8atatenhatseronnien.

12 Aseken neuhatatkonnienste enhon8akenron nok neuhatatenron, enhon8akonnienste.

13 Nok ki tanon nise se8ententasere ne Se8aiatons oni Pharisian Akon8ara ! iestsinnhotonse nonk8eokon naionta8eiate ne Karonhiake ; iah ki tanon oni nise tese8ata8eiatane, iah oni teietsiia8is niienre iakata-8eiat, n'iaionta8eiate.

14 Se8ententasere ise ne Se8aiatons oni Pharisian Akon8ara ! iestsinonskarihatons ne iakotereons neh se8ari8akenserak8a tsini se8aterennaintaktseres ; ne se 8ahonni senha kare8atatsero8anen ense8atre8a-tak8e.

15 Se8ententasere ise ne Se8aiatons oni Pharisian Akon8ara ! Aseken on8entsiak8ekon nitise8etha ne taietsiri8ateni ; nok nonen tenhateri8ateni ten8atiaseren tsisenha ranesonronon enhaton tsiniiot nise.

16 Se8ententasere ise ne teieron8ekon ietsiiasarine ! Se8atons en's' : iah othenon tekari8a n'ononsatokenti aieri8anirastte ; kenh kaien enhiakonontannhake nenhieri8anirastste tsiniiostston no8istanoron.

17 Tese8anon8ara8enrie oni tese8aron8ekon ! Kah nah nikaien senha kanoron : o8istanoron, ok ne neh Ononsatokenti ne se 8ahi ionorontstak8en no8istano-ron ?

18 Oni Se8atons en's' 8ahiken ; onkakiok enhari-8anirastste tsi Ietsienharak8a, iah othenon teiotieren ; kenh kaien kari8a naieri8anirastste tsinahoten kaere.

19 Tese8anon8ara8enrie oni tese8aron8ekon ! Kankaien nahe senha kanoron, tsiniiot neh kaere, ok ne neh Ietsienharak8a kari8anoronsta tsinahoten eh kaere ?

20 Neh kati nonka enhari8anirastste tsi Ietsienharak8a neh ki enhari8anirastste oni tsinikon neh kaere.

21 Nok n'ononsatokenti enhari8anirastste, Ononsatokenti ki enhari8anirastste, oni neh renteron.

22 Nok onkakiok tsi tkaronhiate enhari8anirastste, Nijo raonistsk8ara enhari8anirastste oni netho rensts-k8ahere.

23 Se8ententasere ise ne Se8aiatons oni Pharisian Akon8ara! Ak8a neneh ionerak8at ak8ekon oni niiese8akariaks tsiniiore n'ohontesonha; nok isi ictse8are nak8a kontiri8ak8enios tsinonk8ati ne Kaianerenseratokenti: neh 8ahi tohiken, ateri8ak8arisiontsera, atanitenron, Te8etakon, neh kehiken teioton8entsiohonne aese8aststeniaronke, tosa kineneh sane aese8ariontion notiake.

24 Ietsiiasarine ne teieron8ekon! Se8anon8aken-ststa ne kenh nikatsinon8asa, nok iese8atiatanek8a-nons n'oniak8aer.

25 Se8ententasere ise ne Se8aiatons oni Pharisian Akon8ara! Ak8a neneh ionerak8at nastste nonk8ati aese8anoharenion nakerasonha oni ne katsesonha, nok tanon ne nakon titkahere, kanensk8en, oni kanon8aratonsera.

26 Pharisian tese8aron8ekon! Katsetakon nonk8ati tase8aticrent se8anohare, tosa oni aiohrak nastste nonkati.

27 Se8ententasere ise ne, Se8aiatons oni Pharisian Akon8ara! Ak8a eh nise8aiatoten tsi ieiatatarion's-ihken kak8atak8en karaseston, ak8a ki's en's anio io8eienston n'astste nonk8atik8en nok ki tanon ne nakon titkaskenrhahere oni ostienhokonkenha nonk8eokon.

28 Ak8a kis en's anio oni nise se8aijanere astste n'onk8ene nok ki tanon ne nakon, se8aijati n'aionta-tieron oni ne kari8aneren.

29 Se8ententasere ise ne Se8aiatons oni Pharisian Akon8ara! Aseken ietsiatahas ne Rotitokense, Nok tsise8akerak8a tsi ratiiatatarion ne thotiri8aierisk8e.

30 Nok se8aton's en's; iah non8enton tiiagonk8a-ri8anon8ehontsi ron8ana8enthon ne Rotitokense-hak8e.

31 Ori8iio kati tsi se8aterientare tsi ise se8asotsera ne Sakona8enthon ne Rotitokense.

32 Nok isc se8anahnonhatie tsinikon thonatoktani ne ietsinihokon kenha.

33 Oniare, ka8atsiraksensk8a ! oh nense8aiere naonsese8aniakenne tsi tiotekha n'onesson ?

34. Aseken naontak8atennietase, Rotitokense, thononk8etaieri oni ratiiatons, aietsiia8entho se are, aietsiiasakestsco, aietsisok8a8esonnion tsi se8aterennaientak8a, nok aietsisereson aietsinask8enhan8ison tsi se8anatainenton.

35 Naese8ateri8aketate tsinikon ionekipre non8entsia ne kanek8ensanoron, tiotasa8e tsi thon8ario n'Abel, tsiniiore ne Zakari Barachi roienkenha, akta tsi ietsienharak8a hetsise8ario.

36 Ori8iio tsi k8arori, ak8ekon ise entsise8arane.

37 Jerusalem, Jerusalem, ise ne Sherios ne Rotitokense nok ietsinenhioiaks ne tekheiatories ! Toh niiori8ake 8akatenienten aonsakheiataroroke ne Sheienhokonha tsiniiot ne kitkit kaneraontsokon iakoiatasetha nakoienhokonha, nok iah tese8athontaton.

38 Onen kati Ononsokon en8aton tsi se8anonsote.

39 Aseken k8arori tsi iah tesesk8akensere ohenton tsiniiore iense8enron : ahon8anenton ne tare raosen-nakon ne Ra8enniio.

Te8asen kaieri aton ia8enre teioteri8asonterak8en.

NOK onen sishoiakehonhatie, onen oni sishotentionhatie ne Iesos, 8ahon8ateranentakten ne rao-tiok8a, nahon8arori ahakahenhion tsiniiot tsi kanon-sanni.

2 Nok 8ahenron ne Iesos : Ak8a 8ahikenh se8atkathos tsiniiotanion ? Ori8iio tsi k8arori, tsi iah oni nenskat non8a tatekanenhihasere taiotatenron ne iah takarision.

3 Olivier tsi tiononte iahatien, rahonhake tsi8ahon-8ateranentakten ne raotiek8a, 8ahonniron : Ask8a-rori tanon katke ienkae8e neh naia8enne, ohoni nahoten enkaieronniststak8en nonen tentese, nehoni nonen ense8aton8entsiarisi ?

4 Tontasako8enna8eron ne Iesos, 8ahenron : Se8atatenikonrarak tosa onka aietsinikonrakarhatho.

5 Aseken kentioko8anen enthone nenhionksennenha8i rontonne : ii ne Keristos, nok kentioko8anen ensakotinikenrenha8e.

6 Ense8ari8aronkanion iakoteriio, oni ionteriiosere, tosa tanon se8ateronhienten : Aseken iatekakonte neneh tsi eh nenhia8enne ; iah ki tanon, areko oni neh teken ne tsi iotakte.

7 Aseken tenhotiri8arheseron ne tehonton8entsianekhaon tsinonk8ati ne raotisastensera : nok enhiontonkariakon, enkannratarineseron nok ten-hiaon8entsishonk8anion.

8 Ak8a sane neneh neok tsi tiotasa8ak8en naieron-hiakentak8e.

9 Ethone oni onen enhietsiiena, enhietsironhia-kente, enhietsirio, ak8ekon ok oni nonk8e enhietsis8a-tak8e n'aksenna.

10 Kentioko8anen neh non8e nenhotiri8anoron, tenhiontasts8enserøn, tenhiontatattenninonnion oni.

11 Kentioko8anen oni ehnnon8e nenhotiketote ne Rotitokensetseraksen nok kentioko8anen ensakotini-konrakarhatho.

12 Nok tsi naten8areni ne kari8aiesatsera, kentioko8anen nentsiako8istoten nakotanitenrat.

13 Nok tanon onka iatenharionkote neh enhania-kenne.

14 Nehoni kehiken Ori8atokenti Karonhiake nitioteri8inon On8entsiak8ekon enkariho8anaton, 8ene aiakaonniaten nonk8eokon ; ethone onen en8a8e tsi iotakte.

15 Ne kati nonen ense8atkatho ne kari8aiesatsera neneh iakohnikonraksatak8a, tsiniiot tsi rotrori ne

Rotokensehak8e Daniel, enkari8ataton n'onaktatokentike, (ratennikonraren onka ro8ennanotha netho Rotokense.)

16 Ethone tsi ionontenion enhiontek8asentak8e ne Judéronon.

17 Nok oni ne kanonsake ieharates tosa tethasts-
nent naonsahakoha tsiok oni nahoten akenhake ne
raononskon.

18 Nok oni ne kaehtake iehres tosa sahket naonsa-
hakoha ne raotseronniat.

19 Iotitentasere ne tsionathon8isen noiah nenkon-
tatiatoten neh non8e te8enniserate oni nenkonststa-
ronthake.

20 Se8aterennaien kati ne tosa koserake, tosa oni
a8entatokentike akenhak n'onen ense8ateko.

21 Aseken ionikonraksentseratsanit tsinenhia8enne
nethone, neki enskat nareko non8enton eh tetia8enhon
tsinahe tioton8entsiatasa8e tsiniiore non8a, iah oni
noiah eh tliaonsaia8enne.

22 Neh oni ne iah taontaha8enniserokeri neh
ni8enniserotens iah onka tahioniakenhon ; neh tanon
ne iontatiatarak8en akori8ake, en8enniserokeri neh
ni8enniserotens.

23 Neh kati nenhiesarori nethone enhiahiron :
kénh renteron ne Keristos, ok ne's'ens : kenh nonkati,
tosa tasetak.

24 Aseken enhatinakerenne nethone ne Keristos
enhontattonni, Oni ne Rotitokense, iori8anerak8a-
tenion, teiotieronnionhaton oni tsi nenhatiieranion,
aontonseke oni asakotinikonrotako ne iontatiata-
rak8en.

25 Onen kati 8ahi non8a tahonenne tak8arori.

26 Neh kati nenhiesarori nenhiaihron : Karhakon
thenteron : tsi iateiotennhonta8enhe thenteron ; tosa
tasetak.

27 Ak8a tanon tsiniiot nate8anennekara8e, tsi
tkarak8inekens takahientak8e nok tsi iate8astsothos
iakaniharho 8ahokentane ; eh nenhia8enne nonen-
tentre n'Onk8e Roienha.

28 Aseken tsi non8e nenhioiataststokotonke n'iako8entaon ethonon8e natenkontentasente n'Aksks.

29 Ak8a neok en8atenniserohestste neh ni8enniserotens, en8aterak8aton, iah oni tataonsakas8athete nasonrekha, entkaniserenne ne karonhiake tiotsistik8aronnion nok tenhiothenton8e nahosastenserati Tkaronhiate.

30 Ethone onen entkaieronnine karonhiake n'Onk8e Roienha raotenientenserati, ethone oni oni akaon 8entsiak8ekon nonk8e enhiakaonseanion enhiontatonstsk8enaiaakhonseke, enhon8aken oni n'Onk8e Roienha tare tsi taiotsikeraronniontie karonhiakeson, enthok8eniatsiro8anenhatie enthoiatanerak8atonhatie oni.

31 Nok entesakotori ne raoronghiakerononokon, neok nenthathihonra8ate tsi ensakotiiatarcroke ne Sakoiata8en tetsiaronk8en tsi ieiton8entsioktanihon.

32 Kenh kati kaien tase8atennakerat kehiken Tsiohnion8arontonhake tekari8akentonk8en: Ak8a neok enkarana8en oni enkask8eionten, ok nahe neh ense8aienteristak8e tsi onen toha taiokennhonti.

33 Eh kati oni neneh nenhia8enne nonen ense8atkathoseron kehiken nikarihotens, se8erhek onen k-kheto tare n'Onk8e Roienha, ak8a oni onen kannhohakta irate.

34 Ori8iio tsi k8arori, non8a kenh ka8atsirate iah te8atohests tane ohenton neh naia8enne.

35 Karonhia On8entsia entiatohestste, kenh kaien nake8enna iah neneh non8enton tiaontohestste.

36 Kenh kaien tsinon8e ni8enniseronte, tsi oni nii8istahe iah onka teioterorientare, iah oni ne Rationhiakeronon, raonhatsi8a ok roterorientare ne Rakenniha.

37 Tsiki tanon niiotonne sihotenniseratenion ne Noè, eh oni neneh nenhia8enne nohnen tentre n'ouk8e Roienha.

38 Aseken, tsiniiotonne ohenton sahonnotonko8a, skennen tatehonastskaonk8e, ratinekirhak8e oni, rotiniakonsk8e, tsikiniiore iahatita ne Noè raohon8a-kon.

39 Nok iah othenon tehonnerhak8e en8ennoton ken, tsiki niiore onen iahonnoton ak8ekon oni iaha-koiatenha8e; Etho kati oni neneh nenhia8enne n'onen trentre n'Onk8e Roienha.

40 Teniase kaehtakon enhnesseke: Saiatat enhon8aiena nok enhon8atkenrate ne Saiatat.

41 Tekeniiase enkenithetake tsi iethetak8a; Skaiatat enkon8aiena, enkon8atkenrate ne Skaiatat.

42 Se8atennikonraren kati: iah se 8ahi tese8ate-rientare toh nenkaha8i trentre ne Etsise8aiander.

43 Se8ari8aienterihak tanon kehiken, Onka kiok ne ronk8e ahontahoterientarake tsi nen8atasontine ahononsorensere ne Sakosehta ahatie8atense naha, nok iah tarere ia8eronhatie teionkenonsariten.

44 Neh kati oni nise 8aonni Se8atate8eiennenta-honhak: Aseken tsi non8e ne iah tese8arhare nenra8e n'Onk8e Roienha.

45 Kah nihenteron non8a tohiken ne rannhatserio rori8atoken oni, nene Roianer rorihonte nasakostste-riste ne raonnhatseraokon, neon niaskohnonte tsi non8e nateioton8entsiohon ?

46 Rotaskat netho rannhatsera neh nenhoierenha-tie tsi roiotatie nonen ensra8e ne Roianer !

47 Ori8iio tsi k8arori, tsi ak8ekon enhorihonten tsi nihoien.

48 Kenh kahien tokat kannhatseraksen, enhenron ne raonikon rakon : ronisk8as ki oni naontare n'Akianer !

49 Nok ok eken asakokenrenseronni asako8enthon oni ne Satehatinnhatsera, nok keken neh enskatne enhonton8esen ne tsionekaka8e.

50 Tohiken Rannhatsera Raoianer eh non8e ni8en-niserate nensra8e, tsi oni niiio8istahe n'iah othenon tenhorhareke.

51 Nok ehren enhoiatenha8ite, neh oni iatensha koieste nakon8arasonha : etho non8e natenhionsen-thoseron oni tenhionnokaraniehonheke.

25

Te8asen nok 8isk Teioteri8asonterak8en.

1 NEH tenstiatieren ne Karonhiakon tsiniiot n'oieri nikontiataasetserake Kontihaserenha8inontie 8athon-8ateratane ne Rotiniakhe.

2 8isk nikonti tkonnonk8etaieri, nok 8isk oni nikonti tiiotiteha.

3 Kehiken tiiotiteha neok iakontiha8e ne iehaserarak8a iah ne kenhie.

4 Kenh kaien ne konttokha oksaok neneh tio-nenhienaten iehaserarak8ake.

5 Nok tsinikari8es ronisk8as nara8e, 8aotiserentra-ne nok iahotita8e oni.

6 Neh nahoten nasonthen ontsaroko ionton : onen kenh tare ne Hetsise8arhare, 8ase8e kati iatetsise8a-terat.

7 Ak8ekon kati 8akontkestsko nok 8akonttasera-seronni.

8 8akonniron ne tiiotiteha : Tak8enbiehn non iah nekenh teionk8atekse.

9 Nok ne konttoka takonniron : iah taonton na-k8enbiehn on8a's' en's' naha entionk8atoktase ; 8asene se8atatninonsera tsi tontenninontha.

10 Tsi kati nikari8es iatekontiatakon te onen 8a-ra8e ; nok ne iohnatate8ciennentaon iaonnnete iahon-ta8eiate tsi 8atenniote nok tontaiennhoton.

11 Nok onaken eh skonne ne tiiotiteha, 8akonniron · Se8enniio ! Se8enniio ! tak8annhotonk8as !

12 Tontasako8enna8eron 8ahenron : ori8iio tsi iah tek8aienteri.

13 Se8aterharat kati iah se Sahi tese8aterientare kab ni8enniserate tsi oni nii8istahe entre n'Onk8e Roienha.

14 Asken ak8a neh sateiot tsiniiot ne ronk8e ratentionhe, iasakohnonke ne raonnhatsera, 8asakorihonten ahatinikonraraketsinihoien.

15 Nok saiatat 8isk nika8istake tahaon, saiatat tekeni, saiatat enskat : tsiki nithonttoka : nok oksaok 8ahatenti.

16 Kehiken 8isk nika8istake roiena, 8ahatenti, nok 8ahakarhateniate tsiniiore 8isk niiathatentsa.

17 Etho oni neneh nahaiere ne tekeni tehoiena, tekeni oni neneh iathatentsa.

18 Kenh tanon kaien ne ska8ista roiehna, 8aron8entsiok8ate nok eh 8ahasete.

19 Kari8estsinahe onen sara8e ne Ron8aianer, nok 8asakokontseratironten.

20 Eh 8athatahne ne 8isk niho8istaiena, 8ahonatonhase ne 8isk natehotentson 8ahenron : Saianer ! 8isk nika8istake takatak8enniaienni eh kati oni nikon 8akeiaron ne sa8ista.

21 Nok ne Roianer 8ahenron : ioianere tsi se8eieniiio; kenh sane niori8aha nok ki taseri8aierite eso kati enkonrihonten : satonnharen raotonnharatserakon ne Saianer !

22 Onen neh eh isre ne teka8istake roiehna nok 8ahenron : Saianer teka8istake takatak8enniaienni, nok eh oni nikon 8akeiaron.

23 Nok ne Roianer 8ahenron : tsi sennhatseriio, kenh sane niori8aha nok ki sari8atoken, eso kati enkonribonten : satonnharen raotonnharaserakon ne Saianer :

24 Kenh kaien ne ska8ista roiehna, eh 8athatane 8ahenron : Saianer ! 8akaterientare tsi niseniakastste, tsienthok8as tsi non8e niah tesaienthon seroroks tsi non8e niah tatesareniaton.

25 Ne 8ahonni onkteronne nakon8istontiense, okenrokon kati 8akasetonne ; kenh kati sekha8i tsinikon ne sa8enk.

26 Nok ne Raoianer tontaho8enna8eron ; 8ahenron : kannhauseraksensk8a, saterientarak8e, tsi

kienttok8as tsinon8e iah te8akientton, keroroks oni tsinon8e iah tate8akareniaton.

27 Teioton8entsiohonne kati tsi ie8istaientak8a iahesaientake, nok tsi naonsonka iaonsonktak8en akenik8ekonhatie tsinikon aioteiaronke.

28 Ehtsise8a8istak8a kati, nok neh satsitsion noieri niho8istaien.

29 Aseken skatson iakoien tsiniiaakoien, enshonhion nok sekon enshoientane; kenh tanon kaien niah othenon tehoien ienkae8e oni tsi nihoienha enhon8ak8a oni neneh.

30 Astste kati iatsiseniiatonti niah othenon tekanhhatserasta tsi non8e tetiokaras ; eh oni non8e natenthionsenthoseron, tenhionnokaraniehonheke oni.

31 Ne nonen trentre n'Onk8e Roienda enthoiata-nerak8atonhatie, tenthon8anitiok8atontie oni ne raoronhiakeronon okon, nok ethone enhennistsk8aren ne raonistsk8aratseranerak8atserakon.

32 Nok akaon8entsiak8ekon nonk8e raohenton enhionteroroke, nok tensakoiaiestasi, tsikiniiot ne teiotinakarontonha ranonhne, tesakokhasions notinhietien tanon ne Kontitsinn.

33 Tsi ra8eientetakon ensakoiatobeststak8e notinhietien, nok ne kontitsinn sanek8ati ensakoiatohests-tak8e.

34 Ethone ne Ronontio ensaka8enhase tsiniiaakon tsi ra8eientetakon iakoiatontieton : karo kasene ise ne Rakeniha betsise8aiatateriston, se8ata8eiat tsi non8e niietsinaktaseronnienni sontonton8entsiata-sa8en.

35 Aseken 8akatonkariakon, nok tak8anonten ; 8akeniatathenon, nok tak8anekanonten ; 8akiesha-onhatiesk8e, nok tak8ate8eienton.

36 Akenekon kenhne, nok tak8aseronni ; 8akenon-8aktanihak8e nok tak8atkense, kennhotonk8e nok iesk8aiatatsenrion :

37 Ethone entiahiron ne tiakori8aieri : Saianer ! Katke nik8aken nasatonkariakseke, nok ak8anonten ; ok ne ens aesaniatathenseke nok ak8anekanonten ?

38 Nok katke nisaiessaonhatiesk8e, nok k8ate8eienton ok ne ens sahnekon kenhne nok k8aseronni ?

39 Katke nik8aken aesanon8aktaniheke, ok ne ens asennhotonke nok ak8atkenser !

40 Tentesako8enna8eron ne Ronontiio enhenron : Ori8iio, Ori8iio tsi k-arori tsi niori8ake etho nietsiierase n'ak8a niieiakaha nakatakenha iise eh nisk8aierase.

41 Ethone oni neneh ensaka8enhase ne sanek8ati iakoiatontieton : Se8ari8aston ! ehren ise8et nok 8asene tsi tiotekhaon8e, eh non8e nihon8anaktaseronienni n'otkonseraksen oni ne raotiok8a.

42 Aseken 8akatonkariakon, nok iah tesk8anonten, 8akeniatathenhon nokiah tesk8anekanonten.

43 8akieshaonhatiesk8e, iah tesk8ate8eienton, Aknenekon kenhne nok iah tesk8aseronni ; 8akenon8aktanihak8e kennhotonk8e iah tesk8atkense.

44 Ethone oni neneh tenthon8a8enna8eron, enthonniron : Saianer ! katke nik8aken, asatonkariakseke, aesaniatathenseke, aesaineshaonhatie, sahnekon akenhake aesanon8aktaniheke ok ne en's' asennhotonke nok iah tak8aiatakennhaon ?

45 Tentesako8enna8eron, enthenron : Ori8iio tsi k8arori tsi iah enskatha eh teietsiiatierase enskat ne niiaakasa, iah ki oni nii eh tesk8atierase.

46 Nok neh kehiken tsi tiakoronhiakenon8e niienhenhien ; kenh kaien ne iakoianere enhiontonnharana tsi non8e ne tiakonnhe on8e ne oni tsiniienhen8e.

26

Te8asen nok iaiak Teioteri8asonterak8en.

1 NE nonen saharihokten ne Iesos, 8asaka8enhase ne raotiok8a.

2 Se8aterientare 8ahi tsi tese8enniserake ok onen enshatonhete ; onen oni enhon8ateh8entete n'Onk8e Roienha ne tahon8aintannharen.

3 Ethone oni onen 8ahontkennisa ne Ratitsihensto-

8anens ratiiatons oni ne rotikstenhokonha rahononskon ne ron8ako8anen Kaif ron8aiastsk8e.

4 Nok neh 8ahatitsienhaientak8e kah nahontahatierte tsi ahon8aiena nok ahon8ario ne Iesos.

5 Nok tanon rontonhak8e : Tosa ki tanon tsini8entanoron akenhake, on8a sotsi enkariho8annha tenhia-konikonrharen oni n'cnk8eokon.

6 Tsini kari8es, sekon oni Betani sitres ne Iesos, raononskon ne Simon roststa8is.

7 Tsiothon8isen eh on8e Katsetenha8i tite8enhienehere n'ak8a 8enhienanoron, nok tsinikari8es tehostskaon, ranontsine ton8eron 8ahahoka8e.

8 Nok ne raotiotk8a ohia nontahonatierase nok 8ahonniron : nahoten kasta en8aton nikon 8akaihesha ?

9 Esose naha iataiohnemon naontenninonke nok iakotent aiontatitenraton.

10 Nok tanon ne Iesos roterientaratsihon are, 8asaka8enhase : ohniiotieren tsi se8ari8astani ne kenh tsiothon8isen ? Aseken ori8iio tsi takari8aierite nii akeri8ake tsi nakaiere.

11 Aseken tiotkon ense8aintake ne iakotent, iah tanon nii tiotkon tatask8akanerake.

12 Aseken tsi onkiatoka8e ne 8eniehnakon neh takak8atak8ate tsi enhionkiatata.

13 Ori8iio, Ori8iio tsi k8arori : tsi on8entsiak8ekon ; kahkiok oni non8e nenhie8ennanoton ne kenh Ori8atokenti Kari8iio etho'k'niiori8ake entsiontroria-take tsi nakaiere.

14 Ethone onen saiatat ne tekeni ia8enre nihat, Sitas Iskariot ron8aiats 8asakotkensera ne Ratitsihenstak8enios :

15 Nok 8asakori8anontonse ; 8ahenron : toh nas-k8akariakse nak8atsiak8arisien ? Asen nika8istases 8ahon8asetase.

16 Neok oni onen saresake naontiesenne ahotenninon.

17 Neneh sontontenniseratierente tsini ienataraks ne iah te8attenk8aton, 8aon8ari8anontonse ne raotio-

k8a ; 8ahonniron : Kah non8e nisere aiak8akhonniana ne Shotonnhestston ?

18 Nok tontahenron : kanatakon niiahasene, kenh non8e thononsote, nok ense8enron : Raton ne Roianer ; onen thoha aonkatenniseroktase ; sanonskon kati ten-hiak8astskaon naki8a ne Shotonnhestston.

19 Nok ne raotiok8a eh nahatiiere tsinisakonnhaon ne Iesos.

20 Nok nonen sontaiokara8e, atekk8aratserakta Sahanistsk8aren, nok oni ne tekeni ia8enre nihat.

21 Nok tsini kari8es tehonastskaon 8asaka8enhase : Ori8iio ak8a Ori8iio tsi 8ak8arori tsi saiatat tsinitsion enhakatenninon.

22 Nok ko8anen tsi 8ahotinikonraksen, nok satiatastson taontasa8en 8ahon8ari8anontonse, ronton : Saiander : ii onteh kenh ?

23 Tontahenron, ne non8a ne kenh teiakiatonts enhakatenninon.

24 Kenh kaien n'Onk8e Roienha satentionhe tsikiniiot tsi kaiaton ne raonba raiatatake ; nok tanon rotentasere ne ronk8e n'enhotenninon n'Onk8e Roienha ! Senha aioianerenhon ne tosa non8enton ahonakeraton netho ronk8e.

25 Sitas ne neh rotenninonre tahatati 8ahenron ! Saiander ii ontehken ? tontahenron ne Iesos, ak8a neok ne taseri8aierite.

26 Nok tsinikari8es tehonastskaon, Iesos 8atrak8e kanatarok nok 8ahaiatateriste oni 8athaiake nok iaskaon ne raotiok8a, nok 8ahenron : Se8aiena ise8ak nehkehiken nakieronta.

27 Katse oni tonsarak8e nok 8ahaiatateriste, iashakaon, 8ahenron : se8ak8ekon se8anekira.

28 Aseken neh kehiken nakenek8ensa, neh nonek8ensa n'ase Kari8aniraststak8en, kentioko8anen iontatenekek8ensarise, naonsonterake8ate tsi iakori8aneren.

29 Onen kati 8ak8arori tsi iah sekon taonsaknekira nonenharakeri tsiniiore ien8aten8iserihe8e entsite8anekira raonakeraserakon ne Rakeniha.

30 Nok nonen sahatiren nokten, Olivier Onontoharake niahonne.

31 Ethone ne Iesos 8asakorori 8ahenron : On8akenh 8asontate ense8atateri8aintaten nii akeri8ake ; Aseken 8aton tsi kaiaton : enhiiente ne ranonhne, nok tenkonreni ne teiotinakarontonha.

32 Nok tanon nonen ense8akatonnheton, enk8ahentete Galilene niienhenke.

33 Tier tahatati 8ahenron : ok oni niahonstsahate, iah kinii non8enton.

34 Tontahenron ne Iesos : Ori8iio tsi 8akonrori, tsi on8a kenh 8asontate ohenton nahontontati ne kitkit asen nenskatonnhiase.

35 Tontahenron ne Tier ; ok onte oni naionkhiiari-skontane aionkhiriosere iah kinon8enton tiiakonhiatonnhiase, Ak8ekon ok eh nabatiiere, ne raotiek8a.

36 Ethone onen Getsemane kon8anatonk8a niahare ne Iesos ; nok 8asaka8enhase ne raotiek8a : kenthose8atien, tsiniiore ienkaterennaiantako tsinon8e 8ake.

37 Neok iasakoiatenha8e ne Tier, tanon teniase ne Zepedé sakoienhokonha, ethone oni onen tontasa8en 8ahonikonranon8ake, oni 8aha8eriasanon8ake.

38 Ethone oni onen 8asakorori 8ahenron ; Skanorrons aonkeriio te tsini 8akenikonranon8aks ; kenthose8enterontak nok se8atie8aten.

39 Nok isih niiore nionsare nok etho 8ahatisk8entabren, 8ahaterennaien, raton, Rakeni ! aontonseke's' en's' ehren askha8itase ne kenh katse ; tosa ki tanon ii aontonkenikonraierite, ise ki aontesanikonriione.

40 Eh natontare tsi ratiteron ne raotiek8a, nok rotitas ; 8aha8enhase kati ne Tier : ionerak8at 8ahi tsi iah tesak8enion arahona enskat aio8istahe enskatne aiontiati8atake ?

41 Se8atie8aten nok se8aterennaien ne tosa aese8anikonrasenni : Aseken kaiatasnore nonikonra nok ioiatakenheion no8aron.

42 Sekon isih nionsare neneh tekenihatton, nok 8a-

haterennaien raton : Rakeni niah taontonsere nehren n'aontohestste ne katse n'iah taknekirane, ehkini-ia8enn tsini sanikonroten.

43 Ehare natontare, sekon are sasakotkatho rotitas ; aseken ak8aki ok tatehotiron8eksk8e.

44 Nok iah othenon tesakosteriston sekon isih niionsare, nok onen neh nasenhaton nahaterennaien, ok neh tontahatasa8en.

45 Ethone onen are eh sara8e, nok 8asaka8enhase ne raotio8a : Se8entaf onen nok se8atorissen ; onen iakae8e, naontatenask8aienhase ne ionk8etaksens n'Onk8e Roienha.

46 Hennioh tese8atann, onen kenh ihre ne rakaninonre.

47 Sekon ok nihottare, eh 8ahoketote ne Sitas, enskat ne tekeni ia8enre nihat i kentioko8anen rotio8ine, ronsharenha8inontie, Kanhiashonha oni, nene ratitsihenstak8eniios sakonatorihiarie.

48 Kenh kaien ne rotenninonre ne, sakotehnienten tsera8i ra8en : nehne tenhinoronk8anion neh hetsise8aiena.

49 Oksire 8aheterantaktenne Iesos, nok 8ahen-ron : Saianer ! 8atkounnon8eraton, nok 8athonororonk8a-nion.

50 Nok tontahenron ne Iesos : ohrie, oh nahoten ahori8ake tsi kenh ises ? Ethone okta 8ahonnete nok 8aon8aiena ne Iesos.

51 Saiatat tsinihatik8a ne Iesos tahasharotsiate ne raoshareko8a nok saiatat ne ratsihensto8anen raonnhatsera 8ahoiente, ak8a iahohontiakte.

52 Ethone tahenron ne Iesos : Saseta ne sashareko8a tsinon8e niiionakte : Aseken tsiniiakon neh enkon8aniahese ok neh entsiakorioste.

53 Iah kenh tasere aontonse nahineken nə Rakeniba non8a, ak8a ok oni aiononteratie ahontahaka-tennietase oni ne isihnon tekeni ia8enre nikentiok8ake Ratironhiakeronon ?

54 Oh kati tanon naia8enne naioti8ennaicerite tsini kaiatonnion konton ehse nenhia8enne ?

55 Ethone ne Iesos 8asaka8enhase ne shotitiok8a, 8ahenron : Assareko8a. kanhnia Se8aha8inontie tsi tak8aiena ·ere, anio's'iken onk8etaksensk8a ; niate8en-niserake te8ak8ekonhatiesk8e, k8arionniennihatie Ononsatokentike nok iah tesk8aiena.

56 Ak8a ki tanon neok ne tahoti8ennaierite tsi naха8enserон, tsi nihotiiaton ne Rotitokensehak8e Ethone neraotiom8a 8ahon8ate8entete nok 8ahonteko.

57 Kenh kaien ne Iesos 8ahon8aiena Kaike fnia-on8aiatenha8e Ratsihenstak8enioke, eh thonatken-nisonhonne ne Ratiatons, Rotikstenhokonha oni.

58 Nok ne Tier isihniha tihononteratie tsi niiore Ratsihensto8anen raotehenrakon rakaenhionne toh niienhia8enne.

59 Kenh kaien ne Ratitsihenstak8enios oni ne Rotikstenokonha oni kanenrak8ekon tihonterienti-sask8e kanikonrhatonke tsi ahon8ario ne Iesos.

60 Iah tanon tehatiri8atsenriesk8e ; kentiok8anen sane 8ahonno8entanion iah ki tehoti8eienstase ; kahre onen teniiae eh 8atnitane.

61 8amiron ; Ra8en naха kehiken : Akk8eni Akenonsari Niio raononsa, nok asen naonta aonsake nonsaketsko.

62 Ethone 8athatane ne Ratsihensto8anen, nok 8aha8enhase iah kenх tataontaseri8aserako ? Tsina-hoten iesari8arhos ne kenх kaien ?

63 Iah oh tahlenron ne Iesos Nok ne Ratsihen-sto8anen tontahlenron : 8akonri8anekeп raosennakon ne Niio, nask8arori ise kenх ne Keristos, Niio Roienha.

64 Tontahenron ne Iesos ; ak8a tasierite ; kenх nii kaien enkoorori, tsi on8a en8atasasen entsise8aken n'Onk8e Roienha, enhata8eiate enhanistsk8aren oni tsi ra8eientetakon roosastenserakon ne Niio, nok otsi-kerakesson tsi Tkaronhiate tenthaintak8e.

65 Ethone ne Ratsihensto8anen 8aharatsionko ne raotseronnia nok 8ahenron : 8ahate8ennaiesate, nahoten taonsaionk8aton8entsionitak8ake ne Te-

moins, ak8a non8a ise se8athonte 8ahate8ennaiiesate ; nahoten kati ense8enron ?

66 Tontahonniron : tehotentsion narenheiate.

67 Ethone oni taontasa8en 8ahon8anistskerosera8e rakonsake : Otiake ron8aranonnsaiaakhonsk8e, nok notiake raotinnhia ron8aienthak8e.

68 Ronton : Keristos tak8arori onka Sahesainte.

69 Astste atehenrakon eh renteron ne Tier ; skaiatat ne kannhatsera 8ahoteranentakten, nok 8akenron : Senik8ekonne Sahi oni nise ne Iesos Galileenronon ?

70 8ahattonhiie tanon akohenton nonk8e ; 8ahenron : iah ohtekeri8aienteri tsinahoten saton.

71 Nok nonen sisloiakenbonhatie, tikaiatastehoken, nok 8ahakororianion netho ieteron 8akenron : neh oni kehiken sanjiatat ne Iesos Nazaretronon.

72 Sekon are sahattonhiie, 8ahenron : iah tehiienteri ntho ronk8e.

73 Iah ak8a tekari8es ohnakenke, neh netho ionk8ene 8ahon8ateranentakten, nok 8aon8enbase ne Tier : Ori8iio onte tsi ok neh seseniiatat, tsi sathare 8atrroi.

74 Ethone onen 8athateriatikhon, 8ahari8anirate 8ahenron : iah othenon tehiienteri netho ronk8e : Ok eh karatie tontati kitkit.

75 Nok ne Tier sareiarane Tsinithotati ne Iesos, Ra8en : ohenton naontontati ne Kittit asen nenskatonnhiiase, Sahaiakenne nok otsito8ann 8athasentho.

27

Te8asen nok tsiaiak Teioteri8asonterak8en.

1 NOK nonen siiorhonkene, 8ahontkennisa ne ratisihenstak8eniios oni ne rotikstenhokonha 8ahon8atsienhaien ne Iesos oni nahon8ario.

2 8ahon8anerenke, Pilatne niaon8aiatenha8e eholi iahon-8atsiak8arisi.

3 Ethone ne Sitas 8ahonikonraientane tsi ron8ari8entane, sahatateri8asten, nok ionsahaa8e nasen nika-

8istasen eh ionsahoti rahotihenton ratitsihentak8eniios oni rotikstenhokonha.

4 Ratonne : onkennhike kanek8ensanoron 8akaten-ninon. Tahonniron ii kati ken onk8ari8a ? Satateri8a-seronnien ki 8ahi nise.

5 Ok eh tiionsahoti ononsatokentike, ehren sarete nok iahatatniaterenke.

6 Kenh kaien ne Ratitsihenstak8eniios sahatiiena no8ista nok 8ahonniron : iah teioianere ne iataonse-te8aieste ne ka8istik8eniioke aonsete8ata : Aseken Onek8ensa iateiohnemon.

7 Nok iathotiri8aintase ranahtsionni 8ahon8ahet-aninon, tiiete enhiontatiatahastake.

8 Nese 8aonni sekon non8a, Onek8ensa aoheta, kon8anatonk8a.

9 Neh kati iakaicrite tsiniha8en Rotokensehak8e Jeremi ; ra8en : sahatiiena n'asen nika8istasen neneh iatehonemon tsi ron8atenninon ne tehon8akonhenta-k8en, ne oni ronateri8aseronniaton n'Israerhaka.

10 Neh sahon8ahetaninonte ne ranatsionni, tsiki nihakeri8a8i ne Roianer.

11 Iesos iahon8aiathe8e rahoenton ne rakora, nok tahori8anontonse, 8ahenron ; Iseken ne Sitaeronon Iesanontiio ? Tontahenron ne Iesos ak8a tasierite.

12 Eh non8e nahon8ari8arho ne ratitsihenstak8eniios oni ne rotikstenhokonha, iah othenon tatethori-8aserak8en ne Iesos.

13 Ethone ne Pilat 8ahenron : iah kenh tesathonte tsini iesari8arhos ?

14 Iah ki othenon tethotati, nese 8ahonni 8ahonera-ko ne rakora.

15 Enskat tsinihorennaonne ne rakora, neh non8e nikaha8is tsinishatonnhethe enskat ens ne ranask8a en shonhhotonko, ka8enniio, neh oni nenhon8ari8a-nonton nonk8e okon.

16. Saiatat kati rannhotonk8e nethone neneh iah tese8asehton Barabas ron8aiasts.

17 Ne kati nonen ak8ekon eh saontkennisa, 8asa-ka8enhase ne Pilat : kanikaien ense8arako Barabas

ahonsahiiatka8e ok ne's'en's' Iesos neneh Keristos ron8anatonk8a ?

18 Aseken roterorientare tsi kannoshatsera ok ahori8a tsi ron8aienahatie.

19 Nok tsinikari8es renstsk8ahere tsi tehaiatoretak8a, ioteri8anietonhatie ne rone, 8aton : Tosa othenon sasterist ne kenh Tronk8etaieri rahori8ake, Aseken ori8iio onte tsi 8ate8akateserentatieronnionse non8a 8asontatek8e raonha raiatatake.

20 Nok tanon ne Ratitsihensto8anens oni ne rotikstenhokonha, 8asakotinikonrata nonk8eokon ne Barabas ahon8ari8anonton, nok ahon8atonte ne Iesos.

21 Tontahenron kati ne Rakora : kah nikaien enshiiatka8e ne teniase ? Tontahonniron Barabas.

22 Tontahenron ne Pilat : oh kati neneh nenhoiata8en ne Iesos Keristos ron8anatonk8a ?

23 Ak8ekon ok tontahotihenrete : Tehaintannharak. Tontahenron ne rakora : oh nekenh nahoten shoteri8ate8aton ? Ok ehken tahanonk8isron ronton tehaiantannharak.

24 Pilat 8ahattoke tsi iah othenon ohri8a tehatons, ok ehken tahanonk8isronne, Oneka 8ahari8anonton. Akohenton nonk8eokon eh 8ahatsiohare nok raton : iah othenon te8akiatoron ne raonek8ensa ; ise kati ense8ateri8aketate.

25 Ak8ehon ok tahonniron ii iak8ateri8aketat, oni ne iakhiienhokonha !

26 Ethone ki tontahon8aiatineken8e ne Barabas : nok 8ahatennhane 8ahon8asok8a8esson ne Iesos, ethone onen 8asakotsiak8arisien ne tahanon8aiantannharen.

27 Nok ne Kora raosotar tsi teieri8akennhatha nijahon8aiatenha8e ne Iesos, eh oni non8e naonnitio-k8aroroke.

28 Nonen sahon8aseronniasi ne raotseronniat, kane tarhon sahon8aseronniate !

29 Nok ohikta 8ahonnon8arotseronni neh 8ahon8anon8aroroke, tanon tsi ra8eintetakon nonk8ati taon-

8anhnion, teho 8atontsotanihak8e, ronton : 8atk8anou8eron Israerroron Iesanontiio !

30 Ron8anistskeroseras oni tehon8anon8arehek-hons.

31 Nok nonen sahonaterihonkoten tsi ron8atentoriatha, sahon8aseronniasi ne kanetarhon neneh rahotseronniat sahon8aseronniate, nok 8ahon8atiataten-tiate 8athon8aintannharana.

32 Onen sihotiiakenhonhatie eh 8athonterane, Cire-neanronon, Simon ron8aiats neh 8ahon8aton-niokta-k8en nahatiasaketate ne Iesos raoiasa.

33 Nok siahonne8e Golgota kon8anatonk8a neh-sakat naiahiron tsi ionontokeronte.

34 8ahon8anekanonte iotsitsiatken nok osisate tekaieston ; neok ne 8ahatkense iah tehonekiren.

35 Nok nonen sahon8aiasakestsko, 8ahati8astiakon tsi 8ahontatiakonhase ne raotseronniat, niakaicerite tsiniha8en ne Rotokensehak8e : 8ahontatiakhonhase nakatseronnia, nok 8ahati8astotsi nakekhare

36 Nok sabontien, Tehotinenraien.

37 Ehneken tsi rotenontsistate 8ahatis8enkaranen-takte eh kaiaton 8atrori tsinahofen rostonton ; 8aton : neh kehiken ne Iesos Sitaeronon Ron8anontiio.

38 Teniiase Tenonk8etaksensk8a 8ahon8ariskonte, saiata tsi ra8eientetakon nok saiata shanek8ati.

39 Tsiniiaikon neh iontoheststak8e ron8enratonni-hak8e ak8a teionnonkarenrons.

40 Nok ionton : ise ne senonsarissons nononsatokenti nok asen nonta sesenonsakestsk8as ! satatiata-kennha tanon non8a onen, Toka Niio iaienha aken-hake tontasastsnent non8a ne kaiasake.

41 Ehoni neneh nihatierhak8e ne ratitsihenstak-8enijos, tehati8ennaseraties ne ratiiatons oni ne rotik-stenhokonha thihon8aieron ronton.

42 Sakoiatakennhaon nakoren, nok iah tehatatia-takennhas ne rahonha : ne nahon8ahnontiioke n'Isra-erroron, tethastsnent non8a ne kaiasake nok oksaok enteshak8etak8e.

43 Niio rohniahesen ; ne kati nahonoronk8ake ne Niio roiatakenha kitanon non8a : ra8en8ahi Niio rakienha.

44 Ron8enratonnihak8e oni neneh noseronni rojia-tentonhak8e, tenonk8etaksensk8a.

45 Iaiak siio-8istahehatie on8entsiak8ekon taio-kara8e tsiniiore ne tioton niio8istahe.

46 Ne nahoten tioten siio8istahe 8athohenreie ne Iesos, raton : Eli ! Eli ! lamma sabachtani ? Saton : Niio ! Niio ! ohniiotieren tsi takate8enteton.

47 Nok otiake netho ionk8ene iakothonte neh nikasennoten, 8aontonuion : Elie iehononks.

48 Saiata ratakhe tekanekak8a iahatrak8e, kanakarakenhiate 8aroharen, nok neh 8arate tsi 8ahone-kanonte.

49 Otiake rontonhak8e : te8aterharat kateshiken entre n'Elie nahoitakennha.

50 Ethone are onen Tonsahohenrete ne Iesos nok 8ahatonniseraton.

51 Eh nikaha8i Ononsatokentike ioniatarenton asennen 8ate8atoren, ehneken tontasa8en tsiniiore netake ; nok 8atiaon8entsishonk8e 8ate8atenenhioren-seron oni.

52 Nok ontennhotonk8enhaton tsi ieiatatarion nakoiatokentikenha sahiontonnhethon oni.

53 Nok nonen sonsahatonn hete, tontaieiakenne tsi ieiatatak8e, onatokentike niiahonne eh saiontatken-seron.

54 Kenh kaien ne Sotar-ko8a oni tsinihat ron8anennhak8e ne Iesos, 8ahontxatto 8atiaon8entsishonk8e tsi oni nikon ontotasionko, 8ahonateronhienten nok 8ahonniron : Ori8iio tsi Niio Roienha kenh kehiken.

55 Iohnentioko8anen tsionathon8isen isiniha tit-kontinikonrاراتiesk8e, Galile niiore thon8aseron ne Iesos neh oni Tehon8asnietiene.

56 Eh kontiatarak8e ne 8aritere, nok 8ari sak tanon Sose sakotinistenha, oni Zepede sakotinistenha.

57 Onen sijokarahane saiatat rok8atse Ari8atiironon. Sose ron8aiats, raiatarak8e ne Iesos raotio8ake.

58 Pilatne 8arete, 8ahoneken Iesos raoieronta, ok-saok 8ahote8entetase.

59 Eh kati naha8enne 8ahaiena ne Sose n'oieronta, nok neh nak8a kaniatariio 8atha8a8enhekte.

60 Nok eh 8ahata tsi non8e nak8a raonha nihtonbionnihne, oststenrake rorarakonne ; nok kanen-hio8anen 8ahanontekte nok sahatenti.

61 Nok 8aritere oni ne skaiatat 8ari, ak8a teiotokenton tsi iokaronte non8e nikenistsk8arak8e.

62 Tsi 8ahorhenne iotenniserohestak8enke tsi niek8atak8as ne 8entanoronsere. Pilatne 8ahont-kennisa ne ratitsihensto8anens oni ne Pharisian.

63 Nok 8ahonniron : Saiauer ! tsiak8eiaras tsinahoten ratonhak8e ne sekon sironnhe kehiken tsiaon-k8etokenha : Ra8en asen nen8ata ente8akenheion enskatonnhete.

64 Asatennhahne katitakanenraientake tsi raiatat, tsiniiore nasen nen8ata ; on8a kehiken asonthenne enthonne ne raotio8a nok iaonsahatiha8e ne raoieronta, tanon asakotirori nonk8eokon ahonniron Shottonheton. Onen senha neh Kani8onrhato8anen en8aton tsiniot ne tiotierenton.

65 Tontahenron ne Pilat : tsionk8etaien ne rati-nonne, tsi kati nitise8anon8es eh nase8aier tsi se8ak8atako.

66 Eh kati 8ahonnete nok 8ahatik8atako, 8asakotiteron oni nenhontennikonraren.

28

Te8asen nok satekon Teioteri8asonterak8en.

1 ONEN neneh ontiahakiakserokten, nok ak8a neok satontaentarenho n'a8ententa onke, ok nahe ne 8aritere oni ne skaiatat 8ari eh 8akene8e tiatkensere ne tsi raiatatak8e.

2 Ok tontaia8entsi 8atiaon8entsisonk8e A eken Niio raoronhiakeronon tahastsnente Karonhiake, ehren

Sahanenhienha8ite ne kanontektonne, nok eh Sahaniestsk8aren.

3 Eh nihakonsoten tsiniiot tsi iororote, nok eh nikenraken ne raotseronniat tsiniiot n'oniete.

4 Nok tsi nahonateronhienten ne ratinonne eh nahotiiata8en tsiniiot n'iaka8enheion.

5 Tahatati ne raronhiakeronon, 8asaka8enhase ne tsionathon8isen : tosa nise seniteronn : Iesos se8ahi hetsiseniatisaks ne ron8aiatanentakton.

6 Iahkenhteshenteron : Aseken shotonnheton, tsiniiot tsi rotrori. Kasene nok tsiatkatho tsi non8e nihaiationnik8e ne Roianer.

7 Tesenisterihen tanon satsiatenti nok sahietsirori ne raotiok8a tsi Shotonnheton nok entsise8ahenteste Galilene ; ehiensetsise8aken, tsikiniiot tsi hetsise8arori.

8. Ethone tontakeniiakenne noshon8akon, iotitronserre tanon ionatsennnonnihatie nok tonsatiahratate saiakotirioriana ne raotiok8a.

9. Nok tsinioire niionsakene, eh 8asakototasiase ne Iesos, nok 8asaka8enhase : 8atkeninon8eraton. Akta nijahakene rasitake 8atkeninoronk8anion nok 8ahon8asennaien.

10 Ethone 8ahenron ne Iesos : tosa seniteronn ; 8asene, nok ietsirori nonk8atatekenha Galile niiehonnerethonon8e ientsionkhen.

11 Nok nonen sonsatiatenti, otiake ne ratinonnhak8e kanatakron saonnete nok 8asakotirori ne ratitsihensto8anens ori8ak8ekon tsi naha8enserons.

12 Neh 8ahonni 8ahontkennisa ne ratitsihensto8anens oni ne rotikstenhokonha : Skari8at taonnonni ka8isto8anen 8asakotikariakse ne Sotar.

13 Nok 8ahonniron : Se8enron : Asonthenne rotik8atton ne raotiok8a nok son8aiatatak8en tsinikari8es ionk8entask8e.

14 Nok ne toka ienhari8aronke ne rakora, ii neneh tenhiak8ataren enhiak8ari8aseronni oni, Skennen ki nise tatense8atohestste.

15 Sahatiiena no8ista, eh nahatiiere tsiniiot tsi ron8atirihonnienni, nok Sitaeronon raotinenarakon 8ate8ateri8areni neh nikarihoten, Sekon non8a nika-ha8is.

16 Nok nenskat ia8enre nihat Galile niiahonne, onontoharake tsi ki non8e nihonatonk8e ne Iesos.

17 Nok 8aon8asennaien nonen sonsaon8aken ; otiake tanon 8ahontenno8ente.

18 Nok akta 8arete ne Iesos 8asaka8enhase ; kasastenserak8ekon ionka8i ne Karonhiake oni non8ensiakie.

19 8asene kati, nok ietsirionnien, ak8ekon nonk8e, ietsinek8ahest raosennakon ne Roniha, nok Roienha neon i ne Ronikonriioston.

20. Ietsirihonnien naieri8anoronk8ake, aionte8eienton oni tsinikon K8arihonte, nok tiotkon ente8ak8ekonhatie tsiniiore ien8aton8entsiokten.

Amen !

MARK.

Tiotasa8ak8en tsini hoiaton n'Orisatokenti ne Roiatatokenti Mark.

1 TSINIIOT tsi tiotasa8e ne Iesos Keristos Niio Roienha Raiatatake.

2 Ronen ne Rotitokensehak8e : iahiiatori ne rakeri8enha8e, raonha enhiahaaseronnien.

3 Kenh niha8ennoten ne Karhakonson ra8ennota-ties ; raton : Se8ahaaseronni ne Ra8enniio rahohaa, tsionniarak8enhaton tsi rothate.

4 Karhakon sakohnek8ahestak8e ne Sa8atis, nok sakoretsiaronsk8e naonsaiontatre8ate oni aonsaiako-terake8ase ne Kari8aneren.

5 Ak8ekon ne Judée tienakere oni ne Jerusalem-ronon rou8aiatorensk8e : Nok ne raonha ak8ekon tasakohnek8ahestonhatie Kaihionhakon ne Jourdan.

6 Kenh nihok8enniotenne ne Sa8atis; Oniak8aer onon8erhon rotseronniatonne nok ohna rotiatann-henne, tsistarare tanon otsinakontak8ane otsikheta rahotennatsera kenhne.

7 Ratonhak8e tsi sakotatisk8e : iah te8akerihonte n'ahiiennikatsienanerensi tsini haiatanoron ne tenhia-tatasonterako.

8 Onekanos nii kierata tsi k8anek8ahesta ; nok tanon ne raonha, Rotkon Ronikonratokenton entsise8anek8ahestak8e.

9 Ak8a taiotokentane ethone n'ara8e ne Iesos, Nazaretke tahaintak8e, nok kaihionhakon oni nehne 8ahatenek8aheste.

10 Nok ak8a neok sonsahateskoko, iahatkato ne Sa8atis tontonteronhiakhasi nok eh tahaiakenne ne Rotkon-Ronikonratokenti, Orite kenraken rotiaton-tak8enhatie tsi 8ahotienhase ne Iesos.

11 Eh oni takaa8enninekenne, 8akenron : ise kon-hienha ak8ekon isha8e nakenon8esera.

12 Nok oksaok karhakon iahotori n'Onikonra.

13 Kaieri ni8asontasen nikari8es kontirio rohna-riskonhonhaties, nok ron8aiatanonstatonhaties ne rahoronghiakeronon okon, eh oni nahe 8atenientense-ronnes n'otkon nahonikonrotako.

14 Onen sihon8annhton ne Sa8atis, Kalilene son-sara8e ne Iesos Sakorihonniennihatie ne Niio rahona-kerasera.

15 Ratonne : Onen iciotenniserihe, akta oni onen ih8e ne Niio rahonakerasera : sase8atatre8at, nok tase8etak ne Kari8iio.

16 Onen kaniataraktatie sire ne Iesos, 8asakoken iatakekenhaa, Simon tanon Antré iataharos, aseken nitsiak8ask8e.

17 8asaka8enhase ne Iesos : takehninonteratiesek nok ü enkenirihonnien Onk8e hentsetsiataharosseke.

18 Ok eh taiatsiak8arisi ne rahonahahre nok 8ahon-8asere.

19 Iah sotsi ihsnon tiiesha8enon, eh are ionsasakoken

iatakenhaa, Sak tanon San nene Zebedé Sakoienhokonha, kaon8akon niitatit iataharaseronni.

20 Iasakohnonke oni neneh : Ok oni neneh ehtaon8atsiak8arisi ne ron8aniha oni ne kannhatsera nok 8ahon8asere.

21 Kafarnaim iahontenatorenne ; tsi 8ahorhenne ia8entatokenton, Ononsatokentike iahata8eiate nok 8asakorihonnien.

22 Ak8ekon ok iakohnerak8enhatonsk8e tsinihat-tokhako8a, aseken iah eh tehaierhak8e tsi Sakotatis tsinihatiierha ne Ratiiatons, neh tanon raierathak8e tsinihok8eniatserten.

23 Saiatat eh raiatare n'otkonseraksen rotienni, tontahohenrete.

24 8ahenron : Ah ! Iesos Nasaretronon toh nate-tiattihen ? neh kenh taseniente nask8atonte ? 8akate-rientase onka nise : Ise ne Niio Iaienha.

25 Nok tanon ne Iesos tahote8ennak8isronhase, 8aha8enhase : tastotek, satsiakenn oni tsinon8e nisi-teron.

26 Nese 8aonni 8aharonhiaken oni 8athohenrete tsi sakaiakenne ne rotiennine Otkonseraksen.

27 Ak8ekon ok iakohnerak8ask8e, iontonnionsk8e : oh nahaiatotenko8a ne kenh ronk8e ? ok tisako8enniio n'onatkonsersaksen, ron8a8ennarak8a oni.

28 Nese 8aonni 8ahasenno8annha ne Kalilerononke.

29 Nok nonen sonsahaiakenne. Sak tanon San 8aonne eh 8ahonnete tsi thotinonsote ne Simon tanon n'Antre.

30 Ethone nijotonk8arhosk8e ne Simon ron8enn-honsa, kanaktake kaiationni ; neh niare taontierente 8atkon8arensaronnion.

31 Ethone akta niiahare, 8ahanentsa nok 8ahakes-tsko, iokontatie Sakenton-k8anoste ; nok saioiohten.

32 Okarahane nonk8ati, onen siiateiotsothon eh 8aontatiataroroke n'iakonon8aktanionni niatekannro-tenson,

33 Iotio8atsanit tsi kannhokaronte iakoteroronne.

34 Eso oni eh sasakotsiente niatekannrotenson iakonon8aktanitak8e ; nok sasakoiatinekenser oni notkonseraksen iakonatiennine, nok sakonnhesehak8e n'onatkonseraksen nakontrori tsi ron8aienteri.

35 Nok, sekon ok tetiokaras 8ahatkestsko, tsinon8e shatitken niihare eh iahaterennaien.

36 Nok ne Simon, oni ne rontenrotiene 8athon8akarenha8e, nok 8ahon8asere.

37 Nok nonen Siaahon8aiatorenne, 8ahonniron : ak8ekon ok ise iesaiatisaks.

38 Tontahenron : hennioh neh noiah tetkanataien niiehete8e iakeiatati oni neneh ; aseken neh te8akenienton tsi te8akenon.

39 Nese 8aonni ak8ekon niiehata8eiatak8e, nok Sakotatiatak8e tsi ronterennaintak8a ne Kalile-ronon, nok sesakoiatinekensk8e n'otkonseraksen iakohnatiennine.

40 Sariatat roststa8is 8ahoiatorenne, 8attotontsos-thase tsi 8ahoneken, 8ahenron : ask8eni nasere sit-sient.

41 8athoniatasiharane ne Iesos tsi 8ahotkatho, iathonisnonsaerhase, nok 8ahenron ; neh ikere satsie-Sentann.

42 Ak8a neok iahate8ennokten ok eh tonhton tsi roststarak8e nok sahaton.

43 8ahotia8enratse nahatrori, nok sahotek8ate.

44 8ahenron : senikonrarak tosa onka sherori ; 8astanon shenatonnira ne ratitsihenstatsi nok ashениkonrasenniete tsi aseri8aierite tsini hotenienten ne Moïs tsi tokenske sasaton.

45 Nok tanon ne rahonha : ethok iahatasa8en 8athateri8areniate oni 8ahariho8anate tsi naха8enne. Ne se 8aonni iah tese8atonsk8e ne 8ene akenhatie tsi ratenatorensk8e ; tiotkon ok ihnnon, tsi oni non8e sahitken itresk8e, sekonki's' sane ok kenh titia8ensk8e ron8aiatorensk8e.

*Tekenihaton Teioteri8asonterak8en Tsini hoiaton ne
Roiatatakentii Mark.*

2 1 TOKARA nonta ohnakenke eh sara8e Kafarnaim-ke, tsiniiore iahakotokense tsi non8e nihota8eiaton.

2 Iotiok8atsanit 8ahonteroroke, 8ationonsa8enren, sekon oni n'aste aheren natekakennia, nok neh sakororihak8e n'o8enna.

3 Kaieri nihatii eh 8ahonne8e, roiatakenheion tehon8ask8enha8i.

4 Nok tanon tsi iah othenon taonton n'akta ahonnete tsi nateiaontaniron onk8e, 8ahatinonsoroksi nok eh nonk8ati tahatinaktente tsi raiationni ne roiatakenheion.

5 8ahonikonraientane ne Iesos tsi tokenske ko8anen ne thonetak8en, 8aha8enhase ne roiatakenheion : kien sonterake8e ne sari8aneraaksera.

6 Oksaok tahonniron ne rahotinikonrakon tsinihatii eh ratiiatare ne ratiiatons.

7 Ori8iio tsi iori8atsanit tsi nahoten raton ? Onkanakoren iakok8eniateraien naonsaiontaterake8ase tsi iakori8aneren, neok 8ahi ne Niio ?

8 Ok shihoterientaratsihon ne Iesos tsini hotinikonra8ens, 8asaka8enhase : nahoten se8aton ne se8eriane ?

9 Kahnikaien senha 8atiesen : nahiienhase ne kenh roiatakenheion, sonterake8e ne sari8aneraaksera, ok neneh akiron : testann, tesek ne sanakta nok sasatenti.

10 Neki ok oni naese8ari8aienterihake tsi rok8eniatseraien n'Onk8e Roienha on8entsiake aonsaharake8e ne kari8aneren ; 8aha8enhase ne roiatakenheion.

11 8akonrori : satkestsko, tesek ne sanakta, nok sasatenti tsi tisanon8ote.

12 Nok tontahatane 8atrak8e ne rahonakta, kanenrakonson eh sahatohestste. Ak8ekon ok 8ahakone-

rak8enhaton nok 8athon8anon8eronnion ne Niio, ion tonnionsk8e ; iah non8enton teionk8atkaton neh nikarihoten.

13 Nok ne Iesos tontahaiakenne kaniatarakta nionsare, ak8ekon ok ron8aiatorensk8e, nok neraonha Sakorionniennisk8e.

14 Tsiniiohaes eh 8ahoken Levi Alphe roienha, tsi iekarotasiata eh rentskaon, 8aha8enhase ; Taknonteratie. Tontahatane ne Levi nok 8ahosere.

15 Nok nonen siiahonne8e tsi thononsote ne Levi eh 8athonstskaon, ronentioko8anen ne ratikarotasions tanon n'ionk8etaksensk8eokonha 8athontonte ne Iesos oni ne raotiok8a.

16 Shahontkatho ne ratiatons oni ne Pharisian, tsi ohseronni tehonastskaon ne ratiatons oni n'ionk8etaksensk8e okonha ; 8ahon8ennenhase ne raotio8a : ohniiotieren tsi tehontonsts ne ionk8etaksen ?

17 8asakori8aronkase ne Iesos, nok tasaka8enhase ; iah 8ahi tatehon8aton8entsioni ne ratetsiensts ne skennen tiiakonnhe, neh 8ahi naha ne iakohnon8aktani : iah kati oni nii neh tesekheiahaharatane ne tiakori8aieri tsi nonkati ne tkari8aieri neh tanon n'iakori8aneraakskon.

18 Onen non8a neh sahon8aiatorenne ne 'Sa8atis raotiok8a tanon ne neh Pharisian, ratiri8akohe ohniiotieren tsi ronentontietha ; 8ahonnironkati : oh ne-nen ne niiotieren, ne Sa8atis raotiok8a, oni ne Pharisian ronentontietha, nok ne sentiok8a iah nench tehonen-tontietha ?

19 Tontahenron ne Iesos : en8aton ken enhonetontieli tsinihat i sakohonkara8i ne roniakon ? iah 8ahi tahonton ahomentontieli tsinikari8es 8atenniote, ratik8ekon oni ne roniakon.

20 Nok tanon ien8atenniserihe8e n'ienhon8aiaten-ha8e ne roniakon, ethone tanon onen enhonetontieli.

21 Neh oni sateiot tsi iah okenhase tetsienikhon-k8a n'onen iok8enniakaionhon, aseken enhionebare, nok senha entsiosonhio8anen tsi tenskarine.

22 Neh oni sekon shakat tsi iah katsetakaionne teihnekarha n'otsitsiase ; aseken ten8atetsetanekare nok enkaiesha ; katsetasetsihke tanon ienekarha n'onekase.

23 Tiotokentko8a A8entatokentike 8athatihetiiake onatsia kaienthon, 8ahatirataniiontonko kati ne raotiok8a.

24 Nensok are tahonniron ne Pharisian : Satkatho ! iah kenh naha te8atia8enre neh naieiere n'A8entatokentike ?

25 Tontasako8enna8eron 8ahenron : iah kenh non-8enton tese8a8ennanote tsi nihoieren ne David sahotkase oni sahatonkariake, rahonha oni ne ronnehne ?

26 Toh nahaiere siiahata8eiate Niio raononskon, Abiatar sihatsihenstatsi, iah kenh tehonatarakon, iah oni ken tesakohnataranonten ne ronnehne ne katanaranoron ne oni neok ne ratitsihenstatsi 8atonsk8e nahonneke.

27 Sekon tontasaka8enhase, 8ahenron : Ron8enniserisenhenni ne ronk8e nia8entatokenton, iah tanon ronk8e tehotatsenhenni.

28 Neh kati 8aonni n'Onk8e Roiinha raiatak8eniiio tsi ia8entatokenton.

*Asen haton nateioteri8asonterak8en tsinihoiaton Rti.
Mark.*

1 SEKON are ionsahata8eiate tsi ionterennaienta-k8a, saiatat eh raiatare ne skati roiatakenheion.

2 Ak8ekon ok iakoterharaton toh shiken nenhaiere, neh ahon8ari8arhost nahonsahotsiente n'A8entatokentike.

3 Nok ne Iesos, 8aha8enhase ne roiatakenheion : Kanonsihen testann.

4 Ethone 8asaka8enhase 8ahenron : ahonton ken

naontai8aierite n'A8entatokentike, okne's naon-saionteri8ate8ate? Aonsaiontatonnhete nonk8e ok-ne's naiontateriio? iah othenon tethonatati.

5 Ateriatikhonserakon 8asakotkatoseron, ok ikene 8ahonikonkararen tsini honeriasaniron. 8aha8en-hase kati ne ronk8e: sanentsak8arisi, 8ahanentsa-k8arisi nok oksaok eh nonsaioianerenne tsiniiot ne skati.

6 Oksaok sahatiiakenne ne Pharisian nok iasako-tinikonrisake ne Erodianronon kah nahontahatiierate naonton ahon8aiena.

7 Nok tanon sahatotarho ne Iesos, nok kaniata-rakta niahare 8ahonne ne raotiok8a; iotiok8atsanit 8ahon8asere, neneh Galile, Judé, Jerusalem, Idume ak8ekon oni nisinonkati ne Jourdan tiakotention-k8en.

8 Sahatiri8aronkanion ne Tyr-ronon oni ne Sidon-ronon tsini iori8anerak8atenion tsini haierhak8e ne Iesos, kentioko8anen oni neneh 8ahon8aiatorenne.

9 Nese 8aonni 8asaka8enhase ne raotiok8a: ka8e-iennentaonhak ne kaon8eia toka ten8aton8entsio8e, sotsi 8ahi kentioko8anen, on8a toka tenhionkhia-torarake.

10 Aseken onen sikentioko8anen sisesakotsienton, ne kati 8ahonni tsiki niaik on ne iakonnrale tsi ok nakannroten ok kentitia8ensk8e ionskaneks neok oni ne iaia8akoiatosere ne raonhake.

11 Nok nonatkonsersen tsiok's'en's niiore iahon-8aken tare ron8asennaiensk8e; kontonhak8e: Ise ne Niio Iaienha.

12 Nok tanon sakonnheschak8e nakontrori tsi raonha.

13 Onontoharake niahare, nok 8atesakoiataiestasi ne 8ahonne.

14 Nok 8asakoiatarako tekeni ia8enre nihatihahatik8ekonhatieseke neh oni n'iensakotori enhonteri8a-notonra.

15 Asakok8eniatsurononi naonsasakotitsiente n'ia-

konon8aktanionni, oni naonsasakotiiatineken8e n'o-natkonseraksen onk8e iakonatienni.

16 Kenhnihotisennotens ne tekeni ia8enre nihat : Simon neneh Tier Shonatonk8en.

17 Sak Zebedé roienha tanon ne rokenha San nehne 'Boarneges ronatonk8en, 8atenientenstak8en, Ra8eras Roienha.

18 Andre tanon Philippe, Bartleemi, 8atio, Aton8a, Sak Alphé roienha ; Tadde tanon Simon Kananeen-ronon.

19 Tanon Sitas Iskariot, neneh Iesos rotenninon.

20 Iotiok8atsanit are saieserenne nonen sonsahonta8eiate, ak8ekon iah tehotinaktotask8e ne tahonsts-kaon.

21 Siiahatiri8aronke ne rao8atsire 8athotisterihen saon8aiatisakha aseken iontonnionsk8e, tehanon8ara-8enrie.

22 Nok ne ratiatons Jerusalem thotientakon rontonhak8e are neneh : rotkonseraien ne Beelzebul, nok neh aosennakon tsi sesakotek8ata n'onatkonserraksens.

23 Nok tanon ne Iesos iasakohnonke nok 8ahenron tsi 8atesakori8akentonk8en : oh naia8enne n'otkonseraksen astste iaonsahoiatonti n'otkonseraksen ?

24 Aseken toka iah skanikonra tehken tsi kana-keraseraien iah ki taonton akanakeraserateke.

25 Nok oni ne ska8atsira tekari8atironte iah ki taka8atsirateke.

26 Toka kati non8a ratateri8aiahaki n'otkonseraksen, nok tehor8atironte iah ki sotsi ihmnon thiiare, ak8a tanon iosnoratie enhaton.

27 Iah onka taiiek8eni ahon8anonskari ne rosatenseraien, ne iah obenton tahontahon8anerenkhe.

28 Ori8iio tsi k8arori, tsi ak8ekon enshonikonrhen ne Niio ne kari8aneraaksera, oni tsinikon aiakori-8aiesatak8en ne ka8ennaksens.

29 Nok tanon onkakiok enhosennaiesaton ne Rotkon Ronikonratokenti iah non8enton tiaonsaha-

tiatoke8e : ok eken tanon enhorane niatekakonte ahatetsiratak8e.

30 Neh 8aonni eh nahaiere tsi 8ahatati ne Iesos ne tsi rontonhak8e rotkonseraien n'otkonseraksen.

31 Onen eh 8aonne8e ne rontateken okonha oni ne ronistenha, astste tontahatitane, iahonteri8aniete iaon8ennonke, aseken sotsi kentioko8anen tehon8anen ronnihne.

32 8ahon8arori, 8ahiron : kenh tonneta astste ne sanistenha oni se8atatekenhokonha iesaiatisaks.

33 Tontahenron : Onka n'akenistenha oni ne tekattenontere.

34 8athatkatonnion8e tsi ietaraien nok 8ahenron : Kenh 8ahi kaien n'akenistenha oni n'onk8atakekenha.

35 Aseken onka kiok enhon8anikonraierite ne Niio, neh onkiatatekenha oni akenistenha en8aton.

Kaierihaton tehioteri8asonterak8en tsini hoiaton Roiatatokenti Mark.

1 SEKON are ne Iesos sasakorihonnien kaniatarakta, iotiok8atsanit eh 8aonteroroke, ne se 8aonni kaon8akan iahatita, nok atsiaktatie eh 8akakenniotane.

2 Eso iori8ake 8asakorihonnien tsi 8atesakori8akentonk8en, ratonhak8e.

3 Se8ataonsatat : Saiatat ne ronk8e 8ahaienthosera.

4 Tsi ronatsiontionhatie, otiake ohaakta 8akakerontane, otsitenokonha neneh 8akontekk8isa.

5 Otiake oststenrake 8akakerontane tsinon8e n'iah eso teiokenraere ; oksaok takanio aseken iah ki nakon tetkaien ;

6 Nok tanon ontsa nonen sontakarakoten oni onstathen aseken iah ki eso teioteronte.

7 Otiake ohiktokon iakakerontane, takonteiaron neneh n'ohikta nok 8ahotirio iah kati othenon kasta teiotionhon.

8 Otiake tsinon8e niion8entsiio nakaintane, 8akanio nok 8akanatsioharen ak8a 8akanorari, otiake asen ni8asen onteiaron nenskat, iaiak ni8asen, enskat oni te8ennia8e onteiaron ne skanatsia.

9 Ionronk 8ahenron : nonka teionhontakarontak8en naionronkate.

10 Nok nonen rononhaa siiionsonton ne ratik8ekonne tanon ne raotiod8a, 8ahon8ari8anontonse, oh nahoten kenton tsi nahoten 8ahenron.

11 8ahenron : ietsiia8i nise naese8atokense tsini hoianerenserøten ne Niio; kenh kaien nakorenson neok neneh ne teiontateri8akentonk8enni.

12 Nese karionni iah tiateiekaraientas tsi iontkathos, nok ionronkas iah se sane teiakonikonraientas tsi nahoten ionronkas sotsi on8a entsiontatre8ate nok aonsaiontiaoke8e nakori8aneraaksara.

13 Iah kati kenh 8ahenron tese8anikonraientas tsi nahoten kenton tsi nahoten 8atkeri8akenton8e ? neh kati onte ken ak8a iaese8anikonraientane notiake ?

14 Raienthos : neh 8ahi roton no8enna raienthos.

15 Nok kenh kaien nohahakta iokerontaon, neneh iakoton ne iontataronkatenni n'o8enna ; nok ki tanon nonen iakoronken, ok saok n'otkonseraksen tontahotak8enhatie tsi niiekaienthonne n'aka8eriane.

16 Eh oni neh nioit, noststenrake iokerontaon, neh 8ahi iakoton n'onen iakoronken no8enna, ak8a oni 8aontonnharen.

17 Nok tanon tsi iah tetiaka8etakon iah ki tateka8ishastste ; ne 8aonni ka8ennioki 8ahakorane ne kanikonraksensera oni kakenronniatsera ahorionniat no8enna ak8a oksaok tsiontateri8astani.

18 Nok nohiktokon ieokerontaon, neneh niakotaonsate tsi iothare.

19 Nok ki tanon iah teiontennikonranentasions non8entsiakeka, tiotkon on8e atsoko8atsera ionnon-tonnionk8a, neh tsiorios iah oni te8ateiarons.

20 Kenh tanon kaien ne tsi non8e niion8entsiio ieokerontaon, neh iakoton n'ionronkas no8enna, nok

taiakote8eientontie, oni 8ateiarons : enskat asen ni8asen, iaiak ni8asen, nok n'oiah enskat te8ennia8e.

21 Ratonhak8e oni : iah 8ahi ok8irokon tiiciehase-rotha, ok ne en's' ne kanaktokon iaionsete naeaseroten ? iah kenh naha teiehaserotak8ake teiehniota nohasera ?

22 Aseken iah tekaien n'ioteri8aseton n'iah taonte-rihotasionhe.

23 Ionronk nonka teionhontakarontak8en naion-ronkate.

24 Sekon are sasaka8enhase : ise se8anikonrarak non8a kenh se8athonte. Ok eh nentsetsiierase tsi nenhietsiierase, nok tanon nise ne se8athonte ientse-tsiiheststen.

25 Aseken ne roien sekonki enshonhion, nok n'iah othenon tehoien Ak8ekon enhon8ak8a tsini hoienha.

26 Ratonhak8e oni : neh testiatieren ne Niio rao-nakerasera, ne ronk8e 8ahaienth, nok nonen rothetison neok ne shotas shaieseronne oni tsi 8entatenion oni 8asontatenion.

27 Nok sane n'onatsia 8akateronten oni onteiaron, iah oh nahoten tehotokatahon oh naha8enne.

28 Aseken aonha n'on8entsia taionni ohonte kahente, eh ise8e n'orata nok oratakon eh tontenatsionni.

29 Nok nonen Sakanorari taionsaroroke 8aenatsi-iate aseken onen ki ieiohe naieienthoko.

30 Sekon are ratonhak8e : oh nahoten taontete8atenientenste, ok ne en's' taete8ari8akentonk8ate ne Niio rao-nakerasera ?

31 Ak8a neh sateiot naieientho otsinek8ar nikanen-hoten ionthontoseratha, nehonte tiaonhaha kennika-nenhaa tsinikon ne kanensonha ieienthota.

32 Nok tanon nonen kaienthon 8akanio onteiaron ak8ekon oni ionsaiakok8eni tsinikon ne ieienthos', nok tsi nateionenro8anen tsi 8ationenronten, ak8a iah othenon teken eh 8akontsinakonni notsitenhon-konha.

33 Eh nithatastsks8e tsi tesakori8akentonk8ennis

oni tsi sakorionniennis tsiniiore nahotinikonraientane ne Niio raori8asonha.

34 Ak8a neok ne tehari8akentonk8ak8e, nok onakenke tentesakori8atheten ne raotiok8a.

35 Nok nonen sontenniserokten, 8ahenron : tete8aiak.

36 Ok kati eh iekanenraien, iathatiaiaake toka nikaon8ake ron8atinonteratie.

37 Nok tsi natka8eratase kenok nontakari8estste ok naha ak8a 8atnekitahas.

38 Nok sane ne Iesos ohenton iehenteron atkonserane rakonhen ak8a ok skennen tihotas ; 8ahon8aiete, 8ahonniron : Saianer ! iah kenh ne kenh othenon tesanontonnion ok oni ken tiiia8eronhatiehak ne kenthente8a8entane ?

39 Sahaie, nok 8ahatteten no8eron, 8ahenron : Tastotek, tatesatotat oni, nok tonsaka8eriiake ion8esenhon8e ok tiskanekaien.

40 Ethone 8asaka8enhase : oh niotieren tsi eh niiore tsi se8ateronni ? Areko kennekenh tetise8etak8en ?

41 Ak8ekon ok ronateronhientenni nok rontonhak8e : oh nah onte ak8a nahaiatoten ak8ekon no8eron oni tsi kaniatare ron8a8ennarak8a.

8isk-haton teioteri8asonterak8en tsini hoiaton Roiatatokenti Mark.

5
IAHONNE8E isi nakaniatarati Katarenien-ronon rao-naton8entsiak.

2 Ak8a neok Sontahatitako ne Iesos, Saiatat n'otkon rotienni, tontahak8irotka8e nok iathoterate.

3 Iah te8atonsk8e nahon8anerenke nese8ahonni karhakonson ki thiresk8e.

4 Eso iori8ake ne tehon8arensteren oni tehon8anenststerenne ak8ekon tehoiakhon ne kati ahori8a iah te8atonsk8e nahon8anikonrarake.

5 Tiotkon on8e karhakonson, onontoharakeson oni thires, tehohenretanes ohnenhia ratatientanionnes.

6 Ak8a kati neok iahoken ne Iesos, iatharatate 8athonon8eron ak8a oni 8athotontsotase.

7 8athohenreto 8ahenron : Iesos, nahoten taskeniente ise ne Niio iaienha ? Konnekennis rahosenna-konne Niio tosa niare askeronhiakente.

8 Aseken ratonhak8e ne Iesos : Satkonseraksen, tontatsiakenn ne raonhake.

9 Iesos 8ahori8anontonse 8ahenron nahoten iesa-iasts ? Kentiok8a 8ahenron ionkiasts, aseken ionk8entioko8anen.

10 Ronekennisk8e ne tosa aonsahotek8ate neh non8e ni8aton8entsiate.

11 Iah ihnon teken tionontahere, ionentioko8anen eh non8e tkon8atinonnhak8e k8isk8is.

12 Ak8ekon ok ron8anekennihak8e rontonhak8e : eh iatontak8atori kenh ihken tkonnes k8isk8is neh iahonsaiakiiata8eiaten. Oksaok 8asakaon ne Iesos, netho niiakonne.

13 Oksaok kati Sakontiiakenne, nok eh niiakonne tsi tkonnes ne K8isk8is, ka8enniio ok neneh 8ahotihation nensok 8akonteko kaniatarake iakontiatonti, ak8ekon eh8akonniheie ne te8ennia8ehetserasen nikonti.

14 Nok ne Sakotinonnhak8e 8ahonteko, sahatiri-8aienhna kanatakon, nok tehonateri8areniatonhatie tsi niiahonne.

15 Ak8ekon ok 8aheiakenne 8aontkensera tsinton-taia8enne, iahon8aiatorenne ne Iesos, nok 8ahon-8aken ne Kentiok8a rotiennine, renstsk8ahere rotse-ronni ak8a oni tetkari8aieri : ak8ekon ok 8ahakoteron-hienten.

16 Nok nak8a ronatkathon 8asakotirori tsiniiia8en-hon n'otkon rotienni raiatatake nok oni tsini iotiia-ta8enhon ne K8isk8is.

17 Ne kati 8aonni 8ahon8aneken nahonsahatera-tako ne raonaton8entsiake.

18 Nonen-Shiionsahatita kaon8akon, eh 8ahoke-tote n'otkon rotiennine 8ahoneken naхаон nanesseke.

19 Iah tanon tehothontaton ne Iesos, ok eken 8aha8enhase; 8ahenron: 8as sa8atsirake niionsase nok sherori tsini iori8anerak8at tsinaiatierase ne Ra8enniio, tsi oni naientenre.

20 Sahatenti neneh, nok etho'k' iahatasa8en 8ahatoriate, rorih08anatonhatie oni tsini ko8anen rotenron ne Iesos ak8ekon ok taiontonnekhon, 8ahakohnerak8enhaton oni ne Decaporisronon.

21 Iotiok8atsani are saionteroroke nonen siionsara8e ne Iesos n'isi nakaniatarati.

22 Saiatat ne Sakotatis Jairus ron8aiats, eh 8ara8e nok 8athotontsothase nonen sahoken.

23 Rohnekennis, raton: Onen thoha aontaiahieickeienha, konnekenni kati neh iase asheianisnonsaerhase nok aonsaieie8entane.

24 Ne se 8aonni ionsanehtak8e ki ne Iesos tsi sahatenti ; iotiok8atsanit are ron8anoteratiene.

25 Skaiatat tsiothon8isen eh kaiataratiesk8e, onen tekeni ia8enre niioserake siionn'rakaionse.

26 Niah othenon tehotik8enion ne rontetsiens arahona oni onte neok nostonha akon8atorissenthose, ak8a iekengaok tsi kon8entenstetenni, okheken takanerak8atasere tsiiionon8aktani.

27 Ne kati sahosennaronke ne Iesos, ok tiiate8atenenra8eheste, rashonne nonta8e nok rahotiata8itne iakaiena.

28 Te8atonhak8e na8erientakon : enskie8entanese naraona neok oni ne raotiata8itne kenh niiakiere.

29 Ak8a oni oksaok 8atkatanе tsi iohnon8aktani, nok onttoke naonhake tsi onen sakaie8entane.

30 Nok ne Iesos 8ahattokatsi tsi 8akaiakenne ne rahonhake ne rahotanitenrat, tontahatkarhateni, nok 8ahenron: onka kenh niiuheiere nakatseronniak8ake ?

31 Nok ne raotiok8a 8ahonniron : Ak8ekon kik

8ahi nekenh tateiesaiatoraraks : tanon kenh seri8a·
nontons onka kenh niiahesaeihre ?

32 8athatkatohnion8e aktatie tsiniiot nahaiatisak-
seke neh nakaiere.

33 Nese 8aonni 8ahoteronhienten ne Tsiothon8i-
sen, oni ioterientaratsion tsi naha8enne naonhake,
eh niiahahe nok 8athotontsothase nok ori8ak8ekon
ontrori nori8iio.

34 Nok ne Iesos tontahenron : neh sesatsiente
kien tsi tisetak8en, skennen kati sasatenti, oni tsi
saie8entaonhatie.

35 Sekon ok nihotare, etho 8ahonne8e ne Sakotatis
raonk8eta, 8ahonniron : Onen iaka8enheion ne
seienha, tosa kati senha ihsi non8e natetsenikonr-
haren ne Roianer.

36 Ak8a neok sahari8aronke ne Iesos neh nikari-
hoten, 8aha8enhase ne Sakotatis : Tosa othenon Sate-
ronn, neok ne tasetakonhak.

37 8asakotia8enratse notiake naon8asere neok ne
Simon Tier, sak tanon San ne sak iatakenha.

38 Iahonne8e tsi thononsote ne Sakotatis, eh 8ah-
ontkatho ko8anen ronaterakareraston, otiake teion-
senthos, nok otiake teiakohenretha.

39 Iahata8eiate nok 8ahenron : ohnontieren tsi
se8aterakareraston, oh ohni nahoten tese8asenthota ?
Katiken ia8enheion ne kenh kaiataseha neseok ne
iotas.

40 Ak8ekon ok tihon8aieronhak8e; niarek8e tanon
ak8ekon saieiakenne ethone eh niiahare ne Iesos tsi
tkaiationni ne kaiataseha neok ronne ne kon8aienha
tanon nak8a raonha sakoiatenha8ine.

41 Iahanentsa, nok 8ahenron : Talitha Cumi ; sakat
naiahiron : Tsiatase ü 8akonrori satkestsko.

42 Ok eh karatie sontkestsko ne kaiatase nok
sontentionko, onen tekeni ia8enre sateiahoseriiakon-
hatie, 8ahotinerakohaton.

43 8asakotia8enratse niare naontrori, ethone 8asa-
konnhanne nakon8anonte ne kaiatase.

Iaiak-haton Teioteri8asonterak8en Tsinihoiaton Roidatokenti Mark.

1 IESOS sahatenti neh non8e, tsi thanakere nion-sare, ron8anoteratie ne rahotiok8a.

2 Nok tsi 8aha8entatoktane tahatas8en 8asako-rihonnien, 8asakotati tsi ionterennaiantak8a ; kentio-ko8anen ne iakothonte tsi rothare, iakohnerak8ask8e oni iontonhak8e : kah onte nithori8enha tsinihari-8aienteris ? Tsi oni ni8attokhatseriio tsi rattokha tsi oni niionerak8atenion ne raho8eienna ?

3 Iah kenh naha neh teken ne ras8enkaraketas, On8ari roienha, Sak, Sose, Jude tanon Simon rontate-kenha ? Iah oni kenhna ha teiethiienteris ne rot-nosenha ? Ak8a ki ok tihontateri8aientatennihak8e ne raonha raiatatake.

4 Nok tanon tahlenron ne Iesos : Ak8a se naha ne Rotokense rahonakeraserakon ok ron8akenronni, ra8atsirake, ieiohe oni nak8a rahononskon.

5 Iah othenon tehoieronnistston ne iori8anerak8at neh non8e, tokara ok sane nonsasakotsiente ne iako-non8aktani neok tsi 8atesakonisnonsaerhase.

6 Nok ronerak8ask8e tsini honatenno8entastskon ; etho ok kati aktatiesonha tsi ionatak8enraron sako-rihoniennihatiesk8e, oni sakotatisk8e.

7 Ethone oni iasakononke ne tekeniia8enre nihat, nok teionk8etakehatie tsi iasakotori, oni 8asako-k8eniatseron ne kontinikonraksen kontiatatake.

8 Neok enskat 8asakori8atatse ne tosa othenon iahatiha tsini iohahes, neok ne rahonatennists ; tosa ahatiiarenha8isek, kanatarok, o8ista aontake ne rahotinatserakon.

9 Neok ne rahonata ahatiha8i, tosa tekeni tahona-tseronniak8aientake.

10 8asaka8enhase oni : kaki ok non8e nenhietsii ta8eiaten, tsiok hentsise8atentionhe neh non8e ton-tase8aiakenn.

11 Nok nonka kiok iah tatenhietsiiarhotonnire, iah oni taietsiiataonsata, sase8arasitokef nonen tentise8atenti neh 8atenientenstakon tsi enhionteri8aketate. Ori8io tsi k8arori tsi tikenha tsi nensakote8eiennatsaniten ne Sodom-ronon oni Gomor-ronon tsiniiot neh non8e nihatinkere nonen tentesakoiatoretana.

12 Ok kati etho iahontasa8en iaonte8ennoten aon-saiointatre8ate.

13 Sasakohnatek8atanion n'otkon iakonatienni, sasakotitsientanion oni ne iakohnon8aktanionni.

14 Kare onen n'Onontiio Herod 8ahosennaronke ne Iesos, aseken rosenno8annhaonhatie, 8ahenron kati: tohiken Sa8atis sakonek8ahestak8e shotonnheton, nese 8aonni rok8eniatseraien ne karonhiakekha.

15 Otiake iontonhak8e: Elie 8ahi; nok sekon otiake iontonhak8e: Rotokense, ok ne ens teshiatieren ne Rotokense.

16 Saho8ennaronke kati ethone 8ahenron, nch thohiken Sa8atis ne 8akatannhaon ron8aniariakon, onen shotonnheton.

17 Aseken rahonha Herod rotennhaon tsi ron8aiena n'e Sa8atis nok ron8annhton, ne tsi ok neneh raonhafa sota teniak tennine Herodias kon8aiastsk8e.

18 Ne kati tsi ra8ennihak8e n'Herod ne Sa8atis: iah tetkari8aiceri ne tsiatatekenkenha ronek8e aonsahsatateniakten.

19 Nese 8ahonni n'Herodias tehahonnharikhon-sk8e, neok oni aoskanektsera nahon8ario, nok iah tiie8atonsk8e.

20 Aseken n'Herod rotsanisk8e ne Sa8atis, rote-rientare se tsi tronk8etaieri oni Roiatatokenti, rokon-nienstak8e; iotkate oni tsi rori8aiennisk8e nok ro8en-narak8ak8e ak8a's'oni raon8esata naho8ennaronkhake.

21 Kare onen iakahe8e tsiniieskaes tsinihonakeraton ne Herod,8asakotenniothase ne rahosennahokon.

22 Eh onta8eiate ne Herodias akoienga nok 8atkanonniak8e, ak8a eso tsi tahonikonriione ne Herod oni n'enskatne ronatekk8ahere, 8arenhase ne kaiatase: Takeri8anontons tsinitesaskaneks nok ak8ekon enkonhion.

23 Ak8a 8ahari8anirate tsi 8ahenron ; Ak8ekon enkonhion tsinikon tsi ok oni nahoten enskeri8anontonse, ok onte oni nasennon tsini 8akon8entsia.

24 Sakaiakenne, onistenha ionsaiori8anontonse, nahoten 8akenron enkeri8anonton ? Tontakenron n'onistenha : Sa8atis raonontsi seri8anonton.

25 Skatakhe ionsonta8eiate tsi thenteron ne ronontio, 8ahorori tsi nahoten 8askaneks, 8akenron : ne keri8anontons n'askon ak8a oni oksaok akeratne aontakaratie ne Sa8atis raonontsi.

26 8ahonikonranon8ake n'Onontio, nok iah tehok8enion naха8ennontion ne tsi kentioko8anen ron8athonte tsi nithotati.

27 Sariat ne rahonnhatsera iahotori, 8ahorihon nahontahaha8i ne Sa8atis raonontsi.

28 Eh 8arete, nok tsi iontatennhotonk8a iahoniarike akeratne taharen, iaharon ne kaiatase, nok ne kaiatase onistenha ionsaiaon.

29 Iahatiri8aronke ne Sa8atis raotiok8a, eh 8ahonetne 8ahon8aiatata.

30 Onen etho sahonne8e tsi renteron ne Iesos, ne ratik8ekonne, Ak8ekon Saon8arori tsi nahatiieranion tsi oni nahoten 8asakotirihonnien.

31 8ahenron : ostonha niare te8atotarho tsi non8e iah tetionk8ene, nok ostonha ahese8atorishen ; aseken ak8ekon iah tehotinak totask8e ne tahanstskaon tsini iotiok8atsanit iontkennisahask8e.

32 Kaon8akon kati iahontita, nok isih niiore niauhonne.

33 Nok tanon tsi 8aonttoke tsi sahontenti, kentio8anen oni nahon8aienterene ; ak8ekon ok kati 8ationrataate atsiaktatie, rononha ratihente ; eh kati tkentiokote tsi iahonrarho.

34 Sontahatitako ne Iesos 8ahakahen hion tsini kentioko8anen etho iakotkennison ; 8asakotenre, neh tsi eh niiakoiata8en hon tsi niiot ne teiotinakarontonha ne iah teiotiien nasakohnonna, nok eso are etho non8e nasakorihonnien tsi 8asakotati.

35 Onen siiokarahane nonk8ati, 8ahon8ateranentakten ne raotiok8a, 8ahonniron : Onen iokara, tanon tsi iah othenon taietsenri ne kenthō.

36 Aonsaseiatori kati, aonsaontenti nok iaonsahatininon niieks tsi tionatak8enraron, aseken iah othenon tehonatennatseraien.

37 Tontahenron : ise ki 8ahi aietsinonte : tontahonniron : Sekon ne kaieri te8ennia8e k8enis aiak8anataraninonte iah ki ak8ekon taiakotane ?

38 Tontahenron : toh nikon se8anataraien ? Se8atkens, nok nonen Saontkense, 8ahonniron : 8isk, tanon tekentsiake nikentsiasa.

39 Ethone kati onen 8asakonnhane nasakotirori nak8ekon Ononhonrake aiontien, aionnitio8ak8enraron oni.

40 Eh kati niiot tsi 8aontien, skatson te8ennia8e, 8iskson oni niionk8etassenhatie.

41 Ethone ne Iesos 8atrak8e ne 8isk nikanatarake tanon ne tekentsiake, 8ahaterennaienhase, 8athana-tariakon, iasakaon ne raotiok8a, nok neronomha iaonsasakonon nonk8eokon, ak8ekon oni ne tekentsiake 8ahatiiakkon oni neneh.

42 Ak8ekon 8ationstskaon ak8a oni 8ahakotane.

43 Nok tekeni ia8enre ni8aterake 8akanane tsinik on 8ahotatenre ne kanatarok, ostonha oni neneh 8ahotatenre ne kentsionk.

44 Neh nahoten ne 8isk ni8ennia8ehetserasen niionk8etake ne rotiskenkakete 8athonstskaon.

45 Ak8a neok Sonte8eiennentane, oksaok ionsasa-kotori ne raotiok8a tonsahatiaiaké Betsahida nonk8atik8en ; nok ne rahonha tonsasakonitiok8aron-k8ate.

46 Nok nonen satonsonnitiok8aronko onontoharake niiahare 8ahaterennaienna.

47 On8ar ok kaniatarhen sihatihonhiontie onen taiokara8e, nok ne rahonha rahonhaa oni ehtioike itres.

48 Nok 8ahoni konraientane tsi serenkeneha tihonatentionhatie aseken roti8eraraonhatie; nok neh nahoten tsi niiorhenhonhatie eh niiahare onekakesson thire, ak8a oni anio neh nahoten narerheke akeiatoheststen.

49 8ahonnere neneh tsi 8aon8aken a8enkesson tare, 8ahonk8atianeronne kati 8ahi, nensok 8athothi-henrete.

50 Neh 8aonni 8ahonateronhienten tsi ratik8ekon ki 8ahon8aken; nok tanon ne rahonha iasako8ennarane iahenron: Skennen tikenhak, tosa se8ateronnu8e.

51 Ak8a neok tonte8ennioste iahatita oksaok 8atka8eriiake, Onen senha 8ahotinerak8enhaton.

52 Aseken tsiniiot neok iah ak8a tatehotiitatoreton ne kanatarok ahori8ake sotsi sekon nihoneriasatsioha.

53 Senazaret non8e iahatiserenne eh kati non8e iahonrarho.

54 Ok sishon8aienterihatie ne ienakere shahati-tako.

55 Ok kenh tiiahahe 8ate8ateri8areni tsi ienakere, ok oni khe karatie taiontatiatakareni ne iakohnon-8aktanionnis, etho niieiontatiatenhas tsi non8e nenhieri8aronke enhiahiron eh non8e itres.

56 Eh kati niiotonhatie tsi ni8a 8ataststekafa, tsi kanataienton, ionatak8enraron, teienakeraserokenson, kanatakanson oni ok eh nikatensonhatie ne iakohnon8aktanionni, ron8anekennis arahona neok oni ne kenniaieiere raotiata8itne, nok tsiniiakon ne ieia-koiatoseronsk8e raiatake tsiontonsk8e tsi iakonon-8aktani.

*Tsiatak-haton nateioteri8asonterak8en tsini hoiaton ne
Roiatatokenti Mark.*

1 ETHONE ne Pharisian oni ne ratiiatons Jerusalem nithonenon 8ahon8ateranentakten.

2 Nok neh enskat 8ahontkatho tsi iah teshontsiohares ne Iesos raotiok8a nathonstskaon ne kati 8asakotiri8asten.

3 Aseken ne Pharisian oni ne Sitaeronon iah non8enton n'iah taonsaontsioharehe ohenton ne taonstskaon, neh enskat ratiri8enha8e nori8akaion.

4 Iah non8enton ne iah tahonsahontsioharehe ne tsi iontkerontak8a natenthonne ohenton ne tahonstskaon. Eso iori8ake ne ronatatatia8enrati, tsiniiot are n'aietsetohare, aieksohare, aienaktohare oni.

5 Neh kati 8ahonni 8ahon8ari8anontonse, 8aonniron : ohnihiotieren tsi iah tehatiri8aierits ne sentiok8a tsinikaiaton nori8akaion, iah 8ahi tehontsiohares nonen tehonstskaonne.

6 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : Ak8a onkeken thoieriton Tsinitssise8enni ne Rotokensehak8e Esai ise ne Se8akon8ara ; 8aton tsi kaiaton. Ratisene ok ionksennaiens, nok ihnon teiak8atere tsinonkati ne raoneriane.

7 Ok tiiori8akon tsi ionksennaiens, aseken neok nonk8esonha akori8asonha sakotirihonnienni.

8 Aseken ihsi iese8ation ne Niio rao8enna, nok neh se8atienna8aston nonk8e akori8atatsra ; tsiki niiot naietsetohare aieksohare ; sekon eso noiasonha tsini se8aierha.

9 8asaka8enhase oni : Se8arios ne Niio rahori8atatsra, nok neh se8askennhen nise Se8ari8atatsra.

10 Aseken ra8en ne Moïs : Shekonnienst ne iesaienha : Toka onka kiok enhori8akenron ne roniha ok nehens ne ronistenha, renheih.

11 Nok nise se8aton : Onka kiok enhori8akenron neroniha oni ronistenha ; Corban tsionni, Se8entonta

atanitenrat, niihne entkaintak8e ne ensaiatakennha ; iahs ens oni tahonhitseraientane.

12 Nok enhtsise8atia8enratse naonsasakoiotense ne ron8aienha.

13 Eh nitise8aieratha tsi se8arios ne Niio rao8enna, neh se8asere tsi nise8atatsenhenni, sekon eso noiasonha tsinise8aierha.

14 Ethone onen iahentiok8atihenthō, nok 8asa-ka8enhase, 8ahenron : se8ataonsatat nok se8anikon-raientann tsinahoten enkiron.

15 Tsinikon rennek8anons ne ronk8e iah othenon takak8eni nahoiataksate ne ronk8e ; neh tanon tsinikon tkaiakens ne raonhake neh tohiken roiataksatha ne ronk8e.

16 Onka tenhionhontakarontak8en naionronke, ionronk.

17 Nonen kanonskon siieshota8eiaton raonhaa oni sisken, 8ahon8ari8anontonse ne raotiok8a, nahoten kenton nethon tekari8akentonk8en.

18 8ahenron : iah oni kenneken oni nise tese8attokha ! iah ken tese8anikonraientas tsinikon nastste nonk8ati tkaintak8a tsi rennek8anons ne ronk8e, tsi iah othenon takak8eni nahoiataksate ?

19 Aseken iah ra8eriane tiie8ata8eiata, rahone-k8entakon niiehe8es, nok eh non8e ienskontiiakenne tsinon8e tiori8aien, ak8a ne ok nenhahonnhaseronni tsini hokon.

20 Ratonhak8e kati, nese roiataksata tsinitkaiakens ne raonhake.

21 Aseken ne iejatakon ok ne ens na8eriane, tkontiiakens 8anontonnontseraksens, kentesera, onk8e aiontateriio.

22 Kanensk8en, aiontatkaronni nonk8e kasero-hensera, kanikonrhaton, askennhatsera, atatkenron-niatsera, kanaiesera.

23 Neh nak8ekon nakon nitkonnes, neh oni iakoia-taksatha n'onk8e.

24 Ethone ehren sarete neh non8e, tsi natchonton-

8entsiakhenhatie ne Tyr tanon ne Sidon niiahare ; kanonskon iahata8eiate iah tererhak8e onka aiakotokens ; nok iah teiotonhon nahioteri8aseton.

25 Aseken skaiatat ne Tsiothon8isen enskat ioiata-setseraien n'otkon iotienni, 8ahosennaronke ne Iesos, eh on8e rasitakta ontisk8entaren.

26 (Kehiken tsiothon8isen Grek-Sirophenisian nakanek8ensoten) ronekennihatie naonsahaiatineken8e notkon tsi iotienni nakoienha.

27 Iesos tontaha8enna8eron 8ahenron : niarek8e iakohtann neksaokonha ; iah se 8ahi tatekarensaron neksaokon akonatarok erhar o8ira akon8atinonte.

28 Tontaho8enna8eron, 8akenron : Ak8a neneh tokenske, Saianer ! nok ki sane n'erhar o8ira 8atons ens natekk8aratserokon aontakonnoronko tsini iako-sense neksaokonha.

29 Ethone 8arenhase : neh 8akarionni tsini ka8en-noten tasatati, 8as sasatenti nok tsiakoie8entaon ne seienha.

30 Ionson8e tsi tiononsote, eh nioit tsioiakenhon notkon, tsiakoie8entaon nakoiinha kanaktake ieiationni.

31 Eh tontahatenti ne Iesos, Kalile kaniatarakta natontare, 8atron8entsiiake ne Decapolis.

32 Eh 8ahon8aiathe8e iah tehatati oni tehaonta-k8ekon 8aon8ennitenten nahonisnonsaerhase.

33 Niarek8e 8ahoitatotarho tsi ionk8ene, ethone iahanisnonsata rahontakon ; nok 8ahanistskerarho rasnonke tanon rennasake kenh niiyahiere.

34 Tanon karonhiake iahatkatto, taronniserenne nok 8ahenron : Epphetah, neneh naahiron, senonteksi.

35 Oksaok 8atatkak8eksi, tanon ontnerensi ne rennasake ak8a ki skennen ko8a tahatati.

36 Nok tanon ne Iesos 8asakotia8enratse naontrori, ok eken ne rononha senha tahatiri8akenniatane 8athonteri8areniate.

37 Ak8a ihken tsi rotinerak8enhatonsk8e ronton : ak8ekon tkaieri tsini hoieren ; sesakotsienta ne teion-hontak8ekon tsiontatis niah teiontatisk8e.

*Satekon-aton nateioteri8asonterak8en tsini hoiaton
Roiatatokenti Mark.*

1 KENTIOKO8ANEN are nethone ron8anontera-tiesk8e ne Iesos, tanon iah othenon tehotiien niieks, nese 8aonni iasakononke ne raotio8a, 8ahenron !

2 Ori8iio tsi khetenre kehiken te8akanitiok8aton, onen asen nonta shiionkariskonton, iah oni othenon tehonatennatseraien.

3 Tanon naka8entakon aonsakheiatori enhiakonronse tsiniiohahes aseken otiake ihmnon nitiaka-8enon.

4. Tontahon8a8enna8eron ne raotio8a, 8ahon-niron : ionikonrokta ki8ahi naiak8anataratsenri ne kenhnon8e tsinikon iatakaieri naiakotane.

5 8asakori8anontonse, 8ahenron : toh nikon Se8a-nataraien ? Tontahonniron : tsiatak.

6 Ethone 8asakorori nonk8eokon ak8ekon ehtake aiontien, 8atrak8e ne tsiatak nikanatarake, 8ahaiata-teriste, 8athaiakkon iasakaon ne raotio8a nok ne rononha onk8eokon iaonsasakohnon.

7 Sekon tokara nihotitsiaientak8e, eh kati oni neneh nahaiere 8ahaterennaienhasc nok 8ahenron : ietsiion oni neneh.

8 8atonstskaon kati, nok ak8ekon oni 8ahonatane, tanon tsiatak ni8asenontserake 8akanane tsinikon 8ahotikk8ine.

9 Neh nahoten ne kaieri ni8ennia8ehetserasen nionk8etake ne 8atonstskaon ; ethone onen tonsasa-koreniate.

10 Nok oksaok ne raonha oni ne raotio8a tonsa-hatiaiake Dalmanutha niliaonne.

11 Ethononh nathontatken Pharisian 8athatiri8a-tirontonko, nok 8athon8anikonraserak8e 8ahon8ane-ken enskat asakonatonhase ne iori8anerak8at karon-hiakeka.

12 Nok ne Iesos rahonikonrakon tontaronnise-

renne, nok-8ahenron : Oh nahoten kari8anontontta ne iori8anerak8at kehiken nionk8etoten ? Ori8iio tsi k8arori tsi iah taontkatto.

13 Ok eh tasakotka8e nok ionsahatita oni tonsahatiaiake.

14 Ok iah tehoneiaraon nahotinataraninonke onen enskatok sishotinataraien.

15 Keh kaien enskat 8asakotia8enratse ; 8ahenron : Se8atsanisek ne Pharisian oni ne Herod raonattenk8atta.

16 Rontonhak8e ne rononhake ; neh 8ahi tsi iah teionk8anataraien.

17 Nok ne Iesos roterientaratsion tsinahoten ronere, 8ahenron : nahoten neneh se8atrrioriaton tsi iah tese8anataraien ? iah ken tese8akahenhions, iah oni kenh tese8anikonraientas ? Sekon oni kenh oni nise tetise8anikonrakaras.

18 Tese8akarat nok iah tese8atkattos ? Tese8aontakaronte nok iahkentese8aronkas ? iah oni ken tese8aien naonsese8eiarane ?

19 Toh ni8aterake ionanonhon ne rotikk8ihon Sahatinatarake ne8isk nihonnia8ehetserasen ne 8isk nikanatarake kheiakhonni ? Tontahonniron tekeni ia8enre.

20 Nok ne tsiatak nikanatarake, toh neneh nikon rotikk8ihon ne kaieri nihonnia8ehetserasen ? tontahonniron tsiatak.

21 Tontahenron oh katine kenh niiot tsi iah tese8anikonraientas tsi nahoten kiton.

22 Nok nonen sihiahara8e Betsaïda eh 8ahon8aia-the8e saiatat teharon8ekon 8ahon8ennitenten nahotsiente.

23 Iahonentsa nok 8ahoitatotarho tsi ionk8ene tsiniiore iatekanatakte, ok neneh raostskeri 8aharho rakarake nok 8ahonisnonsaerhase, nok 8ahori8anontonse nothenon ahatkattoseke.

24 8ahenron ne ronk8e tsi 8athatkatonnion, eh niiot tsi khekens nonk8e ihiens tsiniiot ne karonta akenhake.

25 Sekon ne Iesos iatonsahanisnonsaren rakarake, nok 8ahorori tahonsahatkathonnion ; onen iakaierine ak8a oni tehakariios.

26 Ethone tsi thononsote ionsahotori, nok 8ahenron : tosa kanatakon niionsase tosa oni onka sherori.

27 Ethone are onen sahontenti neh non8e tsi tio-natak8enrare ne Cesare-Philipp niauhonne. Tsi nio-hahes eh 8asakori8anontonse ne raotiok8a, tsi na hoten aiontonheke nonk8esonha ne raonha raiata-take ?

28 Tontahonniron : otiake ionton ise ne Sa8atis, otiake, Elie ; nok notiake ionton Rotokense.

29 Tontahenron : onka kati nise ise8ere n'ii ? Tier tahatati, 8ahenron : ise ne Keristos.

30 8ahate8ennak8isron tsi 8asakotia8enrastse neh nioot tsi asakotirori onkakiok oni akenhake.

31 Ethone oni onen 8asakonikonraientaten tsi iate-kakonte eso enharonhiaken n'onk8e Roienha, tsi enb-on8ate8entete ne ratiiannerenserlonni, ratitsihenstatsi-okon nok oni ne ratiatons, enhon8ario, nok ki tanon tsi ensatonnheto nasenhaton nen8ata.

32 Ak8a iah othenon tehoris8arhoron tsi neh roth-arak8enhatie ; nese 8ahonni ne Tier 8ahoriste nok 8ahori8asten.

33 Tontahatkarhateni ne Iesos 8asakotkathoseron ne raotiok8a, 8ahote8ennateten ne Tier nok 8ahenron : ehren iset ne kiataktta Satkonseraksen ; aseken iah tesanikonraientas ne Nio raori8asonha neok nonk8e akori8asonha.

34 Iasakononke nonk8eokon oni ne raotiok8a nok 8ahenron : Onkakiok enhienrheke rinonteratie, ak8a niare ratate8entet nok terak ne raoiasa nok rakser.

35 Aseken nenhionskennha tsi iakonnhe, enhiak-tonse ; nok nii akeri8ake, oni aksennakon enhionte-8entete neh enkon8aniakente.

36 Nahoten nah oni aionstste non8entsiak8ekon taiontentsa, nok aiontetsirate nonakenke ?

37 Ok ne ens, oh nahoten tahatata8istak8e ne ronk8e ne raotonnhest ?

38 Aseken onka enhionkatchase, ok ne ens nake-
8enna, kentho tsi ion8entsiate kari8aneraakserakon,
enshotehase oni neneh n'Onk8e Roienha nonen tentre
enthoiatanerak8atonhatie Roniha raoiatanerak8at-
sera oni ne raoronhiakeronon okon.

---

*Tioton-aton teioteri8asonterak8en tsini hoiaton Roiatato-
kenti Mark.*

1 RATONHAK8E oni tsi sakororihak8e : Ori8iio tsi
k8arori otiake kentho ratiiatare ne iah tahonniheie
ohenton naontkatto aon8e ne Niio Raonakerasera
aosaststenser.

2 Iaiakhaton nonta onakenke, onontoharake nia-
sakoiatenha8e ne ne Tier, Sak tanon San eh non8e iat-
hatteni rahotihenton.

3 Nok ne raotseronniat 8ate8ateronronten eholi
nakenrakenne tsi niot noniete, iah ki taontetsenri
non8entsiakeronon naiek8eni etho naierakenste.

4 Etho oni 8asakotiken Eli tanon Moïs, Iesos tehot-
titharak8e.

5 Ethone Tier tahatati, iahenron tsi nonk8ati ne
Iesos : Saianer ! ioianere ne kentho aete8enterontake ;
Asen kati nahete8atoseroten, enskat ise sa8enk, ens-
kat Moïs nok n'enskat Elie.

6 Tsiniiot niah tahoterientarake nahoten raton :
Aseken esoki tsi ronateronhientenni.

7 Nok eh iotsikeraratie 8abakorhoroke ; nok eh
taka8enninekenne 8aton : neneh Riienba Rinoronk8a
Ko8a ; hetsise8a8ennarak8ak.

8 Sathontkatonnnion8e naktatie, nok iah onka na-
koren tesakotiken, raonhaa ne Iesos eh renteron.

9 Nok nonen Sishonanontastsnentonhatie 8asako-
tia8enratse nasakotirori onkakiok akenhake tsiniot
tsi 8aontkatto, tsi tanon onen enshotatonnheton non-
k8e Roienha.

10 Ak8a kati ok taonte8eientonko8a neh nika8en-

noten, neok teshontaterisanontonni oh nahoten neneh naonsaiowntonnhete kenheiatne.

11 Sahon8ari8anontonse, Sahoniron : oh niiotieren tsi ronton ne ratiiatons tsi Elie enthahente ?

12 Tontasako-8enna8eron nok 8ahenron : etho nench, Elie rahentene ori8ak8ekon enshak8atako ; nok kenh kaien tsini kaiaton nonk8e Roienha raiatake iatekakonte tsi eso enharonhiaken, nok enhon-8akenron.

13 Nok n'ii k8arori tsi onen rok8athon ne Elie, etho oni nihon8aierase tsinithatinon8es, tsiki niiot tsi kaiaton.

14 Nok nonen sonsahonne8e tsi ratiteron notiake raotiok8a Kentioko8anen tehon8atinenronni nok ratiiatons tehotiri8atironte.

15 Nok ak8ekon ok 8ahakonerako nonen siiionsaon-8aken tontare ; 8athon8anon8eronnion.

16 Sasakori8anontonse ne ratiiatons, 8ahenron ; oh nahoten tese8ari8atirontak8en ?

17 Saiatat tahatati 8ahenron : Kenthō riatte riien-ha neh notkon rotienni.

18 Skanorons ens iatahontkontak8e nonen enhoie-na taka8aststotonnion ens rasakon oni tenhennokaraniehon, ne kati 8akheneken nesentiok8a naonsakon-8aiatineken8e nok iah tehotik8enion.

19 Tontahenron ne Iesos : Kanoron ki oni tsini se8atenno8entastskon : toh nekenhak8a nen8e ente8a-k8ekonhatie ? ok oni ten8akeron ia8eronhatie ? kenh nontatsiatenhaf.

20 Eh nontahoiatenha8e, ak8a neok 8aoken ne Iesos, nensok n'otkon 8ahoroniakente ne raksaa, ehtake 8ahoitatonti ak8a neok ne Skaontsi.

21 Iesos 8ahori8anontonse ne raksaa roniha : toh nahe eh siiot ? tontahenron ok eh siiot Sarennake-rate.

22 Eso iori8ake otsirake, a8enke iehohiatontion nahorio ; ne kati nothenon ask8enieseke tak8aiata-kennha, aontesanikonkararen tsini ionk8entent.

23 Tontahenron ne Iesos : ne ki naontasetak8e ; ori8ak8ekon niieiakotonse ne tiaka8etakon.

24 Ok eh katsitaratie tsi tontahenron ne raksaa roniha : Te8aketak8en, Saianer ! Takiena8as akenikon-rastotserakon.

25 Sahatkatto ne Iesos tsi ak8ekon ok etho nonta-iaka8enonhatie ethone 8ahate8ennatsaniten notkon, 8arenhase : Satkon iah tesatati iah oni tesaronkas, ii, 8akonrori tontatsiakenn ne kenh raksaa raiatakon tosa oni non8enton ionsasata8eiat.

26 Teiohenretane tsi tontakaiakenne notkon nok eso 8ahoroniakente, ak8a ki eh nahoiata8en ne raksaa tsiniioh n'iaka8enheion ; nese 8aonni 8aontonnion ra8enheion.

27 Nok ne Iesos tahonentsa, sahokestsko, oni sahatien.

28 Nonen kanonskon siiehenteron ne Iesos, 8ahon8ari8anontonse ne raotiok8a, 8ahonniron : oh niiotieren tsi iah nii teionk8ak8ekon naonsaiak8aiatine-kenhon nekenh Otkon ?

29 Tontahenron : tehioton8entsiohon naiionterennaien aiaka8entontiete oni nakon8asenni neh ni8atkonseroten.

30 Onen arc ehren sahonne te neh non8e, 8athati-iaiake ne Galile ; rerhak8e ne Iesos ok iah onka taiakotense.

31 Sakorihonniennihak8e sanc ne raotiok8a raton-hak8e : iatekakonte nonk8e Roienha tsi 8ahon8ate8entete rahotisnonke ne rotiri8aneraakskon, enhontenn-hane enhon8ario ; nok ki tanon nonen enha8enheion, asenhaton nen8ata enshatatonnhete.

32 Iah othenon tehotinikonraientask8e neh nikari-hoten, tanon ratitsanisk8e ne tahontaon8ari8anontonse.

33 Nonen Siiahonne8e Kafarnaiimke, kanonskon oni sihatiteron, 8asakori8anontonse ; nahoten tontese-8ari8atirontatiene ohahakeson ?

34 Iah onka tetiotati : neh rotitharak8enne onka onte senha enkaiatanoronke oni enhako8anen.

35 Nonen sahontientak8enthō, iasakohnonke ne tekeni ia8enre nihati, nok 8asaka8enhase : Toka onkakiok raskaneks nahaiatanoronke raonhaa natentraska oni enhon8annhatseronni.

36 Raksaa iahononke rahotinenrihen 8athotaste, Sahokitarho nok 8ahenron :

37 Onkakiok tenhiontatarhton neh niieksatoten ii aksennakon ak8a ii tehakarhotons ; nok iahse ii tataionkarhton ne tenhionkarhton neh tanon ne takatennieton.

38 Ethone San tahatati, 8ahenron : Saianer ! iakhiken otiake ne Skon8anatek8atha nonatkon nise Sasen-nakon tanon iah tete8es ; Iakhinnhese kati netsi iah enskatne tete8es.

39 Tontahenron ne Iesos : tosa ietsinnhes ; aseken iah onka taiek8eni ne iori8anerak8at tsi naieiere nii aksennakon nok akte aiakotentiatonhatie.

40 Aseken ne iah teionkhiri8as8ase ionkhiri8a8aseki.

41 Nok oni ne ska8isa onekanos onkakiok aietsine-kanonte netsi Keristos raonk8eta, ori8iio tsi 8ak8a-rori tsi iah tehotonsere ne tekari8aserak8en.

42 Nok tanon nonka enshakori8aientaten enskat niieksatasa oni tiaka8etakon n'aksennakon, senha ioianere kanenhio8anen ahon8anenhianiake nok kaniatar-hen iahon8aiatonti.

43 Toka Sasnonsa Sari8aientatenni, itsiak ; senha ioianere neiah tatasesnonsontake Karonhiakon asata8eiate, tsiniiot ne tasesnonsontonke nok asatetsirate tsinon8e ne tiotekhaon8e.

44 Tsinon8e, niah tekoniheions nahotitsinon8a, oni iotekhaon8e.

45 Toka oni Sasita aesari8aientaten, itsiak : senha ioianere atsinokotatie asata8eiate karonhiakon, tsiniiot ne tetsiaron tasasitontake, nok otsirake aiesaia-tonti tsi non8e niah te8as8as :

46 Tsinon8e niah tekoniheions nahotitsinon8a, oni iotekhaon8e.

47 Toka Sakara sari8aintatenni, stako : senha ioianere skati aesakaratake asata8eiate Niio raonakera-serakon, tsiniiot ne tetsiaron taskaratake, nok otsirake aiesaiatonti.

48 Tsinon8e niah tekonneheions nahotitsinon8a, nok iotekhaon8e.

49 Aseken ak8ekon skastson oni otsire tenhiontatiotsistarhoste ; nok ak8ekon tioiotsis tenkaiotsistarhoston ne Niio raori8anoronsera.

50 Ia8ekon ne tioiotsis, nok tanon nenhiotaksenne, oh nahoten entsia8ekonhontseron ?

51 Iseke kati tkaintak ne tioiotsis, nok skennen tikenhak tsi natetsion.

Oieri, aton teioteri8asonterak8en tsini hoiaton Roiatatokenti Mark.

1 ONEN are ehren sarete neh non8e, iahara8e tsi te8aton8entsiaken ne Judé ihsi nakaihionhati ne Jourdan, kentioko8anen are 8ahon8aiatatsenri eh oni 8aonteroroke tsi ihres, Sakorihonniennisk8e tsini-horennhaonne.

2 Eh oni non8e naon8aiatorenne ne Pharisian 8ahon8ari8anontonse kanikonrhatonke, 8ahonniron : ron8ari8a 8ikenli ne ronk8e naonsahatek8ate ne rone ?

3 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : Nahoten kati hetsise8ari8atati ne Moïs.

4 Tahonniron : Moïs rori8ataton, enhaiatonseron ne tetsiontekhasiatha nok tenshiatekhasi.

5 Tontahenron ne Iesos : ne tsini se8eriasaksen neh 8aonni eh nihoieren tsi roianerenseronn.

6 Nok tsi tiotasa8e nori8ak8ekon, Niio 8asakoiatoni, enskat roskenraketa nok enskat tsiothon8isen.

7 Ne se 8aonni ne ronk8e enhote8entete ne roniha oni ronistenha nok neneh rone enhateranentakten.

8 Nok ne teniiase enskat ok ienssiaton, iah oni tataonsanonk8etakehake ne teniiase ak8a tanon enskatok enskenhake.

9 Tosa kati ronk8e teshakhasi tsinahoten tehokken ne Niio.

10 Sekon ne raotiek8a sahon8ari8anontonse neneh ahori8ake nonen kanonskon sishatiteron.

11 Sahenron : Onkakiok enshatek8ate ne rone nok ohia enshatateniakten 8ahari8anerake naonhake.

12 Ok neh sakat ne tsiothon8isen toka enhote8entete ne rone, nok oia entsioniake, 8akari8anerake kanak8a.

13 Onen are eh 8akanenraserenne, eksaokonha iontatiatenha8inontie neh nasakonisnonsaerhase; nok ne raotiek8a 8asakotinnhese nakta naontaiontatiatenha8e.

14 8ahori8aksase ne Iesos tsi 8ahatkatto, nok 8asa-ka8enhase : Tosa ietsiiotasts nekenthoh naontaien n'eksaaokonha : Aseken ne Niio raonakerasera neh aksenk ne tsiontatieren.

15 Nok ori8iio tsi k8aroris : Onka iah tenhatienabastane tsiniiot ne raksaa ne Niio raonakerasera, iah tiahhata8eiate.

16 Ethone kati onen 8asakokitarho, 8asakoiatateriste, oni 8atesakonisnonsaerhase.

17 Nok ak8a neok shishoiakehonhatie Saiatat eh nontahatakhe 8athotonstsothase oni 8ahoneken, Sahenron : Saianer ise ne tisari8aiieri : Oh nakiere ne karonhiake akatsennonni ?

18 Tontahenron ne Iesos : Onontieren tsi saton ti sari8aiieri ? iah Onka nakoren neok ne Niio thori8aiieri.

19 Tsienteri 8ahi tsini 8atenienten : tosa seri8anerak kanak8a ; tosa sherio ; tosa senensko ; tosa sheiano8enten ; tosa onka shekaronni ; shekonnienst ne iesaienha.

20 Tontahenron : Saianer ! ok te8akeri8enha8iton neh nikarihoten tsinahe tonkateiarontie.

21 Nok ne Iesos ostonha 8ahotkaroten 8ahonon8ene nok 8aha8enhase : Tsiori8at ki tisatoktani : 8as satenninon tsini saieng, nok sheion ne iakotent ethone

entisatsoko8atseraientane ne Karonhiake ; tontase, taknonteratie ensakete ne saiasa.

22 Ori8iio tsi 8ahonikonraksen tsini ka8ennoten 8aharonke, aseken eso roientak8e natsoko8atsera.

23 Ethone ne Iesos 8athatkatonnion, 8asaka8enhase ne raotiok8a : Ori8iio on8e ki onte oni ne iakotsoko8a tsi serenkeneha tiionta8eiatane ne Niio raonakeraserakon.

24 8ahotinekheren ne raotiok8a tsini ka8ennoten tahatati ; Sekon tontaha8enninekenne ne Iesos, 8ahenron : K8aienhokonha, ori8iio tsi Sentore natsoko8atsera kon8aniahesen naionta8eiate tsi thonakeraseraien ne Niio !

25 Senha 8atiesen ne Oniak8aer taontohestste tsi te8aontakaronte ne te8atsinetaronkotha, tsiniiot ne rotsoko8a ahata8eiate Karonhiake.

26 Onen senha 8ahotinikonrinekenne, nok tehontateri8anontonnisk8e : Onka kati nekenh karonhiake enhiente ?

27 Nok tanon ne Iesos 8asakotkatoseron, nok 8asa-ka8enhase ; ak8a neneh iah te8atonsere tsinonk8ati nonk8e, iah ki tanon tsinonkati ne Niio, aseken ak8ekon niiehak8enies ne Niio.

28 Ethone ne Tier tahatati 8ahenron : nok nii nori-8ak8ekon ionk8atennikonranentatsion nok k8anontteraties.

29 Iesos tontaho8enna8eron, 8ahenron : Ori8iio tsi 8akonrori tsi iah te8atetsenrionhe nonka iakote-Senteton, kanonsa, iatatekenha, iatennosenha, roniha, toka ronistenha, tokas oni rone, ok ne ne Sakoienha, oni on8entsia nii akeri8ake oni ne Kari8iio.

30 Ne iah tentsieienasere kenthō tsi 8enniserate oni ten8atiasieren ne te8ennia8e, kanonsa, atatekensera, atennoseusera kanistensera ontatienhokon, oni on8entsia, oni kanikonraksens erakon ; nok nonakenke, iaonsaiakonnheke on8e.

31 Kentioko8anen tanon ne iehente ohnaken entsionton ; nok n'onaken ihhien neh entsiehente.

32 Neh ronathahitake ne Jerusalem niieiothahinon, ohenton ihre ne Iesos ; ronateronhientenni, kateron-hontserakon oni tsi ron8anontteratie ; netsi sakoiatatisk8atonne ne tekeni ia8enre nihat i nok ori8ak8ekon sakorori tsini hoiata8ensere.

33 Raton : Kehiken Jerusalem 8ete8e ; onen non-k8e Roienha enhon8atiena8aste ne ratitsihenstak8e-niios oni ne ratiiatons ; nok enhon8ari8ente arenheie, nok enhon8anate8entetase ne ronnonk8etaksen.

34 Tenhon8aieron, enhon8asok8a8esson, enhon8anistskerosera8e ; ienhon8ario ; nok ki tanon enshattonhete nasenhaton nen8ata.

35 Ethone ne Sak tanon San Zebedé Sakoienhokonha, 8aon8aBennarane, 8aniron : Saianer ! askeni-Bennarak8e tsi nahoten akeniri8anontonse.

36 Tontahenron : nahoten tetsiaton8entsioni ?

37 Tontaniron : askenon nonen Saiatanerak8atserakon saiatat tsi se8eientetakon ahenstsk8arake nok ne saiatat sesenek8ati.

38 Tontahenron ne Iesos : iah tetsiaterientare tsi nahoten seniri8anontons. Ensenik8eni kenh nenskatne aete8anekira ? oni akatenek8aestak ahetsiate-nek8ahestak8e ?

39 Tontaniron : enhiakenik8eni, Nok ne Iesos tontahenron : etho neneh tokenske enseninekira naketsetakon, oni entsiatenek8aheste tsiniot tsi enkatenek8aheste :

40 Kenh ki kaien ne tsi ke8eientetakon ok ne's' ne skenek8ati aionnistsk8aren, iah neneh ii takheion ; nese ok neneh enhiontaton nonka enhiontatatk8atak8enni.

41 Sahotiri8aksase noieri nihat tsinahoten 8aniron ne Sak tanon ne San.

42 Nok tanon ne Iesos ionsasakononke, 8ahenron : se8aterientare 8ahi tsini hatierha nonk8eokon sakanaststeriston, oni ne ratisennason iesesakoti8ennio.

43 Tosa kati nise eh niiotonhak ne se8anenrakon : ok eken se8atatenhatseronnien nirere aionk8o8anen.

44 Onka tsinitcion enrerheke rari8ak8eniiok, ok ak8ekon tiieiakonnhatsera enkenhake.

45 Eh se oni 8ahi nijot nonk8e Roienha iah neh tehaniente nahon8akonnienste, neh tanon nasakokonnienste, nok eso tenhakonhentak8e tsi enrenheie tsi-nonk8ati nonk8etak8ekon.

46 Siiahonne8e Jeriko, onen oni sishontentionhe ne Jeriko non8e ronne ne raotiok8a oni kentioko8anen, saiatat teharon8ekon Bartimé ron8ajasts, kenton naiahiron, Timé roienha, ohahakta renstsk8ahere tehatsaritesk8e.

47 8ahonikonraientane tsi Iesos Nazaretronon rotohetstonhatie, 8athohenrete, 8ahenron : Iesos David iaienha ! askitenre.

48 Kentioko8anen 8ahon8ari8asten oni ron8aroris ne tatahatotate; ok eken senha tontahak8isron tsi tonsahohenrete : David iaienha ! askitenre.

49 8athatane ne Iesos, nok 8ahenron karo nitre. iaon8ennonke kati ne teharon8ekon 8ahiron : Tiakari-8akenniate 8esaiatateri taiennonke oksa kati testann.

50 Ok eh tahatsiak8arisi ne tehate8eiarak8a, tontahatane, eh iahara8e tsi itrate ne Iesos.

51 Nok ne Iesos tahatati 8ahenron : nahoten saskaneks nakonhiatierase ? Tahenron ne teharon8ekon : Sainer ! Akken.

52 Nok ne Iesos 8ahenron : eh niiasen neh sehsatsiente tsi tisetakon.

53 Oksaok sahaken, nok 8ahononteratie Iesos tsiniahare.

*Enskat-aton ia8enre teioteri8asonterak8en tsini hoiaton
Roiatatakenti Mark.*

1 ONEN thoha siionne8e ne Jerusalem, onen Bethphagé Oni Betani non8e Sihonne, Onontakta ne Olivier teniiae ne raotiok8a iasakotori.

2 8asene 8ahenron : Kehiken tkanataien, ak8a neok ienseninatarane entsiatkato te8ahontes 8asharonte

nareko onka teiakosatenston, seninerensi nok kaseniatenhaf.

3 Toka onkakiok othenon enhiahiron : Seniron ! Roianer ki tehoton8entsioni nok oksaok entkon8atkae.

4 Eh kati neneh 8anete, iahane8e 8aiatkatto tsi tekanatokin astste 8asaronte ne te8aontes ; nok 8aasarontako.

5 Otiake netho ionk8ene 8ahiron ohniiotieren kehiken 8eseninerensi ?

6 Ok neh tontaiatas8en tsini hoieren tsi sakorionnienni ne Iesos nok iah Onka othenon tetsia8en.

7 Iakon8aiatenha8e kati ne te8aontes tsi tare ne Iesos, nok raonatseronniat 8akon8arase ne te8aontes nok eh takanistsk8aren.

8 Ok eh nikatens 8ahestskaron tsini ienhenre, otiate ok neneh akotseronniat nok otiake ok8iresonha iakotiesk8e.

9 Nok tsiniiakon nohenton 8ahen oni nonaken taien, iontonne : Hosana ! ahou8asennaien ne tare raosennakon ne Ra8ennio !

10 Takon8anon8eraton, n'etsite8aniha Ta8it raonakerasera, raosennakon ne Ra8ennio tsi tare ! ahon8anenton Karonhiake !

11. Eh niiot tsi 8ahata8eiate ne Iesos Jerusalem, iahak8atto oni nononsatokentike ; ak8a tanon neok ne 8ahakaenhionnion, aseken onen siiokara, ne se 8aonni oksaok saontenti Betani niionsaonne, neok shonne ne tekeni ia8enre nihatik8ekonne.

12 Nok ne tsi 8ahorhenne nonen satontahonne eh 8ahatonkariake.

13 Iahatkatto isiniiore tiok8irote 8isonko8a, eh niiahare ra8esakonhatie nothenon ahatsenri, neok nene neioneratonte aseken areko tiieiohe tsini 8aia niiontha.

14 Ethone tahatati ne Iesos oni 8arenhase neh iok8irote : Iah non8enton onka taonsaionhiake ne sahik ! ronathontetsihon ne raotiok8a tsi neh 8ahenron.

15 Onen kati ionsaonne8e Jerusalem ; Ononsatokentike niiahare sasakotek8ate tsini iakon netho iontenninonsk8e oni ne ieninonsk8e, Saharisionko tsi teionthiosarak8a, oni tsi iontenask8atkerontak8a norite.

16 Sakonnheheshak8e oni n'Ononsatokentike aiontohestste aietsetenha8i.

17 Ratonhak8e tsi sakorionniennihak8e : iah kenh te8aton tsi kaiaton : Ak8ekon nonk8e enkon8anaton-k8ake nakenonsa Ionterennaintak8a? nok nise kanensk8atsera se8atatenonsonniatenni.

18 Tsini hati 8ahonronke ne ratiatons oni ne ratisihenstatsiokon 8ahonterientisake oh nahatiiere nahon8ario, aseken 8ahonateronhienten tsi ak8ekon ok iakonerak8ask8e kon8akonnienstak8e oni ne raori8asonha.

19 Nok sahatenti nonen siookarahane.

20 Nok tsi 8ahorhenne orhonkene eh shonne, 8ahontkatto ne raotiok8a tsi oterake tiotasa8e tsi iostathen ne 8isonko8a.

21 Ethone Sareiarane ne Tier tsinitia8enhon, 8ahenron : Saianer, Ak8ekonseken iostathenhon thiiken 8isonko8a sre8aton.

22 Tontahenron ne Iesos : tase8etakonhak ne Nio Raosennakon.

23 Aseken ori8iio tsi k8arori, onkakiok enrenhase ne kenh iononte ; ehren iset kaniatarake iasatesko ; neiah taontahateno8entake ne ra8eriane, entha8etakon tanon tsinahoten raton ak8ekon etho nenhia8enne tsinenha8en.

24 Nese karionni k8arori : tsinikon ense8ari8anon-ton aterennaintatserakon kase8etakonhak tsi ense8arane, eh oni nenhia8enne.

25 Nok tanon nonen saterennaienne, sasanikonrhen nonkakiok iesanikonraksaton aontiesenhake aonsainikonrhense oni nise ne Ianiha Karonhiake thenteron tsinikon ehtsenikonraksaton.

26 Aseken ne iah tentsisanikonrhensere, iah ki

oni neneh taonsahonikonrhen tsini tsenikonraksaton ne Ianiha Karonhiake thenteron.

27 Onen are ionsaonne8e Jerusalem, tsikati nikari8es Ononsatokentitserakon ihres etho 8ahon8aterenantakten ne ratitsihenstatsi oni ne ratiatons.

28 8ahonniron : kah niteshas, onka oni iesak8enia-tsera8i tsinisierha ?

29 Tontasako8enna8eron ne Iesos, 8ahenron : tsiori8at oni nii enk8ari8anontonse, tontak8ari8asera-k8as kati, ethone oni nii enk8arori tsinitekhas tsinikatieranions.

30 Karonhiake kenh nitia8enon ne Sa8atis raotenek8ahests katen Onk8ene ! Ennioh tak8arori.

31 Neok ne rahotinikonrakon thontonhak8e : toka eniak8enron karonhiake, enthenron oh kati niotieren tsi iah tetise8etakon.

32 Nok naiak8enron : Onk8ene, Onk8ene neneh nonk8ati iotteronk, aseken ak8ekon ok tiaka8etakonne tsi Rotokense ne Sa8atis.

33 Nekati ahori8a ok tonsahonniron : iah othenon teiak8ari8aienteri. Nok tontahenron ne Iesos ; iah ki oni nii tak8arori onka ahok8eniatsera kieratha tsini kierha.

*Tekeniaton ia8enre teioteri8asonterak8en tsini hoiaton
Roiatatokenti Mark.*

1 ETHONE are onen tonsasakori8akentonk8en, 8ahenron : Saiatat ne ronk8e 8ahanenharaiento, 8ahatehenronni aktatie, 8aronni teionhiaritak8a, 8ahanonsonni oni neiononsaniron, ethone tasakoni ne ratinenharaienthos.

2 Nok nonen siiakahe8e tsini8aiaris iasakotori kannhatsera, nahontahatiha8i tsini iotonnison.

3 Tasakotiiena neneh, ak8a niare 8asakotisok8a-8esson ethone raotiiatoskon sasakonatek8ate.

4 Sekon tihate ionsahotori, 8ahon8anenhioiake ne-

neh, nok nonen sahonaterihonkoten tsi SaonSaken-renseronni, ethone sahon8atek8ate.

5 Sekon are oiah ionsahotori, tahon8ario neneh ; sekon kentioko8anen tihatite iesesakotorion, eh oni neneh nontahon8atiierase, otiake Sahon8atisok8a8eson, nok 8ahon8atirio notiake.

6 Kare onen neh nak8a Roienha Ronoronk8a iahotori nonaken 8ahaonniate ; Sahenron : tenthon8arhton na ha ne neh ne Riienha.

7 Nok tanon ne ratinenharaienthos 8ahonniron nonen sijaon8aken tare : neh tohiken rahonenhare 8atonsere, ennior hetsite8ario nok ii onk8a8enk en8aton tsini hoien.

8 8ahon8aiena, 8ahon8ario nok ihmnon iahohnati.

9 Oh onte nhaiere ne Raiatak8eniiro ? trentre nok enhatennhane enhon8ana8entho netho tehontenenharonne, nok akoren ensesakohnenharani.

10 Iah oni kenh na ha non8enton tese8a8ennanote n'Oiatonseratokenti tsinikaiaton, 8aton : Neh sakanenhiak8eniione tsi tekaiosaien ne rotinenhias8enhon ne ratinonsonni ?

11 Neh kehiken ne Roianer etho nihokanonni, nok ok tiionerak8at tsi tete8akanere.

12 Ethone 8ahontenienten nahon8aiena, aseken 8ahatiinterene tsi rononha 8atesakori8akentonk8ak8e, nok onk8eokon ionsasakotitsanike ; nese 8ahonni ok ehren tonsahonnete.

13 Ok eken iasakonatori otiake ne Pharisian oni Herodian ahontenienten tahan8anikonraseren tsinenhonniron.

14 8ahonniron, tsi 8ahon8aiatorennne : Saianer ! ionk8aterientare tsi sari8ak8arision, nok oni tsi iah tatesonk8etaiestasions tsi sheri8ak8arisiennis ne Niio raori8asonha : tak8arori kati : ioteri8ison kenh nahon8akariakse ne Cesar, katenh iah ? enhiak8akariake kenh ? katenh iah taiak8akariake ?

15 Nok tanon ne raonha roterientaratsion tsinithotinikonroten, 8asaka8enhase : oh niotieren tsi

tesk8anikonraserha ? Tak8anatonhas niare toh nika-8istoten akatkatho.

16 Sahon8anatonhase, nok ethone sahenron : Onka kehiken rakonsare oni netho rasennare ? 8ahonniron, Cesar 8ahi.

17 Tontahenron ne Iesos : satsitsion ki 8ahi tsini-kon Cesar rao8enk, nok Niio ne Niio rao8enk. Nok 8ahotinerako.

18 Onen non8a Saducean eh sahonne8e, neneh ron-ton iah tekaien naonsaiontonnhete ne iako8entaon, 8ahon8ari8aneken, 8ahonniron :

19 Saianer : Moïs sonk8aiyanerenser8i, raton : Onka kiok enhrenheie areko teho8atsiraien, neneh teiat-tentontere enshotiniake ne ronekenha nahot8atsiron-nien ne rotsiha.

20 Kenh kati niiia8enon : tsiatak natehontennon-tere, 8ahoniake ne tako8anen, iah teho8iraintaon tsinioire iahrenheie.

21 Neh kati ne shokenha sahotiniake, iah oni neneh teho8iraintaon ok nah 8arenheie ; etho oni neneh naha8enne nasenhaton niieherate.

22 Ak8ekon niiahotiniake ne tsiatak nihontaten-kenba nok iah onka teho8iraintaon. Onaken 8aha-onniate ne tsiothon8isen 8akenheie.

23 Kahkati nekenh nikaien enshotiniakonhatie nonen entsiontonnhete ak8ekonse niiehotiniakon ne tsiatak nihat ?

24 Iesos tontasako8enna8eron, 8ahenron : neh se-Saiyatatontha tsi iah othenon tese8anikonraienteri n'Oiatonseratokenti iah oni ne Niio raosastensera.

25 Aseken nonen entsiontonnhete, iah onka tetsio-niakhe ; iah ne rotiskenrakete iah oni ne tsiona-thon8isen, etho tanon nentsieiatoten tsiniiot n'Eron-hiakeronon karonhiake tienakere.

26 Nok kenh kaien ne iako8entaon, ense8anikon-raientane tsi tokenske entsiontonnhete ; iah kenh non8enton tese8a8ennanote ne Moïs raoiatonserakon, nahoten ra8en nok8irokon satnitaren ne Niio, sahen-ron : II ne Abraham Isaak, Jacob, Ron8a-Niio ?

27 Iah tehon8a-Niio niako8entaon ne Niio ; neok ne iakonnhe Ron8a-Niio, ko8anen kati 8ahi tsi se8aiata-tions.

28 Ethone saiatat ne Raiatons, tsinaha8erientiio tsinahaiere tsi tontasako8enna8eron, eh niahare tsi renteron ne Iesos, nok 8ahori8anontonse : kah nikai-en tkako8anen tsinikon 8atenienten ?

29 Tontahenron ne Iesos, kenh kaien tkon8ako-8anen : Saiatat ok ne Niio hetse8enniostak rahonha-tsi8a ne Niio Sonk8a8enniio.

30 Sanikonrak8ekon, seriasak8ekon, sasastenserak8ekon tsi Hetsenon8ehak ne Niio : neh kehiken ne tiotierenton.

31 Nok kenh kaien tsionontere ak8a oni sereka taonsatiatieren : Shenon8ehak nonk8e tsinise nisata-nenon8es ; nok iah sekon noiah tekaien.

32 Tontahenron ne raiatons : Saianer : Ak8a tasie-rite tsi neh 8asiron, saiatat ok ne Niio iah oni tekaien sekon noiah neok ne Raonha.

33 Ne oni nahon8anon8ehake, aka8eriasak8ekon akonikonrak8ekon, akosastenserak8ekon oni, oni ne taiontatenon8ehake sateiakonk8e tsi nakaonha nion-tatenon8es, neh onte tkasahatta ne kari8iioseokonha.

34 Nok ne Iesos saha8enhase ne raiatons : tsi 8a-honikonraientane tsini hotakarite oni rori8ak8arision tsiniiot tsi tahatati ; 8ahenren : Akta isete ne Niio raonakeraserakon. Nok iah onka sekon noiah teson-8ari8anontonni.

35 Nok nouen Ononsatokentike sisesakotatis 8a-henron : oh nah niot tsi ronton ne ratiaiatons tsi Ta8it Roienha ne Keristos ?

36 Aseken ra8en ne Ta8it Rotkon Roiatatokenti sahonikonrata : Roianer ra8enni n'Akianer tsi ke8e-iентетакон satien tsiniiore iatakheniarorarake oni as-heiarasitoke8atake ne iesas8ens.

37 Oh kati nekenh naia8enne ne Roienha aken-hake, ratonse Rake8enniio ? Ak8ekon ok iakaon8es-k8anihak8e naiakothontekе tsi rothare.

38 Ratonhak8e oni tsi sakotatisk8e : ietsitsanisek tohiken ratiatons nene ronon8esk8ani aontiata8ate tsi ionk8ene taiofaseson ahotiata8iton.

39 Neh oni ratinon8es ohenton iahatistsk8arake tsi ionterennaientak8a tsi oni iointenniotta.

40 Sakotinonskarihatons ne ionatereons, ratiri8akenserak8a tsi ronaterennaientakseresons ; senha rononha kare8atatsero8anen enhotirane.

41 Ak8a eh non8e nateiotokenton nihenstsk8ahere ne Iesos, tsi non8e niie8istatahasta, tehakanere kati tsiniiot tsi ie8istarha.

42 Kentioko8anen niakok8atse eso 8aeren, karenhonon iotereonskon eh on8e iotent, tekeni k8enis 8atkaren.

43 Ethone iasakononke ne raotiok8a, nok 8ahenron ; ori8iio tsi k8arori tsi neh aonhaa isinonh tsinakiere tsiniiot notiake.

44 Aseken notiake neh 8aeren tsinikon ne iakoketotani, nok ne kenh kaienh, kententsihon ethok oni nioientak8a tsinikon 8ahoti.

*Asenhaton ia8enre teioteri8asonterak8en tsini hoiaton
Roiatokenti Mark.*

1 NONEN shishoiakehonhatie ne Iesos, saiatat ne raotiok8a, 8ahenron : Saianer ! Skaenhion tsinioianere tsi tekanenhiасere oni tsini kanonsio !

2 Iesos tontaho8enna8eron, 8ahenron : teskanere 8ahi kenh non8a kehiken nikanonsa ? iah oni nenskat tataonsakanenhiасerake niah takarision.

3 Nok nonen Olivier onontoharake siiehatiteron, teiotokenton tsi tkanonsote nononsatokenti, Tier, Sak, San tanon Antre 8ahon8ari8anontonse 8ahonniron :

4 Tak8arori katke eh nienhia8enne, oh oni nahoten enhiak8aienterestak8e nonen eh nenhia8ensere ?

5 Ethone are ne Iesos, tontahenron : Se8atatenikonrarak tosa onka aietsinikonrasenni.

6 Aseken ronentioko8anen nentionksennenh8i, enhontonne: II ne Keristos, nok kentioko8anen ensakotinikonrakarhatho.

7 Tosa se8ateronn nonen ense8ari8aronke, Sateriio, ionteriiosere, aseken iatekakonte neneh eh nenhiashenne, nok iah ki neh teken ne tsi iotokte.

8 Aseken ok neneh teionton8entsianekhanion tenhiakori8arheseron, tenhiaon8entsishonk8anion, enhiontonkariakhon, tenhiakori8arheseron; ak8a neok neneh nenkontihente naiakonikonranon8ake.

9 Se8atatenikonrarak kati nise: aseken enhietsiiena enhietsiatienda8ison oni tsi teieiatoreta8a, oni tsi ionterennaientak8a, enhietsisok8a8essonnnion; ienhietsiiate8e oni rahotihenten ne Ratikorasson oni Rotinontiiosson nii akerihonniat, neok oni nahontkathote.

10 Kenh tanon kaien ne Kari8iio, iatekakonte tsi ak8ekon nonk8e enhiontataronkaten.

11 Nok nonen ienkae8c, enhietsiiena, oni enhietsiiasarineson, tosa tese8atatenikonrharen ne tahonenne ahontese8aterientisake tsi nahoten ense8enron, etho ok nikon tase8atati tsinikon enhtsise8anikonrata ne Ronikonriioston neh non8e nenkaha8i; iah se ise taese8atati nethone Ronikonriioston se enhatati.

12 Ienkahe8e iatakekenha enhori8ente kenheiatne, Roienha oni enhori8ente, ratiksaokonha ensakotiri8ente ne ron8attiienha.

13 Nok enhietsis8enseran nonk8eokon nii akeri8ake; nok ki tanon onka iatenrokten neh tohiken enhaniakenne tsiniienhen8e.

14 Neh kati nonen ense8atkatto Kari8aiesasera iakkaronniatta eh naioton tsiniiot tsi rotrori ne Rotokensehak8e Daniel eh non8e nakak8atak8en tsinon8e iah teionakte (ratennikonraren onka ro8ennanotta ne kenh Rotokense); ethone ne Judé non8e niienakere Onontoharake enhiontek8assen.

15 Tosa tethastnent ne kanonsake iehahrates niaonsahako othenon akenhake ne kanonskon.

16 Oni ne kachtakon iehres tosa Sahket naonsahakoha raotseronniat.

17 Ne tanon iotitentasere noia nenkontiiatoten oni nenkonststaronthake neh non8e ni8enniseratenion.

18 Hetsise8aneken ne Niio aia8ens tosa koserake akenhake nonen iense8aiathe8e naese8ateko.

19 Aseken tsini kententetsero8anen 8enniserontak8en nehnnon8e nenka8i, areko non8enton eh tetia8en-hon tsinahe tioton8entsiatasa8e, iah oni non8enton nonakenke etho tataonsontenonhianite.

20 Sekon oni ne iah taha8enniserokeri ne Roianer neh ni8enniserotens iah onka taioniakenhon ; nok ki tanon non8a neneh Sakoiatarak8en Akorionniat tsi ta8enniserokeri.

21 Ethone oni enhiesarori nenhiahiron ; Kentho renteron ne Keristos ; ok ne ens kenthoo itres ; tosa tasetak.

22 Aseken enhontiatontak8e ne Keristos oni Rotitokense, iori8anerak8atenion tsinenhatiieranion natatierekenha asakotinikonrakarhatto ne iakohianere.

23 Se8anikonrarak kati ; onense 8ahi tahonenne ori8ak8ekon k8arori.

24 Nonen en8atennisorohestste, en8aterak8aton, oni nasonrekha.

25 Entkatsistok8aniserenne ne karonhiake, nok ten8atkarenron naosastensera tsi karonhiate.

26 Ethone enhon8aken nonk8e Roienha otsikera-keson natentre, enthosastensero8anenhatie enthoiatanerak8atonhatie oni.

27 Entesakotori ne raoronhiakeronon okon enseskottiiataroroke ne raonk8eta on8entsiak8ekon teiakorenion.

28 Kenh kaien Se8akaenhion, tsionion8arontonhake tekari8akentonk8en, nonen enkask8eionten oni enkarana8en, ok naha se8atons ohnen toha taiokennhonti.

29 Neh kati oni nise ense8aienteristak8e nonen

ense8atkatoseron eh oni nenhia8enserон kehiken, se8erhek onen akta i8e, onen oni on8e.

30 Ori8iio tsi k8arori, tsi iah te8atoheststane ne kenh ka8atsirate ohenton neh naia8enne.

31 8atohestane tsi karonhiate oni ion8entsiate, nok nake8enna iah neneh non8enton tiiakontohestste.

32 Kenh kaien kah non8e te8enniserate, oni tsinenhio8istahe iah onka teioterientare, iah oni n'Eronhiakeronon, sekon oni iah ne Roienha, Ak8aki raonhatsi8aok ne Rakeniha.

33 Se8atatenikonrarak kati se8atie8aten Se8aterennaien oni aseken iah tese8aterientare katke niienkah8e.

34 Eh nase8aier tsiniot ne ronk8e ratentionhe, 8asakorionten ne raonnhatseraokon nahatinikonrara ke tsini hoiен, ak8ekon niiasakotenenthase, nok saiatat 8ahohonkariake nasakonikonrarakе.

35 Se8arharek kati, iah se 8ahi tese8aterientare katke natentre ne ranonsak8eniio ; toka okarasneha, toka asonthen, toka tsini tkontatis ne kitkit, ok ne ens orbonkene ;

36 Tosa on8ar ok ak8a aesentaseke ahonsara8e.

37 Tsinikon k8aroris ak8ekon satese8ari8ake : Se8arharek.

*Kaieri-aton ia8enre teioteri8asonterak8en tsini hoiaton
Roiatatokenti Mark.*

1 ONEN satese8enniserake ok satetsiotatenron tsi en8entanoronne ne Shotonnhestston, oni ne iah te8attenk8aton tsini ienataraks ; Ok onen tsinithotiieren ne ratitsihenstak8enios oni ne ratiiatons rotiri8isakan kah naontahatiierate ahon8aiena ne Iesos nok ahon8ario.

2 Rontonhak8e ki neneh : tosa tsi ni8entanoron kenhak, on8a kehiken etho entkaientak8e othenon isinon8e tsinenhia8enne tsinonk8ati nonk8eokon.

3 Betani sistres ne Iesos Simon roststa8is raononskon satehostskaon, Skaiatat ne tsiothon8isen iahonta8eiate katsetenha8i neh nak8a ihken 8enieniio oni 8enienanoron karatie, nok Iesos ranontsine ton8eron nok 8ahahoka8e.

4 Otiake ohia nontahonotierase nok Sahonniron ne raotinikonrakon : nahoten atonron en8aton kehiken kenhnon8e nakarho, ak8a ki ori8ak8ekon 8akaiessa.

5 Iahontekenhsha taioianerenhon, aontenni-
nonke ne kenhie nok iakotent aointatatitenraton : Etho niiot tsi kon8ari8ahestennihak8e ne tsiothon8i-
sen.

6 Iesos 8ahenron : ia8eronhatie tosa othenon se8a-
ststerist, Ori8iiose naha tsi takaierite nii kiatatake.

7 Aseken tiotkon tenhse8atiestonhatieseke ne iako-
tent, tiotkon oni Se8atesennaien naietsitenre : nok
iah nii tiotkon tatask8akanerake.

8 Aonha aok8eniat tsi nakaiere : tahonenne taioia-
toka8e nakieronta neh ia8et nonen enhionkiatata.

9 Ori8iio tsi k8arori : Kakiok non8e tsini ion8en
tsia nenkon8a8ennanoton ne kenh Kari8iio ; ok oni
neneh etho niori8ake tenskon8arensaronseke tsi na-
kaiere non8a.

10 Ethone ne Sitas Iskariot enskat ne tekeni ia8en-
re nihat 8asakoiatisakha ne ratitsihenstatsi nasako-
tenninon ne Iesos.

11 Iah tliaieri8ahe8e tsinontahontsennonni ; 8ahon-
sarharaststen oni o8ista enhon8akariakse ; eh non-
tahatasaa8en onen neok saresake oh naia8enne aontie-
senne ahoiena nok iasakotsiak8arisien.

12 Neneh tiotenniseratierenton tsini ienataraks
neiah te8attenk8aton etho oni non8e nenkon8ario
ne teiotinakarontonha neneh Shotonnhestston, 8ahon-
8ari8anontonse ne raotiok8a, kah 8aonniron non8e :
nenhiak8ak8atako tsi oni nahoten aete8ake ne Shottonnhestston ?

13 Ethone teniiase ne raotiok8a iasakotori nok
8ahenron : 8asene • kehiken tkanataien, tense8a-

terane ne ronk8e onekanos enhatsetenha8i ; hetsiseniser.

14 Nok tsinon8e ienhata8eiate hetsisenirori ne ranonsak8enii enseniron : Roianer roteri8anieton-hatie, kah iaken non8e nionaktahien tsinon8e natiak8astskaon nakitiok8a ne shotonnhestston ?

15 Kanonsoharake tionakto8anen tkanaktaien eh nienhtsiseniiatenha8e ; etho non8e nasenik8atako tsiniot tsi teioton8entsiohon.

16 Kanatakon niahane, ak8ekon eh nahe8enne tsiniot tsi tesakorori ; nok 8anik8atako ne Shotonnhestston.

17 Okarasneha nonk8ati onen etho 8ara8e ronne ne tekeni ia8enre nihat.

18 Nok onen satehonastskaon, Sahenron ne Iesos ; Ori8iio tsi k8arori tsi saiatat non8a kenh teiatiatonts enhakatenninon.

19 Ak8ekon ok tabontonneke nok 8ahotinikonranon8ake ; 8ahon8ari8anontonse ronton : II ontaken ?

20 Tontahenron saiatat tsinitcion non8a kenh teiatiatonts.

21 Ori8iio onkeken tsi satentionhe nonk8e Roienha, tsi ki nioit tsi kaiaton neraonha raiatatake ; nok ki tanon rotentasere netho ronk8e nenhotenninon nonk8e Roienha ; senha aioianerenhon ne tosa non8enton ahonakeraton.

22 Nok tsini kari8es tehonastskaonk8e, Iesos 8atrak8e kanatarok, 8ahaterennaienhase, 8athaiakon, tasakon ne raotiok8a, 8ahenron : Se8aiena nok ise8ak ; neh nake8aronk.

23 8ahatsetarako nok 8ahaiatateriste, nok iashakaon ; nok ak8ekon 8ahatinekira.

24 Nok 8ahenron : neh kehiken nakenek8ensa, neh nori8ase onek8ensa skak8atak8aton, oni kentiokosanen iontatenek8ensarise.

25 Ori8iio tsi k8arori : tsi iah sekong teseknekirane nonenharakeri ohenton tsiniiore ien8atenniserihe8e Rakenineha ienseknekira.

26 Nok nonen sahatirennokten, onontoharake Olivier niiaponne.

27 Ethone onen 8ahenron : on8a kenh 8asontate ak8ekon ense8ari8anoron nii akeri8ake ; aseken 8aton tsi kaiaton : henhiinte ne rahnonne, nok tenkonreni ne teiotinakarontonha.

28 Nok tanon nonen ense8akatonnheton, enk8ah-enteste tsiniore Galilé.

29 Tier tahatati, 8ahenron : ok oni nak8ekon notiake ahotiri8anoron iah ki nii non8enton.

30 Iesos tontaho8enna8eron 8ahenron : ori8iio tsi konrori on8a kenh 8enniserate tsi enhiokara8e, ohenton tekeni tahontontati ne kitkit asen niiori8ake enskatonnhiaise.

31 Nok ne tier, tahari8areke tsi raton : ok onte oni naionkhiliariskontane aionkhiriosere iah ki non8enton tiiakonhiatonnhiaise. Ak8ekon ok etho nahatiere.

32 Ethone onen iaonne8e Getsemane kon8anatomk8a ; 8asaka8enhase ne raotik8a : kenth se8ati, niare katerennaienna.

33 Tier ok tanon Sak oni San iasakoiatenha8e ethone onen tontasa8en tsiniiot nahoteronhienten oni 8ahoiatishonk8e.

34 Nok 8ahenron : Skanorons akiheiate tsinioteronhientenni nakatonnhest ; kenth se8enterontak, nok se8atietaten.

35 Ostonha ihsinonh niiahare, ehtake 8ahatisk8entre, raterennaiensk8e naontonseke skennen tatahantonkote.

36 Ratonhak8e : Rakeni ? ori8ak8ekon tisk8eniese ; ehren asha8ite ne kanikonraksensera ; eh ki sane niiapenn tsini sanikonroten.

37 Eh sara8es tsi ratiteron, rotitas ; nok 8aha8enhase ne Tier : Simon, sentas kenh ? iah kenh taesa8enion arahona enskat aio8istahe aesatietatake ?

38 Satie8aten, nok saterennaien, tosa aesasenni ne kanikonrotak8en : Aseken kaiatastore ne kanikonra, nok no8aron ioitakanheion.

39 Ehren sarete, nok ok neh tontarate tsi sahaterrennaien. ~

40 Sekon etho sara8e shotitas are (ak8a se aniot ok tithonianontonse tehotiron8eks) iah oni othenon tatethon8a8enna8erons.

41 Onen neh nasenhaton etho sonsahak8atho, 8aska8enhase : SeSentaf onen oni se8atorissen ; onen iaonteri8ihe8e : iatekakonte nonk8e Roienha tsi enhon8atiena8aste nionk8etaksen.

42 Hennioh niha tese8atann onen ken ihre ne rakanenninonre.

43 Sekon ok niha8ennatatie ne Iesos, eh 8ahoketote ne Sitas Iskariot ; rotiok8ine, ronsharenh8inontie, ratinnienha8inontie oni ne neh ratitsihenstatsi oni ratiatons sakotinnhaonhacie.

44 Sakoteniententsera8i ne rotenninonre ra8en nehne tenhinorronk8anion neh hetsise8aiena oni iah-tsise8aiatenhaf.

45 Ka8enniiok 8ara8e akta niiahare nok 8ahenron : Saianer, Saianer ; nok 8athonoronk8anion.

46 Ethone onen oksaok oni 8ahon8aiena.

47 Nok saiatat tsinihat i netho ronnesk8e tahashrotsiate ne raoshareko8a nok 8ahoiente enskat ne Ratsihenstatsiko8a raonnhatsera ak8a neok ne iahohontiakte.

48 Ethone ne Iesos tahatati 8ahenron : eh nise8aierenhatie tsi tak8aienasere tsiniot nonk8etaksensk8a atsise8aienasere Sc8asharenha8inontie, oni se8anhienha8inontie.

49 Ok tiiate8enniserake ite8esk8e ononsatokentitserakon kherionniennihaties nok iah tesk8aiena ; neh ki neneh 8aonni eh naха8enne nakanane tsini kaiaton.

50 Ethone ak8ekon ne raotiok8a 8ahon8ate8entete nok 8ahonteko.

51 SAIATAT ranekenteron eh raiataratie raonekon ak8a neok ne iontenaktoroksta ehneken tithotion, otiake ne ratinekenterontsonha iahon8aiena.

52 Ok eh tahatsiak8arisi ne rahoniataraha rahonekon tsi sahatotarisni nok 8ahateko.

53 Ethone onen Ratsihenstatsi ko8ane niihon8aiatenha8e ne Iesos, ethonon8e ak8ekon nahontkennisa ne ratiri8ak8eniios.

54 Ih si niiore thontarene ne Tier tsi rononteratie ne Iesos, iahonne8e rahotehenrakon ne ratsihenstatsiko8a, ethooni tikaraties tsi ronnes ne Kannhatsera, etho oni rotenhien tsi iotekha.

55 Ratiri8isaksk8e ne Ratitsihenstak8eniios oni ne ratiaiatons oh nahoten ahonsahoteri8ate8aton ne Iesos, nahon8ari8entak8e, iah te8atetseriesk8e naio8eienton.

56 Kentioko8anen ron8ano8entanionnisk8e ; iah ki othenon ohri8a te8atonsk8e.

57 Kare onen otiake tontahatitane, 8ahon8ari8arho, 8ahonniron :

58 Sak8a8ennaronken kehiken ra8en : enkenonsarisi kehiken kanonsote Ononsatokenti nonk8e iakoson, nok asen nen8ata oia enskenonsisa n'iah Onk8e taiakonni.

59 Sekon are neneh iah teiotonhon nak8a skari8at ahontahonastston.

60 Ethone onen tontahatane ne Ratsihenstatsiko8a kanonsihen tsi katsienhaien eh 8athatane, 8ahori8anontonse ne Iesos, 8ahenron : Oh niiotieren tsi iah othenon tetesaton nii8eta iesari8arhos ?

61 Ok tatchotote ne Iesos iah othenon tahlenron. Sekon ne Ratsihenstatsiko8a Sahori8anontonse, 8ahenron : Ise ken ne Keristos Niio Iaienha ?

62 Tahlenron ne Iesos : II ; nok henstsken nonk8e Roienha tsi ra8eientetakon ne Niio henhenstsk8arake, oni nonen otsikerakeson natentha8enonhatie.

63 Ethone ne Ratsihenstatsiko8a 8aharatsionko ne raotiata8i, nok 8ahenron : nahoten sekon noia aonste8ari8isaktake ?

64 Ak8ekon onte 8ahi se8athonte tsini iori8atsanit ne taha8enninekenne : nahoten ise8ere ? Ethone onen ak8ekon 8ahon8ari8ente tehotentson narenheic.

65 Onen oni tahontasa~~8~~en otiake 8ahon8anistskero-
sera~~8~~e, 8athon8akarannhake, 8ahon8akonrekhon ;
nok rontonhak~~8~~e : Iatsienterenn onka 8aesakonreke,
nok ne ratiriton ok neneh ne rahotihnia ron8aienthak~~8~~e.

66 Nok tsinikari~~8~~es rotenhientak~~8~~e ne Tier, ska-
iatat kannhatsera eh on~~8~~e.

67 8ahokahenhionnion ne Tier, nok ethone 8aken-
ron : ori~~8~~iio oni nise tsi senik~~8~~ekonhatiesk~~8~~e ne Iesos
Nazaretronon.

68 Nok 8ahatonnniie, 8ahenren : iah tehiienteri,
iah oni othenon tekeri~~8~~aienteri tsinahoten saton, nok
sahaiakenne, ak~~8~~a neok tonsahatennhoha~~8~~enrate ton-
tati ne kitkit.

69 Sekon ok neh sakaiatat ionsahoken, nok 8aha-
kororianion netho ronnes, 8akenron neh sahatiata
kehiken ihrate.

70 Sekon are sahatonnniie, iahtekari~~8~~es tsinahe,
8ahonniron netho ronnes : Ori~~8~~iio onte oni nise tsi
Galile-ronon nasiatoten aseken eh oni nise nise~~8~~en-
noten.

71 Ethone onen ak~~8~~a tahanak~~8~~en nok 8ahari~~8~~ani-
rate, 8ahenron : Ori~~8~~iio tsi iah tehiienteri neh ehtsi-
ton.

72 Ethone onen neneh tekenihatton tontati ne kit-
kit ; ok sisreiaratie ne Tier tsinahoten tha~~8~~en ne
Iesos : Asen nenskatonnniase ohenton ne tekeni ten-
te~~8~~atati ne kitkit : 8athosterihen sahaiakenhne nok
8ahaststaren.

*8isk-haton ia~~8~~enre teioteri~~8~~asonterak~~8~~en tsini hoiaton
Roiatatokenti Mark.*

1 AK~~8~~A neok saorhenne, Sahatitsienhaientak~~8~~enth^o
ne ratitsihenstatsi, ratiaianerenseronnⁱ nok oni ne
ratiaiatons, 8ahon8anerenke ne Iesos nok Pilat ne
njia~~8~~hon8asarine.

2 Nok ne Pilat tahori8anontonse, 8ahenron : iseken ne Sitaeronon Iesanontiio? tontahenron ne Iesos ak8a neok ne tasierite.

3 Tanon niateiori8ake ron8ano8entanionnisk8e ne ratitsihenstak8eniiios, iah ki othenon tahontahatati.

4 Sekon ne Pilat sahori8anontonse 8ahenron : iah kenh othenon tataontaseri8aserako? Satkatto toh niiesaierha.

5 Nok tanon ne Iesos iah othenon tatetha8en, nese 8aonni ori8iio tsi 8ahonerako ne Pilat.

6 Enskat tsinihatirannhaonne neh non8e nikaha8is tsi Shatonnhethe : Kanenrak8ekon's' ens 8aheri8anonton nok tenhon8aiatatokente kah nikaien tsinihatiratinnhoton enshon8annhotonko.

7 Sariatat kati rannhotonk8e nethone Barabas ron8aiasts onk8e Sakorio.

8 Ak8ekon ok 8athotihenrete 8ahonniron : eh ki natak8aieras oni tak8atesennon tsiniorannhaon.

9 Tontahenron ne Pilat: ense8atontate kati ken nahonsahiiatka8e ne Sitaeronon Ron8anontiio?

10 Roterientaratsion se tsi ak8a neok tsini hon8anossas ne ratitsihenstak8eniiios ron8aienastonhatie.

11 Nok ki tanon ne ratitsihenstak8eniiios, 8asakotinikonrata n'onk8eokon Barabas hahatiri8anonton ahonsahon8atka8e.

12 Tontahenron ne Pilat: oh kati nekenh neneh nenhoiata8en ne Hetsise8anatonk8a Sitaeronon Ron8anontiio?

13 Nok tontahotihenrete: teshtsientannharen.

14 Pilat tontahenron : oh nekenh nahoten ronnhikon? nok onen senha tahanonk8isron 8athotihenrcete: teshtsientannharen.

15 Etho kati nahaiere ne Pilat tsinihatirii8anontons, sahotka8e ne Barabas : nok 8ahatennhane 8ahon8asok8a8esson ne Iesos, ethone onen 8asakotsiak8arisien ne tahanon8aientannharen.

16 Ethone onen Atehenrakon tsi teieiato retak8a niiyahon8aiatenha8e ne Sotar eh oni non8e ak8ekon iahonnitiok8aroroke.

17 Tanon kanetarhon taon8aiata8ite nok ohikta kakak8entonni tahon8anon8aroroke.

18 Nok tahontasa8en ok tahon8aieron, tehon8anon8eratons, ronton : 8atk8anon8eraton Sitaeronon iesanontiio.

19 Atenists ens oni tehon8anon8arehekrons, ron8anistskeroserahatons, tehon8atontsotanisk8e oni ron8atisk8entarhose.

20 Sahonaterihonkoten tsi ron8atentoriata sahon8aiata8itasi ne Kanetarhon nok neh ne rahotseronniat sahon8aseronniate nok 8ahon8atiatatentiate ne tahon8aiantannharen.

21 Simon Cyrenn-ronon Alexandre tanon Rufus ron8aniha eh hisrehne kaehtake natontaha8enonhatiene, neh 8ahon8atonnioktak8en ahatiasaketate ne Iesos raoiasa.

22 Nok Golgotha niahon8aiatenha8e, neh naiahiron Kakenk8arake.

23 Ehnon8e nahon8anekarhase otsitsia tanon (Myr) tekaieston iah tanon othenon tehonekiren.

24 Nok nonen sahon8aiasakesksko ethone 8ahati8astiakon ne raoh8ensonha ahotitokense onka aho8enk en8aton.

25 Asenhaton sii08istahehatie saton8aiantannharen.

26 Kenh kaien kaiatonk8en tsinahoten ron8ari8entak8en : SITAERONON RON8ANONTIIO.

27 Teniiase teninensk8ask8e 8ahon8ariskonte tsi 8athon8atiatentannharen, Saiatat tsi ra8eientetakon nok saiatat sanek8ati.

28 Onen are nehne Iakaierine tsi 8aton tsi Kaiaton : eh nontahon8atate tsiniiot nonk8etaksensk8a.

29 Nok tsiniiakon neh non8e niiontoheststak8e ron8enratonnihak8e, ak8a's' en's' teionnonkarenrous tsi ionton : Astsk8i ! ise ne sesenonsarisions N'onontokenti nok asen nonta sesenonsonni.

30 Satatiatakennha tanon non8a onen tontasasts-
nen ne Kaiasake.

31 Tihon8aieronhak8e oni neneh ne Ratitsihensta-

k8eniios oni ne ratiatons rontonhak8e : Ak8a kenh neneh iehak8enies nakoren asakoiatakennha, nok iah tehak8enies ne raonha ahatatiatakennha.

32 Tethastsnent tanisa non8a onen Nisraelonon Ron8anontio ne Kaiasake, aiak8atkatto, nok aontaia-k8etak. Ron8ari8ak8ennihak8e oni neneh ne ronaris-konhon.

33 Iaiakhaton siio8istahehatie on8entsiak8ekon taiokara8e, tsiniiore ne tioton-haton.

34 Nok tiotonhaton siio8istahehatie ethone nathonre ne Iesos 8ahenron : Eloï, Eloï lamma sabac-thani ? neh sakat naiahiron : AkeNiio, AkeNiio, oh-nontieren takate8enteton ?

35 Nok otiake netho ronnes 8aharonke tsinahoten 8ahenron ; 8ahenron : onen Elie iehononks.

36 Saiatat iatharatate tekanekak8a iotsitsiatkenne iaharo8e nok kanakarakenhiate iaroharen nok 8ahonnontho nahanekaza ak8a ratonne ; Te8aterharat katesiken entre kenh ne Elie nok aonsahoianentasi ne kaiasake.

37 Sekon tonsahohenrete ne Iesos nok 8ahatonniseraton.

38 Nok nononsatokentike te8asontotak8enne ohnitaraha ehneken tontasa8en tsi onteratsion tsiniiore n'ehtake.

39 Nok ne Rasenno8anen nakta ratak8e, 8ahatka-tho tsi ra8enheion oni tsiniiot tsi 8athohenrete, 8ahenron : Ori8iio on8e kehiken ronk8e tsi Niio Roien-kenha.

40 Tsionathon8isen oni isih niiore tetkontikanera-k8e, neh eh kontiatarak8e On8ari-8atere, nok On8ari Sak niraha ronistenha tanon ne Sose, nok Salome.

41 Nehne ron8anoteratiesk8e nok ron8aseronni-ennihatiesk8e Galile Shitres ; nok ionentioko8anen sekon notiake nehne ronnene Jerusalem Shontarete.

42 Tsi onen niiokara, nok neh 8enniserate tsinon8e ori8ak8ekon niiiek8atak8as, neh tsi entakta kenhne tsi 8entanoron.

43 Sose Arimaté-aka enskat ne ratsienhahiens oni tronk8etaieri rorhak8e oni tsinonk8ati ne Niio rao-nakerasera, tahatetsanite Pilatne 8arete nok 8ahori-8anontonse, Iesos raoieronta.

44 Sahonerako ne Pilat tsi onen ok aha8enheion; iahonoronke ne Rasenno8anen 8ahori8anontonse onen kenh 8aonnise tha8enheion ?

45 Nok nonen sahattrori ne Rasenno8anen, oksaok Sose 8ahotsiak8arisien ne Iesos raoieronta.

46 Nok ne Sose kaniataro8anen 8ahaninon, sahoiatantahsi ne kaiasake, nok neh noniataraha 8atha8a-8enhekte, nok kenststenrarakonne etho 8ahate8eienton, nok kenststenro8anen 8ahanontekte tsi iokaronte.

47 Nok n'On8ari-8aritere tanon On8ari Sose ronis-tenha tekenikaneratie tsinon8e iahahien.

*Iaiak haton ia8enre teioteri8asonterak8en tsini hoiaton
Roiatatokenti Mark.*

1 Tsi 8ahententane, On8ari-8atere, On8ari Sakronistenba tanon Salome 8akonhnenhiehninaninon 8en-hienakon ahon8aiatokaste ne Iesos.

2 Ak8a on8ar ok sontakarak8inekenne a8ententaaonke iakonne8e tsi thaiatatak8e.

3 Tekontateri8anontonnionnire kontonne : Onkanaha enhionkhinenhiarak8ase ne kanontekton ?

4 Nok nonen siiakontkatho, 8akontierentsi ok ehen-kanenhiak8iton : ak8a ihken tsi kanenhi8a-nenne.

5 Nok nonen siiakonne8e tsi iokaronte, 8ahon8a-ken ranekenteron tsi ka8eientetakon nahoson8ati renstsk8ahere, kenrakenserakon rostston, nok 8ahonateronhienten.

6 Tahenron ne rahonha : Tosa se8ateronn, Iesos 8ahi Nazaretronon hetsise8ahiatisaks ne tehon8aien-tannbare : Onen Shotonnheton, iah kenthō teshente-ron : kenthō 8ahi ron8aiatatenhenne.

7 8asene tanon saietsiroriana ne raotiok8a oni ne Tier, tsi Galile 8are etho oni non8e iensetsise8aken, tsiki niiot tsi thotrori.

8 Oksaok tontakontonneke, nok sakonteko · Ak8a tokenske tsi 8ahonateronhienten: iah neneh onka teiakotirori tsini ionateronhientenni.

9. A8ententaonke kati Shotonnheton ne Iesos: On-8ari-8atere neh ne tsiatak nishatek8atenni n'otkon neh tontierente sahoken.

10 Sontenti saiakororiana ne ratik8ekonhatiene, rotinikonraksensk8e oni tehonsenthosk8e neh sikaha8i.

11 8ahontennob8ente neneh tsi saiakorori tsi sronnhe, nok oni tsi 8akenron sahiken.

12 Sekon are ohia natontahaierate tsi sasakototasiase, teniiase kaehtakeson ihnene.

13 Sekon are neneh sahontenno8ente sonsahon8atirori.

14 Khare onen neh nenskat ia8enre nihat ienskatne ratiteron etho sasakototasiase, nok Sasakotteten tsini honatenno8entastskon tsi iah tetesakonetakon neh son8aken.

15 Nok 8asaka8enhase: 8asene on8entsiak8ekon tese8areni ietsirionniennira ak8ekon nonk8e ne Kari8iio.

16 Enhiontsennonni nentiaketak8e, nok enhiontkaronni nenhiontenno8ente.

17 Nok kenh kaien enkaieronniststakon nentiaketak8e: Aksennakon enskon8anatek8ate n'onatkonsераксен ; n'iate ka8ennake enhionronkhake.

18 Enkon8atiiena noniare; iah othenon taiakoiata-8en nenhienekira ne iakoriotha, entsieie8entane n'ia-konon8aktani nensakonanisnonsaerhase.

19 Nonen saharihokten ne Roianer, 8ahattaratate Karonhiake niionsare nok tsi tha8eientetakon ne Niio ionsahatien.

20 Nok ne rononha, 8ahontenti 8asakotirionniennira okti8ak8ekon, nok ne Roianer sakohienaa8asehates, nok iori8anerak8atenions rari8anirastak8e ne raoti8enna.

AMEN.

LUC.

*Tiotasa8ak8en Ori8atokenti tsinihoiatonne Roiatatokenti.
Luc.*

1 RONENTIOKO8ANEN onen ronatenienten nak8a ahontahatiierite tsi ahatiiaiton neh aontroriheke tsinahotenson nori8iio ionk8aterientare.

2 Tsikiniiot tsi ionkhirori nak8a rononha ronatka-thon oni sakonatatisk8e n'O8enna.

3 Ne kati oni nii ahori8a 8akere ioianere se onte, Kien Theophil nakonhiatonse ak8a akak8atak8en tsi onen ak8eken 8akatkense tsikiniot tsi tiotasa8e oni tsi ieiotokte.

4 Eh naonta8e ak8a otokenhon aseri8aienterihake tsinahoten saterihonte.

5 Herod Shihonontiio ne Judé non8e, Saiatat ne Ratsihenstatsi Sakari ron8aiasts, Abia ra8atsiratatie ; nok ne rone Aaron neneh ra8atsiratatie Arisa8e Kon8aiasts.

6 Nok rotianerek8e rahohenton ne Niio, ori8ak8ekon oni rotiri8aieritonhatiene tsini 8atenienten oni tsini kari8ataton ne Roianer raori8asonha, iah tehotinnhiseraien.

7 Nok iah tehoti8iraientak8e, aseken iah te8ate8etonsk8e n'Arisa8e, onen onitetsiaron sihotikstenha.

8 Khare kati are onen ne Sakari roiotaties tsini hoiotenseroten ne Ratitsihenstatsi rahohenton ne Niio.

9 Tsini hotianerenseroten ne ratitsihenstatsi, rahnha 8athoiattonko niahata8eiate nok ahatienk8aron-niate raononskon ne Roianer.

10 Nok nonk8eokon astste ens neneh nakannho-

hati iakoterennaien nonen ienkahe8e tsini iontien-k8aronniatha.

11 Niio Raoronhiakeronon etho Sahoken, akta oni Ka8eientetak8en tsi iontienk8aronniatak8a eh ihrate.

12 Tahatonneke ne Sakari tsi Sahoken nok Sahoteronhienten.

13 Nok tanon ne Raronhiakeronon 8ahenron : tosa sateronn, Sakari ; aseken ne saterennaient onen ieioh raoherenton ne Niio ; nok ne teseniteron Arisa8e roskenrakete enhio8iraiantane, nok San enhtsenatonk8e.

14 Nok ko8anen ensatonnharak8e, oni kentioko8anen enhiontonnharonnion tsi henrennakerate.

15 Aseken henhaiatanoronke rahohenton ne Roianer, nok iah thahanekirhake notsitsia iah oni n'iakonon8aratonta ; nok tsi enthatiatata ne ronistenha Kaiatakon entnik8ekhene ne Rotkon Roiatatokenti.

16 Nok kentioko8anen n'Israerronon sakotienhokonha ensesakohaharate nok entsiontatre8ate tsinonk8atti Raotianer oni RaoNiio.

17 Aseken raonha enhahente, Elie raonikonra nok raok8eniat enhoieratonhatie, aonsasaka8eriasaseronni nakokstenhokonha tsinonk8ati nontatienokonha, nok n'ionk8etaksen tsinonkati ne Kaianeren, aotik8ase-ronnien ne Roianer ne tokenske iakotate8eienntaon.

18 Ethone ne Sakari tontaho8enna8eron ne Raronhiakeronon, 8ahenron : nahoten enkienterestak8e tsi eh nenhia8enne ? Aseken onen akekstenha, onen oni eso iahoserak8en ne 8akeniakon.

19 Nok ne Raronhiakeronon Tontahenron : II ne Kabriel rahohenton ne Niio ihmekte, nok neh tionkatoriatak8en ne tahetenitharen, oni nakonrori neh nikari8ios.

20 Nok on8a en8atasasa8en iah taonsasatatiheke, iah oni taonsasatati tsiniiore ienkonne8e neh nikarihotens ; netsi iah tetisetak8en nake8enna, ehse sane nii8ensere nonen ien8atenniserihe8e.

21 Onen neneh nonk8eokon etho iakorhare, nok iakohnerak8as tsini honisk8as.

22 Nok nonen sontahaiakenne iah tehok8enion nasakotatike neok ne tehanisnonsaieronnionhaton-sk8e, oksaok 8ahenre nonk8esonha, 8athotieronnionse kati 8ahi tsini Kari8es iehenteron.

23 Ak8a neok sontenniseroheststanion ne ra8enni-sera nahohioten tsini hoterionte, sahatenti.

24 Kenh naheha onakenke, Onen n'Arisa8e oia nakaiatotenne, 8isk ni8ennitake nikari8es iotaseton, nok 8atonhak8e.

25 Tiakari8akenniate, etho kenh nontahaierate ne Roianer tsi tontahakeiarane oni naonsahaksennase-ronni nonk8ene.

26 Iaiak-aton ni8ennitake, onen are ne Raronhiakeronon Kabriel tontahotori ne Niio Galilene Katanakon ne Nazareth Kon8anatonk8a.

27 Tsi non8e tkenterontak8e ne Kaiatase onen sikari8ison enhotiniake ne ronk8e ron8anatonk8a Sose Ta8it ra8atsiratatie ; nok ne Kaiatase On8ari kon8aiastsk8e.

28 Nok nonen siihata8ejate ne Raronhiakeronon tsinon8e nikenterontak8e, 8ahenron : 8atkonné8eraton ise ne iesa8i ne Kaiataneren Senik8ekon ne Roianer : sonhaa iesaiatanoronston tsiniakon ne tsiakothon8isen.

29 Nok nonen sahoken eso tsi 8atiotonharenron ne tsini ka8ennoten tahatati ; nok ok aonikonrakon tatkaiatorete nahoten onte kenton tsiniot tsi 8athanon8eraton.

30 Nok ne Raronhiakeronon 8arenhase : tosa sateronn On8ari : Aseken saien ne Kaiataterisera raohen-ton ne Niio.

31 Onen kati non8a oia nensiatotenne, nok rosken-rakete nensa8irariantane nok Iesos hentsenatonk8e.

32 Henhaiatanoronke nok henhon8anatonk8ake Enekensi Roienha ; Nok ne Roianer Niio henhonists-k8aratseron ne Roniha Ta8it rahonistsk8ara.

33 Nok enhonontiioke tsiniienhen8e tsi henha8atsi-ratatie ne Jacob ; nok iah non8enton tiaontokten ne rahonakerasera.

34 Ethone n'On8ari tontaho8enna8eron ne Raronhiakeronon 8akenron : oh nenhia8enne n'etho naia-Sen iah tehiienter iah roskenrakete ?

35 Nok ne Raronhiakeronon tontaha8enna8eron Sahenron : Rotkon Roiatatakenti enhiaiatorenne, nok n'Enekentsi rahosastensera ensarak8a8erhoste ; ne se 8aonni o8iratokenti ki nensa8iraientane, enhon8anatonk8ake Niio Roienha.

36 Onen oni non8a ne tsiaraseha Arisa8e oko8ana-take oia nakaiatotenne ; nok onen neh iaiak-aton niot-tennitaratie ne iah te8ate8etons kon8anatonk8ak8e.

37 Aseken iah ki othenon tahonoronse ne Niio.

38 Ethone n'On8ari 8akenron : kenh kiteron raonn-hatsera ne Roianer : etho ni8akiata8en tsini saton ! nok ne Raronhiakeronon ehren sarete.

39 Eh oni non8e si8enniseratenion 8atiosterihen n'On8ari ontenti 8akanontiiakon tsi ionontenion tsiniore iaon8e tsinon8e enskat tkanataien ne Juda.

40 Nok Sakari raononskon iaonta8eiate, nok 8atio-n8eraton n'Arisa8e.

41 Ak8a neok saho8ennaronke n'Arisa8e tsi 8atio-n8eraton n'On8ari, tontaharathenionko ne raksaha kaiatakon, nok n'Arisa8e 8akaiatihe ne Rotkon Roiatatakenti rahonikonriiotsera.

42 Nok 8atiohenrete, nok 8akenron : Sonhaa iesaia-tateriston tsiniiakon ne tsia kothon8isen, nok Kaiata-teriston ne ioteiarontie tsia takaon.

43 Etho oni kenh niiore tsi onkateras8ioste tsi tonkatkensere ne Rakianer ronistenha ?

44 Aseken, ak8a neok sakon8ennaronke 8ateske-non8eron, ok naha ne raksaha atonnharak tahahoria-neron kiatakon.

45 Iotaskasts ne tia8etakon : Aseken tsinikon kon8arori ne Roianerne tioientakon ak8ekon etho nenhia8enserон.

46 Ethone onen n'On8ari 8akenron : Rosennaien ne Ra8enniio nakenikonra ;

47 Nok raonhake ok 8akatonnhahere tsinonkati ne Niio neh oni sakeskontakohe.

48 Neh tsini hakkonnienston atatkenronniatserakon; nese 8aonni enhiontonheke tsinen8e: enhiontonheke iotsennonni.

49 Ne tsini hakiatanoronston ne Rosastensero8anen, nok Rosennatokentiko8a.

50 Nok ne Raotanitenrasera en8atatie tsi nen8e enhie8atsiratatie ne ron8atsanise.

51 Sene raonniaton ne rahosastensera: Ak8ekon rori8arision tsini hontennikonraientonsk8e ne ratinaies.

52 Sesakostsk8arak8en ne ratisenno8anens, nok neh sakosenno8anaton n'iontatkenronnis.

53 Sakotatenni ne iontonkariaksk8e; kentente-tserakon sesakotorion ne iakotsoko8a-kenhne.

54 8ahoiatanonstate Israer raonnhatsera, naonsareiarane rahotanitenrat.

55 Tsikiniioh tsi sakorharaststenni nonk8anisera, neh tohiken Abraham nok oni tsinonkati ne sakoienhokonha tsinen8e.

56 Thoha asen ni8ennitake iohnariskonhon nok onen tontontenti.

57 Kkhare onen iakahe8e naio8iraiwentane n'Arisa8e, roskenraketa 8arennakelerate.

58 Ak8ekon ok ne tehonnonsanekhaon oni ne rontatenonk8e kon8atonnharanihak8e tsini hentenron ne Ra8ennio.

59 Nok nonen siiakahe8e nahon8a8arak8etare ne raksaa, Sakari ron8anatonk8anene tsiki nihosennoten ne roniha.

60 Nok tanon takenron ne ronistenha, Iahten : San enhon8aiastsheke.

61 Tontahonniron : iah onka eh teiosennoten tsinis 8atsira.

62 Ethone 8ahon8ari8anontonse ne roniha, asakotakaten nahoten enhon8anatonk8e.

63 Nok ne Sakari Oststenra 8ahari8anonton, eh 8ahaiaton ; San enhon8aiastsheke ak8ekon ok 8ahakohnerak8enhaton,

64 Ethone onen sontnerensi ne ra8ennason, nok 8athonon8eronnion ne Niio.

65 Taintonnekhon ne tehonnonsanekhanion, nok 8ate8ateri8areni tsi ionontenion ak8a 8ation8entsia8erho tsinikanakerasera ne Jude.

66 Tsiniakon ionronkas, iontonhak8e naka8erientakon : Oh onte ak8a niiatenhia8enne tohiken raksaa ? Nok nik8ekonhatiene ne Niio rahosaststenser.

67 Onen ne Sakari, roniha 8ahaiatine ne Rotkon Roiatatokenti rahonikonriiotserat, iahari8aken, 8ahenron :

68 Tahon8anon8eraton ne Roianer Israerronon Rao-Niio, ne tsi sasaka8eiarane nok sasakohnerensi ne raotiok8a.

69 Oni tsi 8asontion enskat ne rosastensero8anen nasakoitakennha Ta8it ra8atsirakon 8ahaiakenne.

70 Tsi ki niiot tsi ronatati ne Rotitokensehak8e, ne tiotkon tahatinakeratie.

71 Tsi ensesonk8anerensi tsi ionkhinaskonni ne ionkhis8ens.

72 Ne 8ene aonton ne raotanitenrasera nonk8aniserake nok aiakeiarastak8ake tsini hori8atokenti.

73 Eh niiot tsi rori8anirati etsite8anikenha Abraham.

74 Tsi, ensesonk8anerensi tsi ionkhinask8aien ne ionkhikenrenseronnis, nok ensesontion ne Skennen tatsite8asennaien.

75 Raori8atokentitserakon raoteri8ak8arisontserakon oni tsini tionnhes.

76 Nok nise seksaa, Niio ro8ennenha8e enhiesantanck8ake, aseken hentsenteste ne Roianer nok hentsiahahaseronnien.

77 Naserionnien ne raotiok8a tsinaieiere ne karonhiake aiontsennonni tsi aonsaiakoterake8ase nakori8aneraaksera.

78 Ak8a rahotanitenraserakon ne Sonk8a-Niio, eh oni takaintak8e tsi 8asonk8atkense ne Eneken tkarak8inekensta.

79 Aontonsseke taonsaiakos8athene nasatakon oni kari8aneraakserakon iakonnhetie nok eh nonk8ati aonsasonk8asarine tsinonkati ne Skennen.

80 Nok ne raksaa roteiarontie, oni ronikonro8an-nhaonhatie; nok karhakon ranakerek8e tsiniore iaontenniserihe8e Onk8ene ahrete.

2

Tekeni-aton Teioteri8asonterak8en Nori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti. Luc.

1 EH NON8E si8enniseratenion 8ahariho8anate ne Cesar-August n'ak8ekon nonk8eokon aiontatsennaren.

2 Nok nonen siiakahe8e neh naia8enne, Cyrenius rakora kenhne ne Syri non8e.

3 Ak8ekon kati tsiontatsennaranesk8e tsinon8e Tiakotonnishen.

4 Tahatenti kati oni neneh ne Sose tsi tkanataien ne Nazareth Galilene, tsi tkanataien ne Bethlehem niahare, neh tsi ethonon8e thonatonnisentak8e ne Ta8it ra8atsiratatie.

5 Nenskatne aon8atisennaren n'On8ari, neseken kari8isonhonne enhotiniake, onen oni oia nikaiatotén.

6 Tsinikari8es etho ienes onen iakahe8e naio8ira-ientane.

7 8arennakerate ne roienha neh oni ne tako8anen, oniataraasonha 8atto8a8enhekte nok tsi kontek8aien-tak8a ne katsenen 8ahoiationnite, aseken iah tehoti-naktatsenrion tsi ios8enkarentonnion.

8 Iah ihnnon tehken eh non8e, katsenen sakohnas-tsterista astste ronnon8estsk8e nok asontak8ekon sakotinonnatiies ne raotitsenenhokon.

9 Ok taontierentsi kenh 8ahoketote Raronhiakeronon, ak8a oni 8athoti8annhake ne Niio raos8athe-tsera, nok 8athonatonharenron.

10 Nok tanon ne Raronhiakeronon, 8asaka8en-

hase : Tosa se8ateronn : Aseken non8a neh k8aroriane ne ko8anen aese8atonnharen, ok neh sakat tsinonkati nonk8etak8ekon.

11 Ne tsi on8a kenh 8enniserate, Ta8it raonatakon etsise8ennakerati ne Sesakoskontakohe ne oni ne Keristos, Roianer.

12 Nok kenh kaien 8atenientenstak8en, neh oni entsise8aienterestak8e : nonen entsise8aiatatsenri neraksaa oniataraasonha teha8a8enhekston, nok Katsenen tsi kontekk8atahasta raiationni.

13 Nok ok eh iakanionten rotitiok8atsanit ratironhiakeronon Karonhiake tahatiientak8e tehon8anon8eronnions ne Niio, ronton :

14 Ahon8asennaien ne Niio Karonhiake ! Skennen Kenhak non8entsiake ! niakonikonriio nonk8e.

15 Nok nonen Karonhiake siionsahonne ne Ratironhiakeronon, 8ahonniron ne katsenen sakonasterista : Enhnior Bethlehem niore niiehete8e, te8atkensera tsini tia8enhon tsioni nahoten 8asonk8atokaten ne Ra8enniio.

16 Kasterihenke kati eh 8ahonnete, nok iasaktiatiatsenri n'On8ari tanon ne Sose nok oni ne raksaa tsi kontekk8atahasta raiationni.

17 Nok nonen Sahon8aken, neh sahatitharak8e tsi-niio tsi ton8atirori ne raksaa raiatatake.

18 Tsiniiakon 8ahonronke, 8ahakonerak8enhaton tsi nahoten ronton nekatsenen sakonaststerista.

19 Nok n'On8ari ak8a neneh neok ne iote8eientontie aonikonrakon oni se8atateiarak8ennihak8e.

20 Nok sahontenti ne katsenen sakonaststerista, ron8anentons oni tehon8anon8eronnionne ne Niio : tsi eh naha8enne tsi 8ahonronke tsi oni 8aontkatto tsiniot tsi ron8atirori.

21 Nok nonen siiakahe8e ne satekon nonta, onen senhon8a8arak8etare ne raksaa, ethone Iesos 8ahon8anatonk8e, neneh Raronhiakeronon thosenna8i areko sihaiatat ronistenha kaiatakon.

22 Nok nonen siiakahe8e naonsonta8eiate n'Onon-

satokentike n'On8ari nakanane tsini hoianerenserison ne Moës, Jerusalem niiahon8aiatenha8e rahohenton ne Roianer.

23 Tsini kaianerenseroten ne Roianer raoianerenser : nente8atierente roskenrakete eniako8iraintane Ak8a Ra8ennio enho8ennioste.

24 Neh ens oni nahenane tsini kaiatonk8e ne Roianer raoianerenserakon ; 8akon8anatka8e ens tsioinat Orite, ok ne ens neh no8ira.

25 Saiatat ne ronk8e Jerusalem ranakerek8e, Simeon ron8aiastsk8e, neh kehiken nethori8aieri oni rosenaiens ne Niio ; rorharek8e oni nench nahoken n'akonikonriiotsera n'Israerroronon ; ak8a oni nik8ekonhatiene ne Ronikonratokenti.

26 Nok rotokatennihne ne Rotkon Roiatatokenti, tsi iah tarenheie ohenton nahoken ne Keristos, Roianer.

27 Ak8a kati taiotokentane onen are Ononsatokentike 8arete, onen etho ron8aiatenha8i ne Raksa Iesos nanihnane tsini kaianerenseroten ne raonha raiatake.

28 Sahokitarro, 8athonon8eronnion ne Niio, nok 8ahenron :

29 Onen non8a Se8ennio ! Skennen tenkiheie tsini-skherharaststenni.

30 Aseken ontkatto ne kkarake ne Etsienha sese-trenratane.

31 Neh oni enskat ne Sak8atak8en akohenton akitiok8ak8ekon nonk8eokon.

32 Ne taiakos8athetak8e nonk8eokon, nok Akonen-tonsera akenhake ne sentiok8a Israerronon.

33 Nok ne Sose oni ne ronistenha rotinerakohon tsiniiontonhak8e ne raksaa raiatatake.

34 Nok ne Simeon 8asakoiatateriste, nok 8aren-hase n'On8ari, ronistenha : Kehiken raksaa, kentioko-8anen nenhiontkaronniate, kentioko8anen oni nen-hiontsennonniate n'Israerronon, nok oni tenhionten-nikonratihatanionk8e nonk8eokon.

35 Nok ienkahe8e neh nenhia8enne tsiniiot n'assareko8a taeseriasa8eheste, nonen enhiontennikonrotasianko ne ionk8etaksens.

36 Anen oni iotokense etho kanakerek8e, Phanuel sakoienha, Aser ra8atsiratatie, onen ssiokstenha, tsiatak niioserake teniiasene ne ioniakonhonne.

37 Onen neh nahoten satekon niioserasen nok kieri tsinahe ssiotereons ; Ononsatokentike titkanakerek8e, a8entakon aterennaientatserakon oni tsi rosenaiens ne Niio.

38 Eh oni nench on8e, 8athonon8eronnion oni neneh ne Ra8enniio, nok 8ahakororianion ne raonha rahori8ake tsiniiakon ne iakorharek8e aonsaintnrengi ne Jerusalem ronen.

39 Nok nonen saniri8aierite tsini hoianerenseroten ne Roianer, Galilene niionsane tsi thonatenataien, ne Nazareth.

40 Nok ne raksaa roteiarontie, ronikonro8annhaonhatie oni, raiati nattokhatsera ; nik8ekonhatie oni ne Niio raotanitenron.

41 Niateioserake, tsini Shatonnhethe, Jerusalem iesnethak8e ne ron8aienha.

42 Nok onen tekeni ia8enre satehaoseriakon, onen are ne roniha oni ne ronistenha Jerusalem 8anete tsini hotirennhaonne nonen 8entanoronsere.

43 Nok nonen sahententane, saiatenti, ok eh ichenteron ne Iesos Jerusalemke, iah othenon tehonattoken ne ron8aienha.

44 8anere nenehe ethokinaha 8ahaiataratie tsi saitonk8etakatatatie ; se8ennisera niore niiahane ron8aiatisakonhatie tsinon nisakotinonk8e oni ne tehontatienteis.

45 Nok iah kaneka tehon8aiatatsenrion, saiakehte kati Jerusalem niionsane sahon8aiatisakha.

46 Asen nonta onakenke niionsahon8aiatatsenri ononsatokentike, rahotinenrihen ne ratianerense-ronni sakotaonsate nok tetessakori8anontonnis.

47 Nok tsini iakon niakothontek8e, iakonerak8ask8e tsini hattokha, oni tsi tetessako8enna8erons.

48 Nok 8ahotinerako nonen sonsaon8aken, nok ne ronistenha 8akenron : oh niiotieren kien tsi eh nasiere ? Kenh nii ionkeninikonraksenseres keniiatisakonhaties.

49 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : oh nehne nahoten takeniatisakta ? iah kenh nah tetsiaterientare tsi teioton8entsiohon nakaststeriste ne Rakeniha rahori8asonha ?

50 Nok ki iah tehotinikonraientaon tsinahoten 8ahenton tsiniiot tsi tahatati.

51 Onen kati sahonne, Nazareth ionsahonne8e ; Sako8ennarak8ak8e. Kenh kaien ne ronistenha ak8ekon taiote8eientontie a8erientakon tsinikon tsi oni nika8ennotens 8aronkas.

52 Nok ne Iesos attokhatserakon tsi roteiarontie, nok ateri8ak8arisiontserakon rahobenton ne Niio oni nonk8eokon.

3

Asenhaton teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti. Luc.

1 8ISK-ATON ia8enre nioserake sihonontiiko8a ne Tiber Cesar, ethone ne Konsk8irat sihakoraserak8enii ne Judé, nok ne Herod Galile, nok ne rokenha Philip Iture tanon Trakonit, nok ne Lysanias Abilene neneh non8e nihoteriontak8e.

2 Ann tanon Caiphe nitsihenstatsi ko8a ihken, onen ne San Sakari roienha tahatas8en 8asako8en-naronkaten ne Niio rao8enna.

3 Ak8ekon nontarete naktatiesonha ne Jourdan, sakoretsiaronne, aonsaiontatre8ate nok aonsaionkiate8e ne kari8aneren.

4 Tsiki niiot tsi kaiaton raoiatonserakon ne Rotokensehak8e Esai, raton : kenh niha8ennoten ne kar hakon ra8ennotaties : Se8ahahaseronni ne Roianer rahohaha, Se8ahahak8arisi tsi rothate.

5 Ak8ekon enskananon tsi ionrak8anion, Ak8ekon enkarision tsi ionontenion oni tsi ionniaronnion, nok enskatak8arision ne iotk8aton, nok enskatak8arision tsinon8e nenhiohahakarenrenionke.

6 Nok ak8ekon nonk8e enhon8aken ne Niio raoiatakennhatsera.

7 Saka8ennihak8e tsiniiakon ron8aiatoren8e naiontenek8ahesta : onka ietsirori nabese8atek8ase ne Niio raonakk8ensera.

8 Teiotitokentonhak kati natatre8atatsara tsi sase8atatre8at, nok tosa sase8erhek ahese8atonheke oni ne se8erientakon : Abraham sak8aniha : aseken Sak8atori tsi iah othenon tahonoronse ne Niio, kehiken kanenhiakeron aontasakoiatineken8e n'Abraham sakoienhokonha akenhake.

9 Onen ak8ekon niiiekon8atiri8enton tsi tioteronton, tsinikarontake ne iah te8aiianiiontha enkaiakon nok otsirake en8ation.

10 Ethone oni ak8ekon ok nonk8eokon 8ahon8ari8anontonse ionton : oh nenhia8aiere ?

11 Tontasako8enna8eron, nok 8ahenron : onkakiok tekeni tehotiata8itseraien enskat ki sakaon ne iah teiakoien ; nok oni ne rotennatseraien eh oni neneh nihaijer.

12 Ak8ekon oni ne ratikarotasions ron8aiatoren8e nok ron8ari8anontonnihak8e, ronton : Se8enniio ! oh nenhia8aiere ?

13 Tontahenron : Tosa ihsinon nase8ari8anonton tsiniiot tsi oni nikon ietsiri8a8i.

14 Ok oni ne Sotar ron8ari8anontonnihak8e oni neneh, ronton : Oh nii nenhia8aiere ? Tontahenron, tosa ok tontaietsiiianontons, aietsinikonrhaten oni onkakiok akenhake ; ok tase8ennikonriakonhak tsini se8atkariakse.

15 Nok tsi onen siakorharenion nonk8eokon, ienhak8e kati neh onte kehiken ne Keristos.

16. Tahenron ne San ; neok se nii na8enke k8ane-k8ahesta, tihaiatate ohnaken tare nehe senha rok8e-

niatsero8anen, ak8ekon iah te8akerionte neok oni nahiennikatsenanerensi, neh Onikonratokenti nok Otsire hentsise8anek8ahestak8e.

17 Raha8e ne raoshe8ata, nok enhatatase8ase, nok raononsoharake ienhate8eienton ne raonatsia; nok ne ka8ahe otsirake iah te8as8as ienhoti.

18 Eso tsi nithajerathak8e tsi sakoretsiaronsk8e, oni tsi sakotatisk8e nonk8eokon.

19 Herodias 8akarionni tsi 8ahotteten ne San ne Rakora Herod ok neneh iatatekenha Philip rone rotinhikon.

20 Sekon ionsarohestste ne raonnhistsera onen ak8a 8ahatennhane 8ahon8annhton ne San.

21 Nok tsi iontenek8ahesta nonk8eokon, etho oni neneh 8ahatenek8aheste ne Iesos; nok tsinikari8es roterennaien, tontonteronhiakhasi.

22 Nok Rotkon Roiatokenti tahastsnente, 8ahotienhase, orite kenraken rotiatontak8enhatie; etho oni taka8enninekenne 8akenron: Ise konhienha konnonronk8a-ko8a; ise oni issa8e ne katon8esk8ata.

23 Onen neh nahoten n'asen sihahoseraserhatie ne Iesos, nok ak8ekon ok n'onk8eokon ienrhak8e Sose roienha, nok ne Sose Heli neneh Roniha.

24 Mattat roienha, Levi roienha, Melchi roienha, Janna roienha, Sose roienha.

25 Mattathie roienha, Amos roienha, Nahum roienha, Esli roienha, Naggé roienha.

26 Maath roienha, Mattathie roienha, Semei roienha, Sosc roienha, Juda roienha.

27 Johanna roienha, Rhesa roienha, Zorobabel roienha, Salathiel roienha, Nere roienha.

28 Melchi roienha, Addi roienha, Cosam roienha, Elmodam roienha, Er roienha.

29 Jose roienha, Eliezer roienha, Joram roienha, Matthai roienha, Levi roienha.

30 Simeon roienha, Juda roienha, Joseph roienha, Jonan roienha, Eliakim roienha.

31 Melea roienha, Mainan roienha, Mattatha roienha, Nathan roienha, David roienha.

32 Jesse roienha, Obed roienha, Booz roienha, Salmon roienha, Naasson roienha.

33 Aminadab roienha, Aram roienha, Esrom roienha, Phares roienha, Juda roienha.

34 Jacob roienha, Issaak roienha, Abraham roienha, Thara roienha, Nakor roienha.

35 Saruk roienha, Rhagaii roienha, Phalek roienha, Heber roienha, Sala roienha.

36 Caïnan roienha, Arphaxad roienha, Sem roienha, Noe roienha, Lamech roienha.

37 Mathusala roienha, Enok roienha, Jared roienha, Mahalaliel roienha, Cainan roienha.

38 Enos roienha, Seth roienha, Adam roienha, Niio roienha.

Kaieri-aton teioteri8asonterak8en n' Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti. Luc.

1 ONEN non8a Iesos raiatihiatie ne Rotkon Roiatokenti, Jourdan niionsare, nok ne kanikonra aok8eniat 8ahotori tsinonkati ne karhakon.

2 Kaieri ni8asontasen nikari8es 8atenientenserennes notkonseraksen nahonikonrotako, eh oni nahe iah othenon tehokon, nok nonen sontenniserohestste 8ahatonkariake.

3 Nensok 8akenron notkon : Nehne Niio Iaienha akenhake tsiron kanatarok 8aton kehiken kanenhiakeron.

4 Tontaha8enna8eron ne Iesos, nok 8ahenron : kaiaton tsi iah kanatarok ok taronnhek8en ne ronk8e, henronnhek8en oni ne Niio Rao8enna.

5 Ethone notkon tsinon8e tiononto8anen nijahoiatenha8e, etho oni non8e ken ok nontakari8estste on8entsiak8ekon 8ahonatonhase.

6 Nok 8akenron : Ak8ekon enkonhion kehiken tsinjiotieren ; aseken Ii ionka8i Ii katı enkanonton onka ensekheion.

7 Ka8ennioki asathontate taskatontsothase, nok saenk en8aton.

8 Tontahenron ne Iesos : Ehren iset Satkonse-raksen ! Aseken kaiaton ne 8aton : saiatat ok ne Niio Ra8enniio hentse8enniostake, nok raonhaa hentsenia-hesenhake.

9 Jerusalem sekon niiomsahoiaatenha8e, Kanonsakenhiate n'Ononsatokentiko8a eh 8ahostsk8aren, nok 8akenron : Nehne Niio Iaienha akenhake ehtake iasatiatent.

10 Kaiatonse 8ahi tsi entesakotori ne Raoronhiakeronon okon naiesaiatanonstate.

11 Nok ratisnonke entsistsk8aratie tosa aesasita-k8arase nonenhiake.

12 Tontahenron ne Iesos : Sekon are neneh kaiaton : tsi iah tatsenikonrotako ne Iaianer oni Ianiio.

13 Nonen siiathastsahate notkon, tontahatonneke 8atoken tsiniiore.

14 Ethone Rotkon Ronikonratokenti 8ahonikon-rata ne Iesos ne Galile niliaonsare ; nok 8ahasenno-8annha neh non8e ni8aton8entsiate.

15 Aseken sakotatisk8e tsi ronterennaiantak8a-nionk8a, ak8ekon ok oni tehon8arensaronsk8e.

16 Kkare onen iahara8e Nazareth, tsinon8e thoteia-ron, nok tsi 8aha8entatokentane iahata8eiate Onon-satokentike, tsiki nihorennaonne ; 8athatane nah-a8ennanoton.

17 Esaï Rotokense raoiatonsera tahonhion, nok eh non8e nathakhasi tsinon8e nikaiaton ne 8aton :

18 Iakenik8ekon ne Ra8enniio rahonikonra, aseken rakiatanororonston ; neh ahori8a thakatorion n'akheri-onnien ne iakotent, nok aonsakhetsiente niaka8eria-sanon8aks.

19 Nakherori tsi tsiontnerensionhe ne ienask8a, tsiekensere ne teieron8ekon, aonsaiointate8enniione ne iontatkenren seronni, akeriho8anate tsi onen ihio ne Ra8enniio ra8ennisera.

20 Tonsahaiatonserakha, ionsahaon ne ratsihensta-

tsi nok sahatien ; Ak8ekon ok rahonha tehon8akanere netho ietaraien.

21 Ethone onen tahatasase8en 8asaka8enhase : On8akenh 8enniserate onen 8akahnane tsini8aton ne kenh kaiattonserat : Ak8a non8a ise hetsise8athonte tsi rothare.

22 Ak8ekon ok oni ron8ari8a8asehak8e, nok iako-hnerak8ask8e tsini ka8ennios ne tha8enninekens ; nok iontonhak8e : iah kenh naha neh teken ne Sose roienha ?

23 Nok tontahenron : iah teiotenno8ent tsi ensk8enhase : Satetsiensts, ise niare satatetsient, eh oni natsier tsinon8e nisenakere tsinahotenson ionk8ari8aronken nahesaieren ne Kapernaiimke.

24 Sekon are tontahenron : ori8iio tsi k8arori, tsi rahonakeraserakon ok iah tateharendaron oni ron8ari8akenronni ne Rotokense.

25 Tsiki niiotonne ne Elie On8entsiake shires, ionentioko8anenne ne ionatereonskonne nethonon8esi8enniseratenion n'Israerroronke ; nasen niioserake siiatese8a8ennen sonteronhiak8eke ; nese8aonni 8aontkariakon on8entsiak8ekon.

26 Nok sane iah oni nenskat teshakoiatakkennhase-ron ne Elie, neok ne Sidonienronon iotereons Sarepta non8e nikanakerek8e.

27 Ronentioko8anenne oni ne rotiststa8is, Elise rotokense On8entsiake shires, iah ki sane enskatha tesesakotsienton, neok enskah ne Naamen Sirienronon.

28 Ak8ekon ok oia nontahonatiorase tsinihatirati-teron tsinika8ennoten 8aonronke.

29 Nese 8aonni ak8ekon ok tontahatitane Sahon8aiatineken8e ne raotinatakton, nok eh non8e niiahon8aiatenha8e tsinon8e ieiotenontiakon Kanatakta, ronnerhak8e ok eh nienshak8aiatente.

30 Tehatiiatokenson tanon tonsahatohestste nok sahatenti.

31 Kapernaiimke niionsare Galilene Tkanataien, nok etho sesakotatisk8e na8entatokentike.

32 Nok iakohnerak8ask8e tsini horihoten : Aseken ne rao8enna ikene ne Kak8eniat.

33 Sajatat raiatarak8e tsi iakotkennison, n'otkon rotiennine, tontaia8entsi 8athohenrete tsi niha8enna.

34 8ahenron : Ah ! Sateionk8asastenseraien kenh nahe ise Iesos Nazaretronon ? Neh kenh taseniente nask8atonte ? 8akaterientare tsi ise ne Niio Iaienha Sajatatokentiko8a.

35 Nok ne Iesos 8ahatteten 8ahenron : tastotek, nok tontatsiakenn ne raonhake. Nok notkonseraksen ak8a niare kanenhrihen eh 8ahoitatonti, iah ki neneh sane tehokare8aton, nok tontakaiakenne.

36 Ak8ekon ok 8ahakohnerak8enhaton ; nok ion-tonnionsk8e : oh naka8ennoten kehiken, eh niore tsi iotik8enies oni ioti8enniio nonatkonsen, nok skontiia-kens ?

37 Nesc 8aonni 8ahasenno8annha tsini ienakerasera neh non8e.

38 Nok nonen satontahaiakenne ne Iesos tsi ionte-rennaientak8a, Simon rahononskon ionsahata8eiate, ethone iotonk8arhosk8e ne Simon ron8ennhonsa, 8ah-onterennaien kati niare.

39 Nok iahtastsakete tsi tkaiationni, 8ahatteten ne kannratarinon, nok oksaok sakentonk8anoste ; oksaok oni sontkestsko, nok saioioten.

40 Nok nonen siiate8atsothosere eh iontatiathesk8e tsiniiaikon ne niatekannrake iakonon8aktanithak8e ; neok ne skastson iatesakonisnonsaerhase nok saieie-8entane.

41 Tohka oni nonsasakoiatineken8e nonatkonsen-raksen, ak8a ens neok ne kontonne : Ise ne Keristos Niio Iaienha ; sakonnhesehak8e tanon nakontrori tsi raonha ne Keristos.

42 Ak8a neok 8ahorhenne sahatenti, ehnnon8e nia-hare tsinon8e iah onka tetiens ; nok nonk8eokon ron-8aiatisaksk8e, nonen siiaron8aiatatsenri 8aon8aneken ne tosa oksaok ahatohestste.

43 Tontasako8enna8eron 8ahenron : iatekakonte

se oni nehne tsi 8akateri8aienni n'akherionnen nakteson tienakerenion tsiniorihoten ne Niio raonakera-sera ; aseken neh tionkatoriaton.

44 Nok tsionterennahientak8anionk8a ne Galile non8e nisakotatisk8e.

5

8isk-aton nateioteri8asonterak8en Nori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

1 ONEN are kentioko8anen 8ahon8aiatorennne iontationsatathe ne Niio rao8enna, Genesareth kaniataraktatie shire.

2 Iahatkatho tekaon8ake atsiakta tkaon8aien, ehti-
ioke ronnesk8e, shonharoharesk8e ne raotihon8eia,
Simon kati rahoon8akon iahatita.

3 Nok 8ahenron : ostonha isiniiore sathonhionta-k8at, eh tahatien nok 8asakotati nonk8eokon.

4 Nok nonen saharihokten, 8aha8enhase ne Simon : Kaniatarhen niihase, nok saharonti sataharo.

5 Tontahenron ne Simon : asontak8ekon ionk8aiote iah othenon teiak8askok8en ; nok ki sane tsi ise tasatati sekonki ense8akaharonti.

6 Eh kati nahaiere, nok tsiniiia8eto8anen 8ahotina8i ak8a skanorons tahanatahariakse.

7 Iasakotinonke ne rontenro nahon8atiiena8ase ihsi nehne niiore tatihon8aintak8e. Eh 8ahonne8e, tetsiaron 8ahonthon8ike sekon skanorons ahonatnekitahase.

8 Tsiniiot tsi 8ahatkatho ne Simon Tier, 8athoton-tsothase Iesos, raton : Se8enniio ! Ehren asete ne kiatakta : aseken 8akeri8aneraakskon.

9 Aseken eso tsi tahatonneke, oni nerontenro, tsinaha8enne tsi 8ahontaharoko ; ak8a ok sathotiiata8cn ne Sak nok oni ne San Zebedé sakoienhokonha nehne Simon rontenhrotiesk8e.

10 Ethone ne Iesos 8aha8enhase ne Simon : Tosa

sateronn ; ihsi enkaha8ite onk8e iakonnhe oni enseshe iarioka8inesheke.

11 Nok nonen siiionsahonrarho, ak8ekon ok eh taontsiak8arisi nok 8ahon8asere.

12 Enskat kati tsinikari8es etho non8e natehoststekasenhaties tsi kanataienton, eh 8athonterane rosts-ta8is, tsi 8ahoken ne Iesos, ehtake 8ahatiatonti nok 8ahoneken, raton : Saianer ! ok tasanonton nasere aonsakie8entane.

13 Oksaok ne Iesos iathonisnonsaerhase, 8ahenron : neh ikere aonsasie8entane ; nok oksaok sahaie8entane.

14 Nok 8ahotia8enratse nonkakiok asakorori. 8as, tanisa 8ahenron, nok shenatonhas ratitsihenstatsi, nok satkaf tsi sasie8entane tsini hori8ataton ne Mois, neneh 8ene ahononnien;

15 Nok tanon tsi isinison 8ahosenno8annhaonhatie, ok kikeh nontaiotioko8annhaonhatie nahon8ataonsate nok notiake aonsasakotsiente tsi iakonon8aktani.

16 Nok tanon karhakon iehatasetak8e, nok rote-reppnaientak8e.

17 Khare kati are onen tsi sakotatis, raiataktatie ratistsk8aronniontie ne Pharisien, ratiianerenseronninehne Galile, Jude, nok oni Jerusalem nithonenonseron etho ronatahonsate, nok oni ne Niio rahosastensera etho ontotasi naonsaionton ne iakohnon8aktani.

18 Etho 8ahonne8e tehon8ask8enha8i roiatakenheion, ronesakonhaties kahnon8e iahonta8chiatak8e, nok rahohenton iahon8anaktaien.

19 8ahotiioha kati kahnon8e iahon8aiatiniontak8en, sotsi kentioko8anen, kanonsake kati iahatirathen, eh oni nonkati tahonsentak8e tsi raiationni ne roiatakenheion akohenton nonk8eokon tsi renteron ne Iesos.

20 8ahatkatto tsinithonetak8en, 8aha8enhase ne roiatakenheion : Sonk8e, Sonterake8e ne sari8anera-aksera.

21 Oksaok are ne ratiatons oni ne Pharisian 8ahonniron ne rahonerientakon : Ori8iio kehiken

ronk8e tsi rate8ennaisesatha, onka nakoren eniek8eni entsierake8e ne kari8aneren neok ne Niio ?

22 Nok tanon ne Iesos Sakonikonraienteritsion, 8asaka8enhase, 8ahenron : ohniiotieren tsi eh nikani-konroten se8anontonnions ?

23 Kah nikaien senha 8atiesen : ok nene aiahiron : sonterake8e ne sari8aneraaksera : ok neh naiahiron satkestsko nok satenti ?

24 Neh ki ok oni naese8aterientarake tsi rok8enia-tseraien nonk8e Roienha on8entsiake aonsashakora-ke8ase ne kari8aneren ; 8aha8enhase ne roiataken-heion : II 8akonrori, satkestsko satketat nesanakta nok sasatenti tsi tisanonsote.

25 Ne nak8a oksaok, tehatikaneronnion tsi tonta-hatkestsko neroiatakenheion 8ahatrienonni ne raoh-nakta nok sahatenti tehonon8eronnionne ne Niio.

26 Ak8ekon ok taiontonnekhon, nok tehon8anon-8eronnionsk8ene Niio ; iontonhak8e : Ori8iio tsi on8a kenh 8enniseratenion 8ete8ari8aronke tsi nahoten ne iah non8enton tetiakori8aronken.

27 Nok nonen sonsahaiakenne, eh iahoken saiatat rakanotasions Levi ron8aiasts, tsi iekarotasiathra ren-stsk8ahere, 8aha8enhase, taknonteratie.

28 Ak8ekon ok eh iekaien, tontahatane nok 8aho-nonteratie.

29 8atenniotatsero8anen 8ahatennioten ne Levi raononskon, kentioko8anen ne ratikarotasions ratiia-tare oni ne thiiete tsi 8athonstskaon.

30 Nok netho ratinakere ne ratiiatons oni ne Pharisian 8ahonerientaksen tsi nahaiere nekenh ronk8e, ronton : oh neh ne niiotieren tsi tese8atonsts ne rati-karotasions nok oni ne ionk8etaksens ?

31 Nok tanon ne Iesos tontasako8enna8eron, 8ahen-ron : iah othenon tatehon8aton8entsioni ratetsiensts ne skennen tiiakonnhe, neh 8ahi n'iakonon8aktani.

32 Iah tesekheiahaharatane tsinonkati kaianeren ne tionk8etaieri, oni niakoianere, neh tanon ne iako-ri8aneraakskon.

33 Sahonniron oni: oh nah niiotieren ne Sa8atis raotiok8a tsi iotkate ronentontietha, ronterennaiens oni; eh oni neneh nihatierha ne Pharisian raotitio-k8a; nok nise Sentiok8a tehonstskaons oni ratine-kirha ?

34 Tontasaka8enhase: En8aton katikenh naie-tsijonkariakte tsinihat i sakohonkara8i ne roniakon, tsinikari8es ratik8ekon ne roniakon ?

35 Nok ki tanon ien8atenniserihe8e ne ienhon8aia-tsenha8e ne roniakon ; ethone onen enhonentontiete.

36 Nok kenh natontahaiere tsi 8atesakori8aken-tonk8en: iah naha onka ase teienanentakta nonen iok8enniakaionhon ; aseken nase enhionehare nakaion, oni tsi iah tetiatenro nase tanon nonen iokaionhon.

37 Ak8a sekon neh sakat tsi iah katsetakaionne teienekarha notsitsiase ; aseken nonekase tenkatsetanekare, nok enkaneka8erontane nok oni ne katse enkaiesha.

38 Ok eken tanon non8a nonekase katsetasetsike ki enkarake ; nok eh nente8e tetsiaron enkeninia-kenne.

39 Iah oni onka nonekakaion ahanekira, nok ok-saok aonsahari8anonton nonekase : aseken raton : neh kanekiio nonekakaion.

6

Iaiak-aton tejoteri8asonterak8en nOri8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

1 ENSKAT are a8entatokentike kon8anatonk8a tekeniaton tiotierenton, onatsia kaienthon 8athatihet-tiake, onen kati ne raotiok8a 8ahatiratoskare nok 8athonsaranie oni 8aonneke :

2 Onen are taontasa8en otiake ne Pharisian 8ahonniron : oh niiotieren kehiken eh nise8aierha tsinahoten 8atia8enre neh naieiire na8entatokentike ?

3 Tontasako8enna8eron ne Iesos, 8ahenron : Iah

kenh non8enton tese8a8ennanote tsinihoieren ne Ta8it sahatonkariake, oni ne rontenrotiene.

4 Toh nahaiere tsi iahata8eiate ne Niio raonon-sakon, nok tsi 8atrak8e ne kanataranoron, 8arake, tasakaon oni ne rontenrotiene, saeto sane ratitsihen-statsi ok raona8enk nahonneke ?

5 Nok sahenron : RaiatakSeniio kati oni nonk8e Roienga ak8ekon tsi Ta8entatokenton.

6 Tsi are oia saia8entatokentane, sahata8eiate tsi ionterennaintak8a nok 8asakotati, saiatat etho raiatare rosnonsakenheion tsi ra8eientetakon.

7 Neok ne 8ahon8atennikonraren ne ratiiatons oni ne Pharisian katesiken enshotsiente kenh na8entatokentike, neh naontahatiierate ahon8ari8arho.

8 Nok tanon ne raonha sakonikonraienteritsion : 8aha8enhase ne rosnonsakenheion, Satkestsko, nok kanonsihen natestann : tahatkestsko nok etho iathatane.

9 Ethone onen ne Iesos 8ahenron : Tsiori8at enk8a-ri8anontonse : 8atia8enre kenh naontaijeri8aierite na8entatokentike, ok nes naonsaionteri8ate8ate ? aizontatonnhete nonk8e, ok nes naiontateriio ?

10 Nok nonen ak8ekon sasakokahenhenion ; 8aha8enhase ne rosnonsakenheion : sanenstsak8arisi. Eh nahaiere ; nok eh nonsahasnonsiione tsiniiot ne skati.

11 Nok tsi nahotisense 8ahonterientisakhon oh onte naon8aierase ne Iesos.

12 Eh oni non8e si8enniseratenion, onontoharake niiyahare 8ahaterennaienna, ak8a oni ok iatharhente roterennaien.

13 Nok nonen saorhenne, iasakohnonke ne raotio-k8a, nok tekeni ia8enre nihat 8asakoiatarako, neh ne Sasakonatonk8e, Ratik8ekonhatie ;

14 Keh nihotisennnotens : Simon, neh oni ne Tier ronatonk8en ; tanon ne iatakekenha Andre ; Sak tanon San ; Philip tanon Barthelemy.

15 8atio tanon Aton8a ; Sak Alphe rojenha ; Simon Zelotes ron8anatonk8ak8e.

16 Jude Sak rokenha; nok Sitas Iskariot nehne ronk8etaksensk8a.

17 Ethone onen tontahonnontastsnente nok tsi ionontaientaon iatonsahatane ron8anontteratie ne rao tiok8a raotitiok8a, oni iotiok8atsanit niateionk8etotenson, Jude-ronon, Jerusalem-ronon, oni ne kania tarakta tiakotentationk8en Tyr-ronon oni Sidon-ronon ak8ekon neh ieniente nahon8a8ennaronke oni naon saionton tsi iakohnon8aktanionni.

18 Ak8ekon oni notkonseraksen iakohnatiennine saieie8entaseron.

19 Ak8ekon ok oni iakoskennhenne ne nehok ne Iaiakohiatosere raotseronniatne, Aseken Tkaiaken sk8e ne raotanitenrat neh tsiakotsientak8e.

20 Ethone ne Iesos 8asakotkatto ne raotiotok8a, nok 8ahenron : Se8ataskat nise se8entent aseken se8a8enk ne Niio raonakerasera.

21 Se8ataskat ise non8a se8atonkariaks : Aseken hentsise8ahtane : Se8ataskat ise non8a tese8asenthos : Aseken hentsise8anikonriione.

22 Hense8ataskastston nonen henhietsis8enser on nonk8eokon, oni henhietsiiatineken8e ne raotitiok8a kon, henhietsiienratonhase oni henhietsisennatonte anios ihken iakosennaksen onk8e Roienha rahori8ake.

23 Se8atonnharonnion neh non8e ni8enniseratenion oni se8aton8essonnnion : Aseken ko8anen tense8ateri8a serak8ase Karonhiake ; ehse oni nehne nisakotiiera sehak8e ne Sakotinihokonkenha ne Rotitokenseak8e.

24 Se8ententasere tanou nise se8atsoko8a ; aseken se8aketes ne se8anikonriiotsera.

25 Se8ententasere ise non8a se8ahton ! Aseken entsise8atonkariake. Se8ententasere ise non8a se8aies son ! Aseken entsionshenanion nok tense8asenthose ron.

26 Se8ententasere ise ne tenhietsirensaronnion nonk8eokon ! Ehse oni nehne nisakotierasehak8e ne sakotinihokonkenha ne Rotitokensemsetseraksensk8e.

27 Ise tanou non8a kenh tak8athonte, 8ak8arori :

ietsinoronk ne iestsis8ens ; ietsiiatakennha ne ietsiia-tak8as8ens.

28 Letsiiataterist ne ietsiri8as8ens, nok ietsiata-rennaienhas ne teietsiionnharikhons.

29 Nok nenharamonsaiake sahtsienhas ne skati ; nok onkakiok ahiaitiata8itserak8a tosa hetsennhes nia-haha8e ne sathasteren.

30 Ak8ekon niiasheion nahoten enhiesari8anon-tonse ; nok tosa saseri8anonton tsinahoten ieikoha ne sa8enkonha.

31 Eh nasheieras nonk8eokon tsinitesenor8es naie-saierase.

32 Aseken neneok ashenoronk8ake ne Iesano-ronk8a, nahoten ensatonnrak8ate ? Aseken ne ionk8etaksen sakotinoronk8a oni neneh ne ron8atinoronk8a.

33 Oh oni nahoten asatonnrak8ate neneok ashei-tsennonniatenniheke ne iesatsennonniatennis ? Ehse oni nehne nihatierha ne ionk8etaksen.

34 Oni, neneok ashenihascke ne iesanihas nahoten asatonnrak8ate ? Aseken tehontatenihas oni ne neh ne ionk8etaksen, ak8aski ens ok sateia8enhonhatie.

35 Neh kati 8ahonni iestsinon8ehak ne ietsiken-ronnis, ietsinorok, ietsihni oni, nok tosa othenon sase8arharek ; ko8anen tense8ateri8aserak8ase, nok ethone oni enhietsinatonk8ake Nio Henekentsi sako-ienhokonha ; aseken rotanitenron tsinonkati ne ionk8etaksen.

36 Se8atanitenraskonhak kati, tsiki nihotaniten-raskon ne Etsise8aniha.

37 Tosa teietsiiatoret nakoren : iah ki oni nise tataietsiiatorete, tosa ietsiri8ent nakoren iah ki oni nise taietsiri8ente ; Sheion, nok entsiehson.

38 Sheion, entsieson ; ak8a oni en8ateniententse-riiohake tsi entsiesatenenthase, en8atsioron, ak8a oni tenhiontaniraton nok sekong en8ata8enratseke, aseken ok ki keh natentiesaierase tsi entiesatennietase tsinise nensheierase.

39 Sekon are oia tonsasakori8akentonk8en, 8ahen-

ron : ahonton kenh ne teharon8ekon oni teharon8ekon ahossarine ? iah ontakenh tenitsiaron tianiaitenne tsi teiontiakon ?

40 Iah 8ahi senha tehaiatanoron ne rate8eiensta tsiniiot ne rorionnienni ; nok ki tanon ne rori8atoken ienra8e tsinithotte ne sakorionniennis.

41 Oh nah oni niiotieren tsi neh satkattos ne tsiatatekenha rokarisen onaonskeri ; tanon iah nise tesattokas ok iateionaharohare ne Sakarisen ?

42 En8aton kenh natsienhase ne tsiatatekenha : kekenho, skoko tanon niare ne sakarisen, iah nise tesattokas ok iateionaharohare sakarisen ? Akon8ara ! neh tasatierent sasoko ne sakarisen, ethone ensanontonnion toh nasiere tsi aonsasoko ne tsiatatekenha rokarisen.

43 Ori8iio tsi karontaksen ne iah te8ahiiio ne 8aianiiontta ; oni karontio ne 8ahiiio 8aianiiontta.

44 Aseken kaikhne entieienterestak8e tsini karon-toten : iah 8ahi ohiktake te8aianiiontta ne 8isonko8a, iah oni 8ahi tsiokaretteske tekanenharaniiontta.

45 Ra8eriane tatak8as kari8iios ne tronk8etaieri, tsiki niiot ne ronk8etaksen ne kiok ne kari8aksen tatak8as ne ra8eriane ; aseken tsiniiot tsi ite8at na8eriane eh ki niiot tsi ie8atatis na8ennasa.

46 Oh nahoten ahori8ake tsi se8aton : Se8enniio ! Se8enniio : iah se tesk8a8ennarak8a.

47 Enk8arori tsinahoten teshiatieren, ne rakenia-hesen, tehake8ennakanere, oni rake8ennanoronk8a.

48 Neh teshiatieren tsiniiot ne ronk8e ratenonsonni, 8ahakenrok8ate tsiniiore tiostenrak8entare nok etho thahenstsk8aren ; iah othenon takak8eni nothenon nakaiere nonekanos aseken iohniron tsi tkens-tsk8ahere.

49 Nok ne saiatat rake8ennaronken oni nehnch iah ki tehake8ennanoronston, ak8a neh teshiatieren, neh ok okenrake tontahorontonti tsi 8ahatenonsonni ; aseken neh nente8atierente tenhiononko nonekanos enkanonsienenne ; nok ten8atenonhianite tsi nenhia-8enne.

Tsiatifikon teioteri8asonterak8en nOri8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

1 NONEN saharihokten ne Iesos tsi sakotatihak8e nonk8eokon, Kapernaiimke iahata8eiate.

2 Ethonon8e saiatat onen shirenheions nehne rasenno8anen raonnhatsera eso oni tsi ronoronk8ak8e.

3 Nok sahosennaronke Iesos ne rasenno8anen, iasakotori ne ronaterionte, ahon8anekennira ahathontatseke aontare nok ahonsahotsiente ne raonnhatsera nak8a ronoronk8a.

4 Iahonne8e nehne tsi itres ne Iesos, Sahon8ennitase, ronton ori8iio tsi tehotentson nahon8a8en-narak8e tsiniiot tsi rari8anontons.

5 Aseken rontonhak8e sakohnoronk8a nontionk8eta, sonk8anonsisahani oni tsi ionterennaientak8a.

6 Oksaok kati ionsahonnete ne Iesos : Onen iah ihnnon tehken sishonne tsinon8e nihononsote iasakotori ne rontenroson, 8athon8ateratana nok ahonni-ron : Sainer ! tosa ihsinon8e natesatat8ishenheiat : aseken iah te8akerionte nasata8eiate nakenonskon.

7 Neh se8aonni iah te8akeron 8akerionte ontaken nii akonhiatisakha ; enskat ok tanon aontasatati nok enshaie8entane nakennhatsera.

8 Aseken nii neok ne konk8e, 8akaterionte, 8akk8etaien ne ronteriios ; saiatat ens 8ahinnhane enkiron 8as, ehse 8are ; tihajatate : kasts, tare se ; nok nakennhatsera ; kenh natsier, ehse nenhaiere.

9 Sahonerako ne Iesos tsinika8ennoten Saharonke ; nok 8athatkarhateni kanenrakon nahatierate, nok 8ahenron : Ori8iio tsi k8arori, tsi iah kaneka te8akatton neh naontaiaka8etakon n'Israerroronke tsiniiot ne kenh kaien.

10 Nonen sonsahonne8e ne iehon8anatorionne, shoie8entaonko8a ne rannhatsera ronon8aktanihak8e.

11 Nok tsi 8ahorhenne Iesos iahara8e tsi tkataien Naim Kon8aiasts ; kentiodoko8anen nonk8esonha, otiake oni ne raotiok8a ron8anoteratie.

12 Onen thoha shiiahanatarane, eh 8athonterane ratirontserenha8i 8ahon8aiatatahannhe, iotereons neok oni enskat io8iraientak8e ne kenh ranekenteronkenha, Kentioko8anen kati netho ienakere kon8aris-kontonhatie.

13 8ahonikonranon8ake ne Roianer tsiniiot tsi Sahatkatto, 8arenhase : tosa tesasentho.

14 Nok akta niiyahare kenh oni niiyahaire tsi krontotseraratie; nok 8athatitane neratirontserenha8i, nok 8ahenron : Senekenteron II 8akonrori, Satkestsko.

15 Tahatkestsko nok 8ahatien rahoontotserakon, sahatati oni, nok ne Iesos saha8iron ne ronistenha.

16 Ak8ekon ok taiontonneke nok tehon8anon8eronnionsk8e ne Niio ; iontonhak8e : ori8iio tsi raiatano-ronko8a nahoketote nonk8entiok8akon ; nok 8asako-tenre ne Niio ne raotiok8a.

17 Kanakeraserak8ekon ne Jude oni naktatiesonha ienakerenion ak8ekon 8aheri8aronkanion tsinaha-8enne ne iori8anerak8at.

18 San ori8ak8ekon sahon8arori ne raotiok8a neh nikarihotens.

19 Nok ne San teniiae 8asakoiatarako tsini hotio-k8a : nok iasakotori tsi itres ne Iesos, nahon8ari8a-nontonse, ahniron : ise ken ne tare, katen sekon oia enhak8arhareke ?

20 Iahane8e tsi itres ne Iesos, 8aniron : San sontiatorihatie tsi 8akeniiatorenne, nakeniri8anontonse : ise ken ne tare katen sekon oia ensessak8arhareke ?

21 Ak8a are taiotokentane ethonon8e kentioko8anen sasakotsientanion niatekannrake iakohnon8aktanitha, sasakoiatineken8e Onatkonseraksen, nok otiake tonsasakokak8arisi ne teieron8ekonne.

22 Ethone ne Iesos tontasako8enna8eron, 8ahen-ron : 8asene satsiseniroriana ne San tsinahoten 8etsiat-katto tsi oni nahoten 8etsiaronke : tsiekens ne teieron8ekonne, tsiontenties ne iah tehiensk8e, tsieie8entas ne iakoststa8is, tsionronkas ne teionhontak8ekon

tsiontonnhests ne iaka8enheion, nok Kari8iio iontaronkatennis ne iakotent.

23 Nok iakotaskat nonka iah tenhiakotateri8aien-tatenni nii akeri8ake.

24 Nok nonen Sonsaiatenti ne San Sakonnhaonha-tiene, ethone ne Iesos 8asakori8anontonse nonk8eo-kon ne San raiatatake, 8ahenron : oh nahoten se8atkenseronnonne ne Karhakon ? neh kenh tsi te8atk8ira-karenrons tsi iahote ?

25 Oh kati nekenh nahoten se8atkenseronnonne ? Neh kenh ne rok8enniatsanit ? Rotinontiosson 8ahi rahotinonskon ieteron neh niiot tsi iontseronnis oni naton8esentserakon iakonnhetie.

26 Oh kati nekenh nahoten ? Rotokense kenh ? Nehe, ori8iio oni tsi K8arori tsi senha isihnon8e tsinihaiatanoron tsiniiot ne Rotokense.

27 Nese 8ahi rotton tsi 8aton tsi kaiaton : iahiiatori ne rake8ennenha8e neh enhiahentete nok enhiah-haseronnien.

28 Aseken 8ak8arori tsiniiacon ne tsionathon8isen iakohnate8eton iah tehaiatare enskat nahotokense-heke ne senha ahaiatanoronke tsiniiot ne San ; Nok sane n'ak8a kenh nitraha ne Rakeniha raonakeraserakon rotoheststenni ne San.

29 Tsiniiacon nonk8esonha oni ne ratikarotasions, ne San Sakonek8aheston 8athontenon8eraton tsinon-kati ne Niio, neh tsi 8ahonronke neh nika8ennoten.

30 Kenh kaien ne Pharisian oni ne ratianerense-ronni sahontatk8ase ne Niio raotanitenrat ne tsi iah tehonathontaton raonha asakonek8aheston.

31 Ethone ne Roianer 8ahenron : Onka onte taon-hsakheierontaren ne kenh ka8atsirate ? oh oni naboten tetsiontieren ?

32 Ak8a neh sesakotiieren ratiksaokonha tsi ion-kerontak8a ratistsk8aronnion, nok tehotihenretha tehontatennis oni : Ionk8ahonra8aton nok iah tatese-8anoniak8en ; Ioterennaststarat 8ak8aterennothase nok iah tatese8asenthon.

33 Aseken ne San, iah tatehostskaonties ne kanta-rok, iah oni tchonekirenhaties notsitsia ; nok se8aton : Ronessonronontseraien.

34 Onk8e Roienha 8ara8e, tehostskaonties roneki-renhaties : nok se8aton : Neh kehiken ne sakho8ane oni tsionekekaka8e, ratikarotasions oni onk8etaksen-okonha rontenro.

35 Nok tanon nattokhatsera Sene iotonhon tsinon-kati ne Sakoienhokonha.

36 Saiatat ne Pharisian 8ahohonkaron tahastska-honna rahononskon, eh kati 8arete nok iahata8eiate tsi rononsote ne Pharisian, nok atekk8aratserakta 8ahanistsk8aren.

37 Eh oni non8e kanatak-on kanakerek8e Skaiatat tsiothon8isen nehne iah tetionk8etaieri, ak8a neok 8akari8aronke tsi neh netho Pharisian raononskon iatehostskaon ne Iesos, eh 8ahete katsetenha8i kana-nonhatie ne Senhienio oni Senhienakon.

38 Te8asenthosere, rashonne tontontonstsoten, nok neh naokaseri 8ahositoharete tanon aanonk8is tetk-rake8atha, nok ne's' en's' tontahahoka8e ne Senhienio.

39 Sahatkato ne Pharisian rotenniote, 8ahenron ne ra8erientakon : toka non8a ahotokenseheke kehiken ori8iio ki tsi ahoterientarake, oh nionk8etoten nekenh tsiothon8isen roiatoseronk8as ; nese 8ahi nonon8a ne iah teionttokha.

40 Nok ne Iesos tahatati 8ahenron : Simon, 8akeri-8aien othenonsonha akonri8anontonse. Nok tahlen-ron : Saianer ! Satati.

41 Saiatat ne ratenninonk8a, teniiasse sakokaro-tani ; Saiatat 8isk te8ennia8e nikak8enistake nok ne saiatat 8isk neh ne ni8asen.

42 Nok tanon tenitsiaron iah othenon tehotii-en nani-kariakte, tetsiaron kati 8asakaon. Satrori kati onen kah onte nikaien ne teniiase senha enhonoronk8e ?

43 Simon tahatati, nok 8ahenron : Neh ki ne eso ro8i. Tontahenron ne Iesos : Ak8a tasierite tsi 8atesia-torete.

44 Ethone onen tonsahatkarhateni tsinonkati kenteron ne tsiothon8isen, nok 8aha8enhase ne Simon : Iskens 8ahi kehiken tsiothon8isen ? Sanonskon 8akata8eiaton nok iah tesknekarani naonkarasitohareton ; nok tanon naonha aokaseri 8akasitana8entak8a nok aononk8is skarake8atha.

45 Iah tateskenorong8anion ; nok naonha tsinahe te8akata8eiaton iah te8atorissens tekanoronk8aniontons ne kasitake.

46 Iah teskoka na8enhieniiohake ; nok naonha neh nak8a 8enhienakon 8akasitokasta.

47 Neh 8aonni 8akonrori, tsi ak8ekon sonterake8e saeto sane eso iori8aneren : Aseken eso ki tsi 8akanon8ene : aseken ne kenhniiori8aha ron8entenron kenh ki niori8aha tsi ensakonon8ene.

48 Ethone 8arenhase ne tsiothon8isen : Sonterake8e ne Sari8aneraaksera.

49 Nok tsinihatne ne tehontonsts, 8ahonniron ne raoneriane : Oh nehne nahaiatoten onka oni kehiken sarake8as ne kari8aneren.

50 Sekon sarenhase : neh tsi tisetak8en neh Sesaiatakennha ; 8as kati nok skennen tsi sasatenti.

Satekon aton tehioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

1 ETHONE are onen tonsahaststekafa tsi kanataienton oni tsi ionatak8enraron, roteri8anotatie oni rotrorihatie tsini kanakeraseroten ne Niio raonakerasera ; nok ne tekeni ia8enre nihati Ratik8ekonne neh ronnesk8e.

2 Tohka oni nikonti tsiohnaton8isen nehne sesakotsienton tsi ionatiennine notkonseraksen oni sekontikannratesonha ; neh eh kontiatare n'On8ari kon8anatonk8ak8e 8ari-8atere nehne tsiatak niiotiennine n'otkon.

3 Tanon, Sann, Cusas rone neh ne Herod roststeristasehak8e raori8asonha; nok Susann, sekon oni ionentioko8anen ne ron8aiatakennhenhatiesk8e tsinonkati nahotienterakon.

4 Nok tsini kentioko8anen etho iakoterorohatie, oni tsi kanataienton taintentionk8ask8e ron8aiatorrenhonhatie, kenh nahaiere tsi 8atesakori8aken tonk8en.

5 Siaiatat ne ronk8e 8ahaienthosera ne raonatsia; tsi kati ronatsiontionhatie, otiake nonatsia ohohaktontie 8akakerontane, 8ationsk8aseronk8ate onk8eokon tanon otsitenhokonha takonneke.

6 Otiake oststenrake 8akakerontane; nok nonen sahkanio oksaok onstathen aseken iah ki tetiotonris tsi tiohniote.

7 Otiake ohiktokon iakakerontane; takonnetak8e nehne tsi takonteiaron nok 8ahotirio.

8 Nok otiake tsinon8e nion8entsiio nakakerontane, 8akonteiaron nok ontynnisa otiake enskat te8ennia8e 8atkananeta tsi onteiaron-8athohenrete tsi iaharihokten, 8ahenron: Ionronk ne teionhontakarontak8en naionronkate.

9 Nok ne raotiok8a 8ahon8ari8anontonse oh nahoten kenton tohiken tekari8akentonk8en.

10 Tontahenron: ietsii8i nise naese8ari8aienterhane tsiniot ne Niio raonakerasera; nok tanon ne rononha neok ne tehon8atiri8akentonk8ennis, ne tosa tahatikaraientane tsi enhontkatto, nok tosa ahotinikonraientane tsi enhonronke.

11 Kenh kati kaien kenton ne tekari8akentonk8en; Onatsia, nehne Niio rao8enna.

12 Kenh kaien nohahktatie iokerontaon, neh iakoton, ne iakotaonsate no8enna; nok ki Otkon onaken tare Shatak8as no8enna naka8eriane, on8a sotsi enhieniakenne tsinonkati Kaiatateritsera naontaiaketak8e.

13 Kenh kaien n'oststenrake iokerontaon, neh iakoton ne 8aontonnaren tsi 8aonronke no8enna, nok

ki tsi iah teioteronte : neki ok ne iate8aktatha tsi tiaketak8a, nok nonen kanikonrotak8enke Kahtonte ttienskonne.

14 Kenh kaien nohiktokon ieiokerontaon, neh iakoton nonen kon8a8ennaienteri nok ki eh nonkati tsiakoiatontieton tsini iorihoten non8entsiakeka, teiakohnikonrhare atsoko8atsera oni kanaiesera, ne-se8aonni iah ki tiiie8attonnisahas.

15 Nok kenh kaien ne tsinon8e nion8entsiio niokerontaon, neh neneh iakoton ne kon8a8ennaronken, aka8eriane iaka8eten oni iakote8eienton, nok kani-konriiotserakon enkanorari.

16 Iah 8ahi neneh onka n'oksaok aienakoroke nonen 8aehaseroten, iah oni 8ahi ne kanaktokon tiiaisonsete ; iehaserotak8ake tanon enhienioten, naiontkatto tsi-niiakon ionta8eiatha, oni taiakos8atheten.

17 Aseken iah tekaien ne ioteri8aseton ne iah taonterihotasionhe, iah oni othenon ne kari8arhoron iah8ene taontonsere.

18 Se8anikonrarak kati tsiniiot tsi se8athonte : aseken onka roien, sekONSE enhsonhion ; nok niah othenon tehoin, sekON oni tsinikonha roienha enshon-8ak8a.

19 Ethone onen etho 8aonne8e ne ronistenha oni ne rontatekenha ; iah tanon teiotonhon nakta ahoneton sotsi kentioko8anen, tehon8anitiok8aton.

20 Iahon8arori kati, 8ahiron : sanistenha oni se8atakehokonha kentho astste thonnete nok iesaiatisaks.

21 Tontasako8enna8eron, nok 8ahenron : neh ne ron8a8ennarak8a oni ron8a8ennanoronk8a ne Niio neh Akenistenha oni akatakekenha.

22 Ohnakenke kehiken onen are kaon8akon iahatta oni neraotiok8a, nok 8ahenron : tete8aiaiak, nensok 8athatiaiak.

23 Nok tsiniiore niiahonne eh 8ahota8e ; io8era-tsant 8ahotiiena tsini kaniatara ak8a 8atnekitahas nok skanorons ahatiskone.

24 Ethone kati onen 8ahon8aiete, 8ahonniron : Se8ennio ! Se8ennio ! 8atete8enheie. Tontahatane, nok 8asakotarhase tsi iahote oni tsi ionontak8aron-tonties ; Ak8a oksaok ok skennen tsi tonsaka8eri-iate.

25 Ethone Sasaka8enhase : kah nekenh ak8a niti-se8etak8en ? nok tanon ne rononha neok ne rohna-teronhientenni, nok rontonhak8e : Onka na ha ou te ak8a kehiken ok ti-ako8ennio no8eron, onekanos, nok ron8a8ennarak8a ?

26 Nok eh non8e niiahonne tsi thatinakere ne Ga-darenianronon, Galile teiotiniatara.

27 Ak8a neok iahatitako, Saiatat tontahoterate neh non8e nihanakerek8e, neh nonen 8aonnise siho-tienni nonesonronon, ak8ekon iah tehotseronni iah oni kanonskon tehatiensk8e, oststenrokonson tihana-kerek8e.

28 Ak8a neok 8ahoken ne Iesos, 8athohenrete, nok 8ahosennaien, 8athotonstsothase nok 8ahenron : oh-nahoten ionkeniri8aien, Iesos, Niio Iaienha ? Kon-nekkennis tosa askeronhiakente.

29 Aseken ne Iesos rattetanihak8e notkon, raton-hak8e oni iosnorenn tontatsiakenn, aseken onen 8aonnise sihonaskonnis ; eso iori8ake oronk8asa ron8anerenkston nok ak8ekon niiatehoiakhon, nok karhakonson tienhoiatenha8e notkon.

30 Iesos Sahari8anontonse notkon 8ahenron : Na-hoten iesaiasts ? tontakenron : kentiok8a. Ne tsi onen siiuentioko8anen nonatkon sihon8atienni.

31 Ron8anekennihak8e kati ne Iesos, tosa Ones-son iahonsasakotori.

32 Lah ihnnon tehkep tionontahere eh tkonnesk8e ionentiko8anen k8isk8is, nok 8ahon8aneken nasakan ne k8isk8is iaonsaiakonata8eiaten ; nok 8asakaon.

33 Sahon8atka8e ne ronk8e, nok iakonttak8arisiate k8isk8is ionsaiakonata8eiaten ; ok eh nontontenenra-karhatto nek8isk8is kaniatarake 8akontiatonti nok ak8ekon etho 8akonniheie.

34 Oksaok nehne sahonteko ne sakonaststeristak8e, sahatiri8aienna kanatakon, ok oni thiatonteri8areniate.

35 Sahehiakenne nonk8eokon 8aontkensera tsinontaia8en, nok eh iakanenraserenne tsi thenteron ne Iesos, eh oni 8ahon8aken notkon rotiennine, Iesos rasitakta renstsk8ahere, shotseronni, ak8a oni skennen tatethanikonraieri, nok 8ahakoteronhienten.

36 Kenh kaien nori8ak8ekon ronatkathon 8asaktirori tsi naха8enne tsi sahaniakenne notkon rotien-nine.

37 Ethone kati onen ak8ekon ok 8ahon8aneken ne ehren ahonsarete ne rahonon8entsiake; netsi sotsi ronateronhientennine. Sahatita kati kaon8akon nok sahatenti.

38 Nok notkon rotiennine, 8ahoneken nahnesheke; nok ne Iesos ok eken sahotek8ate nok 8ahenron.

39 Sasatenti nok seriho8anat tsinaientenre ne Niio, Sahatenti kati nok kanatakesson roriho8anatonhaties tsi nahotenre ne Iesos.

40 Nonen siiomsara8e ne Iesos; ak8ekon ok taiontonnharonnion; aseken thon8arharek8e.

41 Saiatat eh 8ahoketote Jairus ron8aiasts neh ron8ako8anen nesakonatatis 8athotonstsothase ne Iesos, nok 8ahoneken nahathontate iahre tsi thononsote.

42 Aseken onen tiahilheions ne sakoienha neok oni enskat ro8iraien nehnahoten ne tekeni ia8enre teiahoseriiakon. Ok kati ok eh iotiok8entonhne nonk8eokon tsi nihre ne Iesos.

43 Skaiatat kati tsiothon8isen etho kaiataratie nonen tekeni ia8enre nioserake siiionon8aktanitta naonek8ensa, onen oni siieiosahaton tsinikon tsi oni nahoten ioientak8a iakonnhatak8e rontetsiens, iah ki othenon tehotiri8ak8enion naonsakaie8entane.

44 Ak8a skenenha ohnaken nonta8e, nok tsi tetkak8atton neraotiata8i iakaiena; ak8a ok saok 8atkatane naonek8ensa nok sakaie8entane.

45 Iesos tontahatkarhateni, nok 8ahenron: Onka

kenh niiakiere? ak8ekonok iontonnhiak8e; Tier tahatati, nok oni notiake, Sahonniron: Se8ennio! ieiothe kati kenh nekenh ok tiiotonhiototatie tsi ite8e: tanon saton onka kenh niiakiere?

46 Tontahenron: Onkase kiok kenh niiakiere: aseken 8akattoke tsi 8akaiakenne niihne nakatani-tenresera.

47 Ethone ne tsiothon8isen 8ahonikonraientane tsi iah tehoteri8asetenni tsi nakaiere, ioiatissonk8ane rasitakta 8ate8atonstsoten, nok kanenrak8ekon iakottonte tsi ontrori nahoten ahori8ake kenh niiakaiere, nok oni tsi oksaok sakaie8entane.

48 Nok 8arenhase: kien, tosa sateronn: neh sesatsiente tsi tisetak8en; 8as skennen sasatenti.

49 Sekon ok nihotharatie, eh 8ara8e ne sakotatis raonnhatsera, 8ahenron: onen ia8enheion ne tsienha, tosa kati taonsatsenikonrharen ne Roianer.

50 Iesos 8ahohonsonkote, 8ahenren: tosa sateronn; neok ne tasetak8enhak nok enskaie8entane.

51 Nok nonen siiagonne8e tsi tkanonsote, iah onka nakoren tesakoiatinionton ne Iesos neok ne Tier, Sak tanon San, oni nehne kaiatase kon8aienha.

52 Ak8ekon ok tehonsenthoserons, rontatonstsk8e-naiahakons tsinikon8annhatens oni tsini hotinikonranon8aks; 8asaka8enhase kati: Tosa tese8asentho: iahseteia8enheion, neok se neiotas.

53 Ok tihon8aieronhak8e aseken ronaterientare tsi ori8iio ia8enheion.

54 Nok tanon nonen ak8ekon sonsasakoiatineken-8e, tahanentsa, nok 8ahenron: tsiatase satkestsko.

55 Son8e naonikonra, nok sontkestsko; nok 8asakorori nakon8anonte.

56 Kehn kaien ne rotikstenha 8ahotinerako; nok tanon 8asakotia8enrastse nasakotirori onkakiok aken hake tsi naha8enne.

Tioton-aton teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

9
1 ETHONE onen ne Iesos 8asakoiatarako ne tekeni ia8enre Nihatik8ekonne nok 8asakok8eniatseron na-sakotik8eni nonatkonsenrak, oni naonsasakotitsiente niakonon8aktani.

2 Iasakotori asakotirionniennira ne Niio raonakerasera, nok aonsasakotitsiente niakonon8aktanionnis.

3 8asaka8enhase oni : tosa othenon iase8aha tsi se8attentionhe, iah natennists, kaiare, kanatarok, iah oni no8ista ; tosa oni tekeni tese8atiata8itseraintak.

4 Nok nonen kah kiok non8e ienhetsiiata8eiaten, etho se8enterontak tsiniiore tentise8atenti netho non8e.

5 Kakioknon8e iah tenhetsiiate8eientonne, sase8arasitokef8onen tentise8aiakenne neh non8e nikannataien, neh tohiken enhotiri8entak8e.

6 Eh kati nehne nahatiiere, 8ahontenti, ok tiathanreni tsi ienakerenion, oni tsi iohnatak8enraron, Sakotirionniennihatie oni sesakotitsientonhatie niakohnon8aktani.

7 Ethone oni onen ne Herod rakora 8ahari8aronke tsini haieranionsk8e ne Iesos ; nok iah te8atons nahonnikonratokenne, aseken otiake, ionton : San Shotonneton.

8 Nok notiake ionton : Eli isro ; nok sekon otiake iontonhak8e ; nehne thonatierenton thotitokensehak8e shotonnheton.

9 Ethone ne Herod 8ahenron : 8akatennhaon ron8aniariakon ne San : Onka kati ne kenh non8a kehiken neh nihainerha tsiniiot tsi karonkas ? raskanek-sk8e nahoken.

10 Nonen sonsahonne8e ne raotiok8a ak8ekon sahon8arori tsi nahatieranion, nok ne Iesos 8asakoiata-tisk8ate ihsi nijahonne Kanatakta ne Bethsaïda.

11 Sahakotokense nonk8eokon, 8ahon8atisere ; iahon8atiiatastsenri, 8asakorionnien ne Niio raori8a-

sonha nok sasakotsientanion ne ionskaneksk8e naon-saionton.

12 Nok nonen siiate8astsothohsere, 8ahonniron ne tekeni ia8enre Ratik8ekonne : Sasheiatori kehiken kentiok8aien, tsi tkanataienton oni tsi tiakononsoton niaonsaien eh iaonsaiionnon8ete oni iataonsaionsts-kaon, iahse 8ahi othenon taieri8atsenri tsinon8e ni-te8es.

13 Tontasako8enna8eron ne Iesos, nok 8ahenron : Ise iestsinonth : tontahonniron : Serenkene 8isk ok nitionk8anataraien tanon tekentsiake : tohka kati aiak8aninonra ne kanenrak8ekon aiakhinonte.

14 Neh nahoten ne 8isk ni8ennia8ehetserasen nionk8etake. Ethone 8asaka8enhase ne raotiok8a, 8ahenron : iestsirori, 8iskson nionk8etassonhatie tsi ionnitio8arorokhon.

15 Oksaok eh nahattiere Sahatinenraseronni.

16 Ethone 8atrak8e ne 8isk nikanatarake oni ne tekentsiake, Karonhiake iahatkatto, 8ahaiatateriste, iasakaon ne raotiok8a niaonsasakotiaikhonhase non-k8eokon.

17 Ak8ekon 8ationstskaon 8ahakotane oni ; tanon tekeni ia8enre ni8atherake 8akanane ne iotatenronhon-honha.

18 Nok nonen raonhaa siionsonton nahaterennaien ; etho oni nehne ratiteron ne raotiok8a, 8asakori8anon-tonse, 8ahenron : Onka ionkannis nonk8eokon ?

19 Tontahonniron : otiake ki ionton, San, otiake oni, Eli, sekon otiake ionton, nehne thonatierenton thotitokensehak8e saiatat Shotonnheton.

20 Ethone kati are onen tontahenron : nok nise, Onka ise8ere nII ? Tier tahatati, 8ahenron : ise ne Keristos Niio Iaienha.

21 8asakotia8enrastse tanon nahontrori.

22 Sekon are sahenron : Iatekakonte tsi eso enhar-ronhiaken nonk8e Roienha, enhon8ate8entete ne ro-naterihonton, ratitsihenstatsi okon oni ne ratiiatons ; ienkahe8e oni henhon8ariote, nok ki tanon Asen-aton nen8ata enshatatonnhete.

23 Ok oni ak8ekon thisaka8ennihak8e : onkakiok enhienrheke rinonteratie, ak8aniare iontatate8entet nakaonhatserakon, iontketat nakoiasa tsi 8entatenion, nok ionkianenhaf.

24 Aseken nenhienonstate tsi iakonnhe enhiahie ; nok nenhionkate8entetase tsi iakonnhe neh enhiakonnheke.

25 Oh nahoten enrastste ne ronk8e non8entsia-k8ekon tahatenstsa, nok ok raonha tahatateriio ahata-tatonte oni ?

26 Aseken onka enhionkatehase, ok ne ens nake-8enna, enshotehase ki oni nehne nonk8e Roienha nonen trentre rahotiiatanerak8atserakon ne Roniha oni ne raotironhiakeronon okon.

27 Ori8iio tsi k8aroris, tsi ratiaiatare non8a ne kenthō ne iah tahonniheie ohenton nahontkatto ne Niio raoiatanerak8atsera.

28 Satekon nonta neh sitha8en, onontoharake 8aha-terennaienna iasakoiatenha8e ne Tier, Sak tanon San.

29 Tsini kari8es roterennaien eh 8athatteni, nok 8akenrakenne ne raotseronniat eh nahe8enne tsiniot tsi ioronhrote.

30 Nok teniiasse 8athatitharen neh ne Moës tanon Eli.

31 Ak8a oni ibken tsi rotiiatanerak8at, neh rotitharak8en tsi nenhia8enne tsi ienrenheie Jerusalemke.

32 Kenh kaien ne Tier oni ne rontenrotiene eh na-hotiiata8en tsiniot nak8a ihken iakoserentaras ; nok nonen sonsahatiie iah tiiavieri8ahe8e tsini hoiatane-rak8at tsi sahon8aken eh oni nehne niiot ne teniiasse.

33 Ak8a onen sateshontekhasionhe, onen tahatati ne Tier, 8ahenron : Saianer ! ioianere ne kenthō ahe-te8enterontake : Asen kati nite8atatoseroten enskat ise sa8enk, enskat Moës, tanon enskat Eli : iah tehot-token tsi nahoten 8ahenron.

34 Sekon ok nihotharatie, eh iotsikeraratie nok taiakorhoroke, onen senha 8ahotiteronne.

35 Etho otsikerakon taka8enninekenne 8akenron : Neh kehiken ne Riienha Rinoronk8a on8e : Hetsise8a-8ennarak8ak.

36 Ak8a neok 8aka8onnentane raonhaa sonton ne Iesos. Ak8ekon ok 8ahatiri8asete iah oni onka tesakotirori nethone tsiniiot tsi ronatkatton.

37 Tsi 8ahorhenne onen satontahonontastsnenton-hatie iotiok8atsanit 8athon8aterate.

38 Saiatat tsi ni kentiok8a tontahohenrete, 8ahen-ron : Se8ennio ! 8akonneken hatsitenre ne Riiinha neok oni enskat 8ake8iraien.

39 Nok otkon rohienas, ok ens tontaia8entsi 8athohenrete ; ehtake henhoiatisereson, entka8aststoton-nion rasakon, ak8a ens serenkeneha tenshonikonrote nonen enhaiatentane.

40 Khenekenni ne sentiok8a naon8atsiente iah ki tehotik8enion.

41 Tontahenron ne Iesos : kanoron ki oni ne iako-tenno8entastskon oni niaka8eriasaksen ! Toh nekenh ak8a nen8e ente8ak8ekonhatieseke ok oni ten8akeron ia8eronhatien : karo nontastsiatenhaf ne hetsienha.

42 Ak8a neok iahatenti, ok naha notkon 8ahoiena neh oni ihken ne iatiotiete ; nok tanon ne Iesos 8ahatteten notkon, nok sahotsiente saho8iron oni ne roniha.

43 Ak8ekon ok 8ahakohnerako tsini kasastenserio ne Niio raosaststenser. Nok tsi ak8ekon ok iakori-8anerak8ask8e tsini haierhak8e ne Iesos, 8asaka8en-hase ne raotiok8a 8ahenron :

44 Se8ataonsatat tanon kehiken nika8ennotens : Aseken ien8atenniserihe8e nenhon8aiena nonk8e Roienha oni enhon8atsiak8arisi rahotisnonke ne ron-nonk8e.

45 Iah tehotinikonraientaon nahoten ak8a kenton neh nika8ennoten, nok tehotinonhianiksk8e ne tahon-tahon8ari8anontonse.

46 Onen non8a neh 8ahatitharak8e oni 8aonskenn-ha onka senha akaiatanoronke.

47 Nok tanon ne Iesos sakohnikonraienteritsion tsinithonnontonnions ne raoneriane, iahoiatatihen-tho raksaha nok raiatakta 8athotaste.

48 Ethone tasaka8enhase : Onkakiok tenhon8arhoton kehiken raksaha, iiki tenhakarhoton ; nok oni onka tenhionkarhoten tenhon8arhoton ki ne takaten-nieton ; aseken neh nak8a kenh nitraha tsinitsion, neh enhaiatanoronke.

49 San tahatati, 8ahenron : Saianer iakhiken nise sasennakon skon8anatek8ata nonatkonsraksen ; iakhinnhese kati, netsi iah tete8es.

50 Tontahenron ne Iesos ; tosa iestsinnhes : Aseken ne iah teionkhiri8as8ase, ionkhiri8a8ase ki.

51 Nok nonen thoha siiakahe8e naonsahatenti tsi ion8entsiate, ak8a tahaterientasa ne Jerusalem niyahre.

52 Ohenton iasakotori 8ahatiri8aienna oni niahatinonsaseronni ; 8ahontenti nok Samaritan thotinat8enrare eh iahonta8eiate.

53 Iah tanon thatethon8arhoton netsi Jerusalem niiaha8enonhatiene.

54 Sahontkatto ne raotiok8a, Sak tanon San 8aniron : Saianer ! Asathontate kenh neh naiak8aiere tsini hoieren ne Eli, karonhiake naontontsirine nok aiako8enthó ?

55 Tontahatkarhateni no Iesos nok 8asakotteten, 8ahenron : iah ki oni tatese8aiatoreta tsiniot tsi iese-8a8enninekens.

56 Aseken iah neh tehaniente nonk8e Roienha nahario nonk8e akotonhests, neh tanon nahaiata-kennha. Akte kati nñonsahonne.

57 Nok tsi ronatentionhatie saiatat eh 8ahoketote, nok 8ahenron : Se8enniio ! enkonnontteratieseke tsi ok oni nonk8e niienhense.

58 Tontaho8enna8eron, 8ahenron : Ionatsonhion-ton naha ne tsistso, nok kontsinakonni notsitenhokon-ha ; nok nonk8e Roienha, ak8ekon nehne iah tehoien nahoten ahatkonserak8e.

59 Nok tihaiatate, 8aha8enhase : Taknonteratie. Nok ne kenhkaien tahlenron : Takenaktohas ki niare ahiaiatatahannha ne rakenikenha.

60 Tontahenron ne Iesos : eh kaientak na8enheionta neh iontatiatata naka8enheionta, nok ki nise 8as serio8anatana ne Niio raonakerasera.

61 Sekon are tihaiatate 8ahenron : Se8enniio! enkonnonteratieseke ; askenaktothase ki niare akeri8aseronni tsi nahoten 8akien.

62 Nok tanon ne Iesos tontahenron : Tsini iakon nonaken iatetsiekanere nonen iakotarakarhathonhacie, iah teiakotate8eiennentaon tsi nonkati ne Niio raonakerasera.

Oieri-aton teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

ETHONE are onen ne Roianer sasakoitarako tsiatak nihatiiatasen nok teionk8etakehatie tsi iasakotori tsi kanataienton tsi oni non8e neraonha nienhenre.

2 Ratonhak8e : ori8iio tsi kaeto8anen ; nok kenh nihatihha ne ratipienttok8as : Hetsise8aneken kati ne Raetak8eniiio nahontasakotenniete kannhatsera.

3 8ase8e, eh niiot tsi iak8atori tsiniiot teiotinaka- rontonha iakon8anatori Ok8ahotserokon.

4 Tosa iase8anatserenhaf no8ista, tosa oni neka- iare, iah oni nata ; tosa oni onka tenhietsinon8eraton tsiniiohahes.

5 Nok kakiok non8e ienshenonsorenne neh tasatier- rent : teshenon8eraton ne iakohnonsote.

6 Toka enhieterontake ne tionk8etaieri enhiako- rane ki ne skennen ; nok neiah, iseke natente8e.

7 Nok etho tsiterontak, isek, snekira oni tsinahoten enhiesaerhase : Aseken tehatentsahas tsini hak- k8a ne rannhatsera. Tosa oni tese8anonsa8enronk.

8 Kakiok non8e iense8atenatorenne, tokat enhietsiiate8cienton ise8ak tsinahoten enhietsinonte.

9 Nok saietsitsient ne iakohnon8aktanionni nok iesttsirori, se8enron : Onen akta ia8etonhatie ne Niio raonakerasera.

10 Nok tsi non8e ne iah tentietsiiate8eientonne sase8aiakenn, nok se8enhas.

11 Ok nehe sak8arasitoke8ate nionk8akenraraonne iak8asitokon tsi ionk8ata8eiatonne ne se8anatakons : Se8ari8aienterihak ki sane tsi onen ta8e ne Niio rao-nakerasera.

12 Nok 8ak8arori, neh non8e te8enniserate karo tsi nenhon8anatesero8anaten ne Sodom-ronon tsiniiot netho non8e nihatinkere.

13 Sententasere Korasin ; sententasere Bethsaïda ! aseken naiohnatkaton ne Tyr oni ne Sidon tsinikon nise satkattos ne iori8anerak8atenions ; katkaron nah nehne tahontaiakotatre8aton, kaiare aiakok8ason nok okenrake aiontesereseke.

14 Nese 8aonni ne Tyr oni ne Sidon karo tsi nenkon8anate8eiennatsaniten tsinise niiot nonen ien8atenniserihe8e tenhiontatiatorete.

15 Nok nise Kapernaiim, satsennakarataton tsiniiore tkaronhiate, nok tentesenonk8ise nonesson.

16 Onka ehtsihse8ataonsatasts, rakataonsatasts ; Nok ne ehtsise8a8ennonties, rake8ennonties ; nok ne rake8ennonties ro8ennonties ki ne takatennieton.

17 Ethone onen sahonnes8e ne tsitak nihatiatassen, shonatsennonnihatie, shontonne : Saianer ! Ak8ekon nonatkonsersaksens 8ahakhisenniete ne Sasenna.

18 Tontahenron : Ak8a eh niiot tsi tehikanere ne ranesonronon tontahaiatenne Karonhiake tsiniiot nate8anennekara8e.

19 On8a kati 8ak8asastenseron ne taietsiniarorarake ne Kaniaraksens oni iense8asahate tsini hosastenseran ne raks8ens : iah oni othenon taese8aiotastse.

20 Tosa ki sane neh aese8atonnharat tsi tcietstinia-

rorarakon nonatkonsen; neh tanon ae8atonnharraste tsi tise8asennare ne Karonhiake.

21 Ethone ne Iesos 8ahatonnaren ne ra8eriane, nok 8ahenron : Konhiatsennonniase, O Rakeni, Se8ennio ne karonhia oni non8entsia ! tsi sheri8asetenni neh nakarihotens ne iakohnikonro8anens nok oni ne ionttokhas, nok eksaokonha sheriotsienni ; Eh kati niiot, Rakeni ! Aseken eh ki nitisanikonriiohon.

22 Ak8ekon Rakenineha nitia8enon tsinikon 8akien ; nok iah onka tehon8aienteri ne Roienha neok ne Roniha ; iah oni onka tehon8aienteri ne Roniha neok ne Roienha, tanon tokat onkakiok ensakororike ne Roienha.

23 Ethone onen eh nonsahatierate tsinonkati ne raotiok8a, nok 8ahenron : iakotaskasts ne iontkathos tsinahoten se8atkathos.

24 Aseken k8arori, ronentioko8anen Rotitokense-hak8e, oni Rotinontiiosson, ronaskanekon nahontkatho tsinahoten se8atkathos nok iah tehonatkathon, nok oni nahonronke tsinahoten se8aronkas nok iah tehonaronken.

25 Ethone saiatat tehari8akennhas tontahatane, 8ahotenienten ne tahonikonraseren tsi 8ahenron : Se8ennio ! oh nakiere ne Karonhiake akatsennonni ?

26 Tontahenron : oh kati niiot tsi kaiaton ne Kainerenserakon ? oh oni niiot tsi se8ennanotha ?

27 Tontaho8enna8eron, 8ahenron : Hentsenoron-k8ake ne Niio Ra8ennio tsi sonnhe, ak8a seriasak8ekon, satonnhetserak8ekon, sahsaststenserak8ekon, sanontonniontserak8ekon oni ; nok oni ne satesonk8e tsi nise nisatatenoronk8a.

28 Tontahenron ne Iesos : Ak8a tasierite, eh kati natsier nok Karonhiake ensatsennonni.

29 Nok tanon ne tehari8akennhas tontahenron nahatateri8iosten : Onka nerith satekonk8e ?

30 Iesos tontaho8enna8eron, 8ahenron : Saiatat ne ronk8e Jerusalem tahatenti Jeriko Sarete, tsiniioha-

hes sakohnaseta 8ahon8aiena, ak8ekon 8ahon8anensko, nok ok eh iehentakere asennen niha8enheion onen saonteko.

31 Taiotokentane ratsihenstatsi neh oni nehne rothahitake eh 8ara8e, nok ihsi nahak8atase.

32 Levit oni eh 8ara8e akte oni nehne nahatohestste tsi raiationni.

33 Khare onen Samaritan rathahine eh oni nehne 8ara8e, 8athoniatasiharane tsi nahotenre.

34 Akta niahare nok 8ahokentoronnion, nok 8arenhienarhoseron oni otsitsia tahonekonti ; nok raonha sahostsk8aren raosatensne tsi tios8enkarenton iahohiatininte ak8a oni otokenhon 8athosniene.

35 Nok tsi 8ahorhenne teka8istake tahatako rahonatserakon, tahaon ne rononsote, nok 8ahenron : hetsiate8eienton, nok tsinikon nihsinon8e nensatkaronni ii enskonkariakse tsi natentke.

36 Kah kati onte nikaien nasen nihat i sere onk8e 8ahonionni, ne Sakonasetha ron8arione ?

37 Tontahenron kanekhere ki neh ne rotenron oni roiatakennhaon : Tontahenron kati ne Iesos : 8as kati oni nise eh natsier.

38 Onen kati tsi ronatentionhatie, iahontenatorenne ionatak8enrare ; nok skaiatat tsiothon8isen Marth kon8aiasts neh 8ahote8eienton aononskon. .

39 Enskat iokenshentak8e On8ari kon8aiasts, rasi-takta nehne ontien, eh oni kenteron, nok iotaonsate ne Iesos rao8enna.

40 Nok ne Marth neh ne teiotatenikonrhare tsinahoten kaiotenseraien ne kanonskon, nese 8aonni eh iatkatane tsi renstsk8ahere ne Iesos nok 8akenron : Saianer ! iah kenh tateskanere tsi iate8akiatista ne kekenha ? Sennhann niha 8akiena8as.

41 Tontahenron ne Roianer : Marth, Marth, neok nise tesatate8eiennharaton ne niatekonsonha.

42. Tsiori8at ok sane ne kari8ak8enii : On8ari iotaterak8enni ne ioiataterit, nese 8aonni iahki taonsakon8akk8a.

Enskat-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Nori8atokenti
tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

1 ONEN are raonhaa ionsonton, 8ahaterennaien, nok nonen Sahaterennaientako Saiatat ne raotiok8a 8ahori8anontonse 8ahenron : Se8enniio ! tak8ari onnien tsi naiak8aiere naiak8aterennaien, tsi nihoieren ne San tsi Sakorionnienni ne raotiok8a.

2 Tontahari8aserako, 8abenron : Ense8enron nesse8aterennaien : Tak8aienha karonhiake tesiteron ! Aiesasennaien ! Aiesa8enniostake ! Aiesanikonraierite non8entsiake tsiniot ne Karonhiake tiesanikonraieriton !

3 Tak8anont ne kenh 8ente ne iakionnhek8en.

4 Nok sasanikonrhen tsi nionk8ari8aneren : Aseken tsionk8anikonrbens oni nii tsiniiionkhinikonrak-satha nonk8e. Nok tosa ask8aiatatk8e ne kari8ak senke ehren tanon ask8ari8ak8iten ne iotaksen.

5 Sekon tontahenron : Onka kiok tsinitsion ahotent-rohsentake asonthen niiahonnharane nok ahenton : Orie takenatarani asen nikanatarake.

6 Aseken onkiatenro 8ahakenonsorenne, nok iah othenon te8akien nahoten ahinonte.

7 Nok ahontahenron ne kanonskon thenteron : tosa othenon tontakenikonrharen aseken onen 8akattennhoton, onen oni kheienne ne kheienhokonha iah kati taonton ne taontakkestsko nok aontakonhion ?

8 K8arori, tsi iah tataontahatkestsko nok aonta-haon netsi ronatenro ; nok sane tenthakkestsko netsi tehonikonrharani nok enthaon tsinikon tehoton8ensi-oni.

9 Neh kati ahori8a k8arori, katon : Se8ari8anonton, nok enhiestshiion ; Se8esak, nok ense8atsenri ; Se8ann-hohaiak, nok enhiestsinnhotonk8ase.

10 Aseken, tiantata8is ne ieri8anontons, ietsenries ne iakesaks ; nok enhon8annhotonk8ase ne rannhohaiaks.

11 Onka oni tsinitcion aho8iraiwentake, kanatarok ahori8anontonse ne roniha, ohnenhia ontkenh enthaon ? ok ne ens oniare aontahaon nonen kentsionk enhari8anonton.

12 Tak8arere ontkenh aontahaon ne Onnhonsa ahari8anonton ?

13 Etho kati taese8aiatorete, se8a8eiente ise ne tsionk8etaksens neioianere tsi naietsiiatierase ne ietsiienhokonha, toh kati onte senha nenshakaon ne Etsise8aniha Karonhiake thenteron ne raonikonratokenti onkaresson ron8ari8anontonnis ?

14 Ethone are enskat Sahaiatineken8e notkon iah te8atati : nok tanon ak8a neok sonsakaiakenne notkon oknaha Sahatati ne rotiennine ; 8ahakonerak8enhaton.

15 Otiake are sane 8ahiron : Beelzebul 8ahi nehne kon8ako8anen notkonseraksen ahosennakon raieratha tsi sesakoiatinekens nonatkongsson.

16 Otiake neok ne ron8atenientensehak8e, 8aon8ari8anontonse iori8anerak8at, karonhiakekha.

17 Nok tanon tsi roterientaratsion tsinihotinikonrasens, 8ahenron : tsini kanakeraserake ne iah skari8at tehken enhiakaon8entsiaiesha ; oni tsini ka8atsirake ne iah skanikonrat tehken en8at8atsiraton.

18 Tokat non8a notkonseraksen ok raonhake tehor8atironte, oh kati niiot tsi en8ahteke ne raonakerasera ? Se8atonse 8ahi Beelzebul 8akiena8ase tsi sekheiatek8atha nonatkongseraksen.

19 Tokat non8a Beelzebul aonkiena8aseheke, onka kati nehne ron8atiiena8ase ne ietsiienhokonha ? nese 8aonni ok rononha tenhiestsiiatorete.

20 Nok tanon tokat Niio raosnonke tkaintak8a tsi sekheiatek8atha nonatkongsson, Ori8iio kati 8ahi tsi onen se8aiatorenhon ne Niio raonakerasera.

21 Ronaktiio ne ronk8e ne rosaststenseraien, ak8ekon skennen tikaien tsini hoien.

22 Nok tanon nahononsorenne ne rosaststenserakennion, 8ahok8a tsini hatatiatakkennhastak8e, nok ak8ekon ienhaa8e tsini hoientak8e.

23 Iah sahonkeniri8at tehken ne iah tehakeri8a-sase; nok ne iah enskatne teiakeniroroks ratiesatha.

24 Katke nenshon8aiatinenken8e notkon tsi saktiennine nonk8e, eh niienhenre tsi iohnenniokoton ra8esakonhaties nahaonrishentane; nok nenhoioha, enhenron: tsi te8akenonsote ienske, tsi oni non8e te8akiakenhon.

25 Sara8e, Skanonsaseronni, tsionhe8anion oni.

26 Oksaok sahakete, nok, sasakononksa tsiatak nikontkonserake senha ratinessonronon tsiniiot ne raonha, nok sahonta8eiate eh oni sahontenaktonni; ne kati ahori8a onen senha henhtarahekte tohiken ronk8e tsnitiotonne ne tiotierenton.

27 Arek ok tiiehote8ennokte, skaiatat tsiothon8issen tontahiohenrete nok 8akenron: iakotaskasts ne ieitatakon tsiatatak8e, oni ne iesastaronte!

28 Tontahenron: neh tanon naha iakotaskasts niakotaonsate ne Niio rao8enna nok ron8a8ennarak8a.

29 Nok tsi ak8ekon ok akta iaka8enontonhatie, ethone are onen 8ahenron: kehiken ka8atsirate ka8atsiraksensk8a: kari8anontons iori8anerak8at, iah ki tanon onte eh teia8ensere, neok en8atkatho tsiniiashenon ne Jonas Rotokensehak8e raiatatake.

30 Aseken ne Jonas rahonateniententsera iotonhon ne Ninifronon; eh kati oni non8a nenhia8enne nonk8e Roienha tsinonkati nekenh ka8atsirate.

31 Entieronon kon8akorako8a, tentkatane nok enhiakori8aiakse oni enhiakori8ente non8a kenh ka8atsirate: aseken naonha8aon8entsiokten naonronke ne Salomon rahottokhatsera, senha non8a raiatanoron ne kenh ihres tsiniiot ne Salomon.

32 Ninifronon tenthitatane nonen tenhiontatiatore-tane ensakotiri8aiakse nok ensakotiri8ente nekenh non8a ka8atsirate: aseken ne rononha shonatatre8aton sasakotati ne Jonas, nok senha non8a raiatanoron nekenh ihres tsiniiot ne Jonas.

33 Iah 8ahi nehne onka tekahaserotha neok saok iaonsete tsinon8e tiotaseton, ok ne ens ok8irokon,

iehaserotak8ake 8ahi enhienioten naiontkatho tsi teios8atte tsini iakon tiona8eiatha.

34 Okara 8ahi aos8athetsera noieronta. Toka skarriio tsiatak8ekon ki tenhios8atheke, nok tanon nenskaraksenhake tsiatak8ekon ki tentiokarasseeke.

35 Senikonrarak kati tosa tetiokarasek ne sahasera.

36 Toka non8a tsiatak8ekon teios8atthe, iah oni kaneka teiotasatare, ak8a ki ak8ekon tiiatensas8atheke, tsi kis ens niiot ne kahasera tesas8athetennis.

37 Sekon ok sihotare, saiatat Pharisian, 8ahoonkaron nentie, eh 8arete ne Iesos, nok atekk8aratserakta 8ahanistsk8aren.

38 Sahonekheren ne Pharisian tsi iah tehotsiohare ohenton ne tahastskaon.

39 Nok tanon ne Roianer, tontahenron : ionerak8at ki oni nise Pharisian nese8aiatoten tsi astste ok nonkati Se8anohares ne se8astsesonha, se8akerassonha oni ; nok ne se8eriane titkahere ne kanensk8en, oni 8anontonniontseraksen.

40 Tese8anon8ara8enrie ! Onka roson ne eneken, iah kenh oni raonha tehoson ne nakon ?

41 Ashetenrate tanon niare tsini saien, ethone onen ori8ak8ekon ensaianereke.

42 Se8ententasere ise Pharisian ! Ak8a nehne iese8akariaks tsi se8aienthok8as, oni tsi tekanatokenhaton nok oni nohontessonha ; nok se8entorha ne taese8asniene ne Niio raori8asonha nese tanon aontese8atierenton nok ethone ne kenh kaien.

43 Se8entent Pharisian ! neok tsion8esata noheneton iaese8enstsk8arake nononsatokentike nok taietsi8eratonseke nonk8eokon tsi ionk8ene.

44 Se8ententasere, se8aiatons oni Pharisian tsionk8etaksensk8a ! ak8a neh tetsise8atieren tsiniiot nonen iah othenon tetsioken tsi ieiatat, nese 8aonni iah ki othenon teietokata neh ierataties.

45 Ethone oni otiake ne sakotirionnienni taontati, 8ahonniron : Se8enniio ! Tak8asentenni oni nii tsinaten saton.

46 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : Se8ententasere oni nise kaianerensera ietsirionnienni ! Aseken iokste iestsiketas nonk8esonha, nok nise iah tese8ak8enies neok oni ne kenh niaheses8aiere.

47 Se8ententasere ! Aseken tsiestshiiatatahas ne Rotitokenseak8e ne ietsiniokonkenha sakotirio.

48 Ori8iio tsi 8ene tsionnis tsi se8ari8anon8es tsini hotiieranion ne ietsiniokonkenha aseken neronomha sakotirio nok nise ase tsi tsionnis tsi ratiiatatarion.

49 Nese ahori8a 8aton ne Niio raottokhatsera : ienkheiatenuietase Rotitokense ; nok entesakona8enthoo, ensakotisereson oni.

50 Niaonteri8ihe8e, neh non8a ne kenh ka8atsirate ahonateri8aienhase tsinikon rotinek8ensinekenhon ne Rotitokensechak8e tsinahe tinton8entsiatasa8e.

51 Abel raonek8ensa ente8atasaa8en tsiniiore ne Zakari raonek8ensa, neh nak8a akta tsi iointienk8aronniatak8a ononsatokentike ron8ario : Tokenske tsi k8aroris tsi rononha enhonteri8aketate non8a kenh ka8atsirate.

52 Se8ententasere, ise Kaianerensera ietsirionnienni ! Se8atiatak8eniioston n'attokhatsera aonnhtonk8a ; iah se sane nise tiiese8ata8eiaton ; neok naiestsinnhese ne iaionta8eiate onka ienrhak8e iaka8eiate.

53 Sekon ok neh sihotarak8enhatie, 8athon8atkenniaienthoten ne Pharisian tanon ne Sakotirionnienni niateiori8ake 8ahon8ari8anontonnionhase.

54 Neok ne teon8askotanis, rotirharek8e neh nahontahatiierate othenon ahon8ari8annhontako nahonatesenniose ahon8ari8arhoste.

12

Tekeni-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

1 ONEN are ak8a iah tetsiotiatohests tsini iotiok8atsanit 8ahon8aiatorenne, Sasaka8enhase ne raotiok8a :

Se8anikonrarak tosa se8arann ne Pharisian rahonat-tenk8atha neh n'ak8a aoskon neok ne iontkon8aro-roksta.

2 Aseken iah tekaien neioteri8aseton ne iah takatokensere ; iah oni 8ene taontonsere ne kari8aseton.

3 Nese 8aonni, tsinikon asatakon entise8a8ennine-kenbon ak8ekon kas8athetserakon entsise8ar8aronke ; nok tsiniiori8ake notasetonke tenshetsiaonni kanon-sakenhiastson enskariho8anaton.

4 Nok ise onk8atenro k8arori : tosa othenon se8atsanisek tsinahoten iohrios noieronta nok iah senha teiok8eniatseraien n'ihsinon8e tsi nakaiere.

5 Enk8arori ki tanon tsinahoten aese8astsaniseke : neh se8atsanisek tsinahoten iakorios, nok onakenke Onesson iaiakoiatonti ; neh tohiken se8atsanisek.

6 Iah kenhnaha tekeni k8enis tiatekenes ne 8isknikatsitenserake ? nok sane iah oni nenskat tesha-koiatanikourhens ne Niio.

7 Ieiohe ak8ekon 8asheton tsinikon se8anonk8is-erote, Tosa kati se8ateronn senhase ise se8aiatanoron tsiniiot notsitenhokonha.

8 K8arori non8a, Onkakiok enhakeri8anirastse nonk8ene, enhori8anirastse ki nonk8e Roienha nonen ienra8e tsi tkentiok8aien ne Niio Raoronhia-keronon okon.

9 Oni nenhakatonnhiiase nonk8ene, enshon8atonnhiiase oni ne raonha rahotihenten ne Niio Raoronhia-keronon okon.

10 Onkakiok enhokenrenseronni nonk8e Roienha, en8aton nenshon8anikonrhense ; kenhkaien nenbon-8asennaiiesate ne Ronikonrioston iah nehne non8enton tihiahonsaon8anikonrhense.

11 Nok nonen enhietsiatienda8ison tsi ronteren-naientak8anionk8a, tehatiatiorethake, Ratikoranes-son, tosa se8ateronn, oni aese8atennikonrisake nahoten aese8enron.

12 Aseken Ronikonratokenti hentsitsion tsinahoten ense8enron neh nenkaha8i.

13 Saiatat kanenrakon tahatati, Sahenron : Se8ennio ! hestsrori rikenha teiakeniak tsini ionkeni hien.

14 Iesos tontaho8enna8eron, Sahenron : Onka ionkeri8a8i ne takeniiatoretase, ok ne ens ne takenikhasiase ?

15 Sekon sahenron : Se8atkatto, tosa se8askennha-sehak : aseken iah othenon taiakoiatakennhaste ne tohkiok oni naontaiakostsoko8ahake.

16 Nok 8atesakori8akentonk8en, Sahenron : Saiatat naaha ne rok8atseko8a 8ahotonnien.

17 Ratonhak8e ne raonikonrakon : oh naha nen-kiere ? iah te8akenaktaien kahnon8e nakate8eienton tsinikon en8akattonnisahase.

18 Khare onen 8ahaterientatsenri, nok 8ahenron : kenh kinaha nakiere, enskenonsarisionko tsi kientak8a, nok kanonso8anen nenskenonsonni, nok ak8ekon eh enkionte tsinikon enkienttoko.

19 Nok entkenhase nakattonnhests : Akattonnhests, onen 8ahi eso ioserake tsinikon satateroroki ; Satorissen kati onen, tesastskaon, snekira, satekkonni tanon-non8a onen.

20 Nok ne Niio raton nehne : sentent iah tesanikonrat ! On8a kenh 8asontate entsiesari8anontonse ne Satonnhests ; onka en8astste tsinikon saroron ?

21 Etho nenhoiata8en ne raonhaa tihatateroroki, nok iah tehok8astse tsinonkati ne Niio.

22 Ethone 8asaka8enhase ne raotiok8a : Neh 8aonni 8ak8arori : ne tosa taese8atatenikonrharen ne tsionnhek8en, nahoten aese8ake, oni aese8atseron-niate.

23. Aseken atonhests senha kanoron tsiniiot natennatsera ; nok oieronta tsiniiot ne 8atseron niatta.

24 Tese8aiatoret tsini kontiierha ne tsioka8e : iah tekontienthos iah oni tekontienthok8as, iah oni teiotinonsoton, nok sane ak8ekon sakohnontens ne Niio : toh onte senha isih non8e nise8aiatanoron tsiniiot notsitent hokonha.

25 Onka oni tsinitsion nehne niiateshatastsnie ahak8eni skaiosa nahatatneniestste ?

26 Toka non8a iah tese8ak8enion neok neh kenh niiori8asa, nahoten kati se8aststeristak8a notiakesson ?

27 Tese8aiatoret tsi niiot tsi katsitsiararak nohon-tesonha, iah othenon teiotiiote ; nok sane k8arori, tsi iah tihibero ne Salomon rahoiatanerak8atserakon eh nahok8ennianerak8aton tsiniot nononha.

28 Tokat non8a eh niiore tsi tehasnie ne Niio nonhontessonha, non8a kenh iohniote, nok enhior-henne enkaiakon ihs ien8ation ; ise kati ontaken ak8a iatsise8aiatanikonrhen, se8anikonrasto.

29 Tosa kati sase8atonhek : nahoten enhiak8ake ? nahoten oni enhiak8anekira ? tosa tese8anikonrana-tak.

30 Aseken neh non8entsiakkeh ok teiekanere iakesaks neh nahotenson ; roterientare se ne Etsise-8aniha tsi nahoten tese8aton8entsioni.

31 Neh tanon tase8atierent se8esak ne Niio raona-kerasera, nok ne kenh ioha8iton ak8ekon nehne ok tatentetsise8a8entastse.

32 Tosa se8ateronn, se8ententsihon nitsion ok ; thonikonriiohonse ne Etsise8aniha naetsitsion ne raonakerasera.

33 Se8atenninon, tsini se8aien, nok ietsitenrat ; se8at8istonni non8a ne iah te8akaions ; Karonhia-kekha astsoko8astsera, tsinon8e ne iah kenh tiiaha-ttiere ne sakonasetha, iah oni notsinon8a takontitak-sate.

34 Aseken tsinon8e nikaien ne se8astsoko8atsera, eh ki oni ienkaintake ne se8eri.

35 Se8atiatannhenhak, nok iotekhak ne se8aha-serenha8e.

36 Iestsinakeren tsiniot ne ron8arhare ne Ron8a-nier tahontare rotelkk8aranon, natahatiirekenha nok saok aonsaon8annhotonk8as ka8ennio tenthannho-haiake.

37 Ronataskat neh nihatinnhatseroten, ron8arhare ne Ron8ainer nonen ensra8e ! Ori8iio tsi k8arori, ak8a neok nenshatiatannhake nok enshakohnonte, raonha oni enshakokk8aerhase.

38 Ori8iio tsi ronataskat neh nikannhatseroten, tsi ki ok ni8atasontine ensra8e tiotkon ki karhare, ronatie8ate oni !

39 Se8aterientare 8ahi, nonka kiok aontahoterientarake tsiniiio8istahe enhon8anonsorenne ne sakohnasetta : Ori8iio 8ahi tsi enhatie8aten nok enhas-kennha tsini ohien.

40 Eh kati oni nise nase8aier, se8ataste8eiennen-taonhak : aseken tsinon8e ne iah tense8arhareke eh non8e nenra8e n'Onk8e Roienha.

41 Tier tahatati, 8ahenron : Saianer ! ii ok kenh ionk8enton kehiken nika8ennoten, katen Onk8eta-k8ekon iakohton ?

42 Tontahenron ne Roianer : Onka neh ne ronk8e ne Roianer ahorihontake asakoststeriste ne kannhatsera, asakokariakse oni tsi natehonatenstson.

43 Rotaskat neh nikannhatseroten, roiotatie ne raoiotensera nonen ensra8e ne Roianer !

44 Ori8iio tsi k8arori : tsi enhorihonten ahastste-riste tsini hoien.

45 Nok tanon tokat non8a netho kannhatsera enhenron, ne rahonikonrakon : Iah se naха iosnore tatahontare ne Roianer : nok enthatatas8en enshakosok8a8esson asakokenrenseronni oni ne ratinnhatsera, oni kontinnhatsera, nok ne raonha, ahanekira, tahastskaon, nok ahatatenon8aratonte.

46 Tohiken nikannhatseroten Raoianer eh non8e natentre tsi non8e niah tenhorhareke iah oni tehote-rientare tsini io8istahe ; Ehren enhoiatenha8ite, nok enhaon tsinatehotenstson, iatenssakoieste ne iah te-iakori8atoken.

47 Nok kenh kaien ne rannhatsera ronikonraien-terhaon ne Raoianer, nok iah tehotataskennhaon na-honikonraieriton, isinon8e tsi nenhon8anon8areke.

48 Kenh kaien ne iah tehonikonraienter, tanon neh kenh niiehoieren tsinahoten ne teiotenstson nahon8are8ate, karoki tanon nehne tsi nenhon8anon8areke : Aseken onka eso enhon8a8i, esoki enshon8ari8anontonse : oni nisinon8e tsi nenhon8atak8ennia ienni ibsiki non8e nenshon8ari8anontonse.

49 Otsire kka8i tsi 8ako non8entsiak ; oh kati nahoten aonsakeri8anontontake, tokat non8a onen iotekha ?

50 Enskat naha oni tsi enkatenek8aheste ; nok neh tekaterientakariatta oksa iakaef !

51 Ise8ere oni ken naha neh kenh kka8i ne skennen tsi 8ako non8entsiak ? 8ak8arori, tsi iah ; neh tanon ne taiakokhasionko.

52 Aseken onen en8atasase8en 8isk nenhathake ska8atsira, asen nenthontenro8e, nok ne teniiase neok nehne nenthiatenro8e.

53 Roniha enhote8entete ne roienha nok ne roienha enhote8entete ne roniha ; Onistenha enhiote8entete nakoienha, nok nakoiinha Onistenha. Ok neh sahkatt ne tiatastsafa.

54 Saka8ennihak8e oni nonk8eokon : Ne ens ne 8ese8atkatho taiostsataketote tsi iate8astsotos, 8ese8enrons ens : iokennoresere ; etho ens oni naaha8enne.

55 Nok nense8attoke Entie nontaka8erenga8e, oksaok ense8enron : 8atarihatane, eh ens oni nehne naaha8enne.

56 Tese8anon8ara8enrie, ak8a kenh nehnehe iese8aienteres tsinahoten kenton tsini ia8ens tsi tkaronhiae oni tsi ion8entsiate ; nok iah kenh nehne taese8ak8eni niae8aienterene ne kenh non8a non8e nio8enrare ?

57 Oh oni nahoten ahori8a tsi iah tese8ari8aienteres ne tsionhake tsinitkari8aieri ?

58 Saskennba n'ohahakesson aonseseniri8aseronni nateseniri8akennhasere ; ne tosa taiesaiatorete aiesari8ente oni, nok aontaisesannhoton.

59 Ori8iio tsi konrori tsi iah tataontasiakenne neh non8e tsiok enskarokten.

Asen-h-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

1 ETHONE oni otiake netho ionk8ene, ori8ak8ekon sahon8arihoktase tsini hotiata8enhon ne Galileanronon nehne Pilat sako8enthon nok ronatieng8aronniatak8en ne rahotinek8ensa.

2 Iesos tontasako8enna8eron, 8ahenron : Ise8ere katiken senha ne rotiri8aneraakskonne neh nahon8atierase tsiniiot notiake Galileanronon ?

3 Iah eh teiot ; nok tanon k8arori, ne iah tentsise8atatre8atane ehse oni nise nense8ahiata8en.

4 Toka's'oni nehne ise8ere ne satekon ia8enre ni-ionk8etake teiakoiatorarakon oni rona8entaon sakani-katiennenne ne Siloe, senha teiakotenstson nasakore-8ate ne Ra8enniio tsiniiot notiake ne Jerusalem-ronon ?

5 Iah oni neneh ; nok tanon ne iah tentsise8atatre8atane ehse oni nise nense8aiata8en.

6 Kenh oni nahaiere tsi 8atesakori8akentonk8en : Saiatat ne ronk8e 8isonko8a rotk8irote raotehenrakon, khare onen rahisakhe nok iah othenon tehotsenrion.

7 Nok 8aha8enhase ne ratsitsiaienthos : onen neh asenniioserake sitkahisakhes kehiken iok8irote, nok iah othenon teketsenries : itsiak kati ; nahoten aho-ri8a ok se8atieren tioton8entsiatieronk8en ?

8 Nok ne ratsitsiaienthos tontaho8enna8eron, 8ahenron : Saianer, ioniotak niha sekon non8a ioserata-tie, niare enkterotasionko nok en8akitonti.

9 Tokat non8a en8aianiionten ioniotak ki ; tokat iah ethone ki enkaiakon.

10 Enskat oni a8entatokentike ononsatokentike sakotatihak8e.

11 Etho 8ahaken tsiothon8isen nonen satekon ia8enre niioserake siotienni notkon, onen oni iah teska-k8enies ehneken iaonsontkatho tsinateiono8iiakon.

12 Iesos iahennonke nok 8ahenron : kien sahsie-8entane tsi sanon8aktani.

13 Iathanisnonsaerhase ; sontiatak8arisi oni sakaie-8entane, nok tehonon8eronnionsk8e ne Niio.

14 Kenh kaien ne ratsihenstak8eniio neh non8e niiionterennaientak8a oia nontahotierase tsi a8entatokentike sahatetsiente ne Iessos, tahatati kati 8ahenron : Iaiak 8ahi nonta ioteri8ison naiakoioten ; ethonon8e kati aontese8e naonsaietsitsiente nok tosa n'a8entatokentike.

15 Nok ne Roianer tontaho8enna8eron, nok 8ahenron : Tesanon8ara8enrie ! iah kenh teietsinerensions na8entatokentike ne se8atsenenhoken naiestsinekanontenra ?

16 Iah kati tetkari8aieri na8entatokentike aonsakan8anerensi cnskat n'Abraham sakoienha nonen satkon ia8enre nioserake siioneren notkonseraksen.

17 Neok ne tontahatinek8entarenne nerona8ari8a-iaksk8e ; nok nonk8eokon tehiontenon8eratonnionsk8e tsi iontkattos niori8anerak8atenion tsini haierhak8e.

18 Ratonhak8e oni : Nahoten testiatieren ne Niio raonakerasera, oh onte oni nahoten taontakatenientenste ?

19 Ak8a neh testiatieren tsiniiot nerona8e raote-henrakon 8ahaientho otsinek8ar nikantenhoten ; 8akanio, nok karonta iahonton, ieiohe ki notsitenhokonha ahonenrokon etho konstsina8akonnianions.

20 Nahoten taontakatenientenste ne Niio raonakerasera ?

21 Ak8a neh testiatieren tsiniiot ne ionttenk8atta, ne tsiothon8isen asen nikaksake ottesera 8atkaieste, tsiniiore ak8a ien8attenko.

22 Tehoststekafenhatiesk8e tsi ionatak8enraron, Sakorionniennihatie, nok Jerusalem 8athahohienhen-hatie.

23 Saiatat Sahori8anontonse 8ahenron : Se8ennio ! niiakonha kenh ne iontsennonniane Karonhiake.

24 Tontahenron : se8askennha ne tsinonkati nikanhohaha ahese8ata8eiatak8e, aseken k8arori, kentiko8anen enhiontentente n'iaionta8eiante nok iah taiiek8eni.

25 Nok nonen enhata8eiate ne Ron8aniha, enshannhoton oni, ok astste iense8enterontake, ethone entise8atasasa8en ense8annhohaiake, ense8atonheke, Se8ennio! tak8annhotonk8as, nok ne raonha enthenron iah othenon te8akaterientare kah nitise8enon.

26 Ethone oni ense8enron · tsiatakta teionk8astkaon ionk8anekiren oni, nok onk8anatakong tsi tekamatokenhaton Sheiatatisk8e.

27 Tentetsise8enhase : katon ki 8ahi iah tek8aienteri ehren sase8et.

28 Ethone onen tense8asenthoseron, tense8anokaraniehon oni tsi enhiestsiken ; Abraham, Isaak, Jacob, oni ne Rotitokense okon raonakeraserakon ne Niio, nok nise astste entiestsiiatonti.

29 Tsi iate8astsothos, oni tsi Tkarak8inekens, ottoreke nok Entie nentienseron nenhiontek8aren rao-nakeraserakon ne Niio.

30 Ethone onen enhiontharatate ne iontatkenronnis, nok ehtake niienhentsien n'iontatkonniesta.

31 Ok neh sahennisera eh 8aonne8e Pharisian 8ahonniron : Ehren aonsasete aseken Herod ihrere aiario.

32 Tontahenron : satrise8aroriana tohiken ratsistso : Sekon nisekheiatek8atanions nonatkonseraksen, nok non8a tanon nenhiorhenne enke8eiennentane tsi skatetsantanions, nok nasen-aton nen8ata enkatorissen.

33 Nese 8aonni 8akateri8aienni ki nakatenti non8a oni nenhiorhenne, nok tsi ientsiorhenne : Iahse 8ahi taonton nakte non8e narenheie ne Rotokense neok ne Jerusalem Kanatakong.

34 Jerusalem, Jerusalem ise ne sheia8enttos ne Rotitokense, nok shenenhioiaks ne tiesatennietenni ! toh niiori8ake 8akatenienten nakheiataroroke ne Seienhokonha, tsinikaierha ne kitkit tsi iakoiataroroks nakoienhokonha kaneraonstsokon, nok iah tesathontatton.

35 Nese 8aonni ononsokon en8aton tsi sanonsote ; nok ori8iio tsi 8akonrori tsi iah taonsaskken, tsiniiore, ienkahe8e nasiron : Ron8asennaien ne Tare raosen-nakon ne Ra8ennio.

Kaieri aton ia8enre Teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

1 ENSKAT oni nahe Iesos 8atastskaonna tsi rononsote ne ron8ako8anen ne Pharisian, ak8ekon ok raonha tehon8akanere.

2 Saiatat rotiato etho oni nehue raiatarak8e raoenton ne Iesos.

3 Nok ne Iesos 8asakori8anontonse ne Tehatiri-8akennhas oni ne Pharisian, Raton : aonton kenh naonsaiontaetsiente ne iakohnon8aktani n'A8entatokentike ?

4 Iah othenon tethonatati. Ethone onen ne Iesos tahonentsa nok sahotsiente oni sahotori.

5 Ethone are ionsasako8ennarane nok 8ahenron : Onkakiok tsinitsion iahatkatho tsi iona8erote iakaia-tenne ne raotsenen tionnhonsk8aron iah ontkenh oksaok taonsahaiatatako sahetosane a8entatokentike ?

6 Iah othenon tehotik8enion nothenon ahontahonatative.

7 Ak8a oni 8atesakokarariantane tsi ak8ekon ok neh ronaskennhen tsinon8e tkanaktiio iahontien, 8ahenron tsi 8atesakori8akentonk8en.

8 Katke kiok enhiesaonkaron tiakotenniote, tosa tsi tkanaktiio iahsatien, aseken tokat enhaiatarake ne senha raiatanoror tsiniiot nise.

9 Nok ahienhase ne hetsisenihonkara8i : kenh kaien satsenakton : Onen nise atehensera tentisatiatonti tsi ohnaken iensesanistsk8aren.

10 Kenh tanon nasiere n'onen enhiesaonkaron, ohnaken tasatiel, naontonseke nonen entre ne iahonkara8i naiarori ahenron : Ohenton niihase Orie, nok ak8ekon ok teniesarensaron tsini iakon enhieterontake.

11 Aseken ehtake niienhentsien ne iontharatasts, nok enhiontharatate ne iontatkenronni.

12 8aha8enhase oni ne roonkara8ine : Katke nensa tennioten, tosa seonkaron ne se8atenroson, iah oni ne tesatennontere, ok ne ens ne sa8atsire, tosa oni ne

tese8anon-sanekhanion rotik8astses ; on8as ens naha oni nehne tentiesaonkaron ne rononha nok ak8ekon entsisatkariakse.

13 Neh tanon sheonkaron ne iakotentenion, teiontsarites oni ne teieron8ekon.

14 Ensataskastston tsi iah teiakoien naonsaiesaieristse ; entsiesaieritse tsi nentsiontonnhete no tiakori8aieri.

15 Saiatat tsini kentiok8a tahatati, 8ahenron : Rotaskat onka ienhanatarake Niio raonakerasera-kon.

16 Tontahenron ne Iesos : Saiatat 8ahatennioten, nok kentioko8anen 8asakohonkaron.

17 Nok nonen siiakahe8e taionstskaon, iahotori ne rahonnhatsera asakohnonksa tsiniiakon Sakohonkarra8i aseken onen ak8ekon ka8eieennentaon.

18 Ak8a enskat tsi nontahatiere, taonteraiatak8e ; 8ahenron ne tahatierente : Skennen sanontonnionhek ak8a ok on8a enkatkensera ne 8akon8entsianinon.

19 Nok ne saiatat 8ahenron, 8isk nijoianeke teiotinakares 8akenask8aninon iatekakonte kati tsi enkheiatenienten, skennen katisanontonnionhek iah oh takiere netho iahke.

20 Sekon ne saiatat 8ahenron nehne : Ak8a on8ar ok 8akeniakonhonhatie, iah kati takiere netho iake.

21 Onenkati sara8e ne kannhatsera, sahorori ne raiatak8enii. Tsi nahosense ne raiatak8enii, 8ahenron ! 8as, kanataksson oni tsi tekanatokenhaton, sheiatarorokha ne iakotentenion, teionstsarites, teieron8ekon oni, ak8ekon kenh nontasheiatenhaf.

22 Tontahenron ne rannhatsera : onen ki 8akeri8aieritonhatie, nok ki tanon sekon ionaktote.

23 Tontahenron, ne Raiatak8enii ! 8as ohahakesson, atehenraktontie oni, nok tsiniiakon ensheken ak8a ok tasheiatenhaf, akanonsinn tsi 8akenonsote.

24 Aseken ori8iio tsi iah onka tiaontennhonta nakatennatsera tsinihat i kheonkara8ine.

25 Kentioko8anen are ron8anoteratie : tontahatkarhateni, nok 8asaka8enhase.

26 Onkakiok raskaneks naiakenik8ekhene; tanon iah tesakotak8as8ens, roniha, ronistenha, rone, Sakoienhokonha, rontennosenhokon oni rontatekenhokon iehiohe nak8a raonha tsi ronnhe, iah onkiatenro te8atonsere.

27 Nok oni ne iah teiontketasts nakoiasa, iah onkiatenro te8atonsere n'iah iihne tentientane.

28 Onka oni tsinitsion abatenonsonniane, ne iah neh taontahatierentane, ahakaenhion roien ontelen tsinikon kari8anontons iaonstsahate nak8a iaha8eien-nentane.

29 Tosa neok naontahatasa8en aontahenstsk8aren nok iah tiihasa, onen nehne nonk8eokon enhon8a-tentoriatak8ake tsi enhiontkatoseke.

30 Enhiontonheke : Ak8a nehne iehok8enion naon-tahatasa8en nok iah tiiehoson ?

31 Ok ne ens ne rakora 8ahateriosere, iah onte kenh neh taontahatierente, ahari8isake iatekaieri kenh noieri ni8ennia8ehetserasen niiionk8etake iatahoterate ne te8asen ni8ennia8ehetserasen tahotiok8ine ?

32 Tokat iah taonton, ienhoteri8anietaise ki sekon-ok ihnnon hentre, skennen tikenhak.

33 Eh kati niiot tsinitsion ne iah tense8ate8ente-tane tsini se8aien ; iah ki onk8atenro te8atonsere.

34 Ia8ekon ne teioiotsis ; nok tanon nenhiotak-senne, oh nahoten entsienenhisatake ?

35 Iah othenon teskasta, ak8ekon iah teioianere naiakon8entsiarenstak8e ; astste tanon ien8ation. Onka teionhontakarontak8en naionronke, ionronk.

15

 8isk-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini
 hoiaton Roiatatokenti Luc.

1 AK8EKON ne ratikarotasions oni nionk8etaksensk8eokonha ron8ateranentaktennihak8e ne Iesos tsini honatahonsate tsi nahoten raton.

2 Nok tanon ne Pharisian oni ne ratiiatons oia nontahonatierase, nok 8ahonniron : nisakonoronk8a nionk8etaksensk8eokonha ak8a tehontonsts.

3 Nok ne Iesos tontasakori8akentonk8en, 8ahen-ron.

4 Onka kiok tsinitsion enskat te8ennia8e ahona-sk8aientake teiotinakarontonha, skaiatat aontiataton, iah ontkenh ok eh tasakotsiak8arisi karhakonko8a ne tioton ni8asen tanon tioton nok neh ahaiatisakha ne iotiatatonhon tsiniiore iaonsahaiatastsenri.

5 Nok nonen enshaiatastsenri, enhanitsionk8a-ketate tsini shostsennonnihatie.

6 Nok nonen ensra8e tsi rononsote iah ontkenh tiiasakohnonkhon ne rontenroson oni ne tehon nonsanekhanion, nok enhenron : te8atonnharonnion tanon non8a aseken skiatastsenrion ne 8akatenask8aton-nine teiotinakarontonha ?

7 Etho kati niiot tsi k8arori tsi senha entiontsen-nonnianion ne karonhiake ne saiatat rori8aneraakskon enshatatre8ate tsiniiot ne tioton ni8asen tanon tioton rotianere iah oni othenon tehotinnhitseraien.

8 Ok ne ens ne tsiothon8isen oieri nii8istaien, enskat aioti, iah ontkenh oksaok takahaseroten nok aon-tonte8eienton aionhe8e tsiniiore iaonsakatsenri.

9 Nok nonen enskatsenri, ienhiaxononkhon kons-tsihokon oni ne tekonnonsanekhanion, en8atonne : te8atonnharen tanisa aseken se8aketsenrion ne 8ak8is-tontionne ?

10 Eh kati niiot k8arori tsi senha enhiontonnha-ronnion n'Eronhiakerononokon, nenskat iakori8ane raakskon enhiakonikonranon8ake nok entsiontatre-8ate.

11 Ratonhak8e oni : S aiatat ne ronk8e tekeni te-honekenterontseraien.

12 Kkare onen 8ahenron ne kenhniaa: Rakeni, takon onen tsinikon nii aka8enk. Nok 8ateshakok hasiase tsinikon roien.

13 Iah tekari8es onen ak8ekon roienahatie ne kenh

niraha tsinikon rao8enk, nok 8ahatenti, ihnnon tienakere eh niiahare, eh non8e iahatekk8isa kenteserakon ne rao8istakenha.

14 Onen ak8ekon sihotekk8ison ne rao8ista, 8ahontonkariakhon neh non8e nienakere, onen oni neraonha tontasa8en 8ahotentane.

15 Onenki 8ahannhatserisakha, nok ne 8ahonnhanne iahotori asakonikonrаратieseke tsini haon8entsia raotsenenokon k8isk8is.

16 Ethonon8e nihaskaneksk8e ahotsennonnihon oni neh arakseke ne k8isk8is ionatatenrase, sekon ki ens nehne iah tehon8a8isk8e.

17 Eh oni non8e onen tonsahos8athene oni sareiarane ne raonhake, 8ahenron : toh areonte non8a nitonatekhonni ne rakeniha raonnhatsera, kenh nii non8e atonkariakon 8akeriios.

18 Tensektane kati nok rakenineha ienske, enkiron : Rakeni, risentenni ne Niio, oni nise.

19 Iah kati tese8akerionte ne takienha aonsakaton, eh kati natakierasts tsiniiot ne sannhatsera.

20 Tonsahatane, sahatenti ronineha niionsare. Sekon ok ihnnon satontare ; ok naha tahoken ne Roniha, 8athoniatasiharane tsi nahotenre ; iathoterate nok iahoniasa oni 8athonoronk8anionton.

21 Nok ne ranekenteron 8ahenron : Rakeni, 8aken-nhikon kenthoehtake nakaronhiati oni sahenton, iah kati tese8akien naonsaionkenatonk8ake Hetsienha.

22 Nok ne rokstenha 8asakonnhane ne kannhatsera : ahontahatiha8e nok ahon8aseronniate nak8aniatese8ak8enniios, nok ahon8asnonsa8ite oni tahon8ata.

23 Ietsinonksa tionnhonsk8aron o8ira ionaressens, iestsirio ; tete8astskaon nok te8atonnharonnion.

24 Aseken kehiken riienha ra8enheionne, onen shotonnhetonhatie, rotiatatonhonne nok onen sara8e. Nok tahontasa8en 8ahontonnharen nok 8ahontekhoni.

25 Kenh kaien ne thako8anen ne roienha kaheta-

kon natontare; sekon ok kati ihsi niiore tare ok naha 8aharonke tetiotonhare, karennote, oni teiakonounnai-k8en.

26 Kannhatsera kati iahononke, 8ahori8anontonse oh nitiotieren ?

27 Nok ne kannhatsera 8ahenron : Estse kenha 8ahi onen isro ne kati 8aonni rotenniote ne Ianiha ne iahken tsi skennenko8a tironnhe sara8e.

28 Nok tsi nahonakk8en iah teshothontaton nia-honsahota8eiaton ; Onen ki ne roniha iahaiakenne nok 8athorhotonnion oh naia8ennekenha aonsahata8eiate.

29 Tontaho8enna8eron ne roniha 8ahenron : onen eso ioserake shikonhiotense iah oni non8enton teskon-hiatennikonrate8aton, nok sane iah non8enton tesken-nask8a8i arahona kaiatakeras o8ira akenhake naia-k8aton8eshonk8e nakatenro okon.

30 Ak8a nehne ionerak8at ne kehiken etsienha, ak8ekon tsionatak8akareni 8akontekk8isa tsinikon ehtsia8ine, tanon tsi sara8e 8asheia8enthon nionaresens.

31 Nok ne roniha tahlenron, kien, tiotkon nise tenik8ekonhatie, nok tsinikon 8akien ise sa8enk.

32 Teioton8entsiohonne ki aiontennioten oni aion-tonnharen, neh kehiken ehtsekenha ra8enheionne, nok shotonnhetonhatie ; rotiatatonhonne, nok onen sara8e.

16

Iaiak-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

RATONHAK8E oni ne Iesos : saiatat ne rostsoko8a enskat ronnhatseraien ne rororoki 8ahon8ari8arho rotiesatenni ne rao8enksonha.

2. Iahononke, 8aha8enhase : oh nahoten keri8a-ronkas nise sari8ake ? Skontseraseronni kati tsiniot tsi saterihonte ; aseken iah ki sekon noia kenh tiaon-sasiere naka8enk sonha.

3 Sahenron ne kenh raroroks ne ra8erientakon : oh natenhia8ennekenha onense 8ahi ne raiatak8enii o sahakeriontako tsi Kaststeristak8e ne rao8enksonha ? iah takk8eni non8entsia kenh nakiere, nok katehens ne takastsarite.

4 Sakaterientare tsi nenkiere naontetsenri ne taionkarhoton tsi rotinonsoton nonen entsionkerion tak8en.

5 Ethone akteson tsi iasakohnonkhon ne ronatkaroton, 8ahori8anontonse ne rahente, 8ahenron : Toh nikon iakarotani nakkos8e ?

6 Tontahenron : Enskat te8ennia8e nikanak8ake kenhie. Nok ne raroroks tontahenron : Satsiena ne saiatonsera, nok kenh sanistsk8aren oiah sasonni 8isk ok nense8assen.

7 Tihiatate sahori8anontonse : ok nise, toh nikon satkarote ? Enskat te8ennia8e nika8inotserake onatsia. Nok ne raroroks tontahenron : satsiena ne saiatonsera, nok oiah Sasonni ne satekon ni8assen.

8 Nok ne Rostsoko8a, 8athorensaron ne raonnhatsera iah tehori8atoken, neh tsi niha8eiente tsi nahaiere , aseken non8entsiakekha akoienhokonha senha iontatenikonrare tsinikari8es iakonnhetie, tsi-niioit ne kas8athetsera akoienhokonha.

9 Nok nii k8aroris oni, se8atenroseronni ne 8astso-ko8atseraksen, aia8ens nonen ense8atokten, taiestsi-iarhoton rahotinakeraserakon iatekakonte.

10 Onka rori8atoken tsinon8e niiori8aha rori8atoken ki tsinon8e niioriho8anens ; nok ne iah tehori8atoken tsinon8e niiori8aha, iah ki tehori8atoken tsinon8e niioriho8anens.

11 Tokat kati non8a iah tesari8atokenne tsinonkati ne 8astsoko8atseraksen, onka kati enhiesatak8ennia-ienhase nori8iio, 8astsoko8atseriio oni ?

12 Tokat oni non8a iah tesari8atoken tsinon8e nakoren ako8enk, onka kati entieson ne sa8enk ?

13 Iah tahak8eni ne rannhatsera tekeni taokos8e-tseraintake ; aseken tokat saiatat enhos8en, nok

enhonoronk8e ne saiatat ; tokat enhokonnienste saiatat, enhokenron ne saiatat iah kati oni nise taonton ne Niio hatsise8aiotense tanon Otkon.

14 Tsinihati ne Pharisian ronataonsatek8e tsinahoten 8ahenron ok tahan8aieron aseken rohnaskennhasene ne rononha.

15 8asaka8enhase kati : Ise8ere kinise se8aianerese nonk8ene ; nok tanon ne Niio ak8ekon raienteri tsini se8eriasotens ; Aseken tsinikon ieri8anoronsta nonk8e okon ak8ekon rori8aston ne Niio.

16 Kaianerensera tanon Rotitokenseak8e 8atatiene tsiniiore ne San. Nok eh nahe tiotasa8e onen kariho8anaton ne Niio raonakerasera ; ak8ekon ok oni iakoskennhen niaionta8eiate.

17 Senha se 8atiessen naontohestste tsi karonhiae oni tsi ion8entsiate tsiniiot ne skaiatonk8a aiohsense tsini kaiaton ne kaianerensera.

18 Onkakiok enshatek8ate ok ne ens tenshiatekhasi nok oia enshoniake, enhari8anerake kentesera, nok onkakiok enshatateniakten ne skon8atek8aton enhari8anerake kentesera.

19 Saiatat oni naha ne rok8astseko8a; neok ne kanoronson rastseronniatak8e, neok oni ne niatesakk8iiosson iraksk8e ok tiate8enniserake.

20 Saiatat oni nerotent Lazar ron8aiastsk8e tsi ronnhokaronte ne rok8astse rahiationnik8e, raiatak8ekon roststa8isk8e.

21 Raskaneks8e narahona neh ahrake ne tkani-serens rahotekk8arane ne rok8astse, iah tanon onka tehon8a8isk8e ; erhar ok eh kontik8attosk8e nok kontikanonstsk8e tsi roststaronnion.

22 Khare onen 8arenheie ne rotent, Ratironhiakeronon iahon8aiatenha8e ranask8akon n'Abraham ; 8arenheie oni nehne ne rok8astseko8a nok 8ahon8aiatata.

23 Nok nonen sihotetsiraton, oni Onesson roronihiaken, 8ahatarakestsko, nok ihnnon iahoken Abraham, nok ranask8akon eh thotonnhahere ne Lazar.

24 8athohenrete, 8ahenron : Rakeni Abraham, askitenre, ahontastsiatori ne Lazar, a8enke iatahanisnonso8e nok ahatie8enthotak8e kennasake ; aseken iah tiaieri8ahe8e tsini 8akeronhiaken kehiken kenh non8e otonkokon.

25 Tontaho8enna8eron n'Abraham 8ahenron : Kien saseiarann tsi sastsoko8ane non8entsiakne nok ne Lazar eso roieshaon, on8a kati nehne non8a onen rotsennonni, nok nise ioronghiakentastsanit saronhiakentha.

26 Iah ki oni neok teiori8a ioshonhio8anen tsi ioton8entsiiakon ne teionk8akhasiaton ; nese 8aonni iah tese8atons ne kentho iaiontenti nok eh iaien tsi tesiteron, iah oni neh aontaiontenti nok kentho nahontaien.

27 Nok nerok8astse, 8ahenron : 8akonneken kati Rakeni Abraham, iahonsastsiatori ne Lazar rakenineha.

28 Aonsasakororiana ne 8isk nateiak8atennontere aontonsseke tosa aiak8ariskon.

29 Tontahenron n'Abraham : sakoti8ennenha8e ne Moïs oni ne Rotitokense, neh ratiser.

30 Sekon tontahenron ne rok8astse : tosa, rakeni Abraham ; toka se non8a enshontatre8ate nonka kiok iaka8enheion ahonsahon8atiroriana.

31 Nok n'Abraham tontahenron : tokat iah tenhontahonsatathe tsini honen ne Moïs oni ne rotitokensehak8e, iah kisenha tahontahonnetak8e naonsasakotiken aonsaiowntonnheten niaka8enheionne.

*Tsiatak-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti
tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.*

1 ETHONE ne Iesos 8asaka8enhase ne raotio8a : iatekakonte nehne tsi tenhiontateri8aientaten ; nok rotentasere onka enshakori8aientaten.

2 Senha ioianere tsi katheta 8atenenhiarak8a ahon-8anenhianiionthase nok kaniatarhen iahon8aiatonti, tsiniiot nasakori8aientaten enskat n'eksaokonha.

3 Se8atatenikonrarak kati : tokat tetsiatennontere enhianikonraksate, hestsiatteten ; tokat enshatatre-8ate, sasanikonrhen ki oni nise.

4 Tokat tsia tak niiori8ake se8ennisera aianikonraksate, nok ok oni khe niiori8ake tahontare nok aia-rori ahenron : skatateri8astani, sasanikonrhen.

5 Ethone ne Ratik8ekonne 8ahon8enhase ne Roianer : Tak8aiestas ne te8etakon.

6 Nok ne Roianer tahlenron : arahona tsini kanenha notsinek8ar nikatsinetaroten ni8a aese8aientake ne te8etak8en : Iah othenon tehken aese8enhase kehiken kerhite : 8atenaharostsi nok kaniatarake iekaniotann ; nok ense8a8ennarak8e.

7 Onka oni tsinitsion ahonnhatseraientake ken8en-tatie ahoio teke ok ne ens katsenen asakononnati-seke, nok iahoken tontare oksaok aha8enhase : atek-k8aratserakta iset nok tesastskahon.

8 Toka kenh aha8enhase : Takekhonnien, satenion-ten, nok takekk8aerhas tsiniiore ien8akatane oni en8akehniatana8en ; Ethone onen nise tensastskaon ensnekira oni ?

9 Neh kenh enhatonnarak8ate ne kenh kannha-tsera tsi eh nahaiere tsiniiot tsi ron8annhaon ? ikere iah onte.

10 Eh kati oni nise niiot, nonen ense8ari8aierite tsi neniestsinnhaon, se8enron : iah othenon teiak8a-tonron ; aseken neki ok nonk8aiotensera ionk8aioten-hon.

11 Nok nonen Jerusalem siiaha8enonhatie tsite-honton8entsiakhenhatie ne Samari tanon ne Galile niahare.

12 Onen thoha siiara8e ionatak8enrare, oieri ni-bati rotiststa8is 8athonterane, ihm on kati ok tontaha-titane.

13 Nok 8athotihenrete, nok 8ahonniron : Iesos, Sainer ! ask8entenre.

14 Nok nonen sasakoken, 8asaka8enhase : 8ase8e, Ratitsihenstatsine iahasene. Nok tsniiore niiahone-nonhatie eh sahatiie8entane.

15 Nok saiatat, ak8a neok 8ahattoke sahaie8entane, sahakete tehonon8eronnionne ne Niio tsiniha8enna ra8ennotatie ;

16 Nok rasitakta ne Iesos sabatisk8entaren tehonon8eratons. Samaritan tohiken nahaiatoten.

17 Ethone ne Iesos tahatati, 8ahenron : Iah kenh teshotii8entaon noieri nihat, kah kati niiehonenon ne tioton sekon nihat?

18 Neok kenh kehiken nok thihate tontahononSertonne ne Niio.

19 Ethone 8aha8enhase ; testann, nok sasatenti ; neh sesatsiente tsi tisetakon.

20 Onen oni Pharisian 8ahon8ari8anontonse, katke en8a8e ne Niio raonakerasera, tontasako8enna8eron, 8ahenron : iah nah sotsi ok ihmnon, taontontrori nonen en8a8e ne Niio raonakerasera.

21 Iah oni naha taiahiron : Kenh 8ahi ihres ; ok ne ens kenh 8ahi itres. Aseken non8a tese8aiatokensson ih8es ne Niio raonakerasera.

22 8asaka8enhase oni ne raotiok8a : ien8atenniseri-he8e tsinon8e nense8askaneke naese8atkatho enskat oni nonk8e Roienha ra8ennisera ; nok iah ki tanon tese8atkathosere.

23 Nok enhietsirori enhiahiron : kenthio ihres ; tokas oni kenh nonkati itres. Tosa ki tanon eh niiahase8e, tosa oni ietsinonteratieson.

24 Aseken tsiniiot nate8anennekara8e, tekaron-hiiakta tsi kahniararha, eh kati oni nehne nenhia8enne nonen tentre nonk8e Roienha.

25 Niarek8e ki tanon eso enharonhiaken, enhon8ate8entete oni ne kenh ka8atsirate.

26 Tsiki niiia8enbon Noë sihotenniseratenion ; eh kati oni nehne nenhia8enne nonk8e Roienha enhotenniserateke.

27 Teiakostskaonk8e oni ienekirhak8e, iakohniak.

sk8e oni teiontateniaktennihak8e tsiniiore iahata-
Seiate ne Noë rahohon8akon ; nok tonhnohton ak8e-
kon oni 8ahakorio.

28 Eh oni nia8enhon sihotenniseratenion ne Lot :
teiakostskaonk8e, ienekirhak8e, iehninonsk8e, ion-
tenninonsk8e, ieienthosk8e, nok iontenonsonnianion-
sk8e.

29 Nok tanon nonen sontahaiakenne ne Lot tsi
kanataien ne Sodom ; Otsire iontentatentasta tekai-
ton 8ahokennore ak8ekon 8ahakorio.

30 Etho kati oni nehne nenhia8enne nonen ien8a-
tanniserihe8e nonk8e Roienha ra8ennisera.

31 Neh non8e te8enniserate, onka kanonsake en-
haratake, nok ne rao8enssonha kanonskon tkakeron,
tosa tethastsnent naonsahakoha ; nok ne kahetakon
ienhreseke, tosa shakoha tsinahoten tkaien ne kanons-
kon.

32 Sase8eiarann tsini ioiata8enhon ne Lot rone-
kenha.

33 Onka enhaskennha tsi ronnhe, enhotonse ; nok
n'enhate8entete hensronnhete.

34 8ak8arori neh non8e te8asontate teniiase enhni-
nastseke skanaktatne : saiatat enhon8aiena, nok
enhon8atka8e ne saiatat.

35 Tekeniiase tsionathon8isen enskatne enkeni-
thetake : skaiatat enkon8aiena nok enkon8atka8e ne
skaiatat.

36 Teniiasse kaehtakon enneseke, saiatat enhon-
8aiena, enhon8atka8e ne saiatat.

37 Tontahon8a8enna8eron 8ahonniron : kah ne
kenh non8e Saianer eh nenhia8enne ? Tontahenron :
ak8a tsi ok non8e nenhioiataststokotonke nonk8e
kenha eh oni non8e nenkontkennisa n'Ak8eksokon.

*18 Satekon-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atoken-
ti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.*

SEKON, are oia tonsasakori8akentonk8en, 8asan-
konattonnihtak8e tsi teioton8entsiohon ne tiotkon
aiakoterennaiantake, tosa taie8ishenheie;

2 8ahenron : Saiatat naha ne tehaiatoretha nehne
iah othenon tehostsanis ne Niio iah oni onka tesako-
konniensta nonk8esonha.

3 Ok nehakanata, enskat ne ioterehons kanakere-
k8e, niate8enniserake ronenrotaniresk8e nahari8ak8a-
risiase tsi teiori8arheon.

4 Kari8es tsinahe iah othenon ori8a teronnis :
khare kati onen 8ahanontonnion nok 8ahenron ne
ra8erientakon : saeto sane nehne tsi iah tehitsanis ne
Niio iah oni othenon tekhekonniensta nonk8eokon :

5 Kenh ki kaien kehiken iotereons te8akenikonr-
haranis, onen ki nah enkeri8ak8arisien, kati oni ken
onhiorane tiotkon on8e ten8akaterientakariaton.

6 8ahenron kati ne Roianer : ak8a otokenhon se8a-
taonsatat : tsini haton ne tehaiatoretatseraksensk8a.

7 Nok ne Niio, iah ontaken tataontasakonnhe ne
sakoiatarak8en tiotkon on8e iatehotihenretha raon-
hake, ethoneh ne sane roniskohe nahatre8ate ne
rononha raotiri8ake.

8 8ak8arori, iah tehoniskohe tsi tentesakonnhe.
Kenh oni kaien, nonen trentre n'onk8e Roienda ise8ere
ken enhatsenri ne te8etakon tsi ion8entsiate ?

9 Kenh oni nontahaierate tsi 8athari8akenton8e,
neh notiake tsi akaonhaa ki ok iakoianere nok iah
othenon notiake.

10 Teniiase 8ahenron 8ahiaterennaienna Ononsato-
kentike, saiatat Pharisian, nok nesaiatat rakarota-
sions nehne.

11 Ihrate ne Pharisian nok raton tsi roterennaien :
O Niio ! tekonnnon8eratons tsi iah eh tekiatoten nii
tsiniiot notiake nonk8esonha ; ratinensk8as, iah tetho-
tiri8aieri, ratinak8aisesen, tsi oni niot ne kenh raka-
rotasions.

12 Tekeni te8akentontietha tsioiaiaksera, nok ak8ekon kkariaks noierihaton tsini 8akien.

13 Nok ne rakarotasions otasetonke tontahatons-tsoten ak8ekon iah te8atarakestsk8enhatie, nok raton tsi roterennaien: O Niio! Takitenr 8akeri8aneren.

14 Ori8iio tsi k8arori: neh kehiken shotiatoke8en-hatie tsi shotentionhatie nok iah ne saiatat: aseken onka iontatharatasts ehtake niienhentsien; nok onka ehtake iontatonni enhiontharatate.

15 Otiake oni eh iesakotiiatatastsk8e eksaokonha neok oni ne iasakoiatosere; 8ahotis8aten ne raotiok8a tsi 8aontkatho, nok 8asakotinnhese neh niiesakotiiatenhask8e.

16 Nok tanon ne Iesos iasakohnonke nehne nok 8ahenron: tosa iestssiottasts karo aontaiente neksao-konha, tosa oni iestsinnhes: aseken neh ako8enk ne Niio raonakerasera ne tsiontatieren.

17 Ori8iio tsi k8arori, nonka iah tenhaienasere tsiniiot neksaa ne Niio raonakerasera, iah ki tiihata-8eiate.

18 Saiatat rasenno8anen 8ahenron tsi 8ahori8anon-tonse: Saianer ise ne tisari8aieri! Oh nenkiere ne Karonhiake akatsennonni?

19 Iesos tahlenron: oh neh niootieren tsi saton tisa-ri8aieri? Iah onka nakoren tetiakori8aieri neok enskat nehne Niio.

20 Saterientare tsinahoten nc kontiri8ak8enios: tosa seri8anerak ne kentesera; tosa sherio; tosa senensko; tosa sheiano8enten; shekonnienst ne iesaienha.

21 Tontahenron: shontonkenikonrote ok nehne oni hak8ekon shi8akeri8aieritonhatie.

22 Iesos saha8annaronke neh nika8ennoten, 8ahen-ron: sekon ki tsiori8at tisatoktani: satenninon tsini-saien, nok sheiakhonhas ne iakotent, onen tokenske entisastsoko8atseraientane Karonhiake; nok tontase oni tenesek.

23 8ahonikonraksen tanon tsini ka8ennoten 8aha-gennaronke sotsisekenh rok8astsehne.

24 Nok ne Iesos 8ahattoke tsi 8ahonikonraksen, 8ahenron : ori8iio tsi 8entore ne Karonhiake aionta-8eiate ne iakok8astse.

25 Sekon senha 8atiesen n'Oniak8aher taontohestste tsi teiohontakaronte ne ienikhonk8a, tsiniiot ne rok8astse Karonhiake ahata8eiate.

26 Tsiniiakon 8ahonronke 8ahiron : onka kati nehkenhak8a enhieniakenne ?

27 Tontahenron : tsinahoten ne iah taiek8eni nonk8e, enhak8eni ne Niio.

28 Tier tahatati : ok kati nii nak8ekon ionk8ate8enteton nok k8ateranentaktenni ?

29 Tontahenron : ori8iio tsi k8arori tsi iah te8atestsenrionhe oni nenskat ne rote8enteton, raononsa, rao8atsire, tehatennontere, ok ne ens rone, sakoienhokonha ne Niio raonakerasera ahorionniatsera.

30 Ne iah senha ihsinon8e taonsahaienasere kenthotsi ion8entsiate, nok nihsinonkati enkaha8ite, enhronnheke on8e.

31 Ethone ne Iesos 8asakoiatotarho ne tekeni ia8enre Nihatik8ekonne, nok 8asaka8enhase ; kehiken non8a Jerusalem 8ete8e, onen ak8ekon enkamane tsinihatiiaton ne Rotitokensehak8e nonk8e Roienda8atatake.

32 Aseken enhon8ate8entete tsinonkati nionk8etaksenokon ; ok tenhon8aieron, enhon8akenrenseronni, nok enhon8anistskerosera8e rakonsake.

33 Nok tsi nenhon8asok8a8essensi ethone enhon8ario ; nok tanon asen-aton nen8ata enshatonnhet.

34 Iah tanon othenon tehotinikonraientaon ; eh oni niiore tsi ronateri8asetennine neh nikarihoten ak8a ki iah othenon tehotinikonraientask8e tsinaloten ratonhak8e.

35 Onen toha siiahra8e ne Jeriko, teharon8ekon ohahakta renstsk8ahere tehastsarites.

36 8ahattoke kati tsi kentioko8anenhatie ihien, 8ahari8anonton oh niiotierenhatie.

37 Nok 8ahon8arori tsi Iesos Nazaretronon rotoheststonhatie.

38 Nensok 8athohenrete, 8ahenron : Iesos Ta8it Iaienha ! Takitenr.

39 8ahon8annhese nohenton ihien, nok tanon ne raonha tahak8isronne tsi tehohenreta raton : Ta8it Iaiinha ! Askitenre.

40 8athatane kati ne Iesos, iahatennhane iahon-8ennonke, nok nonen eh sathatane 8ahori8anontonse.

41 8ahenron : oh nahoten saskaneks ? Tontahenron : Se8enniio ! Akkenheke.

42 Tontahenron ne Iesos : eh nia8enn skenhek : neh 8esatsiente tsi tisetak8en.

43 Nok oksaok 8ahaken ; nok 8ahosere ne Iesos tehonon8eronnionne ne Niio : Nok nonk8eokon ne 8aontkatto 8atton8anon8eron oni nehne ne Niio.

19

Tioton-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

KANATAKONSON niiahare ne Iesos siiahatenatorenne ne Jeriko.

2 Saiatat ne rakarotasions eh non8e nihanakerek8e Zaché ron8aiastsk8e eso tsi rok8astsene.

3 Raskaneksk8e ahoken ahoienterhane oni ne Iesos, nok iah te8atonsk8e sotsi kentioko8anen tanon neraonha sotsi nihanenhiësha.

4 Neh kati 8aonni ohenton niiahatakhe, tiohientaststokote eh iaharathen nok 8ahatnenhioharak8e, aontonseke ahoken nonen eh non8e nenre.

5 Nok nonen eh non8e shara8e ne Iesos, 8ahatarakestsko nok 8ahoken, 8aha8enhase : Zaché iosnorenn tasastsnent aseken sanonskon non8a enkata8eiate.

6 8athosterihen oni rotsennonnihatie tsi tontahastsnente neh tsi 8ahota8eiate.

7 Ak8ekon ok oia nontaiakotierase nok iontonionsk8e ; tsi non8e iah tetionk8etaieri nahata8eiate.

8 Nok ne Zaché eh 8athatane rahohenton ne Ro-

ianer 8ahenron : Saianer asennen nenkheion tsini8akien ne iakotent : nok kaneka nakhekaronnihke kaieri natentiaseren tsi enskien.

9 8ahenron ne Iesos : On8a kenh8enniserate ontaseiate n'atanitenresera ne kentho non8e nikanonsote, aseken kehiken Abraham oni nehne roienha 8ahaton.

10 Aseken nonk8e Roienha neh sresakhe oni raskennhasere tsinahoten iohtonhon.

11 Tsinkari8es iakotaonsatek8e neh nikarihoten, Iesos iahatasonteren nok iathari8akenton8e, netsi onen akta ihre ne Jerusalem oni tsi roterientare tsi onen thoha 8ene aonton ne Niio raoiatanerak8atsera.

12 8ahenron kati : Saiatat ne ronk8e neh ne ra8atsiranoron ratentionhe ihnnon 8are 8ahatkorastane, nok ki oksaok tentre.

13 Iasakohnonke kati oieri nihat neraonnhatsera, oieri nika8istake tasakahon, nok 8ahenron : Se8eiaron kehiken tsiniiore tentke.

14 Keh kaien ne thatinakere ron8as8ensk8e, nese 8aonni iaon8ateri8anietase ron8arorihatie, rontonne : iah tateionk8aton8entsioni ne raonha kehiken asonk8aststeriste.

15 Ne kati nonen sonsara8e, onen oni siiehotiatak8eniioston ne tkanakeraseraien, 8ahatennhane ionsahon8atinonke ne kannhatsera ne sakotak8enniaienni ne rao8ista, ahotokens toh nikohatlie tehonatenstson tsi rotikarhateniaton.

16 Ne rahente eh 8athatane nok 8ahenron : Saianer ! Oieri niieiotihenthon ne sa8ista.

17 Tontahenron : etho, ioianere tsi sennhastseriio ; nekati tsi sari8atoken tsi non8e kenh niiori8aha, Oieri nikanatake 8akonhiatak8eniioste.

18 Thihaiatate ihsre, 8ahenron : Saianer ! 8isk niieiotihenthon ne sa8ista.

19 8aha8enhase oni nehne : 8isk ki nikanatake enhsiatak8eniioke.

20 Onen ne saiatat ihsre, 8ahenron nehne : Saianer, kenh sekha8i ne sa8ista kanok8ak8enonni.

21 Aseken kontsanikon, 8akaterientare tsini seniakastste; tesek8a tsinahoten ne iah tesatak8enniaien, nok tsenthok8as tsinon8e n'iah tesaienthon.

22 Nok tontaha8enhase : Sennhatseraksensk8a ! Sa8enna tenkonhiatoretak8e ; Saterientare tsi kenia-kastste, tekehk8a tsinon8e niah othenon te8akata-8enniaien, kienthok8as tsinon8e iah te8akienthon.

23 Nahoten kati ahori8a tsi iah ne bankne tiiesionton nak8ista, tsi naonsonka iaonsonkk8en nok oni tsinikon aiotearonke.

24 Onen kati 8asakonnhané neh ratiteron 8ahen-ron : Satsise8akk8a no8ista nok neh ionsatsitsion noieri nihoien.

25 Nok taonniron : Saianer ! Onen oieri nih8istaien.

26 Eh kati niiot 8ak8arori : tsi nenhiakointake ne skastson sekon entsionton nok niah othenon tehoien sekon oni nehne enhon8akk8a tsinikonha enhoientake.

27 Nok kenh kaien ne ionks8ens oni iah tehona-thontaton akheiaststeriston karo nontaietsiati-haf nokakkenton ietsiia8entho.

28 Nonen saharihokten, onen are tonsahathahak8e tiotkon tsi Jerusalem niiaha8enonhatie.

29 Nok nonen akta shire ne Bethphagé oni ne Betani, onontakta ne Olivier, teniase ne raotiok8a iasakotori.

30 Sahenron : eh iahasene kehiken tkanataien ; nok nonen ientsiata8eiate kanatak oneniken kensi 8assaronte neh n'areko non8enton teiakosatenston ; Seninerensi nok taseniiati-haf.

31 Nok tokat onka kiok enhietsiri8anontonse ohnontieren tsi 8eseninerensi : Enseniron : Roianer ki tehoton8entsioni.

32 Oksaok 8aiatenti, nok ak8ekon eh niiot tsi 8aiatkatho tsiniiot tsi tesakorori.

33 Ak8a kati onen ninerensi, 8ahonniron nerao-titsenen : oh nontieren tsi 8eseninerensi ?

34 Tontaniron: Roianer ki tehoton8entsioni.

35 8akonh8aiatthe8e kati tsi renteron ne Iesos, nok raonatseronniat 8akon8arase eh tahon8enstsk8aren ne Iesos.

36 Nok ok eh nihotistskarontie tsini hose.

37 Nok nonen saonne8e tsi ionontenton n'olivier, kentiok8ak8ekon ne raotiok8a 8ahontonnharonnion, 8athotihenrete tsi 8athon8anon8eronnion ne Niio tsinikon ronatkathon ne iori8anerak8atenion.

38 Rontonnionne : Tahon8anon8eraton ne Ronontio tare Raosennakon ne Ra8enniio ! Skennen kenhak karonhiakon, nok ahon8anenton Ehnekentsi !

39 Otiake neh ratiiataratie ne Pharisian 8ahon-niron : Saianer ! Sheiarist ne sentiok8a.

40 Iesos tontahenron : ahontka8e ne rononha, Onenhiaki tenhiotihenrete.

41 Nok onen akta shire, 8ahatkatho tsi kanataien, ak8a 8athasentho, 8ahenron :

42 Aia8ens kenhias oni nise, arahona oni on8a kenh 8enniserate aesari8aientereon, tsini karihotens tsi oni non8e aontakaientak8e asetsenri ne skennen ! Iah ki oh taonsaia8enne onense tesateron8ekon.

43 Aseken ien8atenniserihe8e ne tenhiesanata-nhake ne iesas8ens, oni enhiesannhotonnion.

44 Nok enhiesanatarisi, ensakohna8enth seienhon-konha niseke ienakere; Nok iah oni tahonenre nenskat oni takanenhiasierake, ne tsi iah tesennisera-intereon tsi iata8eiatennine ne Niio.

45 Nok Ononsatokentiko8ane iahata8eiate, ok saok tahatas8en tontasakoiatineken8e neiontenninonsk8e oni ne iehninonsk8e.

46 8asaka8enhase : Kaiaton tsi ionterennaintak8a nakenonsa ; nok nise ienensk8atha se8atatenonson-niatenni.

47 Nok niate8enniserake etho sakorionniennih-ak8e ; nok ne ratitsihenstatsiokon, ratiiatons, oni ne ronaterionton ratiri8isaksk8e oh nahatiiere nahon-8ario.

48 Iah tanon othenon tehatiri8astsenriesk8e nahostonte ; aseken ak8ekon ok nonk8eokon ron8a8ennanoronk8ak8e.

20

Te8asen-aton teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

TSINIKARI8ES sakotatisk8e oni sakorionniennihak8e Ononsatokentiko8ane, eh 8ahonne8e ne rati-tsihenstak8enios, ratiiatons oni ratiianerenserlonni.

2 8ahonniron, tsi 8ahon8a8ennarane : tak8arori kah nitisak8eniatserenha kekiken non8a nisierha ; ok ne ens onka iak8eniatsera8i ?

3 Nok ne Iesos 8ahenron tsi tontasako8enna8eron : tsiori8at oni nii enk8ari8anontonse, nok tontak8ari-8aserak8as.

4 Karonhiakekha kenh ne San raotenek8ahestak katen on8entsiakekha ?

5 Rontonhak8e ne raotinikonrakon : toka enhiak8enron karonhiakekha, enthenron 8ahi oh kati non-tieren tsi iah tetise8etak8en.

6 Nok nenhiak8enron on8entsiakekha, onk8eokon nehne enhionkhinenhioiake ; aseken ak8ekon ok tiaka8etak8enne tsi Rotokense ne San.

7 Ne kati 8aonni 8aonniron : iah othenon teionk8aterientare, kah nitia8enonne.

8 Tontahenron ne Iesos : Iah ki oni nii tak8arori, kah nitkieratha tsini kierha.

9 Ethone are onen tonsasakori8akentonk8en nonk8eokon 8ahenron : Enskat oni nah nerond8e 8ahnenharaienthos, nok ratinenharaienthos 8asakohni, nok kari8es tsinahe rotention.

10 Nok tsini8aiaris raonnhatsera iahotori 8ahaikoha ; nok tanon ne ratinenharaienthos niarek8e 8ahon8asok8a8esson nok rahoiatoskon sahon8atori.

11 Sekon tihaiataate ionsahotori, eh oni nehne non-tahon8aierase, nok tontahon8atek8ate.

12 Sekon ionsahotori nasen-aton : tahon8akare8atanion oni nehne nok astste tahon8aiatonti.

13 Ethone onen 8ahenron ne rotenenharhare : One kenh nenkiere ? Riienha neh nak8a thinoronk8a ienhiaitori, toka nah nehne tenhon8arhoton.

14 Nok ne ratinenharaiettos 8ahonniron nonen siiahon8aken tare : Neh 8ahi tohiken ne rao8enk se8atonsere ; enhnio kati hetsite8ario, nok ii onk8a8enk en8aton tsini hoien.

15 Astste ionsahon8aiatonti nok 8ahon8ario. Oh onte nenhatrie ne ranenharak8eniiro ?

16 Tentre, nok enhatennhane enhon8ana8enthotohiken ratinenharaiettos, nok akoren ensesakohnenharani. Nok ne rononha tahonniron : iah ki onte eh teia8ensere !

17 8asakotkathoseron, nok 8ahenron : nahoten kati nehne kenton tsini kaiaton : Neh ne rotinenias8enon ne ratinonsonni, neh 8akanenhiak8eniiione tsi tekaiosaien ?

18 Onkakiok eh enhaiatienenne onenhiake, tenhaitarine ; nok tenhoiatorarake nonka enhorrienenne.

19 Ratitsihenstak8enios oni ne ratiatons, 8ahontinenten nok saok ahon8aiena : aseken 8ahotinikonraientane tsi rononha 8atesakori8akentonk8ate : onk8eokon ki sesakotistsanisk8e.

20 Onen senha 8ahon8anehtentakte, neh non8aiionsahon8anatori nak8a karionnienni oni rontattonnis aontaionk8etaierike, natahatierekenha naho8ennakarenrako nok neh ahostonte kaianerenserak8anaskon.

21 Kenh kati nahatieri tsi 8ahon8a8ennarane, 8ahonniron : Se8enniio ! ionk8aterientare tsi neok ne ka8ennanorons tese8enninekens, neok oni netkari8aieri serionnienni, nok oni tsi iah tatesonk8etaiestasions ak8a oni neok nori8iio tsinisherionnienni ne Niio raori8asonha.

22 Ionk8ateri8aienni kenh naiak8akariake tsini sonk8akaraienni ne Cesar, katen iah ?

. 23 Roterientaratsion ne raonha tsini hotinikonraieraton, 8asaka8enhase : Ohniiotieren tsi ise8ere ask8anikonrhaten ?

24 Tak8anatonhas toh nika8istoten : onka eh kasennare oni kakonsare ? tahonniron Cesar :

25 Tontahenron : Satsitsion kinioh ne Cesar tsinahoten Cesar rao8enk, nok Niio ne Niio rao8enk.

26 Iah othenon teshotiri8atsenrion ne tahontahon-8a8enna8eronke akohenton nonk8eokon, ak8a neok ne rotinerakohon nok thatontotate.

27 Onen non8a Sadusean nehne rontenno8entha tsi tsiontonnhests ; sahon8ateranentakten nok 8ahon8ari-8anontonse.

28 8abonniron ; Se8enniio ! Moïs ra8en tsi sonk8aianerensera8i, onkakiok enhrenheie roniakon nok iah teho8iraientaon, neh ne teiatennontere shotiniak ne iotereons, aot8atsironnien ne rotsikenha.

29 Enskat kati ne tsiatak natehontennontere, 8ahoniake ne tako8anen, nok 8arenheie iah teho8iraien.

30 Nehne shokenha sahotiniake, iah oni nehne teho8iraientaon nok 8arenheie.

31 Onen neh nasenhaton sahotiniake, tsiniiore iathotinenrokten ne tsiatak natehontennontere ak8ekon 8ahonniheie nok iah onka teio8iraientaon.

32 Nok onaken iahaonniate ne tsiothon8isen 8akenheie.

33 Kah kati nikaien ensroneke nonen entsiontonnhete ? ak8ekon se8ahi niiehotiniakon netsiatak nihat.

34 Iesos tontasako8enna8eron, 8ahenron : iakohniaks tsiniiakon iakonnhetie ne kenthion8entsiate.

35 Nok tanon tsiniiakon enhiakorihontake naonsaiontonnhete oni niahonsaiakonnheke neh non8e te8en-niserate iahse tetsiakoniakhe.

36 Aseken iah tetsiahijeionsere : aseken tenshontieren Eronhiakeronon okon, nok Niio sakoiyenokonha enskenhake tsi onen tsiakotonnheton.

37 Nok keñh kaien tsi tokenske tsiontonnhests

niaka8enheon, Moïs rattrori ok8irokon satnitaren, Sahenron : II raoti-Niio ne Abraham, Isaak nok Jacob.

38 Iah kati 8ahi tehon8a-Niio ne iaka8enheion, neok kati 8ahi neiakonnhe ; aseken ak8ekon niieia-konnhe ne raonhake.

39 Ethone otiake tontahontati ne ratiiatons 8ahon-niron : Se8enniio ! ori8iio tsi tasierite tsinahoten 8asiron.

40 Ethone onen iah onka othenon teshon8ari8anon-tonni tsi ok nitioteri8aieraton.

41 Tontasaka8enhase : oh kati nah neh niiot tsi ionton Ta8it Roienha ne Keristos ?

42 Aseken ak8a raonha ne Ta8it ra8en raoiatonse-rakon teieri8ak8atha : Roianer ra8enhni n'Akianer : satien tsi ke8eientetak8en.

43 Tsiniiore iatakheniarorarake ne iesas8ens, nok asheiarasitoke8atak8ake.

44 Oh kati nekenh naia8enne ne roienha akenhake, raton se ne Ta8it Rake8enniio ?

45 Nok tsi ak8ekon ok nonk8e ron8ataonsate, 8asaka8enhase ne raotiock8a.

46 Teietsinikonrarasek ne ratiiatons, ratinon8e nahotikhareson tsi rontiata8asts, nok ronnon8esk8ani tahon8atinon8eratonseke tsi ionk8ene, ehneken iahatistsk8arake tsi ionterennaintak8a, nok ohenton ah atistsk8arake tsi 8atenniote.

47 Sakotinonskariatha iohnatereons tsini honat-rennaientatseresons ; aseken senha ihsinon8e tsi nen-hon8atire8atak8e.

Te8asen nok enskat teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.

Tsini kari8es tehakanere ne Iesos, 8asakoken iakok8atsenion iahe8istaren kanerok8akon.

2 Sahaken oni iotent iotereons tekeni k8enis iakaren.

3 Sahenron : tiakari8akenniate, 8ak8arori tsi senha neh kehiken iotent iotereons ihsinon tsi nakaierə tsiniiot notiake.

4 Aseken ne kenh kaien neh 8ahakoti tsini iakokeytotennis, nok naonha kententetserakon eh oni nikon iorientak8a naioiatakennshaste nok neh 8ahoti.

5 Kenh kaien notiake neh ne iakotharak8en tsini iononsanerak8at n'ononsatokentiko8a tsi oni niiok8asts, 8ahenron :

6 Ne kenh nise tese8akanere ; ien8atenniserihe8e neiah oni nenskat tataonsakanenhiasherake ne iah takarision.

7 Nok 8ahon8ari8anontonse Sahonniron : Saianer ? Katke nekenh eh nenhia8enser? oh oni nahoten enkaieronniststak8en nonen eh nenhia8ensere ?

8 Nok tontahenron : se8anikonrarak tosa iestsini-konrakarhatho : aseken ronentioko8anen entonne enhionksennenha8i, enhontonne ; ii ne Keristos, onen oni thoha iakahe8e ; tosa kati iestsiser.

9 Nok nense8ari8aronkanion iakoterio oni ateriosera, tosa se8ateronhienten : iatekakontese tsi neh enkontihente ; iah ki tanon teiohnnonteratietane ne iotoktak8en.

10 Ethone oni 8asakorori 8ahenron : ok nehne teionton8entsianekhania oni tenhiakori8arheseron.

11 On8entsiak8ekon tatenhiaon8entsishonk8anion, enhiontonkariakon, enkannratarineseron, enhiakoteronhientanionhase, nok niatekon tsinenhia8enser oni tkaronhiate.

12 Iatekari8akonte ki tanon tsi iatenhonnison-saren ne se8aiatake, enhietsikenrenseronni, enhietsi-iasarinesson tsi ionterennaiantak8a, oni enhietsinnhoton ; nok enhietsiatienda8ison rahotihenton ne rotinontiiosson, nii aksennakon.

13 Nok neh kehiken ense8ari8aniraststak8e.

14 Ak8a kati on8a ok saok iase8atennikonrisa, netosa othenon aese8atennikonraienton tsinahoten ense8enron nethonon8e nenkaha8i.

15 Aseken ak8a ii enkion nethone ne kanikonriio ka8enniio oni tsiniiore ne iah onka takak8eni aietsiri8aiakse oni aietsirihorarake ne ietsiri8as8ens.

16 Ok oni ok neh ne ietsinihokon, ietsinistenhokon, tese8atennontere, se8atatenonk8e, nok oni ne se8atenrookon enhietsiatenninon ; kentioko8anen oni tsintion nenhon8atirio.

17 Ak8ekon ok oni enhiestsis8enserон nii akeri8ake.

18 Iah tanon oni ne skanonk8isera taese8atonse.

19 Kanikonriiotserakon tsionnhetie.

20 Nonen ense8atkatho Jerusalem, tenhotinatannhen ne ronterios, se8erhek onen akta ih8e nahonikonraksensera.

21 Ethone ne Juderorон tsi iohnontenion enhiontek8assen, nok enhiontennhton tsinniakon Jerusalem kanatakon ieteron, nok iah taonsaonta8eiate ne kanatakon nakttatiesonha ienakereniontie.

22 Aseken onen nehne kare8atatsena en8enniserontak8en ; nori8ak8ekon akanane tsini kaiaton.

23 Totitentasere noiah nenkontiatoten oni nenkonststaronthake neh non8e ni8enniserate ! Aseken kententetsero8anen iakotentasere, nok kare8atatsero8anen iakohrasere neh non8e niienakere.

24 Ak8ekon enhiontateniaroskare, nok enhiontatenask8enha8enserон tsi ienakerenion, nok nehne iah teiakori8ioston enhiontenatak8eniioste ne Jerusalem, tsiniiore ienkanane tsinikanaton ne iah teiakori8ioston aka8ennisera.

25 Ten8atieronnionhaton tsi karak8are, oni asonrekha, oni tsi iotsistok8aron, eh niiore tsi enhiakotentereron nonk8e okon tsiniiore ok tentsiakori8aie8asseke oh ak8a nenhia8ensere non8entsiak8ekon. Aseken onen ten8atkarenron ne Karonhiakekha ahosaststensera.

26 Eh nenhia8ensere nonk8e tsiniiot nonen iahiheions neh tsinenhiakoteronseke, nok oni tsi enhiakohareke oh nenhia8ensere non8entsiak8ekon. Aseken onen ten8atkarenron ne Karonhiakekha ahosaststensera.

27 Nok ethone oni onen enhon8aken nonk8e Roienha otsikerakesson natentha8enonhatie kasastense-rakon oni Kaiatanerak8atserakon.

28 Neh kati nonen ente8atasase8en eh nenhia8enser-on, se8atarakestsko nok ehneken iase8atkatto, aseken onen akta i8e ne se8aiatakennhatsera.

29 Kenh nahaiere tsi 8atesakori8akentonk8en : tese8aiatoret 8ahenron ne tsionion8arontonhako8a nok oni notiake ne karontasonha.

30 Neh 8ahi se8aienterestak8a nonen teiohkennhontiesere nonen enkask8eionten.

31 Etho kati oni nise niiot, nonen ense8atkatho enkonne8e neh nikarihotens, se8erhek tsi onen akta ih8e ne Niio raonakerasera.

32 Ori8iio ak8a ori8iio tsi k8arori tsi iah taontohestste ne kenh ka8atsirate ohenton neh naia8enser-on.

33 Karonhia, on8entsia en8atohestste, nok nake-8enna iah neneh non8enton tiiakontohestste.

34 Se8atatenikonrarak kati tosa se8asenni ne kakon, tsini ienekiratha, oni ne tiohri8atesonha non-8entsiakekha ; nok aese8anenrenten nonen en8a8e neh ni8enniseroten.

35 Aséken eh niiot tsi enhiako8enonni akaon8entsiak8ekon nonk8e tsiniiot ne 8ataharo.

36 Se8atie8aten kati, tiotkon on8e tase8aterennaintak, niae8a8e aese8arihontake ne taese8atohestste tsinenhia8enseronne, nok skennen tatsise8aken nonk8e Roienha.

37 Tsini 8enniseres Ononsatokentiko8ane sakotatis8e, nok nonen enhiokara8e enshaiakenne nok tsi tiononte n'Olivier iehanon8eststak8e.

38 Orhonketsisens eh kanenraserens Ononsatoken-tiko8ane naon8ataonsataate tsi sakotatis.

*Te8asen tekeni-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori-
8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.*

ONEN thoha siiakae8e tsini8entanorons ne iah te-
8attenk8aton, oni kon8anatonk8a Shotonnhestston.

2 Kenh kaien ne ratitsihenstak8eniios oni ne rati-
iatons ratiri8isaksk8e oh onte ak8a nahatiiere naonton
ahon8ario ; aseken sakotistsanisk8e nonk8eokon.

3 Ethone onen n'Otkonseraksen 8ahonikonrata ne
Sitas Iskariot ron8anatonk8a saiatat tsinihatne ne teke-
ni ia8enre Nihatik8ekon ne Iesos.

4 Neh tohiken eh 8arete nok 8athatitharen ne rati-
tsihenstak8eniios oni ne ratiri8ak8eniios tsinenthiae-
rate tsi ensakote8entetase.

5 Toh kati onte neneh nontahontsennonni nok 8a-
honteri8isa o8ista enhon8akariakten.

6 Nok eh niiot tsi 8asakorharaststen ; neok oni
sresaksk8e naontiesenne ok oni tosa ak8a akariho-
8annha tsi ahoiena.

7 Onen kati non8a neh iaontenniserihe8e tsini ie-
nataronis ne iah tekasherhatkenton eh oni non8e ni-
8enniserate nenkon8ario teiotinakarountonha o8ira
neneh Shotonnhestston.

8 Iesos iasakotori Tier, tanon San 8ahenron : 8asene
senik8atakoha nahoten ente8ake naete8aierite tsi-
ni8atenienten ne Shotonnhestston.

9 Tontaniron : Kah kati nekenh non8e ienhiake-
nikhonne ?

10 Iesos tontahenron : ne nonen ienseninatarane
tense8aterane ne ronk8e onekanos ratsetenha8i ; he-
tsiseniser, nok iatsiata8eiat tsinon8e ienshata8eiate.

11 Nok hetsisenirori ne ranonsak8enii, seniron :
Roianer iateri8anietennihatie : kah iaken non8e ni-
iohnaktaien tsinonh nataiak8astskaon nakitiok8a ne
Shotonnhestston ?

12 Tionakto8anen tionaktaien oni kanonsaseronni
tsi non8e nentsiseninatonhase ; etho kati non8e nase-
nikhonne ne Shotonnhestston.

13 Oksaok 8aiatenti, nok ak8ekon eh niiot tsi 8anitsenri tsinitthoieren tsi tesakorori, etho kati non8e nanikhonni ne Shotonnhestston.

14 Nok nonen siiakahe8e, atekk8arastserakta 8arehte, oni ne tekeni ia8enre Ratik8ekonne.

15 Ethone 8asaka8enhase, 8ahenron : eso tsi 8akanekon ne sekon enskat iataonsete8atonte kehiken Shotonnhestston ohenton nakeronhiaken.

16 Aseken 8ak8arori tsi iah sekon tateskastskaonne, tsiniiore nohenton akanane rahonakeraserakon ne Niio.

17 Nok ethone 8atrak8e ne katse 8ahaiatateriste, nok 8ahenron : Tese8ak nok se8atatiakhonhas.

18 Aseken 8ak8arori tsi iah tesecknekirane nonenharakeri, tsiniiore ien8a8e ne Niio raonakerasera.

19 Ethone onen kanatarok saharako, 8ahaiatateriste oni neneh, 8athaiake, tasakaon nok 8ahenron : Neh kehiken nakieronta ne iestsiiate8entetase ; eh nase8aier nii akeiaratserakon.

20 Etho oni neneh nahaiere ne kastse nonen sahakk8entane, tasakaon, 8ahenron : Kehiken kastse neh nase tsi kak8atak8en akenek8ensake ne oni ne ietsinek8ensarise.

21 Kenh sane sekon non8a nateiatiatonts ne raktenninonre.

22 Ak8a ki ok iatekakonte tsi satentionhe nonk8e Roienha tsini kari8ataton ; nok ki tanon rotentasere onka ne ronk8e enhotenninon .

23 Onen neneh 8athontateri8anontonnionhase onka onte ienhoteras8aksenne tsinihatih neh niienhaiere.

24 Rotitharak8enne oni onka onte senha tsinihatih enhaiatanoronke.

25 Nok tanon ne Iesos 8asaka8enhase, 8ahenron : Rotinontiiosson ak8a ok tisakoti8enniio nonk8e okon ; nok ne ron8atiri8a8i iesesakohnaststerista ron8atintan8a thotiri8aieri.

26 Iah tanon nise etho taihton : ok ekenh tanon

ne senha raiatanoron eh nithatattat tsiniiot nak8a niieraha, oni ne rari8ak8eniiio tsiniiot ne rannhatsera.

27 Kah nikaien senha raiatanoron, neh atekk8aratserakta renstsk8ahere ok ne ens ne rak8aherha ? Neh 8ahi natekk8aratserakta renstsk8ahere ? Tsi ki non8a n'ii niiot se8entiok8ihen thikistsk8ahere tsiki niiot ne rakk8aherha.

28 Ise oni 8ahi ne ionk8ariskonhonhaties tsinahe 8akeronhiakenhaties.

29 Ne kati 8aonni 8ak8atak8enniaienhase ne kana-kerasera tsiki niiot tsi rakatak8enniaieni ne Rakeniha.

30 Nenskatne iataonsete8astskaon iaonsete8ane-kira oni akatekk8arane akenakeraserakon ; Nok 8anistsk8aratseranoronke aontese8enstsk8arake taies-tsiiatoretake ne tekeni ia8enre nihotitarake n'Israer-ronon.

31 8ahenron oni ne Roianer : Simon ! Simon ! Iah tehatorissens nonessonronon renekha naiashe8e tsiniot nonatsia.

32 Nok ki tanon konhiaterennaienni, ne tosa aesari-8anoronse : Ne kati oni nise nonen tensatonnhateni enseri8iosten, shenikonranirat Se8atatekenokon.

33 Tontahenron ne Tier : Saianer ! 8akatate8eien-nentaon akonhiariskonte, tokat tsi iontatennhotonk8a, ok oni ne kenheiatne.

34 Iesos tontaho8enna8eron, 8ahenron : Tier 8a-konrori, tsi iah taontontati ne kitkit non8a kenh 8enniserate n'iah niare asen taskatonnhiiasere tsi askienterihake.

35 Nok sekon tontasaka8enhase : othenon kenh tise8atoktani ne se8aiatoskons siiak8atori ? Tontahon-8a8enna8eron : iah othenon.

36 Nok tontahenron : onen kati non8a irastst ne ronatatseraien, nok oni ne roiaraien, nok onka iah tehossaraien nassareko8a ratenninon ne rahotiata8it nok enskat rassaraninon assareko8a.

37 Aseken 8ak8arori tsi iatekakonte oni neneh eh nia8ensere, oni enkahnane tsini kaiaton nii kiatatake. Eh nontahon8atate tsiniiot ne tsiakoteri8ate8aton. Aseken ori8iio on8e tsi onen eh nia8ensere tsiniiot tsi te8atrori nii akeri8ake.

38 Nok tontahonniron : Saianer ! kenh 8ahi tekeni teionk8assaraien n'assareko8a. Nok tontahenron : ethoki tsinikon.

39 Onen are 8ahatenti onontoharake olivier niahare, nok 8aon8asere ne raotiok8a.

40 Nok nonen siiahara8e neh non8e, 8asaka8enhase : Se8aterennaien aia8ens tosa aese8asenni ne kanikonrotak8en.

41 Isi niiore niahare, neh nahoten nenskat iaia kohnenhionti, nok iathatonstsoten nok iahaterennaien.

42 Raton : Rakeni ! asathontatseke ehren askha8iten kehiken kastse ! Tosa ki sane ii tsini8akenikonroten naia8enne, ise tanon tsini tisanikonroten !

43 Nok Raronhiakeronon Karonhiake nontare 8ahonikonranirate.

44 Nok ne rahonha skanorons iahrenheie onen senha tahak8isronne tsi roterennaien ; nok 8athatarihenserondkote ak8a 8akanahotonnion tsiniiot n'onek8ensa.

45 Tonsahatane sahaterennaintako, eh niionsare tsi thatiteron ne raotiok8a, ionsara8e rotitas tsini hotinikonraksens.

46 8asaka8enhase : oh niiotieren kenh se8entas ? Se8atkestsko, nok se8aterennaien aia8ens tosa aese8asenni ne kanikonrotak8en.

47 Sekon ok nihotharatie etho 8ahonenraketote, nok neh ranenrisere ne Sitas ron8aiastsk8e, nok Iesos 8ahoteranentakten ne tahonoronk8anion.

48 Nok ne Iesos tahanron : Sitas enskat kenh tensenorondk8anion tsi hentsiatenninon nonk8e Roienha ?

49 Ethone onen 8ahotinikonraientane tsini ia8ensere ne raiataktontie ratiterontak8e, 8ahonniron : Saianer ! enhiakhiiassaroiake kenh ?

50 Sariatat kati tahassarohtsiate, nok 8ahointe nehne ratsihenstatsiko8a rahonnhatsera, nok iahohontiakte tsi ra8eientetakon nonk8ati.

51 Nok tanon ne Iesos tahatati 8ahenron : rohneronhatie sekon non8a. Nok sahohontoten sahotsiente oni.

52 Ethone oni ne Iesos 8asaka8enhase ne ratitsihenstak8eniios oni ratisenno8anens nok oni ne rotikstenhokonha ne ron8aienasere, 8ahenron : shoteri8ate8aton kenh hetsise8aienasere tsi se8assarenha8inontie nassareko8a oni ne kannhia ?

53 Niate8enniserake sane te8ak8ekonhatiesk8e ononsatokentiko8ane nok iah tesk8aiena ; onenki iakahe8e ne se8ennisera, nok asatakonronon ahosaststenser.

54 Onen ki 8ahon8aiena nok iahon8aiatenha8e, ratsihenstatsiko8ane iahon8aiatinionte ; nok ne Tier ok ihsi niore thontare.

55 Atehenrihen etho Sahontekate nok eh 8ahontien, eh oni neneh 8ahatien ne Tier.

56 Skaiatat ne kannhatsera 8ahoken tsi eh rotenhien ne Tier, niare 8athoiatoretanion nok ethone 8akenron : Ne nori8iio tsi neb kehiken saniiatat.

57 8ahattonnhiie 8ahenron : tsi sathon8isen iah othenon tehiinteri.

58 Kehn ok nahe tihaiatate sahoken, 8ahenron : nehonte 8ahi seseniiatat tohiken ; tontahenron ne Tier, iah ii tehken neneh akenhake.

59 Ne nahoten nenskat 8aka8istaheke ohnakenke tihaiatate sekon sahenron : Neh onte nori8iio tsi ok neh saniiatat kenhiken : Kalileanronon oni 8ahi neneh.

60 Sekon are tontahenron ne Tier : Tiakari8aken-niate sonk8e ! iah othenon tekeri8aiinteri tsi nahoten saton. Nok areko ok tiiehote8ennokte nensok tontati ne kitkit.

61 Nok ne Roianer tontahatkarhateni 8athotkaneren ne Tier ; nok ne Tier sareiarane tsi nithotati :

ohenton naontontati ne kitkit asen nenskatonnhiaise.

62 Oksaok ne Tier sahaiakenne nok 8athasentho
neh nak8a ihken.

63 Kenh kaien ne ron8atienas8aston ne Iesos, ok
tibon8aieronhak8e oni ron8akonrekhonsk8e.

64 8athon8akarannhake nok ron8akonreks, ronton :
iatsienterenn onka 8aesakonreke.

65 Sekon eso iori8ake tsinithatiieratak8e tsi ron-
8enratonnihak8e.

66 Nok tsi 8ahorhenne ethone onen ne ronaterion-
ton ratitsihenstatsiko8astson oni ratiiatons 8ahont-
kennisa, nok tsi katsienhaien niiahon8aiatenha8e.

67 Nok 8ahonniron : tak8arori ise ken ne Keristos.
Tontasako8enna8eron : nok oni nak8arori katiken
entise8etak8e.

68 Tsi ki niiot nak8ari8anontonse, iahse tataontas-
k8a8enna8eron, iah oni taonsask8atka8e.

69 Iatekakonte ki nonk8e Roienha tsi ienshensts-
k8arake tsi tha8einentetakon oni raosastenserakon ne
Niio.

70 Ak8ekon ok tahonniron : Niio kati kenh neken-
hen Iaienza ? tontasako8enna8eron 8ahenron : ak8a
ki 8ahi ise oni neh se8aton tsi neh rakienha.

71 Tontahonniron : nahoten sekon aonsete8ari8isak-
take ak8a 8ahi non8a ii ionk8athonte tsini ka8ennoten
taha8enninekenne.

23

---

*Te8asen asen-aton ia8enre teioteri8asonterak8en nO'ri8a-
tokenti tsini hoiaton Roiatatokenti Luc.*

OKSAOK tontahatitane, nok Pilatne niiahon8aiaten-
ha8e.

2 Nok tahontasa8en 8ahon8ari8arho, ronton : sa-
k8attokase kehiken sakonikonrataas nonk8eokon ate-
riioserake, nok rannhes nahon8akariakse ne Cesar,
Keristos ratatenatonk8a ronontio oni iaken.

3 Nok ne Pilat tahori8anontonse 8ahenron : ise

ken iesanontio ne Sitaeronon ? Nok ne Iesos tonta-ho8enna8eron 8ahenron : ak8a atasierite tsinahoten 8asiron.

4 Pilat sasaki8enhase ne ratitsihenstak8enios oni nonk8eokon : iah othenon teketsenries nahonnhi-tseraientake ne kenh ronk8e.

5 Ok eken senha tahan8isron, tsi ronton : tesakonikonharanis nonk8eokon roteri8anotaties kana-keraserak8ekon ne Jude Galile thotasa8e tsiniore ne kenth.

6 Pilat Sahasennaronke Galile, Sahari8anonton Galileanronon kenh nahaiatoten.

7 8ahotokense tsi Herod raoianerenserakon roiatontieton. Eh kati iahotori, Jerusalemke oni neneh ihresk8e ne Herod neh non8e ni8enniseratek8e.

8 Herod 8ahatsennonni shahoken ne Iesos : aseken onen 8aonnise sihaskaneks nahoken ne tsi eso iori8ake rari8aronkask8e ne raonha raiatatake ; rerhak8e kati enhatkatto kenh othenon iori8ancrak8at tsinenhaiere.

9 Eso kati iori8ake 8ahori8anontonnnionhase, iah tanon oni nenskat tethotati ne Iesos.

10 Nok ne ratitsihenstak8enios oni ne ratiatons, Sathontenonhianite tsi nahon8ari8arho.

11 Keh kaien ne Herod oni ne raonk8eta, 8ahokenron ok oni tahoieron, 8ahatennhane kenraken 8ahon8aseronniate nok Pilatne ionsahotenniete.

12 Nok neh 8enniserate 8aiatenroseronni ne Pilat tanon ne Herod : tethiatasts8ensk8e se nohenton.

13 Ethone ne Pilat iasakohnonke ne ratitsihenstatiokon, ronaterionton, onk8eokon nok 8ahenron :

14 Kehiken ronk8e hetsise8aiatte se8aton ranen-raksata : nok ak8a ise se8attonte tsi 8ahiri8anontonnnionhase, iah nii othenon tekatkattos nahonnhikon tsiniiot tsi hetsise8ari8arhos.

15 Iah oni ne Herod : eh se 8ahi ichiiatorionne, nok iah othenon tethoiatonk8en ne tahotentson naren-heiate.

16 Ne kati ok nii nenkatennhane enhon8asok8a-Session nok enhsiiatka8e.

17 Oncn are siieiohe ne saiatat ahonsahon8annhtonko tsinihatih ratinnhoton netsi 8entanoronsere.

18 Ak8ekon ok tontahotihenrete ronton : ehren hetsiatenha8it kehiken nok Barabas sastsennhotonko.

19 Neh rannhotonk8enne ne kenh kaien ne tsi onk8e sakorio.

20 Pilat sekon tontahatati, roskennhen naonsahotka8e ne Iesos.

21 Ok eken tontahotihenrete, ronton : tetsientannharen ! tetsientannharen !

22 Nok tontahenron onen neh nasen-aton : oh ne kenh ak8a nahoten shoteri8ate8aton ? iah othenon tekestsenries nahonnzikon nahostonte arenheiate ; neok kati nenhon8asok8a8eshon nok hensiatka8e.

23 Nok tanon taonk8isronne tsi ratiri8anontons tahon8aintannharen : takanerak8atane oni tsi tehotihenreta ne ratitsihenstathi oni nonk8eokon.

24 Ethone onen ne Pilat tahari8ente etho naia-8enne, tsini hatiri8anontonsk8e.

25 Ethone oni nonsahon8annhotonko ne shoteri8ate8atonne, aseken ch ki oni nihatiri8anontonsk8e nok 8asakotsiak8arisien ne Iesos.

26 Nok nonen sihon8asarine, saiatat Sahon8aon-kariake, Simon ron8aiasts Cyrenean-ronon ahotiasaketastse ne Iesos.

27 Kentioko8anen nonk8eokon ron8anoteratiene oni tsionathon8isen, iontonstsk8enaiaakhonnionue nok teionsenthosere ron8annhatens.

28 Nok ne Iesos tontahatkarhateni nok 8ahenron : Jerusalem-ronon, tosa tese8asentho nii akeri8ake ; ise tanon tese8atatasenthos, nok oni neh ne ietsiien-hokonha.

29 Aseken ien8atenniserihe8e nenhiontonheke : Iakotaskasts ne iah teionte8etons, oni ne iah teioti8iraintaon nok oni ne iah teionaststaronte.

30 Ethone onen ienhiahironnion tsi ionontenion : Kase8atenontienent ; oni tsi ionniaronnion : Tak8aia-taset.

31 Tokat non8a eh nakon8aierase noientasse, oh kati nehneh nenhkon8aierase noientakaion?

32 Teniiase oni ne tenonk8etaksensk8a iahon8atiatenha8e nenskatne iahon8atirio.

33 Nonen siiahonne8e tsi iohnontokeronte etho non8e nahon8aiasakesko, nok oni ne teniiase, saiatat tsi ra8eientetakon nok ne saiatat sanek8ati.

34 Ratonhak8e ne Iesos : Rakeni ! Shetenr ! Katiken ronaterientare tsini hontierha. Ethone oni onen 8ahontatiakhonhase ne rao8enksonha, nok 8ahati8astotsi.

35 Etho oni kakenniotak8e teiekaneronnion ; oni ne ratikorasson tihon8aieronhak8e, ronton : Sakoia-takennhaon notiake : ratatiatakennha tanon non8a onen ne Keristos, oni Niio Roienha akenhake.

36 Oni ne Sotar thihon8aieronhák8e, akta niahonne nok iotsitsiatken 8ahon8anekanonte.

37 Rontonnes : Nene aiesanontioke ne Sitaeronon satatiatakennha nok sasatateniakent.

38 Ehneken tsi rotenontsiste ios8enkarantenatkonne, nok eh kaiaton, Grek, Roman, tanon Hebraik ka8ennontak8en, 8aton : Neh Kehiken ne Sitaeronon Ron8anontiio.

39 Saiatat ne ronk8etaksensk8a oni ne ronahriskonhon, niatekon ra8ennihak8e, rosentanionnis raton : neh ne Keristos nasiatoten asatatiakakennha, nok oni nii.

40 Nok tahatati ne saiatat, 8ahori8asten 8ahenron : Lah kenh tetsestsanis ne Niio ehse oni nise niiesari8enton ?

41 Ehse nii nateiontiaatenstson ; aseken ehki niionkeninnhikon ; nok nerahonha iah othenon tehoston-ton.

42 Nok iahatati tsi roiatenton ne Iesos, 8ahenron : Se8enniio ! aonsaskeiarane nonen saiatanerak8atserakon natentes.

43 Iesos tontaho8enna8eron 8ahenron : ori8iio ak8a ori8iio tsi 8akonrori tsi on8a kenh 8ennisrate entenik8ekhene karonhiakon.

44 Neh nahoten ne iaiak siiostistahehatie on8entsia-k8ekon taiokara8e tsiniiore ne tioton.

45 Onterak8aton, Ononsatokentike oni iohniata-rentonhak8e asennen 8ate8atoren.

46 Ethone ne Iesos 8athohenrete, 8ahenron : Rakeni sakonhion nakatonnhests ; ak8a neok 8ahate8en-nokten nok 8ahattonniseraton.

47 Tsinaha8enne tsi 8ahatkatho ne Sotarko8a, 8ahonenton ne Niio, nok 8ahenron : ori8iio tsi thori8a-ierik8e ne kenh ronk8ekenha.

48 Tsi oni niakon ne iakotenroronne sahontkatoseron tsi naха8enseron, sahontentionko nok rontaton-stsk8enaiahakhonnionne.

49 Kenh kaien ne ron8aienterine, oni tsionathon-8isen neh ne Galile thon8aseronton ihsi niiore thon-nete tehatikaneronnion tsiniiia8ens.

50 Nok saiatat ne ronk8e Sose ron8aiasts, ratsien-haiens tronk8etaieri oni roianere.

51 N'iah othenon tehori8anon8ehon tsini hotiriSi-son oni ne raoti8eienna ; Arimathée thanakerek8e Sitaeronon raonatenata, neh oni nenskat ne rorharrek8e ahatkatto ne Niio raonakerasera.

52 Pilat 8ahoiatorenne, nok 8ahori8anontonse ne Iesos raoieronta.

53 Sahoiatantahsi ne kaiasake, ohniatarahane 8aho8enonni, nok kenstenrarakan eh 8ahoiatata, tsinon8e nareko non8enton onka tetiontatatiataten.

54 Neh 8enniseratenionk8e neh non8e tsinon8e ni-iek8atak8as, oni onen si8entanoronsere.

55 Kenh kaien ne tsionathon8isen Galile thon8a-seron ne Iesos, 8ahon8asere ne Sose 8akontikahen-hion tsiniossonhioten tsinon8e nahaien ne Iesos raoieronta.

56 Nok sakontenti, oni 8akontik8atak0 8enhienakonhonsson ; ken8entatie 8akontorissen na8entato-kentike, tsiniiot tsi iotsiate ne kaianerensera.

Te8asen kaieri aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8a-tokenti tsini hoiaton Roiatatokenti-Luc.

24 Nok tsi Sahententane orhonketsi eh Sakonnete tsi thaiatatak8e neh kontiha8i ne Senhienakonhonson nonoha iotik8atak8en.

2 8akontkatto kanenhiarak8en ne kanontektonne tsi iokaronte.

3 Nok iakonstsnnente, iah kahneka tetsionatkattion ne Iesos raoieronta.

4 Sekon ok kati etho niiotinerakohon, teniiase rotiatanerak8at eh 8ahotiketote.

5 Nok tsi nahonateronhienten neok ne takontinianne ; 8aniron kati : ohniiotieren tsi ehnonh nitsise8aiatisaks neronnhe tsinonh niiekeron ne iako8entaon.

6 Iah kenthö tehenteron ; onen tanon shotonnheton, sase8eiarrann tsiniiot tsi hetsise8arorihak8e sekon Galile shires.

7 Tsi ra8en : iatekakonte tsi enhon8aiena ne rotiri8aneraakskon n'Onk8e Roienha, tenhon8aientannaharen, enshatatonnhete nasen-aton nen8ata.

8 Nok sakonneiarane neh nika8ennotens.

9 Oksaok kati sakontenti, ionsaiakotirori nonskat ia8enre Nihatik8ekonne oni notiake.

10 On8ari-8atere, tsian, tanon On8ari Sak ronistenha ne skontiri8enha8ine oni saiakotirori neh nekarihotens ne Iesos Ratik8ekonne.

11 Eh nehne naha8enne tsi ronathonte skonttrori ne tsionathon8isen tsiniiot nahakotestshen : nese 8aonni iah othenon tethonetakon.

12 Nok ki sane, Tier tontahatane nok 8ahatkense-ra ; iahatketoten noshon8akon, neok 8ahatkatho no-niataraha akta kaien ; neok ne shonerakohonhatie tsinaha8enne.

13 Ok neh sahennisera, teniiashe iathahine, Em-mäüske niahanonenonhatie, neh nahoten ne iaiak ni8a-sen ni8ateniententscrako natetiatere ne Jerusalem.

14 Nok neh rotitharak8enhatiene tsi nia8enserон.

15 Tsi kati nahe neh rotitharak8enhatie, eh 8asakohnonterahne ne Iesos, nok 8ahonne.

16 Tsi niiot noiah naha8enne ne nikarake nese 8aonni iah tehon8aienteresk8e.

17 Nok 8ahenron : oh nekenh nahoten tesenitharak8enhatie ? oh oni niiotieren tsi seninikonraksens.

18 Saiatat Cleophas ron8aiasts tahatati, 8ahenron : Sonhaa onteken nekenh ne Jerusalem-ronon ne iah taseri8aienterihake tsini ia8enserон non8a kenh8enniseratenionk8e ?

19 Tontahenron, oh nekenh nahoten : tontaniron : Iesos 8ahi Nazaretronon raiatatake, Rotokensehak8e, ra8eiennanoron, ra8ennanoron oni rahohenton ne Niio oni akohenton nonk8eokon ;

20 Tsinihon8aierase ne ratitsihenstatsiokon oni ne ratikorasson, ron8ari8enton narenheie, nok tehon8aientannhare.

21 Iak8erhak8e rahonha onte enseshakoskontako n'Israerronon ; nok sane onen neh on8a ascen-aton nonta etho nitia8enhon.

22 Sekon ki neneh sane ionerak8at tsinaha8enne : otiake nonk8athon8isentsera eh iekonnesk8e tsi thon8aiataten.

23 Nok iah tetsiohnatkathon ne raoieronta, 8akonniron oni, ratironhiakeronon 8asakotirori tsi sronnhe.

24 Otiake tsini iakion eh 8ahonnete 8ahontkensera, eh ki niiot tsi 8ahontkathо tsiniiot tsi tsionatrori, nok ne raonha iah ki nehne kaneka teshon8aken.

25 Ethone onen tahlenron : kanoron ki oni tsi iah tese8anikonra, tsi oni nise8atenno8entastskon nahontese8etak8e tsinithonatati ne Rotitokensehak8e.

26 Iah kenh tateioton8entsiohonne neh niiot tsi haharonhiaken ne Keristos, nok ahonsahata8eiate roiatanerak8atserakon ?

27 Ethone oni 8asakohnikonraientaten tsini hotiia-ton n'Oiatonseratokentike, ne Moïs oni ne Rotitokensehak8e ne raonha raiatatake.

28 Nok nonen siahonne8etsi iohnatak8enrare, eh nahaiere tsiniiot nahotoheststak8enhatie.

29 Nok ne rohnonha 8ahon8aiatannhe, 8aniron : onen iokara, onen oni thoha aontaiokara8e, testann niha. Enskatne kati 8ahonta8eiate anioh 8asakoris-konte.

30 Tsi kati shathonstskaon, 8ahanatararako, nok 8ahaiatateriste ; 8athaiake nok tashakahon.

31 Ethone onen tonsaiatkak8arisi nok 8ahon8aienterene ; Nok ne raonha ok eh tonsahatatonte.

32 Nok 8aniron : Iah kenh naha oni tetiotarihensk8e nonkeneriane sontasonkenirorianionne ohahakeson tsini ka8ennoten n'Oiatonseratokenti ?

33 Nok tontanitane, Jerusalem niionsane, tsi thatiteron nenskat ia8enre nihat, neh ne ronatiake ;

34 Rontonhak8e oni neneh : ori8iio tsi shotonnheton ne Roianer, Simon shoken.

35 Nok oni ne kenh kaien saiatrori tsi nahotiaiassen n'ohahakeson, oni eh nonsahon8aienterene sasa-konataranonte.

36 Tsinikari8es neh rotitharak8en eh 8ahoketote ne Iesos, nok 8asaka8enhase : skennen tikenhak niseke !

37 Nok ne rononha, tsi nontahontonneke oni 8ahotiteronne 8ahonnere 8ahonk8atianeronne 8ahi.

38 8asaka8enhase : oh nontieren se8ahterons nok niatekon se8anontonnions ?

39 Se8atkatho kesnonke oni kasike, ak8a se ii : kenh oni niiatak8aier nok tak8akaenhion ; kati kenh neneh io8arare oni iostientare nakon8ara tsi nii niiot.

40 Nok 8asakohnatonhase nc rasnonke oni rasike.

41 Nok iah te8atons nahontahonnetak8e tsi nahontonharen oni rotinerakohon, 8asaka8enhase : se8akk8aien kenh ?

42 Kentsiakenrita tanon otsinakontak8ane otsik-heta 8ahon8aerhase ;

43 8atrak8e nok rahotihenton 8athastskaon.

44 Nok 8asakorori 8ahenron : eh 8ahi ni8akieren tsi k8arori sekon shite8es : tsi iatekonte enkanane tsi-

ni hotiiaton ne Moïs oni Rotitokensehak8e nok oni ne Karen nakon nii kiatatake.

45 Ethone onen 8atesakohnikonras8athete nahotinikonraientane tsinika8ennoten n'Oiatonseratokenti.

46 Oni 8ahenron : etho niiot tsi kaiaton ; eh oni nateioton8entsiohonne neh naharonhiaken ne Keristos, nok nasen-aton nonta tahontahatkestsko ne kenhieatne.

47 Nok raonha raosennakon aionteri8anoton aia-kohnikonkararen, nok tsi entsiakoterake8ase ne kari8aneren akaon8entsiak8ekon nonk8e, kenthô Jerusalem ien8atasas8en.

48 Ise Sahi nori8ak8ekon se8atkathon ; onen kati entk8atennietase tsini horharastston ne Rakeniha.

49 Niare kati Jerusalem se8enterontak tsiniiore iense8ahrane n'Enckenha ahosaststenserâ.

50 Ethone onen astste niiasakohiatienda8e tsiniiore Bethani, nok ehneken iathatsiatate oni 8asakoiatatereiste.

51 Nok tsinikari8es sakoterennaiennihatie eh tonsahontekhasi, karonhiakon niionsare.

52 Nok ne rononha 8ahon8asennaien, nok shontsennonnihatie Jerusalem niionsahonne.

53 Nok ken8entatiesson ononsatokentike ronatrennaien tehon8anon8eronnions oni ron8atsennonniasne Niio. Amen !

JOHN.

Raori8iitsera ne Sonk8aianer Iesos Keristos tsini hoiaton ne Roiatatokenti San.

Tsi tiotasa8e Ranakerek8e n'O8enna, nok n'O8enna Niio nik8ekonne, nok kehiken O8enna Niio kenhne.

2 Ok Niio sinik8ekon tsi tiotasa8e.

3 Ori8ak8ekon Raonha roson, iah othenon tekason n'iah raonha tahoson.

4 Raonhake kaientak8e n'atonnhest, nok n'atonnhest neh akos8athetsera kenhne nonk8eokon.

5 Asatakon 8atios8athene nok nasatakonronon iah tehon8anikonraientaon.

6 Saiyat tahotori ne Niio Sa8atis ron8aiastsk8e.

7 Neh raniente nahatkatto nok ahatrori tsinonkati ne kas8athetsera eh naonta8e ak8ekon aontaiaketak8e Raonhake.

8 Iah raonha tehken ne kas8athetsera, ne ok tanon tsi thon8atoriaton nahatrori tsinonkati ne Kas8athetsera.

9 Ne oni ne tokenske kas8athetsera, n'ak8ekon nonk8e teiakos8athetennis naonnakerate tsi ion8entsiate.

10 Ranakerek8e tsi ion8entsiate raonha roson tsi ion8entsiate, nok ki iah tehon8athontati ne iakon8entsiakeronon.

11 Rok8athon tsi roton8entsiate, nok iah tatehon8arhoton ne ronhion8entsiakeronon.

12 Nok tsiniiaikon tehon8arhoton, sako8i ne Niio sakoienhokonha aionton. Nehne tsiniiaikon tiaka8etakon ne raosennakon.

13 Nehne iah Onek8ensake tetiakoientakon, iah oni onk8e tehotennikonra ; ak8a tanon Niione tiakoientakon.

14 Nok Onk8e rotattonni n'O8enna, on8entsiaker8arenakerate, nok ionk8atkatton ne rahoitanera-k8atsera, eh nihoiatanerak8atseroten tsini hoiatanera-k8atseroten n'enskat ok Niio Roienha, titkahere atanitenrasera oni ateri8ak8arisionsera.

15 Neh ratroriathak8e ne Sa8atis, satehohenreta tsi ratonhak8e : neh 8ahi ne ritonhak8e sikaton : rihentestonhatie ne raknonteratie aseken onen sihanakere, nii sakehnakerenne.

16 Nok ak8ekon ionk8ata8eiaton ne raotanitenraserakon, ak8a neok n'atanitenron n'atanitenron.

17 Aseken ne kaianerensera Mois roson ; nok kenhkaien natanitenron oni ne kari8ak8arisionsera, Iesos Keristos nehneh raha8ine.

18 Iah non8enton onka tehon8aken ne Niio ; neh nak8a Ronineha thoiakenhon neh oni nenskat ok Roienha sonk8arori neh nikarihoten.

19 Kenh niiot tsi rori8ak8arision ne Sa8atis : sahon8ari8anontonse ne ratitsihenstatsi okon iesako-hnatorionne, 8ahonniron : oh nasiatoten ?

20 Aseken ak8a tahari8aierite, iah oni tehotonn-hiien tsi 8ahenron : Iah ii teken ne Keristos.

21 Nese 8aonni tontahon8ari8anontonse : Onka kati nise ? Ise ken n'Elie ? tahlenron iah ii teken. Satokense kati ken ? Tontasako8enna8eron, nok 8ahenron : iah.

22 Sekon tontahonniron : tak8arori niha oh nasiatoten aontiesenhake iaonsaiakhirori ne tionkhia-torion ? ohnahoten satatenatonk8a ?

23 8ahenron : ii ne karhakonson ra8ennotaties, raton : se8ahahak8arisi ne Roianer raohaha, tsini ha8en ne Rotokensehak8e Esaï.

24 Pharisian are neneh ne iesakonatorionne.

25 Sekon sahon8ari8anontonse, Sahonniron : oh kati nontieren tsi senek8ahesta ; iah se ise tehken ne Keristos, iah oni ne Elie, iah oni tesatokense ?

26 Tontahenron ne Sa8atis : neok nii na8enke khene8ahesta nok tanon saiatat se8entiok8akon renteron nehne iah tetsise8aienteri.

27 Neh tenhiatiatasonterako, takhenteston, oni ; neh oni neiah te8akerionte neok oni nahiiennikatse-nanerensi.

28 Bethani non8e kehiken naха8enserон ihsи nakaihionhati ne Jourdain tsinon8e nisakohnek8ahes-tak8e ne Sa8atis.

29 Tsi 8ahorhenne Sa8atis 8ahoken ne Iesos eh nontaha8enonhatie tsi ihres, 8ahenron : neh kehiken ne Niio Roienha, oni sarake8as nonk8e akori8anera-aksera.

30 Nehne ritonhon tsi 8aken : saiatat tenhiatiatasonterako neh ne takhenteston aseken ohenton sihanakere tsi nii niiot.

31 Iah sane nii tehiienterine: nok ki ne 8ene akenhake tsinonk8ati n'Israerronon neh 8ahonni a8enke tekhenek8ahestanon.

32 Ethone oni nihatrori ne Sa8atis tsi raton: 8ahiken ne Rotkon Roiatatakentti Orite kenraken rotiatontak8enhatie tsi 8ahotienhase.

33 Iah ki oni tethiienterine: rahonhaki ne iehakatorion akhenek8ahestana na8enke ra8en: neh nenstskenn enhotienhase ne Rotkon Roiatatakentti neh ensakohnek8aheste nonikonratokentike.

34 Nok riken, eh oni niiot tsi 8akatrori tsi nehne Niio Roienha.

35 Tsi are saiorhenne, 8athatane ne Sa8atis teniase ronnene ne raotiok8a.

36 Nok tehakanere tsi rotoheststonhatie ne Iesos, 8ahenron: Neh kehiken ne Niio Roienha.

37 Nok ne teniase ne raotiok8a, oni ne ron8athonte tsiniot tsi tahatati, oksaok Iesos sahon8aterenantakten.

38 Nok ne Iesos tontahatkarhateni, 8ahonikorraientane tsi ron8anoteratie, 8asaka8enhase: Nahoten Seniniente? tontahon8a8enna8eron 8aniron: Rabbi! (neh sakat naiahiron, Sainer) kah non8e nisiteron?

39 Tontahenron: kasene nok tsiatkatto. Eh niiahane nok 8aiatkatto tsinon8e nihenterontak8e; etho oni ne rononha 8ahiatien nehneh 8enniserate, aseken onen oieri siio8istahehacie tsini 8atenniserine.

40 André, Simon Tier iatakenha nekenhen saiatat ne teniase ron8a8ennaronken ne Sa8atis, neh oni ne roseron ne Iesos:

41 Raonha oni tahatierente iahoken ne iatakenha Simon, 8aha8enhase: 8asakeniken nii ne Keristos.

42 Nok eh niiahoatenha8e tsi ihtres ne Iesos: 8ahenron ne Iesos nonen sahoken: Ise ne Simon Jonas iahienha; Cephas entsiesanatonk8ake (neh sakat naiahiron oststenra).

43 Tsi 8ahorhenne Galile niiionsare ne Iesos, eh 8ahoken ne Philip, 8aha8enhase oni neneh: takser.

44 Betsahida oni neneh thanakerek8e ne Philip tsinon8e tninakerek8e ne André tanon ne Tier.

45 Nok ne Philip Nathanael ionsahoken nok 8ahenron : Onen ni sak8aken neh rotonhon tsi roiaton ne Moïs, oni ne Rotitokensehak8e ron8atrorriaton : nehne Iesos Nazaretronon Sose Roienha.

46 Tontahenron ne Nathanael : kah nekenh naonta8e naontaionk8etaierike Nazaretke ahontahaiakenne. Tontahenron ne Philip : kastski nok hetsiatkatto.

47 Iesos iahoken Nathanael eh nontaha8enonhatie, Saha8enhase tsi 8ahenron : neh kehiken ne tokenske on8e Israerhaka niah tekaien naienikonrhate.

48 Nathanael tahenron : katke sistienteri ? Iesos tontaho8enna8eron nok 8ahenron ohenton siiaienonke ne Philip ok8irokon tesiterontak8e satekonkanerak8e.

49 Nathanael tontaho8enna8eron, nok 8ahenron : Saianer ! ise ne Niio Iaienha, ise iesanontio n'Israerhaka.

50 Tontahenron ne Iesos : neh tsi Sakonrori tsi tekonkanerak8e n'ok8irokon sitesiterontak8e neh aho ri8a tasetak8e ; ensatkatoseron ne senha kari8anorons tsiniiot ne kehiken.

51 8aha8enhase oni : ori8iio, ori8iio tsi 8akonrori : tsi ensatkatto tenhioteronhiakhasion eh niienshone nonhatie ne Niio Raoronhiakeronon enthonastsnenton hatie oni tsinon8e nenhenterontake n'onk8e Roienha.

Tekenihat on teioterisasonterak8en tsini hoiaton Roiata tokenti San.

2 ASEN nonta onakenke taiontennioten Cana Galile non8e, etho i8esk8e ne Iesos ronistenha.

2 8ahon8aonkaron oni nehne ne Iesos oni ne rao tiok8a.

3 Nok 8ahontnekokten n'otsitsia, nok ne Iesos roni stenha 8aha8enhase : iah teshotinekaien n'otsitsia.

4 Nok ne Iesos tontaha8enna8eron, 8ahenron : nahoten kati nii abetiatsteristak8ake tsi sathon8isenha ? areko tehio tsi ka8istaeks nii aka8enk.

5 Ronistenha ionsaiaka8enhase ne kannhatserao-kon : eh nase8aier tsi ok oni niiot tsi hentsise8ann-hane.

6 Iaiak nikatsetake otara etho katsetotonk8e, neh ronststane tsini hotirennhaonne ne Sitaeronon neh non8e nikaha8is tsini 8entanoron toka asenson niknak8ake niiotieni.

7 8ahenron kati ne Iesos : se8anekanann kehiken katsetoton onekanos ; nok ak8a 8ahatinane.

8 Ethone sahenron : se8anekarako onen, nok he-tsise8anatonnira ne rosts8enkaraniionte. Nok iahon-8anatonhase.

9 Ne kati nonen sahatkense ne rosts8enkaraniionte n'onekanos otsitsia iotonhon (iah ki tanon tehoterientarak8e kah nonta8e, kenh kaien ne kannhatsera ne rotinekaten ronaterientaratsion nehneh) 8aha8enhase ne roniakon.

10 Nok 8ahenron : Neh ens niare taiontierente 8ahenekira ne kanekiio ; nok ak8a skenenha entkaio-thiate nonen eso iakohnekiren ; nok nise sekon neh nisate8eienton ne kanekiio.

11 Nehne tontierente iori8anerak8at tsinahaiere ne Iesos Cana-Galile non8e, nok 8ehne 8aronni ne raoiatanerak8atsera, nok taon8etak8e ne raotiok8a.

12 Ethone onen Kapharnaumke niiahare ronhne ne ronistenha rontatekenhokonha, oni ne raotiok8a, iah ki tanon tiehoniskohon.

13 Aseken onen thoha iakahe8e tsini honentanorонse ne Sitaeronon kon8anatonk8a Shotonnhestston, Jerusalem niionsare ne Iesos.

14 Lahara8e, Ononsatokentike 8asakoken ronatenask8atkeronton, tionnhonsk8aron, teiotinakaron-tonha, orite etho oni ronatekk8aratseroton ne tehontat8ista8is.

15 Ok aseriie tahatk8ironniate, nok ak8ekon sa-

sakotek8ate n'Ononsatokentike oni ne rahotitsenen-hokon ; 8athat8istok8atanion nok 8ahatekk8aratse-rakarhathoseron.

16 Nok 8asaka8enhase n'Orite ronatenask8atkerontak8e, ehren se8aha8it kehiken ne kenh non8e, tosiontkerontak8a se8atatenonsonniaten ne Rakeniha raononsa.

17 Ethone ne raotiok8a sahonneiarane tsini8aton tsi kaiaton : Sanonsa aok8eniat onkiatakari.

18 Tahontati ne Sitaeronon 8ahonniron : oh nahoten enhiak8atokatak8e tsi sak8eniatseraien neh nasiere ?

19 Iesos tontasako8enna8eron 8ahenron : sase8anonsarisi ne kenh Ononsatokenti, nok asen nen8ata enskenonsisa.

20 Tontahonniron ne Sitaeronon : Kaieri nioserasen nok iaiak niiekanonsison ne kenh kanonsote, nok nise asen ok nen8ata ensesenonsisa.

21 Nehse neneh rentonhak8e tsinenhioiata8en ne raoieronta.

22 Nese 8aonni nonen sonsahattonnhete, sahonneiarane ne raotiok8a tsinahoten ra8en ; taonnetak8e tsini kaiaton, oni tsinithotati ne Iesos.

23 Tsinikari8es Jerusalem ihres, kentioko8anen taon8etak8e, netsi iontkathos iori8anerak8atenions tsini haierhak8e.

24 Iah ki tanon ne Iesos ak8a tetesaka8etak8enne aseken ak8ekon niiesakoyerterisk8e.

25 Nok oni tsi iah teresaksk8e onka nonk8e ahon8ari8aniratse : aseken ak8ekon raienteri tsini iaka8e-riasotens nonk8e.

Asenhaton nateioteri8asonterak8en tsini hoiaton Röiatokenti San.

3 SAIATAT raiatarak8e tsinihatne Pharisian Nicodem ron8aiastsk8e, oni ron8ako8anen ne Sitaeronon.

2 Asonthenne 8ahoiatorenne ne Iesos, nok 8ahen.

ron : Se8enniio, ionk8aterientare tsi Niio thiatennieton
neh nasiere tsi ask8arihonnien tsiniiot ne Sakotatis :
aseken iah onka takak8eni neh nakaiere tsi nisierha
ne iah tanik8ekon ne Niio.

3 Sahenron ne Iesos tsi tontaho8enna8eron : Ori8iio tsi 8akonrori tsi iah teionta8eiatane ne Niio rao-nakeraserakon ne iah ase tentsionnakerathe.

4 Tontahenron ne Nicodem : oh nekenh naia8enne
ne sekon ahonsarennakerate nonen rokstenha ? en8a-ton
kenh ne iaonsahata8eiate ronistenha kaiatakon
nok sekon ahonsarennakerate ?

5. Tontahenron ne Iesos : Ori8iio ak8a ori8iio tsi
konrori, ne iah tensrennakerathe n'onekanosne nok
kanikonrake, iah ki non8enton tiihata8ciate ne
Karonhiake.

6 Tsinikon no8aronne tioientakon o8aronk ki
ihken, nok n'onikonrake tioientakon onikonra ki
ihken.

7 Tosa kati sanekh̄eren tsi konrori, tsi iatekakonte
ase ensesennakerate.

8 Ok Sahi ten8anonton kah niienga8erenga8e tsi
iahote, nok sathonte tsi iorakare, iah tanon tesate-
rientare kah nonta8e, iah oni tsi niiaha8enonhatie ;
etho kati niiot tsiniiakon n'onikonrake iakohnake-
raton.

9 Sekon tontahenron ne Nicodem : oh nekenh naia-
8enne neh naia8enne ?

10 Iesos tontaho8enna8eron nok 8aha8enhase :
Sherihonniennis n'Israerroron tanon iah tesaterien-
tare neh nikarihoten.

11 Ori8iio, ori8iio tsi konrori : tsi neok iak8atroris
tsinahoten ionk8aterientare, oni iak8ari8anirasts tsi
nahoten ionk8atkathon : nok sane iah tesataonsatasts
tsi nahoten iak8aton.

12 Nese ok sane konroris non8entsiakha ; oh
kati nekeñh naia8enne naontasetak8e ne Karonhiake-
kha akonrori ?

13 Aseken iah non8enton onka tiiøiakok8athon ne

Karonhiake, nakoren akenhake, neh ok neh nitha8e-non ; neh n'Onk8e Roienda Karonhiake thanakere.

14 Nok tsini hoieren ne Mois tsi roniarakestsk8en Kahentake ko8a ; etho oni neneh nenhia8enne n'Onk8e Roienda enhon8aiatakaratate.

15 Netho naonta8e tosa aiahiheie tsini iakon entia-ka8etakon ne raosennakon, aiakointake tanon n'aion-tsennonni-on8e.

16 Aseken ne Niio tsini sakohnoronk8ahon nonk8e, iah tatesakohnonhianiheki n'enskat ok ro8iraien, asakaon tosa aiahiheie tsini iakon tiaka8etakon raonhake, ok eken tanon neh aiakointake ne raonhake aie-tsenri atsennonniat.

17 Aseken ne Niio, iah neh tethotoriaton ne Roienda tsi ion8entsiate naiontkaronniate nonk8e, neh tanon raniente naontonseke raonhake aietsenri atsennonniat.

18 Iah non8enton tiihatkaronni ne tha8etakon raonha raosennakon, nok tanon neiah tetha8etakon, onen ok nench rotkaronnihon : aseken iah ki tetha8etakon ne Raosennakon tsi neok enskat Niio Roienda.

19 Kenh kaien enhiakokaronniate : Netsi iioh ne teios8athe nonk8ehne, nok nonk8e senha neh iakohnon8ehon ne taontaiakokaraseke tsiniiot ne taiakos8atheke ; aseken sotsi ie8eiennaksen.

20 Aseken onka neok iaka8esakonhaties ne iotakseen, ies8ensi ne teios8athe, iah oni akta teientha ts-teios8athe, on8a sotsi enhiontatattokase tsi ie8eiennai ksen.

21 Nok tanon neneh iakesaks ne tkari8aieri akta ki ientha tsi teios8athe, nok eh nahonta8e 8ehne aonton nako8eienna, aseken Niiohne tiotientakon.

22 Ethone are onen ne Iesos Judé niionsare, ronhne ne raotiok8a, etho oni non8e iahotinisko, nok sakohnek8ahestak8e.

23 Nok ne Sa8atis Enon neneh non8e nisakonek8ahestak8e akta ne Salim ne tsi eh non8e nikaihionhatenionk8e, eh kati non8e ieienthak8e ne ionskaneks naiontenek8aheste.

24 Ascken areko sihon8annhton ne Sa8atis neh non8e sikaha8is.

25 Sa8atis raotiok8a tanon Sitaeronon 8athatiri8a-tironten atatenek8ahestak ahori8ake.

26 Etho sahonne8e tsi ; renteron ne Sa8atis, shon-tonne : Saianer, Sakohnek8ahesta se ken oni neneh onen thohiken tisenesk8e ihsı nakaihionhati Jourdan neh oni ne hetseri8anirati, ak8a oni ihken tsi raonk8e-tanakerens.

27 Tontahenron⁷ ne Sa8atis : iahse othenon taha-k8eni ne ronk8e neiah Karonhiake tahontahon8aten-nietasere.

28 Se8athonte oni Sahi nise tsi 3aken : iah ii teh-ken ne Keristos neok tsi ohenton tionkatorion.

29 Onka teniase ne rone neh ki 8ahi neh rone : nok tanon ne ronatenro ro8ennarak8a oni rotahonsate, nok neh ratonnharak8a tsi ro8ennaronkas ; eh kati oni nii niiot, onen tokenske 8akahnane tsi 8akatonn-hahere.

30 Aseken enhasenno8annha nok nii tentkastohne.

31 Ak8ekon niiesakosenakenhnion ne Karonhiake nitha8enon ; aseken non8entsiake nitha8enon, ron8entsiakeronon ki nehneh, eh oni niiot tsi ratatis tsi niiot nonk8esonha ; nok tanon ne Karonhiake nitha8enon, ak8ekon niiesakok8enion.

32 Nok neh rattroris tsinihotkatton⁸ oni tsini hor-onken, nok iah onka tehon8atahonsatatis.

33 Nok onka rotaonsatati, rori8aniraton ki tsi Niio ihken ne Niio.

34 Aseken ne Niio thotennieton nekiok rattrori ne Niio rao8enna aseken iah ki ok tiieroheststa ne Niio tsini honikonra8is.

35 Roniha ronoronk8a ne Roienha, ak8ekon oni nihiehori8a8i.

36 Karonhiake enhatsennonni nentretak8e raosen-nakon ne Roienha ; nok ne iah tetha8etakon raosen-nakon ne Roienha iah non8enton tiiihatkatto ne Karonhiake, ok eken tanon neh enhorane ne Niio raona-k8ensera.

Kaieri-haton natehioteri8asonterak8en tsini hoiaton Roiatatokenti San.

4

SAHOTOKENSE ne Iesos tsi ronton ne Pharisian tsi raonha senha rotioko8annhaonhatie, senha oni raonha eso sakohnek8ahesta tsiniiot ne Sa8atis.

2 Lah sane ak8a rahonha ne Iesos tesakohnek8ahestak8e nehne raotiok8a sakotinek8ahestak8e.

3 Sahatenti ne Judé non8e, nok Galile niionsare.

4 Samari kati nonk8ati sahatoheststak8e.

5 Lahanatarane Samari-ronon ratinakere Sychar kon8aiasts iah ihnnon tehken tsinon8e ne Jacob nihaon8entsia8i ne roienha Sose.

6 Eh oni non8e nihotna8erotak8e nc Jacob : 8athashenheie ne Iesos tsi rathahine, eh Sahatorishen akta tsi iona8erote, onen toka neh nahoten ne iaiakhaton sii8istahehratie.

7 Etho kanekotsienhe tsiothon8isen Samaritan-ronon, Sahenron ne Iesos : taknekanont.

8 Aseken ne raotiok8a kanatakton iehonenonne ronatennatseraninonronne.

9 Takenron ne khen tsiothon8isen Samaritan-ronon : oh neneh niotieren tsi takeri8anontonni akonhnekanonte Sitaeronon 8ahi nasiatoten nok nii Samaritan-ronon ? Iah 8ahi naha tatehatitarha ne Sitaeronon tanon ne Samaritan-ronon.

10 Sahenron ne Iesos tsi tontaha8enna8eron : Neh nasienterihake ne Niio raotanitenresera, hatsienterihake oni onka ne 8aiari8anontonse atsnekanonte ise aontesatierenton atseri8anontonni, nok ne raonha aonsaianekanonten ne kanekiio.

11 Tontakenron ne tsiothon8isen : Saianer ! iah othenon tesaien nasetrientak8e tanon ioshon8es ; kah kati nekenh naontesanekenha ne kanekiio ?

12 Senha ontaken ise tsiatanoron tsiniiot ne sak8anikenha Jacob neh sonk8a8i ne kenh iohna8erote, eh ranekirathak8e, oni ne sakoienhokonha oni ne rao- tsenenhokon ?

13 Tontaha8enna8eron ne Iesos, 8ahenron : tsini-
iakon enhienekira kehiken iohna8erote sekonse entsia-
kohniatathen.

14 Nok tanon nenhakekira nenhinekanonte iah
non8enton tiahonsahoniatathen, aseken ok nehe
nenhinekanonte ien8atna8eronni ne rahonhake ne iah
taonsteske tiotkon tanon enhiohnekotake tsi niien-
hen8e.

15 Sakenron ne tsiothon8isen : Se8ennio ! askne-
kanonte neh nikanekoten ne tosa non8enton aonso-
kehniatathen, tosa oni non8enton sekon taontakneko-
tsienha.

16 8ahenron ne Iesos : 8as iatsihnonk ne tesenite-
ron, kenhnitre.

17 Tontakenron ne tsiothon8isen : iahse te8akenia-
kon. Sahenron ne Iesos : taseri8aierite tsi 8asiron iah
te8akeniakon.

18 Aseken onen 8isk nisaniakon, nok ne tetsiseni-
iashe iah teseniniakon : ne kati 8aonni taseri8aierite
ki tsi nasiere tsi tasatati.

19 Nok tontakenron, ne tsiothon8isen : Se8ennio !
Ori8iio tsi Satokense.

20 Iakhinikhokonkenha Ron8asennaientak8ak8e ke-
hiken tsi iohnonte ; nok nise saton Jerusalem se non8e
niioteri8ison naon8asennaien ne Niio.

21 Iesos tontaha8enna8eron, 8ahenron : tsi sathon-
8isen, kataketak, tsi ta8e nennisera, tsi iah, tsi ok
iohnonte iah oni ne Jerusalem tatsise8asennaien ne
Ron8aniha.

22 Neh se8asennaiens tsinahoten n'iah tese8aien-
teri : nok nii, neh nii iak8asennaiens tsinahoten iak8a-
ienteri, aseken Sitaerononke entkaientak8e ne kaia-
takennhatsera.

23 Nok tanon ienkahe8e onen oni ieiohe nori8iio
on8e Ron8asennaiens enhon8asennaien ne Roniha
kanikonrake oni ori8iio : Ethose oni niiot tsi rari8a-
nontons ne Roniha tsi ahon8asennaien.

24 Raonikonroskon ne Niio ; eh kati oni neneh niiot

ne ron8asennaiens ak8a onikonroskon tsi Ron8asennaiens.

25 Tontakenron ne tsiothon8isen : 8akaterientare kineneh tsi entre nonk8e Sesakoskontakohe (Ron8antan8a Keristos) ne kati nonen enhra8e neh ensonk8arori ori8ak8ekon.

26 Iesos tontahenron : ak8a ii non8a ne kenh teionkehnithare.

27 Onen eh sahonne8e ne raohtiok8a, 8ahotinekheren tsi tsiothon8isen tehotithare ; iah ki sane onka tehon8ari8anontonni, naia8enke : nahoten seri8anontons ? oh oni nahoten senitharak8en tsi tesenithare ?

28 Ok hkeh iekatsetaien naotse, kanatakon nion-sakatakhe, nok 8ahakororianion nonk8eokon, 8atonne.

29 Kasene ehtsise8atkensera kenh thenteron ne ronk8e ak8ekon 8ahakrori tsini 8akieranion. Tokat-senon8a nehne Keristos.

30 8aheiakenne, nok eh 8ahente tsi thenteron.

31 Onen nehne ne raotiok8a ron8asteron8i ronton : Saianer ! tesastskaon niha.

32 Tontasako8enna8eron, 8ahenron : iah tese8ate-rientare tsini ka8aroten kekhe.

33 8athontatsahonnionhase ne raotiok8a nok 8ahon-niron : onka kiok kati naha 8ahi ron8anonten ?

34 Tontahenron ne Iesos : nese nii akatennatsera nahinikonraierite ne takatorion, oni nakierite ne rao-iotsersa.

35 Iah kenh naha tese8aton, sekon kaieri ni8enni-take onen ienkohe8e tsini ieienthok8as ? Nok nii k8arori katon : Se8atarakesksko, nok se8akaenhion, onense iohnorarihonhatie, onen oni ieiohe nakaient-Sak8en.

36 Tehon8ari8aserak8enni ne raienthok8as, nok raroroks tsini iotonnisson tsi nonkati ne tsiniienhen8e aionnheke ; eh naonta8e ok sataiatonnharen ne raienthos tsiniiot ne raient8ak8as.

37 Ionton's en's' oni 8ahi naha : saiatat tahoi-en-thonhatie nok tihaiatate tahoint8ak8enhatie, ak8a neneh tokenske.

38 Iek8atorion oniken nise naese8aienthokoha tsinon8e n'iah othenon tese8aiotenhon, thihatite thotiiotenhon, nok eh ionsese8atasa8en.

39 Kentioko8anon neh non8e niienakere Samaritan taiaketak8e ne raonhake. Tsi kari8anirastsk8e ne tsiothon8isen tsi 8atonhak8e: ak8ekon 8ahakrori tsini 8akieranion.

40 Nonen eh sahonne8e ne Samaritan tsinon8e nihenteron, 8ahon8aneken nostonha ahonisko rahotinatakon; te8enniserake kati nikari8es 8ahonissko ne rahotinatakon.

41 Nok senha kentioko8anen taiaketak8e nonen sahon8a8ennaronke.

42 Nok skon8ennihak8e ne tsiothon8isen: iah onen ise tesa8enna tetsiak8asere: aseken ak8a ii onen sak8a8ennaronken, nok ionk8aterientare tsi tokenske nehe ne Keristos sesakoskontakohe n'onk8e.

43 Te8enniserake onakenke sahatenti neh non8e Galile niionsare.

44 Aseken onen shihotrori ne Iesos tsi raonakeraserakon ok iah tatehon8arensarons ne Rotokense.

45 Ori8iio tsi tahon8ate8einenton ne Galileenronon sionsara8e ne Galile, aseken rohnatkatoseron tsini hoieranion ne iori8anerak8atenions tsini kari8es 8entanorons Jerusalem non8e, ehse oni ne rononha iehonnesk8e.

46 Sonsahatenti ne Iesos ne Galile non8e, Kana niionsare tsinon8e tethonekatenion nonekanos Otsitsia rabonniaton. Saiatat Rasenno8anen Capernaiim non8e nihanakerek8e neh kati ne roienha ronon8aktanhak8e neh non8e sikaha8is.

47 Sahari8aronke tsi onen tethotentie ne Iesos ne Judé, Galilene niiesha8enon, 8aho iatisakha nok 8ahoneken neh iare aonsahotsientana ne roienha trenheions.

48 Tahenron ne Iesos: Katiken oni nise entise8etak8e neiah tenhse8atkatosere ne iori8anerak8at.

49 Tontahenron ne Rasenno8anen: Saianer! eh niha iahase ohenton arenheie ne riienha.

50 Sahenron ne Iesos ! Sas sasatenti ; shoie8entaon n'etsienha. Taretak8e tsi nahoten Sahenron ne Iesos nok sahatenti.

51 Nok tsiniiohahes tonsahonterane ne raonnha-tsera okon, ron8aroriane, rontonne : onen shoie8entaon n'etsienha.

52 Nok Sahari8anonton kah sikaha8is nitsioiane-renhon. Nok tahonniron : tetenre neh nahoten tsiatakan-ton siio8istahehacie nahentonk8anoste.

53 8athaiatorete tsi ak8a eh sikaha8is sahenron ne Iesos : shoie8entaon ne etsienha ; taretak8e nok oni ne rao8atsire.

54 Neh kehiken ne tekenihatton ne teiori8anera-k8at tsi nahaiere ne Iesos n'onen Galile sisro Judé sahtetha8enon.

5 *Sisk-aton nateioteri8asonterak8en tsini hoiaton Roiatato-kenti San.*

ETHONE are onen ionsakae8e tsini honentanoronse ne Sitaeronon Jerusalem niahare ne Iesos.

2 Jerusalem non8e, akta tsi iontenask8atkerontak8a teiotinakarontonha, niiona8erote, nehne Bethesda ratin-
atonk8ak8e ne Hebreh neh oni ne Sisk niioneukoten-tonhak8e.

3 Kentioko8anen etho non8e niieiatakerontatiene ne iakohnon8aktanionni, teierou8ekon, ionstshino-kata, nok oni né iakohiatakenheion neh iakorhare ne taontneka8enrie.

4 Aseken 8atoken tsi natekaron tatsnentak8e raronhiakeronon, nok tenhaneka8enrie nekenh iohna-8erote, nok's' en's' ne rahente iahatsnente sahaie8en-tane's' tsi ok oni nikannroten ahonon8aktanittake.

5 Etho saiatat rentakere onen asen niioserasen nok satekon tsinahe sihonon8aktani.

6 8ahoken ne Iesos eh raiationni, roterientaratsihon oni tsi onen 8aonnise etho satehoterientakarien, 8aha8enhase, 8ahenron : tesaton8entsioni ken naonsasie8entane ?

7 Tontahenron ne rohn8aktani : Saianer! iah te8akonk8etaien ne iahakiatente tsi iona8erote nonen tekaneka8enrie; nok teionkiataskennies tsiniore niihenke, akorens ens iahastsnente.

8 8ahenron kati ne Iesos : Satkestsko, tesek ne sanakta nok sasatenti.

9 Neh nak8a oksaok sahaie8entane, nok 8atrak8e ne raonakta nok sahatenti ; A8entatokentike ken-hiken 8enniserate eh naha8en.

10 8ahon8enhase are ne Sitaeronon ne kenh shoie8entaonhatie, 8ahonniron : ia8entatokenton non8a 8atia8enre nasatketate ne sanakta.

11 Tontahenron, neh ki ne sahaketsiente raton : tesek ne sanakta nok sasatenti.

12 Ethone sahon8ari8anontonse, 8ahonniron : Kah nires neneh raton : tesek ne sanakta nok sasatenti ?

13 Iah tanon tehotorientare onka ; aseken ne Iesos ok eh kanenrakon tishotatonton.

14 Onakenke kati ne Iesos ionsahoken Ononsatokentike, 8aha8enhase : onen 8ahi tsi saie8entaon, tosa kati saseri8anerak, on8a's' en's' naha senha isinon8e tsi nensaiata8en.

15 Oksaok sasakororiana ne Sitaeronon tsi Iesos ne shotsienton.

16 Nese 8ahonni ron8aseresk8e ne Sitaeronon, ronnesaksk8e oni kah naontahatiierate ahon8ario ; ne tsi a8entatokentike rotetsienton.

17 Nok tanon ne Iesos tontasako8enna8eron, 8ahenron : Iah tehatorishenhe ne Rakeniha tsi roiotatic, eh kati oni nii niiot 8akiotatie ki.

18 Onen tanon ne Sitaeronon senha tahonk8isron tsi 8athonhionnharikhon, iah neok teiori8ake tsi roiotens na8entatokentike, neh oni tsi raton. Niio ne Rakeniha ak8a kati eh nithatattasts tsi niiot ne Niio.

19 Tontasako8enna8eron kati ne Iesos, 8ahenron : Ori8iio ak8a Ori8iio tsi k8aroris : tsi iah othenon tahak8eni ne Roienha ne raonhaa akenhake, ne iah tatahokanerake ne Roniha othenon nahaiere ; aseken tsiki nenhaiere ne Roniha, eh ki nenhaiere ne Roienha.

20 Aseken ne Roniha ronoronk8a ne Roienha, nok a8kekon ronatonnahtie tsinihatierha, sekon oni senha iori8anerak8atenions enshorihonnien tsiniiot ne kenh kaien, nese 8aonni ak8a ise ense8anerak8enhaton.

21 Tsi ki niiot, tsi sesakaonnhests ne Roniha ne iaka8enheion, eh ki oni neneh niiot ne Roienha ok tenhanonton onka ensesakaonnhetre.

22 Aseken iah onka tatasakoiatorete ne Roniha, ori8ak8ekon tanon nehne Roienha rok8eniatsera8i ne tahaiatorete.

23 Eh naonta8e ak8ekon ahon8akonnienste ne Roienha, tsi nihon8akonniensta ne Roniha. Onka iah tehokonniensta ne Roienha iah ki tehokonniensta ne Roniha, aseken raonha thotennieton.

24 Ori8iio ak8a ori8iio tsi k8arori, onka kiok enha-taonsatate nake8enna entretak8e oni raosennakon ne thakatorion, roien naronnheke on8e, iah oni tahorane ne kare8atatsera, onen ok tanon tehotohestston ne kenheiatne tsinonk8ati tsi iensronnheke on8c.

25 Ori8iio ak8a ori8iio tei k8arori, tsi ien8atennise-rihe8e onen oni ieiohe, tsinon8e nenhon8a8ennaronke niaka8enheion ne Niio Roienha, nok tsiniiaikon enhon-8a8ennaronke enhiakonnheke.

26 Aseken tsiniiot ne Roniha roien ne rahonhake tharonnheke, eh ki niiot tsi ro8i ne Roienha ahoientake ne raonhake tharonnheke.

27 Raonha oni rok8eniatsera8i ne tasakoiatorete, aseken Onk8e Roienha.

28 Tosa kati neneh se8anerako, tsi ien8atenniseri-he8e tsiniiaikon non8entsiokon iciekuron enhon8a8en-naronke ne Niio Roienha.

29 Nok tsiniiaikon entiakori8aiceriton, neh tentie-

iakenstak8e non8entsiokon ne Karonhiake iaionta8e-
iate ; kenh kaien ne iah tetiakori8aieriton neh tentie-
iakenstak8e non8entsiokon naiontetsirate on8e.

30 Iah othenon takeri8ak8eni ne ok ii taontakan-
nonton. Neh tetiatoretak8a tsiniiot tsi karonkas, nok
iottak8arision nakiatoretatsera ; aseken iah neh tek-
sere nakatennikonra, neh tanon rinikonrasere ne
Rakeniha thakatorion.

31 Nene ok ii akatateri8aniratiheke, iah othenon
tekasta, iah oni teiori8iio.

32 Tihate tanon ne rakeri8anirati, 8akaterientare
oni tsi ori8iio ioteri8ak8arision tsinikhakeri8anirati.

33 Ieietsiiatorion tsi itresk8e ne Sa8atis, thori8ak8-
arision tsi rotrori nori8iio.

34 Iah sane tekesaks nonk8e aionkeri8aniratse,
neki ok nise se8atsennonniat tsi katrori neh nikariho-
ten.

35 Ak8a neh teskaierontare tsinonk8a ne Sa8atis,
tsiniiot ne kahaseriio oni teios8athe, nese oni Saonni
8es€8aianerase ki nikari8esha aetsionnharak8e tsi
teios8athe ne raos8athetsera.

36 Senha tanon ii ioriho8anens 8akeri8anirati tsini-
iot ne Sa8atis : aseken tsi nikaiotenserotens ne Rake-
niha rakk8eniatsera8i tsi nakiere, neh kati tsi eh
nikierha, neh 8akeri8anirati tsi Rakeniha takatorion.

37 Nok oni ne Rakeniha takatorion, ak8a raonha
rakeri8anirati ; iah non8enton tetsise8a8ennaronken,
iah oni tetsise8akonsaken.

38 Nok iah tese8aienas ne rao8enna, aseken iah ki
tehsise8ataonsatati ne thotennieton.

39 Se8atennikonraren tsi se8a8ennanotons ne kaia-
tonseratokenti, nese 8ahi se8aniahesen ahese8anaton-
hase tsiniieiothahinon ne Karonhiake, neh oni kari8a-
nirasts nakeri8asonha.

40 Iah ki tanon tese8athontasts niine aese8atsenri
naetsionnheke on8e.

41 Iahse Onk8ene tetekhas nakiatanerak8atsera.

42 Nok ki tanon k8aienteri ; 8akaterientare oni tsi
i : l tese8aien ne Niio raonoronk8atsera.

43 Rakeniha raosennakon te8akientakon, nok iah tatesk8arhotonnis ; tihaiatake, raouha oni rahotennikonra tsi ahontare, tentsise8arhoton neneh.

44 Oh nah oni naia8enne naontese8etak8e, ise neneok se8esaks nonk8esonha akorensarontsera, nok iah neh tese8esaks ne Niio ok raorensarontsera ?

45 Tosa se8erhek ii kenh enk8ari8arho rahohenton ne Rakeniha ; kaien onka enhietsiri8arho, Moës, nehne se8arharek8en, neh entsise8ari8arho.

46 Aseken natsise8a8ennarak8ake ne Moës, ask8a 8ennarak8ake ki oni nii : aseken ii akatennikonra tsini hoiaton.

47 Toka se8atenno8entta tsini hoiaton, oh kati naia8enne nahontese8etak8e tsini k8aroris ?

Iaiak-aton nateioteri8asonterak8en tsini hoiaton ne Roiatatokenti San.

ETHONE are onen ne Iesos tonsahaiaiaké ne Galile tsi kaniatare ne Tiberiad.

2 Kentioko8anen ron8anonteratiene ; ne tsi iontkatosk8e ne iori8anerak8atenions tsinisakotierasehak8e ne iakohnon8aktanionni.

3 Onontoharake kati niiyahare ne Iesos, eh iahatien nok oni ne raotiok8a.

4 Onen thoha siiakahe8e tsini honentanoronse ne Sitaeronon nehne Shotonnhestston.

5 Sahatarakesksko ne Iesos, 8ahatkatto tsini iotio-k8atsanit ron8anonteratie · 8aha8enhase ne Philippe, 8ahenron : kah non8e iente8anataraninon naiethinonte neh nikentiok8a ?

6 Neok nahotenienten tsi neh 8ahenron, aseken roterientarak8e tsi nenhaiere.

7 Tontahenron ne Philippe : ok oni ne tekeni te8en-nia8e nikak8enistake aete8anataraninonte, sekon ki iah takak8eni ne ok oni nostonhasonha aiakoniatosere.

8 Tihaiatate enskat ne raotiock8a, nehne Simon Tier iatakenha André ron8aiasts, tahlenron.

9 Kentho ihres raksaa, 8isk nihonataraien teiotikonstonres tanon tekentsiake: nahoten kati neneh kasta neh nikentiok8a?

10 Sahenron kati ne Iesos: iestshirori ehtake iontien. Kahentiohne neh non8e; neh nahoten ne 8isk ni8ennia8ehetserasen niiionk8etake neh non8e nahontien.

11 8atrak8e kati ne Iesos ne kanatarok nok 8ahiatateriste, 8asakotiiakonhase ne raotiock8a tsiniiakon ieterontak8e; 8asakohnon oni neneh ne tekentsiake tsinikon teiakoton8entsioni.

12 Nok nonen sahakohtane, 8asaka8enhase ne raotiock8a: satsioronko ne iotatenronokonha tosa othenon akaiiesha.

13 Sahatiroroke kati, nok tekeni ia8enre ni8attherake 8akanane tsinikon 8ahotatenre ne 8isk nikanatare teiotikonstonres, neh nonen ak8ekon siiakotaon.

14 Tsi 8aontkatto nonk8esonha tsi nahaiere ne Iesos, iontonnionsk8e: Ori8iio tsi neh kehiken ne Rotokense tare on8entsiake.

15 Nok tanon ne Iesos roterientaratsion tsi enthone ienhon8aiatenha8e nahon8anontioste, ehren sarete, onontoharake raonhatsi8a iahatek8ashen.

16 Nok nonen siiokarasneha tontahonnontastsnente ne raotiock8a kaniatarakta nijaonne.

17 Sahontita rahotiniarotakon, nok tonsahatiiakon Kapernaumke nijaonne; ok eh iahokara8e iah tese-sakohnonteraon ne Iesos.

18 Onen oni tontasa8en 8atka8erak8e.

19 Nok tanon nonen neh nahoten nasen ni8asen ni8atenientserake siihononen tehonatkarerak8astonhatie, iahontkatto onekakesson tare ne Iesos, eh niiaha8enonhatie tsinon8e nihatihonhontie; ori8iio tsi 8ahonateronhienten.

20 Iahenron kati: iise, tosa se8ateronn.

21 Ori8iio tsi sahontsennonni nonen sonsahatita,

oksaok oni eh iahonrarho tsi non8e niiahonenonha tiene.

22 Nok ne tsi 8ahorhenne, tsiniiaik on ne kenh nakaniaiatari ieterontak8e, iakoterientaratsion tsi neok enskat kaniarotaientak8e ne raotiok8a shonatitahk8en nok oni tsi iah teshotiten ne Iesos rononhaa ok ne raotiok8a teshotiaiaik on.

23 Nok tanon nonen etho sonsakontkennisa nonirotasonha Tiberiad natontakonne akta tsi non8e ne Iesos nihaiatateriston ne 8isk nikanatarake oni sakenonten.

24 8ahotinikonraientane tsi iah eh tehaiataratie ne Iesos oni ne raotiok8a, ok kati neh 8aontitak8e netho skaniarotakerontak8e, nok Kapernaimke iathonnoiake ron8aiatisakonhatie ne Iesos.

25 8ahonniron nonen siiaron8aiatatsenri ihsi nakaniaiatari : Saianer ! katke kenthon nitisa ?

26 Tontahenron ne Iesos tsi tontasako8enna8eron : Ori8iio Ori8iio, tsi k8arori, tsi iah neh tesk8aiatisaktonhaties tsi 8ese8atkatto ne iori8anerak8at, neh tanon tsi k8anataranonten nok oni tsi se8atahon.

27 Tosa neok se8aser tsinahoten ne kenheions, neh tanon ne ionnhe on8e oni iaiakohiathe8e Karonhiake, neh oni n'onk8e Ron8aienha hentsitsion : Aseken ne Roniha Niio, ak8a raonhake tehonetorarakon ne raonikona.

28 Tontahonniron : oh kati naiak8aiere naontaska8anikonraierite ne Niio ?

29 Tontahenron ne Iesos : kenh kaien rari8anontons ne Niio : ahontatsise8e8etak8e ne totorion.

30 Tontahonniron : oh nisierha naiori8anerak8aton iak8atkatto, nok entiak8etak8e ? oh nisaiotenseroten ?

31 Iakhinikhokonkenha Kanataranoron rotinatarakon kahentakeko8a tsiki niiot tsi kaiaton : Sakonataranonten ne karonhiake nitiotenatarinon.

32 Tontahenron ne Iesos tsi tontasako8enna8eron : Ori8iio ak8a ori8iio tsi k8aroris ; iahse karonhiake tethonatarenha ne Moïs ne etsise8anataranonten.

Rakeniha tanon tokenske etsise8anataranontens ne karonhiake nitia8enon.

33 Aseken nehe rahanatarok ne Niio ne karonhiake nitha8enon, nok sakaonnhests nonk8e.

34 Tontahonniron kati: Saianer neh ki tiotkon ask8anataranontenseke.

35 Tontahenron ne Iesos: Ii ne ionnhe ne katarok, iah non8enton tiiahatonkariake nenhakeniahese; iah oni tahonsahoniatathen nentretak8e nak sennakon.

36 Onen ki sane k8arori, tsi tak8atkattos, iah ki sane tetise8etak8en.

37 Tsinikon raka8is ne Rakeniha, ak8ekon en8akrane, nok iah tahonsahiiatineken8e nenhakeniahese:

38 Aseken tsi te8akastsnenton ne karonhiake, iah neh tete8akenienton nii akatatenikonraierite neh tanon nahinikonraierite ne thakatennieton.

39 Kenh kati nihonikonroten ne Rakeniha ne thakatennieton: nene tosa othenon aonkatons tsinikon raka8i, ak8ekon tanon aonsakheionnhete nonen en8atenniserokten.

40 Kenh oni natehoton8entsioni ne thakatennieton; tsiniakon enhon8anoronk8e entiaketak8e oni raosennakon ne thotennieton Karonhiake aiontsennonni, nok ensekheionnhete nonaken tsi te8enniseronte.

41 Sahonerientaksenne ne Sitaeronon tsi ronattonte, Sahenron : Ii, ne karonhiake nitiotenatarinon.

42 Aseken rontonhak8e: iah kenh naha neh teken ne Sose Roienha ak8ekon niietsite8aienteri ne roniha oni ne ronistenha? Oh kati naha niiotieren ne raonha tsi raton: karonhiake nite8akenon?

43 Tontasako8enna8eron ne Iesos, Sahenron : Tosa sotsi se8ari8akatat.

44 Iah onka takak8eni aonkiatorenne; ne iah Rakeniha ne oni ne thakatorion taontahoiatatirontane, nok nii enshionnhete nonen onaken te8enniseronte.

45 8aton tsi rotiiaton ne Rotitokenschak8e : Niio ne entkaintak8e tsi enhonSatirihonnien. Neh kati nonka kiok enho8ennarak8en ne Rakeniha, Raonha oni enhorihonnienni, neh tohiken enhakiatorenne.

46 Iah ki sane non8enton onka nakoren tehoken ne Roniha, neok nak8a Niione nitha8enon neh roken ne Roniha.

47 Ori8iio ak8a ori8iio tsi k8aroris, onka entre-tak8e n'aksennakon henronuheke on8e.

48 Ii ne kanatarok niakonnhek8en.

49 Se8asotsera rotinatarakon ne kanataranoron kaentakeko8a, nok ronah8entaon.

50 Kenh kaien nehne karonhiake nitiotenatarinon; neh neiah terenheionsere onka enhanatarake ne kenh kanatarok,

51 Li ne kanatorok ne ionnhe, nehne karonhiake nitia8enon; toka onkakiok neh enhanatarake hen-ronnheke on8e, nok ne kanatarok nenthion neh nak8a ii ake8aronk, neh oni ne kheia8ire naiakonn-hek8en nonk8e okon.

52 Ronateri8ak8eksene kati ne Sitaeronon, nok rontonhak8e ; oh ne kenh neneh nenhaiere kehiken nasonk8anoñte ne rao8aronk ?

53 Tontasaka8enhase ne Iesos : Ori8iio Ori8iio tsi k8aroris niah tense8a8arakhe nonk8e Roienha rao8aronk, iah oni tense8anekirane ne raonek8ensa iah ki taetsionnheke ne tsionhake.

54 Onka kiok ihraks nake8aronk oni ranekirha nakenek8ensa, roien naronnhek On8e, nok enshionnhete nonaken te8enniseronte.

55 Aseken ak8a ori8iio tsi kakk8a nake8aronk, nok ienekirata nake nek8ensa.

56 Onka enha8arake nake8aronk oni enhanekira nakenek8ensa nehtohiken tenhiakenik8ekhene.

57 Tsikiniiot ne Rakeniha ne takatorion Ronnhe nok raonhake konnhe, eh kati oni nii nenhionnhete nenhake8arake.

58 Kenh kaien ne karonhiake nitiotenatarinon, iah

eh tekanataroten tsiniiot ne ietsinihokonkenha rotinatarakon tanon rona8entaon ; nok ne kenh kaien enhronnheke On8e neneh nenanatarake.

59 Tsi ionterennaiantak8a non8e kehiken neh niha8en sissakorionnenni Kapernaiinnke.

60 Ronentioko8anen ne raotiok8a nahonniron sahati8ennaronke neh nika8ennoten : Ori8iio tsi ka8ennasatste tsinahoten raton.

61 Roterientaratsion se ne Iesos tsini hotinikonra-Sensk8e ne raotiok8a 8asaka8enhase kati : Se8ari-8aientatenni kati kenh tsinahoten katon ?

62 Oh kati ne kenh naia8enne natsise8aken nonk8e Roienha eh niaonsare tsi non8e thenterontak8e ne tiotierenton ?

63 Kanikonra se iakaonnhests nok no8aronk iah neneh othenon tekastak : kehiken nika8ennoten k8aroris neh nak8a aoskon kanikonra oni ionnhe.

64 Nok sane sekon otiake tsinitsion neh iah tetise8etak8en : aseken ok sihoterientare ne Iesos, onka neiah taontaretak8e, onka oni ienhotenninon.

65 8asaka8enhase kati : neh 8ahi 8aonni 8aken tsi k8arori : iah onka takak8eni aonkrâne ne iah Rakeniha tenho8ire.

66 Ethone onen kentioko8anen tsini hati ne raotio-k8a sahon8ate8entete nok ehren saonnete.

67 Iesos 8asaka8enhase ne tekeni ia8enre Nihat : iah oniken oni nise tese8ere ahonsese8atenti ?

68 Simon Tier tahatati, 8ahenron : Sajaner ! onka aonsaiakhiiateranentakten ? ise isha8e no8enna ne ionnhe on8e.

69 Nok tionk8etak8en ionk8aterientare oni tsi ise ne Keristos Niio Roienha.

70 Tontahenron ne Iesos : iah kenh naia ii tek8aiatarak8en ne tekeni ia8enre Nitsion ? nok sane sekon saiatat ak8a ranessonronon.

71 Sitas Iskariot rotonhak8e tsineh 8ahenron, Simon roienha, aseken raonha kenhne nenhottenninon, raiataresane ne tekeni ia8enre Nihat.

*Tsiatak-aton nateioteri8asonterak8en tsinihoiaton
Rciatatokenti San.*

7 GALILE ok teshastekafask8e ne Iesos, aseken iah tehoianerasehak8e ne Iesos ne Judé nijaonsare, neh tsi ron8aiatisaksk8e ne Sitaeronon nahon8ario.

2 Onen are thoha iaonsakahe8e tsini onentanoronse ne Sitaeronon Ratinatonk8a Sentanoronson.

3 Nok ne tehontennontere 8ahon8enhase : Sasantenti ne kentho nok Judé niionsase, aontiesenhake ahontkatto oni nehne ne sentiok8a tsini saiotenscroten.

4 Iah se's' Sahi teiakotasetonhaties tsi iakoiotaties nienre 8akeri8ak8arision. Tsi eh nisierha, satotasi ki tsinonkati nonk8ene.

5 Aseken ak8ekon netehontennontere iah tethon8etak8enne.

6 Iesos tontasaka8enhase : Areko teio nakennisera ; ok tanon tiotkon nise tise8atesennio.

7 Iah teietshi8ens nonk8eokon, nok tanon ionks8ens, neh tsi kheri8as8ase tsini ie8eiennaksen.

8 8asene nise non8a nekenh 8entanoron ; iah nii sekcon non8a eh tiake ne kenh 8entanoron, aseken areko tiieiohe nakennisera.

9 Neok ne 8asakorori neh nikarihoten nok ok, ichenteron Galile.

10 Nok tanon nonen shihonatention ne rontateken-hokonha, ethone onen ne raonha 8ahatenti eh 8arete, iah ki tanou 8ene tekenhatie ok otasetonkeha.

11 Sitaeronon ron8aiatisakonhatiesk8e tsini8entanorons, nok rontonnionsk8e : Kah nires ?

12 Eso tsi iakkottaronnionk8e nonk8eokon ne raonha raiatatake. Otiake iontonhak8e tronk8etaieri. Nok otiake iontonhak8e : iah sakonikonrhatenni nonk8esonha.

13 Iah ki sane ak8a onka tetkari8ak8arisiatak8e ne raiatatake, netsi ron8atitsanisk8e ne Sitaeronon.

14 Nok onen neh nahoten asennen siiotennisero-

hestston ne 8entanorons, Onen 8ahata8eiate ne Iesos ononsatokentiko8ane, nok eh sakotatisk8e.

15 Nok ne Sitaeronon rotinerak8ask8e, ronton : Kah neneh nithoha tsi rari8aienteris tsini kaiaton Oiatonseratokentike, iah se8ahi non8enton tethote-8eienston ?

16 Iesos tontasako8enna8eron, nok 8ahenron ; Iah iihne tetioientakon nakeri8atatsera ; eh tanon nonkati tioientakon tsinonkati ne thakatorion.

17 Toka onka kiok enhonikonraierite, enhaienter-hane ne kari8atatsera ; Katehsiken, niohne kenh nitia8enon, toka ken ok ii ti8akatennikonra tsi 8akta-re.

18 Onka raonha raotennikonra raststa tsi ratatis, ne ki neraonha rahorensarontsera rehsaks ; nok tanon nench rehsaks raorensarontsera ne thotorion, neh ori8iio, iah oni tekaien ne kanikonrhaton ne raon-hake.

19 Iah kenhaha Moïs tetsise8aiannerensera8i ? Nok sane iah onka tsi nitsion tekakaenhions tsiniiothare ne kaianerensera. Nahoten tak8aiatisakta nask8ario ?

20 Tontahonniron nonk8eokon : Sanesonronontse-raien 8ahi. Onka iesaiatisaks naiesario ?

21 Iesos tontahari8aserako, nok 8asaka8enhase : Enskat iakate8ciennonni, nok ak8ekon ok se8anera-kohon.

22 Nok sane nise, ne tsi Moïs etsihse8a8i ne ionta-te8arak8etarons, iahse sane Moïs-ne tetiohientakon neh tanon tsinonkati ne kanisera, hetsise8a8arak8e-tarons ne ronk8e n'a8entatokentike.

23 Toka nou8a a8entatokentike rate8arak8etarons ne ronk8e, neneh tosa aonsonte8ate tsiniiotsiate ne Moïs raoianerensera, oiah kati kenh nitise8atierase niihne neh tsi raiatak8ekon ne ronk8e sahitsiente a8entatokentike 8enniserate.

24 Tosa neok tes8aiatoret tsiniiot tsi kaieronni, neh tanon tehse8aiatoret tsinitkari8aieri.

25 Ethone otiake ne Jerusalem-aka 8aonniron : iah kenh nahe neh teken ne tehon8aton8entsioni ahon8ario ?

26 Onen tanon non8a kenh iatesakorihoseratha tsi rothare, nok iah othenon tehon8enni : tokase non8a onen enhotiri8aientereon ne ratikorason tsi ori8iio on8e neh kehiken ne Keristos ?

27 Ionk8aterientare sane tsinitha8enon ne kenh kaien ; nok nonen enhra8e ne Keristos, iah onka taoterientarake kah nitha8enon .

28 Ok tatehohenretak8e ne Iesos tsi Sakotatis n'ononsatokentiko8ane nok raton : tak8aienteri, se8aterientare oni tsini te8akenon : nok iah ii te8akaten-nikonra tsi te8akenon ; nok ki tanon rori8atoken ne thakatorion, nok iah tetsise8aienteri nise.

29 Riienteri tanon nii : aseken raonhake te8atienn-takon, raonha oni thakatorion.

30 Ethone onen 8ahontenienten ahon8aiena ; iah kitanon onka tiateionisnonsaere neraiatake, aseken areko siihoteri8ihe8i.

31 Nok kentioko8anen nonk8eokon tahan8etak8e, nok iontonhak8e : nonen henra8e ne Keristos senha onte kenh isinon8e tsinenhaiere niori8anerak8atenion tsinihoieren ne kenh kaien ?

32 Pharisian 8asakoti8ennaronkanion tsini ionton-nions nonk8eokon ; nok iathonteri8atieste ne ratitsi-henstak8enios, ratiriton iasakonatori ahon8aiena.

33 Nok ne Iesos 8asaka8enhase : Sekon kenh nikari8essa ente8ak8ekon, onen etho niienske tsi thenter-on ne takatennieton.

34 Ensk8aiatisake, iah ki tanon task8aiatatsenri, nok tsinon8e nenkiterontake, iah tahese8ak8eni iahe-se8a8e.

35 8ahonnironnion ne Sitaeronon : Kah onte nien-henre tsi iah tatsite8aiatatsenri ? Eh onte kenh non-k8ati nienhenre tsiniieiaka8enon ne tiateiakorenihon akonakeraserakon ne Grek, nok Grek ensakorion-nien ?

36 Nahoten kati neneh kenton tsi raton : Ensk8aiatisake, iah ki tanon task8aiatatsenri ; nok tsinon8e nenkiterontake, iah taese8ak8eni iahese8a8e ?

37 Nok nonen neh nonaken iotenniseroheststak8en ne 8entanorons, etho ihres ne Iesos, tehohenretta raton : tokasenon8a onkakiok roniatathens, karo itret, nok ihine ranekira.

38 Onka ta8etakon niihne, tsiniiot tsi kaiaton n'Oiatonseratokentike, kaihionhiios entkana8eroten rahonek8entakon.

39 (Neh rentonhak8e, tsihenshakotienhase ne Rotkon Ronikonrioston tsini iakon tiaka8etakon ne raonhake : Aseken arekoki shiton8atka8en ne Rotkon Roiatatkenti, ne tsi areko tehoronhiakenserentaon ne Iesos.)

40 Kentioko8anen tsiniiakon 8aonronke neh nikasennoten, iontonhak8e : Ori8iio on8e kehiken tsi Rotkense.

41 Otiake iontonhak8e : neh kehiken ne Keristos. Nok notiake iontonhak8e : Galile kati kenh nentre ne Keristos ?

42 Iah kenh naha te8aton ne kaiatonseratokenti, tsi Ta8it ra8atsirakon nentre ne Keristos, tsi oni tiohnatak8enrare ne Bethlehem, tsi non8e nihanakerek8e ne Ta8it.

43 8ationteri8atihanion kati nonk8eokon neraonha raiatake.

44 Otiake tsini hati ronnerhak8e ahon8aiena ; iah ki tanon onka tiateiosnonsaraon ne raiatake.

45 Nese 8aonni ne ratiriton sahontenti, eh sahonne te tsi thatiteron ne ratitsihenstak8eniiios oni ne Pharisian : tahonniron neneh : oh niiotieren tsi iah tetetsise8aiatenha

46 Tontahonniron ne ratiriton : Areko non8enton teiotetsenrion enskat ne ronk8e eh nahoieren tsi ahatati tsiniiot ne kenhkaien.

47 Nok ne Pharisian tontahonniron : Tokasenon8a oni nise onen 8atetsise8anikonratsa ?

48 Iah onte ken onka ne Ratikorason, ok ne's 'en's ne Pharisian tethon8etakon ?

49 Kari8anoron ki onte oni tsini ionk8etotens niah othenon teiakoterientare nahoten ne kaianerensera, ak8a aoskon neok ne iotak8as8at.

50 Nicodeme (neh tohiken nasonthenne rotkense-ronnonne ne Iesos neh oni etho raiatare) 8asaka8enhase :

51 Tekaiatoreta kenh nonk8aianerensera ohenton nahoken ne ronk8e nok oni naiotokense tsini hotieren ?

52 Tontahon8a8enna8eron, nok 8ahon8enhase : iah oni kenh naha nise Galile tetisenon ? Seri8isak, nok seri8aienterihak tsi iah non8enton Galile tethoientakon ne Rotokense.

53 Nok tonsahonreni skatson tsi rotinonsoton.

*Satekon-aton nateioteri8asonterak8en n'Ori8atokenti tsini
hoiaton Rti San.*

NOK ne Iesos tsi tiononte Olivier niiyahare.

2. Nok ak8a neok satontahentarenho sekon Onon-satokentiko8ane sara8e ak8ekon ok nonk8eokon 8ahon8aiatorenne ; nok 8ahatien oni 8asakotati.

3 Nok ne ratiaiatons oni ne Pharisian etho 8akon-8aiathe8e ; tsiothon8isen nehne kari8aneraakserakon kon8aiena.

4 8ahon8enhase : Saianer ! Kehiken tsiothon8isen neh nak8a ahonnhiseraikon kon8aiena, kari8aneraks-k8e kentesera.

5 Kenh kati niiot tsi sonk8ari8atati ne Moïs kaiannerenserakon, naiontatenenhioiake netho niiakonnhis-roten : nahoten kati nise ensiron ?

6 Neok se are ne ron8a8ennsaks tsi neh ronton-hak8e, nahatiri8atsenri nahon8ari8arho. Nok tanon ne Iesos, 8athastsakete ehtake, nok rasnonsake 8arate 8ahaiaton on8entsiakte.

7 Sekon ok nihon8ari8anontonni, sahattak8arisi, 8asaka8enhase : Onka tsinitsion n'iah othenon tehorisaneraakseraien, neh thatierent iehonenhionti.

8 Nok sekon tonsahatsakete on8entsiake sahahiaton.

9 Neh kati nonen sahonronke neh nika8ennoten, 8ahontatienterene ne raonerientakon ; satiiatatshonha sahatiiakenne, neh taontierente nesenha rotikstenha tsiniiore ak8a iahontahaste ; nese 8aonni, iatonsahaonhahaste ne Iesos tanon ne kenh tsioton8isen ehto katak8e

10 Ethone ne Iesos sahattak8arisi, nok iah onka nakoren teseshakoken neok ne tsiothon8isen, 8arenhase : tsi sathon8isen, kah niiahonne ne iesari8arhosk8e ? iah kenh onka teiesari8enton ?

11 Tontakenron ; iah onka, Saianer ! Nok ne Iesos tontarenhase : iah ki oninii takonri8ente, 8as, nok tosa saseri8anerak.

12 Nok ne Iesos sekon are ionsahatati, 8ahenron : Ii ahos8athesera tsi ion8entsiate, iah tahontahokara8e nenhaknonteratie, neh tanon tenhos8atheke ne ionnhe.

13 Ethone ne Pharisian 8ahon8enhase, 8ahonniron : ok ise tisatateri8anirati : iah tsi satekena naontaiaketak8e ne sari8aniratsera.

14 Iesos tontasako8enna8eron, 8ahenron : etho nehne tsi ok ii tikatateri8anirati, satekena ki naontaiaketak8e nakeri8aniratsera ; aseken 8akaterientare tsinite8akenon, tsi oni niliaonkenonhatie ; iah tanon nise tese8aterientare kah nite8akenon, kah oni 8ake.

15 Neh nise tese8aiatoreta tsiniiorihoten no8aronk : iah tanon onka nii tatekheiataretta.

16 Nok ki sane ne takiatorete, iottak8arision ki naikiatoretatsera : aseken iah te8akonhaa ; neh tanon iakenik8ekonhatie ne Rakeniha, oni neh thakatorion.

17 Ieiohe eh niiot tsi kaiaton ne Se8aianerenserakon, tsi satekena naontaiaketak8e ka8ennioki ok neh sakat tsi iatrori ne teniase.

18 Ii katateri8anirati, nok oni ne Rakeniha ne thakatorion rakeri8anirati oni neneh.

19 Ethone tontahonniron : kah nihenteron ne Ianiha ? Iesos tontahari8aserako ; iah tese8aterientare onka nii, iah oni ne Rakeniha ; aseken nask8aienteri, atsise8aienteri ki oni neneh ne Rakeniha.

20 Tsi ie8istaroroksta non8e nontaha8enninekenne neh nika8ennotens shisakotatis Ononsatokentiko8ane ; iah ki tanon onka tehon8aiena, netsi areko siieiottenniserihe ne ra8ennisera.

21 Nok ne Iesos tontasaka8enhase are. Skatentionhe, nok ensk8aiatisake ; nok kitanon se8ari8aneraakserakon ense8enheie : tsinon8e 8ake, iah taese8ak8eni iahese8a8e.

22 Rontonhak8e kati ne Sitaeronon : Raonha ontaken enhatateriio, tsi raton : tsinon8e 8ake, iah taese8ak8eni iahese8a8e ?

23 Ethone 8asaka8enhase : ehtake nise se8anakere ; nok tanon nii chneken tkenakere : kenthō nise tsion 8entsiakeronon ; iah tanon nii kenthō tekon8entsiakeronon.

24 Nese 8aonni k8arori 8akenh se8ari8aneraak serakon ense8a8entane : aseken ne iah tentise8etak8ane tsi ii, se8ari8aneraakserakon ki ense8enheie.

25 Ethone tontahonniron : oh nise nasiatoten ? nok ne Iesos tontasaka8enhase : tsi ki niiot tsi k8arori tsi tiotas8e.

26 Eso 8akeri8aien nak8enhase oni nak8ari8entak8e ; 8akaterientare ki tanon tsi rori8atoken ne thakatorion, neh kati tsinahoten tsioni nikon ri8ennaronken nehe sekheroris nonk8eokon.

27 Iah tehotinikonraientaon tsi Roniha roton tsinahoten 8ahenron.

28 Tontahenron kati ne Iesos : tsi nentsise8aia takaratate nonk8e Roienha ethone ense8atokense tsi ii, tsi iah oni othenon nii te8akaterienta tsi nikierha, neh tanon katroris tsinahoten ne Rakeniha rakerion-nienni.

29 Aseken iakenik8ekonhaties ne thakatorion : iah tehakate8enteton ne Rakeniha ; aseken tiotkon tahnikouriohonhatie tsini 8akierenhatie.

30 Kentioko8anen tahan8etak8e tsinikari8es rotharak8e.

31 Nok 8asaka8enhase ne Iesos tsinihatne Sitaeronon thonetak8en ne raonhake : Toka ense8atienna8aston nake8enna, ori8iiio tsi akitiok8a ense8aton :

32 Nok ense8ari8aienterhane nori8iiio, nok neh nori8iiio ense8anerensi.

33 Tontahonniron : ii ne tsi ra8atsiratatie n'Abraham, nok iah non8enton onka teionkhinaskonni ; oh kati niootieren tsi saton : ense8atnerensi ?

34 Iesos tontasako8enna8eron 8ahenron : ori8iiio ak8a ori8iiio tsi k8aroris : onka kari8aneren tsini hoierenhaties, kari8anerenki ahostsenen tsi ronnhe.

35 Iah 8ahi tehenteron on8e kanonskon ne ranask8a ; neh 8ahi ne Roienha renteron on8e.

36 Tokat kati non8a nehne Roienha entsise8anerensi, ori8iioon8eki tsi ense8atnerensi.

37 8akaterientare tsi Abraham rao8atsire nise ; nok ki sane se8atenientens nask8ario, ne tsi iah tiiekaientas nake8enna ne Se8erianeson.

38 Neh k8arori tsinahoten 8akatkatton Rakenineha ; nok oni nise neh se8aiotaties tsinise8atkaton netsise8anihneha.

39 Tontahon8a8enna8eron, nok 8ahonniron : Neh nak8a Abraham sak8aniha, Iesos tontahenron : Toka non8a Abraham etsise8aienhokonha akenhake, eh ki oni nise nahese8aiere tsini hoieren n'Abraham.

40 Kenh tanon non8a se8ari8aiote nask8ario, ii enskat ne konk8e neok k8arori nori8iiio neh nak8a Niiohne te8akaronken : iah naha eh tehoieren n'Abraham.

41 Neh ki hetsise8a8eiennasere ne etsise8aniha. Tontahonniron : iah se ok tiionkhiiate8eton : enskat ionk8anisen, neh nak8a nehne Niio.

42 Nok tanon tontahenron ne Iesos : Toka non8a Niio etsise8aniha akenhake, tiakari8akenniate ori8iiio tsi ask8anorong8e, aseken Niiohne te8akiakenhon, nok raonhake nite8akenon : aseken iah ok te8akaten-nikonra tsi te8akenon, raonha tanon thakatorion.

43 Oh kati niiotieren tsi iah tese8anikonraientas tsini ke8ennoten ? neki tsi iah taesc8ak8eni naese8ataonsatate nake8enna.

44 Neh nak8a Ranesonronon ne etsise8aniha tsinon8e oni tise8aientakon, neh kati oni ise8ere atsi8anikonraierite tsini hoskanektseroten ne etsise8aniha. Ok onk8e shiraks tsi tiotasa8e, iah oni tehok8enion nahori8atokenhake, aseken iah tehoien ne tkari8aieri. Ne hens nak8a ra8erientakesson nahano8ente ; aseken rono8en, neh oni Ron8aniha ne kohno8en.

45 Nok nii nehtsi ori8iio tsini k8arori, iah tetesk8etak8en.

46 Onka tsinitsion enhak8eni ahakeri8arho ne ka ri8aneren ? Nok toka non8a ori8iio tsini k8arori, ohnihiotieren tsi iah tetesk8etak8a ?

47 Onka Niio raonk8eta ihken, rataonsatasts ki ne Niio rao8enna, nok nise iah tese8ataonsatasts, neki tsi iah Niio tehaonk8eta tebken nise.

48 Ethone ne Sitaeronon tontahon8a8enna8eron nok 8ahonniron : Iah kenh naha tetionk8aieriton tsi ionk8en Samaritan nasiatoten, nok sanesonronontseraien ?

49 Iesos tontahari8aserako : iah te8akenesonronontseraien ; Rikonniensta tanon ne Rakeniha, nok nise tak8ari8akenronni.

50 Iah othenon tekesaks nii akerensarontsera, tihaiatate nehne rehsaks nok tehaiatoretta.

51 Ori8iio, ori8iio tsi k8aroris, onka enhake8ennarak8e, iah non8enton tharenheie.

52 Tontahonniron kati ne Sitaeronon : Onen tokenske ori8iio 8ahationni tsi sanesonronontseraien : Abraham ra8enheion, Rotitokensehak8e oni, nok satton : onka enhake8ennarak8e iah non8enton tharenheie.

53 Senha kenh ise tsiatanoron tsiniiot ne Sak8aniha Abraham nonen ra8enheion ? Rotitokensehak8e oni rona8entaon : Onka kati nekenh nise Satatounnis ?

54 Iesos tontahari8aserako, 8ahenron : Tokat non8a ok ii tatakataterensaron, iah othenon tekastak nake-rencarontsera ; Rakenihase tehakerensarons, nchne se8atons neh etsise8a Niio akenhake.

55 Iah se sane tetsise8aienterhaon ; nok tanon nii riinteri : nok nakiron iah tehiinteri, eh ki naonke-no8enseke, tsiki nise niiot : riinteri ki neneh nok ri8ennarak8a oni.

56 Abraham etsise8aniha, ko8anen tsi rotonnha-here nahattkatto enska nii akennisera ; rotkattton katon nok rotsennonnihon.

57 Tontahonniron neh non8e ne Sitaeronon : areko 8isk tesoserassen, nok hestsken n'Abraham !

58 Nok ne Iesos tontasaka8enhase : ori8iio ori8iio tsi k8aroris ohenton sarennakerate n'Abraham siken-nakere.

59 Ethone are enen 8athatinenhiak8anion nahon-8aiente ; nok tanon ne Iesos 8ahatatasete tontahaia-kenhne n'ononsatokentiko8ane, tehatiatokensson sahatohestste ; nok eh niiot tsi sahatenti.

*Tioton-aton nateioteri8asonterak8en Nori8atokenti tsini
hoiaton Roiatatokenti San.*

9 Tsi ihre ne Iesos etho 8ahoken ne ronk8e ok sate-haron8ekon sarennakerate.

2 8ahon8ari8anontonse ne raotiok8a 8ahonniron : Saianer ! onka iakori8aneren : kenhiken, katen neneh roniha ok ne's'ens ne ronistenha tsi eh niiot tsi ronakeraton ?

3 Tontasako8enna8eron ne Iesos, 8ahenron : iah ne raonha tehori8aneren, iah oni ne roniha, iah oni ne ronistenha ; neki tanon netho naonta8e 8ehne aon-ton ne Niio raoiotensera.

4 Iatekakonte tsi eh nenkiere tsini hakennhaon ne takatorion, iotiesaon'k' sekon nii8enniscrote ; ta8e

tsinon8e nentiokaza8e tsinon8e ne iah onka taonsaiakoioten.

5 Tsini kari8es Onk8ene ihkes, akos8atetsera ihken nonk8eokon.

6 Ka8enniio'k' iahate8ennokten nensok on8ensiaki8ahonistskeronti nok rakarake ne teharon8ekon 8ahana8aststarho.

7 Nok 8aha8enhase: 8as, nok ionsasatkonsohare tsi tiona8erote ne Siloe' (nehneh sakah naiahiron te8atennieton) eh kati niiyahare nok ionsahatkonsohare, nok shaken nonen etho satontare.

8 Ioutonhak8e ne tehonnonsanekhaon oni tsi ni iakon ne iakorientare tsi teharon8ekon: iah kenh na ha neh teken nekens ens tenstsk8ahere oni tehatsarites?

9 Otiake iontonhak8e: raonha: nok notiake iontonhak8e: ak8a ihken tsi teshiatieren, nok ne raonha, ratonhak8e: Ak8ase ii.

10 Sahon8ari8anontonse kati 8ahonniron: ohniasi8enon tsi sesken?

11 Sahenron tsi tontasako8enna8eron: neh thiken Iesos ron8anatonk8a 8ahana8aststonni tanon kkarake 8aharho, tanon Sahenron 8as sasatkonsohareha tsi tiona8erote ne Siloe. Ne kati nonen eh siiahake8e nok Sakatkonsohare ethone nonsakken.

12 Sahon8ari8anontonse 8ahonniron: kah nihres netho ronk8e? Tontahenron iah othenon te8akateorientare.

13 Tsi thatiteron ne Pharisian niiahon8aiatenha8e ne tetharon8ekonne.

14 Ia8entatokentonne sahahna8aststonni ne Iesos oni sonsahotsiente ne teharon8ekonne.

15 Nese 8ahonni sahon8ari8anontonse ne Pharisian, oh ak8a nii8enon tsi shaken. Nok tontahenron: 8ahana8aststarho kkarake, nok sakatkonsohare nok ok saok sakken.

16 Nese 8aonni otiake ne Pharisian 8aonniron: thohiken ronk8e iah Niio tethotennieton aseken iah:

tehentanoronsta ne Niiohne : Nok rontonhak8e notiake : aonton ken neronk8etaksen neh niori8anerak8at tsi nahaiere ? nese8aonni 8attonteri8atihanion.

17 Sekon sahon8enhase ne teharon8ekonne : nahoten nise isere raiatatake ne tessiaron8ekhsion ? Ton-tahari8aserako ; Rotokense.

18 Nok tanon ne Sitaeronon 8ahontenno8ente tsi teharon8ekonne oni tsi aonsahoie8entaon : tsiniiore iahon8atinonke ne ron8aienha ne teharon8ekonne.

19 8ahon8atiri8anontonse 8aonniron : Neh kenh kehiken n'etsiseniienha ne tsiaton ok sateharon8ekon sarennakerate ? oh kati nia8enon tsi shaken non8a ?

20 Tontaniri8aserako ne ron8aienha, nok 8aniron : iontiaterientare tsi neh ne sakeniienha nok oni tsi ok sateharon8ekon sarennakerate.

21 Keh kaien oh nia8enon tsi shaken onka oni ahonsahotsienton iah neneh othenon teiontiaterientare. Onen eso tehahoseriiakon, hetsiseniri8anontons nok raonha enhatrori neh non8e niori8ake.

22 Neh 8aonni eh naniere ne ron8aienha tsi taia-tati ne tsi sakotitsanisk8e ne Sitaeronon : Aseken ne Sitaeronon otiake onen sisakotitaston ne ionton oni ne tiaka8etakon tsi raonha ne Keristos, oni sesakotiiatinekenhon tsi ionterennaintak8a.

23 Neh kati ahori8a ne roniha oni ne ronistenha 8ahniron : iatekaieri tsi natehaoseriiakon hetsiseniri8anontons ak8a raonha.

24 Ionsahon8ennonke kati onen oni neh ne tekeni-haton, kehiken teharon8ekonne, nok 8aon8enhase : Nioo tetsenon8eraton ; ionk8aterientare thohiken ronk8e tsi onk8etaksensk8a.

25 Tontasako8enna8eron, nok 8ahenron : iah te8a-katerientare naionk8etaksenhake ; tsiori8at ki tanon nii 8akaterientare : ne tsi tekeron8ekonne nok tsi sekken non8a.

26 Sekon are tontahonniron : oh nihoyer ? oh naha8en tsi tonsaiaron8eksi ?

27 Tontasako8enna8eron : onen k8arori nok iah tese8ataonsataton. Oh kati nahoten se8ari8anon-tonta ne sekon aonsese8aronke ? ise8ere oniken nise hatsise8entiok8aiesten ?

28 Ethone onen 8ahon8akenrenseronni, nok 8ahon-8enhase : ise niha hetsitiok8aiesten ; Aseken nii Mois raotio8ake iak8aiatare.

29 Ionk8aterientare ne Mois tsi tehotithare ne Niio, nok ne kenh kaien ak8ekon iah teionk8aterientare kah nitha8enon.

30 Tontahenron tsi tontasako8enna8eron : Nioh ke nienh, iori8anerak8at 8ahi tsi iah tese8aterientare kah nitha8enon ; tanonse raonha shaketsienton ne kkarake.

31 Ionk8aterientare 8ahi tsi iah tesako8ennarak8a ne Niio n'ionk8etaksen, nok tanon ne Niio raonk8eta oni ron8a8ennarak8a neh sako8ennarak8a.

32 Iah 8ahi non8enton areko teionk8ari8aronken, n'onka ne ronk8e onen aonsasakotsienton neok sate-ieron8ekon saonnakerate.

33 Neh kati kehiken n'iah Niio thahontahotorion iah ki othenon tahari8ak8eni neh nahaiere tsini haierha.

34 Tontahon8a8enna8eron 8ahonniron : kari8a-neraakserakon sennakeraton tanon ken ise ensk8arion-nien, nok sahon8aiatineken8e.

35 Sahari8aronke ne Iesos tsi tethon8aiatineken-hon ; iatonsaiatatkten are, nok Saha8enhase : tisetakon ken raosennakon Niio Roienha ?

36 Tontahenron ne kenhkaien ; onkah neneh Se8en-niio ! aontaketak raonhake ?

37 Tontahenron ne Iesos : hestsken, nok ak8a oni raonha non8a tesenittare.

38 Ethone tontahenron : te8aketakon Se8enniio ! nok 8ahosennaien.

39 Nok sahenron ne Iesos : neh keniente tsi 8ako non8entsiake nakk8atako ne kaiatohretatsera, ahon-tonsseke aonsaieken ne teieron8ekon ; nok ne ieken taieron8eke.

40 Neh 8aonni otiake ne Pharisian netho ronnesk8e, 8ahon8ari8anontonse, 8aonniron : Nok nii, teiak8aron8ekon oniken nii ?

41 Tontasako8enna8eron ne Iesos, nok 8ahenron : iah othenon taese8ari8aneraakseraientake ne token-ske taese8aron8ekon : Nok ki tanon tsi se8aton ; iak8aken, neh ahori8a se8ari8aneraakseraien.

*Oieriaton nateioteri8asonterak8en n' Ori8atokenti tsini
hoiaton Roiatatokenti San.*

10

ORI8II0 ak8a ori8iio tsi k8arori ; onka iah kannhohak8eniioke tethata8eiatak8a tsinonh nikontiteron ne teiotinakarontonha, akte tanon non8e thaientak8a tsi iehata8eiata, neh tohiken naieron oni ranensk8as.

2 Kenh kaien nak8a tsi kannhokaronte nitres tsi iehata8eiata, neh tohiken tokenske rahotsenenhokon ne teiotinakarontonha.

3 Enhonnhotonk8ase ne tehonnhohaien, ron8a8en-naienteri ne teiotinakarontonha ; ak8a oni entesakohnatonhnion tsi iensakohnorke ne raotsenenhokon nok astste niienshakoiatenha8e.

4 Nok nonen sakoiatinekenhon ne rahotsenenhokon, ohentonson 8are, nok ron8a8onteraties ne rahotsenenhokon aseken ron8aienteri.

5 Iah tanon tahon8asere neiah tehon8aienteri ; ok eken tanon enkonteko, aseken iah teiakoti8ennaienteri ne thiiete.

6 Eh nahaiere tsi 8atesakori8akentonk8en ne Iesos, nok iah tehotinikonraientaon tsi nahoten renhton.

7 Sekon kati ne Iesos sahenron : Ori8iio ak8a ori8iio tsi Ii ne tsi kannhokaronte tsi non8e nitkonnetta ne teiotinakarontonha.

8 Ak8ekon kati tsinihatih nohenton rotik8athon tsiniiore n'ii, ak8ekon neh n'aieron oni ratinensk8as ; iah ki oni tehon8anatahonsatati ne teiotinakarontonha.

9 Ii ne tsi kannhokaronte ; onka iihne enhiontaSeiate neh enhieniakenne, enhionta8eiate oni entsie-iakenne nok enhiestsenri ne kakk8iio.

10 Neok tanientes naieron nahat8eronk8e, ahario oni ahatonte : neh n'ii kehniente tsi 8ako n'akheion-nhete, neh oni nak8a ok taontiesen.

11 Li ne ranonnhatseriio : ranonnhatseriio sako8is ne rahotsenenhokon tsi ronnhe.

12 Nok ne rannhatsera, oni ne iah tehanonne ne katsenen, iah oni raonha tehotsenenhokon, ok eh tensakotsiak8arisi ne katsenen nenhaken ta8e ohk8aho nok 8ahateko ; nok n'ok8aho ok tontate-8ennioste oni 8ate8anitiokok8ate ne katsenen.

13 Neh 8ahonni 8ahateko ne tsi rannhatsera, iah othenon tehannhatens-ne katsenen.

14 Keh8onnhatseriio n'ii, keienteriis naketsenen, oni ionkienteri n'ononha.

15 Tsi kiniiot tsi rakienteri ne Rakeniha eh oni n'ii nihiienteri ne Rakeniha. Nok aketsenenhokon keia8is tsi konnhe.

16 Sekon eso 8akenask8aien nareko akatehenrakon teiohnata8eiaton, teiotion8entsiohon kati oni neneh aontakheiatenha8e, nok enhionke8ennarak8ake, enskat ok enkentiok8aintake saiatat oni nensakosts-teristake.

17 Ne 8aonni rakenoronk8a ne Rakeniha, neh tsi ok tikiens tsi konnhe, neh nataonta8e aonsakiena.

18 Iah onka taionkek8a, ak8a ki li akatennikonra tsi katsiak8arisions ; 8akk8eniatseraien n'akatken-rate 8akk8eniatseraien oni naonsakiena ; Rakeniha eh nioot tsi rakrori.

19 Sekon are tonsahatiri8atirontonko ne Sitaeron-non tsini ka8ennoten 8ahonronke.

20 Aseken kentioko8anen ne iontonhak8e : Rotkonseraien, tehanon8ara8enrie oni ohniiotieren tsi hetsise8ataonsate ?

21 Nok notiakte ionton : iahse eh teha8ennoten ne Rotkonseraien ; enhak8eni ken n'otkon taonsasakoka-k8arisi ne teieron8ekon ?

22 Ethone are onen Sontontanoronne ne Jerusalemke, Koserake kenhne.

23 Nok ne Iesos kanonskonson tehateratanions, tsi ronnhokaronte ne Salomon.

24 Eh kati 8athon8anenronni ne Sitaeronon nok 8ahou8enhase: tohak8a nen8e ensk8anikonrorarakon? Toka ise enkenhake ne Keristos tak8ari8a-k8arisien onen tsi tak8arori.

25 Iesos tontasako8enna8eron, nok 8ahenron: Onen k8arori nok iah tetise8etak8en; neh 8akeri8a-nirati tsini kaiotenscroten 8akiote Raosennakon ne Rakeniha.

26 Neh Saonni iah tetise8etak8en ne tsi iah ise teken naketsenenhokon, tsini8akieren tsi k8arori.

27 Konronkas naketsenen nake8enna, kheienteris oni n'ii, nok nononha ionknontteraties.

28 Nok n'ii neh kheia8is ne ionnheo8e, iah oni non8enton tiiakontiessa, iah oni onka tataonsaionkhsiotarisi.

29 Rakeniha rakenask8a8i, neh thaonhaa thohsastensero8anen, iah tateshon8asiotarisionhe ne Rakeniha.

30 Ii tanon ne Rakeniha ak8a ok neh sakat.

31 Ethone are onen ne Sitaeronon tonsahatinen-hiak8e nahon8anenhhioiake.

32 Iesos tontasako8enna8eron nok 8ahenron: Eso iori8ake 8ak8anatonhase ne tkari8aici neneh Rakenineha te8akha: kah kati non8a nikaien tak8anen-hiohiahaktane?

33 Tontahonniron ne Sitaeronon; iah tek8anen-hiohiahaktane ne tsiori8at aontesari8aieriton; neh 8ahi tsi 8asate8ennaisesate, oni tsi thisonk8eha, Niio satatannis.

34 8ahenron ne Iesos tsi tontasako8enna8eron: Iah kennah tekaiaton ne se8aiatonserakon: 8aken: Niio nese8aiatotens?

35 Toka kati non8a Niio iakohnatonk8en tsini-iacon iontataronkatenni ne Niio rao8enna (iahse sane tese8ate8atane tsini kaiaton).

36 Se8aton ken 8akate8ennaiiesate Ii ne Rakeniha rakiatatomkentiston nok on8entsiakē takatorion, tsi 8akiron : Niio Rakienha ?

37 Toka iah Rakeniha tehoiotensera ten8akiotek8en, tosa ki katak8etak.

38 Kenh kaien neh nen8akierenhātie, nok iah taontask8etak8ane, tase8etak neh nika8eiennoten ; eh naonta8e aese8aterientarane oni aontese8etak8e tsi iakehnik8ekon ne Rakeniha.

39 Neh 8akarionni sekon are sonnerhak8e ahonsasak8aiena ; nok kiok eh tahatatatonte rahotihenton.

40 Nok sekon are iatonsahaiaiakē ne Jordan, tsinon8e Sa8atis thonekoserhon sontahatas8en, nok eh oni non8e ionsahatatiteron.

41 Nok kentioko8anen 8ahon8aiatorenne, nok ion tonhak8e : iah othenon tehahotasion ne iori8anerak8a ne Sa8atis ; nok ki tsinikon tho8enninekenhon ne kenh kaien raiatatake ak8ekon ori8iio.

42 Nok kentioko8anen are eh non8e vontahon8etak8e.

*Enskat-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti
// tsini hoiaton Roiatatomkenti San.*

BETHANI non8e saiatat nihonon8aktanihak8e Lazaron8aiastsk8e, eh non8e nionatenatak8enrare n'On8ari tanon Marta rontennosenha.

2 Neh kehiken On8ari ne 8enhienakon oni 8enhienonoron 8ahahoka8e ne Roianer, nok ok neh nahononk8is sakarake8ate ; nok ne Lazar rohnon8aktanihak8e aonha iatennosenha.

3 Iatiateri8aniete kati ne rontennosenha tsi itres ne Roianer tiatonne : Saianer onen rohnon8aktani ne hetsenoronk8a.

4 Nok 8ahenron ne Iesos tsi 8ahari8aronke : iah ki neneh teiakoriotha neh nikannroten, neok tanon

ne Niio raoiatanerak8atserat, eh naonta8e ahon8asen-no8anate ne Niio Roienha.

5 Iesos ranoronk8ak8e ne Marta, nok oni ne tiata-tekenha, oni ne Lazar.

6 Nok nonen sahari8aronke tsi rohnon8aktani ne Lazar, sekon te8enniserake sahonisko tsinon8e nires-k8e.

7 Ethone onen 8asaka8enhase ne raotiock8a : Judé onen niietsite8e.

8 Tontahonniron ne raotiock8a : Saianer ! on8ar ok tokara nonta tiesaiatisaksk8e ne Sitaeronon naiesen-hioiake, onen kati ok are eh iensese.

9 Tontahenron ne Iesos : iah kenh tekeni ia8enre teka8istaeks ne se8ennisera ? onka entiekene enhatenti iah ki tahositiake : aseken neh tehos8athetak8a tsi teios8atthe tsi ion8entsiate.

10 Kenh kaien nasonthenne enhatenti enhositiake, aseken iah ki tatehos8atthe tsi teios8atthe.

11 Nonen saharihokten, ethone 8asaka8enhase : Lazar onk8atenro rohtas. Eh tanon 8ake sahijetane.

12 Tontahon8a8enna8eron ne raotiock8a, nok 8aon-niron : Saianer ! onenki enshaie8entane nenhotasseke.

13 Nehse neneh Sahenton ne Iesos tsi ra8enheion, ronnerhak8e ne rohnonha neh kenh renton nahako-ta8e.

14 Ethone onen ne Iesos iatharihoserate 8ahenron : Lazar ra8enheion ;

15 Nok 8akatonnhahere nise se8ari8ake ne tsi iah eh tekesk8e. Toka eh naonta8e aontese8etak8e. Enhnio tanon eh iete8e.

16 Ethone n'Aton8a Didyme ron8anatonk8a, 8asa-ka8enhase ne rontenro : Etho oni n'ii iete8e aonton-seke enskatne ahete8enheie.

17 Nonen siiahara8e ne Iesos, 8ahari8aronke tsi onen kaieri nonta sithon8aiataten ne Lazar.

18 Neok nahoten ne 8isk ia8enre stade natetiaterne Bethani tanon ne Jerusalem.

19 Kentioko8anen sitaeronon etho iehotine tsi tio-tinonsote ne Marta tanon n'On8ari, kon8atinikonra-nirathe tsi teiohnatennonterak8en.

20 Ak8a neok 8akari8aronke ne Marta tsi tare ne Iesos, oksaok 8athoteratana, nok n'On8ari ok ieke-teron.

21 8akenron ne Marta tsi 8aho8ennarane ne Iesos : Saianer ! kenthō's en's aseseke iah na ha taha8enheion nontiatennosenkenha.

22 Nok ki tanon 8akaterientare non8a tsinikon enhtseneken ne Niio, enthion ne Niio.

23 Tontahenron ne Iesos : enshatonnhetē ne tsia-tennosenha.

24 Tontakenron ne Marta ; 8akaterientare tsi enshatonnhetē nonen tentionkestsko ak8ekon nonk8e neh nonen onaken tsi te8enniseronte.

25 Tontahenron ne Iesos : Ii ne tsi tsiontonnhests oni ne iakaonnhetē ; onka ta8etak8en mihne ia8eron-hatiē nenha8enheion, enhronnheke.

26 Onka ronnhe, tha8etakon niihne iah non8enton tiiarenheie, tisetak8en kenh neneh ?

27 Tontakenron : Tokenske Saianer ! Te8aketakon tsi ise ne Keristos, Niio Iaienha karharastston entesete tsi ion8entsiate.

28 Nok nonen sakarihokten otasetonke saiohnonksa ne tiatakekenha On8ari, 8akenron : kenh itres ne Roianer nok thiennonks.

29 Ak8a neok onronke tontakatenstak8e nok eh 8ahete.

30 Areko siiehero ne Iesos tsi tionatak8enrare ; sekon eh niresh8e tsi nonh Marta natehonatatken.

31 Kenh kaien ne Sitaeronon neh ratiterontak8e kon8anikonrorihak8e n'On8ari, 8ahontkatto tsi sotsi tontakatenstati oni iakaiackenne, 8akon8asere rontonne : tsi thaiatat 8ate8asenthosere.

32 Siiion8e n'On8ari tsi itres ne Iesos, onen oni sahoken, rasitakta 8ate8atonstsoten, nok 8akenron : Saianer ! nene kenthō asesseke iahse thaha8enheion n'ontiatennosenkenha.

33 Iesos 8ahaken te8asenthos oni ne Sitaeronon ne kon8anontteratiene 8ahoiatissenk8e nok 8ahonikon-kararen.

34 Nok 8ahenron : kah non8e nise8aien ? Tontahon-niron : Saianer kasts nok satkatho.

35 Nok 8athasentho ne Iesos.

36 Neh 8aonni 8ahonniron ne Sitaeronon ; ori8iio 8ahi tsi rohnororonk8ak8e.

37 Nok otiake iontonhak8e : neh kehiken shotsien-ton ne teharon8ekonne, iah kati onteken tahok8enion ne tosa aha8enheion ne kenh ronk8e ?

38 Ethone are sekon sahonikonranon8ake 8ahatkatho tsi non8e nihaiatat (ioshonhio8anen kassonhion-nine nok ohnenhia kanontektonne.)

39 8ahenron ne Iesos : Se8anenhiarako. Nok tanon ne Marta iatennosenha ne ra8enheion 8akenron : Saianer ! Onen ne kenh 8akeras ; aseken onen kaieri nonta eh sihaiatat.

40 Tontahenron ne Iesos : iah kenh tekonrori, nentisetak8en ensatkatho ne Niio raoiatanerak8atse-ra ?

41 8ahatinenhiarako kati ne kanontekton tsi raia-tat. Nok ne Iesos Karonhiake iahatkatto nok 8ahen-ron : Rakeni tekonnnon8eratons tsi take8ennarak8en, konhiatsennonniase tsi takathontatis.

42 Ok se sane si8akaterientare tsi take8ennarak8a ; neki ne teionkatiataton raotiri8a tsi nahoten katon, toka naha eh naonta8e ahonthontate tsi ise teskaten-nieton.

43. Nok nonen saharihokten, 8athohenrete : Lazar tontatsiakenn.

44 Ne nak8a oksaok tontahatkestsko ne ra8enheion, tehanenststerenhatie tehasitaneren oni, nok iakotasta rohnnon8aroron, 8ahenron ne Iesos : hetsise8anerensi nok hetsise8atka.

45 Nese 8aonni kentioko8anen ne Sitaeronon n'On-8ari kon8anonsorenbonne, 8ahontkatho tsi nahaiere ne Iesos tahonnetak8e rahonhake.

46 Nok notiake, Pharisian neneh sahon8atiroriana tsi nahaiere ne Iesos.

47 Ethone onen ne ratitsihenstak8eniiios oni ne Pharisian 8aontkennisa nok 8ahatitsienhaien, nok 8ahonniron : oh nite8akierha ? Aseken kehiken ronk8e tehaterihok8atha ne iori8anerak8atenions.

48 Tokat ok tatentsite8akanerake ak8ekon ok enthon8etak8e ; nok enthonne ne Romain enhionkhiatonte, ii, onk8anakerasera, oni n'onk8entiok8a.

49 Ethone saiatat Caiph ron8aiasts, neh ratsihens8oanenne neh sikaha8is, tahatati, 8ahenron : iah othenon tese8anikonraientas.

50 Nok, iah oni tatese8aiatoretta tsi onk8atsennonniat ne saiatat harenheie, ne kanenrak8ekon akori8ake, ka8ennio ki tosa aete8anitiok8ahton.

51 Iah raonha tehotennikonra tsi nahoten 8ahenron ; nok tanon ne tsi raonha Ratsihenstatsiko8a kennne n'ethone, tsi kati niiot ne 8ahonikonrahentete nok tahonenne tahatrori tsi saka8enheiasere ne Iesos ne Sitaeronon.

52 Iah oni neh ok teken ne Sitaeronon, neh oni nasakoiataroroke nok oni iatasakoiestste ne Niio sakoienhokonha n'ok tiiateiakorehnihonne.

53 Neok kati onen sahatiri8isake oh onte nahatiere nahon8ario.

54 Nese 8aonni ne Iesos iah ki onk8ene tesretha-k8e ; ok eken tanon ehren 8arete neh non8e, kahentakta tkanataien Ephraim kon8aiats eh niiahare ; eh oni iahatien nok oni ne raotiok8a.

55 Onen thoha siiakahe8e tsini honentanoronse ne Sitaeronon (kon8anatonk8a Shotonhhestston) ; kentio-ko8anen kati neh tienakere Jerusalem 8ahente saiontonhakanonhniahna tsi onen 8entanoronse.

56 Nok Iesos ron8aiatisaksk8e, tehontateri8ahnon-tonnionnisk8e oni Ononsatokentike rontonhak8e : nahoten ise8ere ? ise8ere onteken iah tahontare tsinikari8es 8entanoron ?

57 Kenh kaien ne ratitsihenstak8eniiios oni ne

Pharision sakotirihontonk8e, n'onka aiakoterientarake kah non8e nires, ahon8atirori, eh naonta8e aontiesenne ahon8aiehna.

---

*Tekeni-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti
tsini hoiaton Roiatatokenti San.*

13
IAIAK nonta ohenton naontanoronne ne Shotonnhestston, Betani sara8e ne Iesos tsi non8e nihanakerek8e ne Lazar nehne ra8enheionne, neh oni ne shahonheton.

2 Nok eh non8e nahon8akhonnien nokarasa, Marth ontsteriste natekk8arane, nok ne Lazar etho oni neneh rotekk8arak8e.

3 Nok ethone n'On8ari niiahate8ak8e nak8a ihken 8enhieniio oni 8enhienanoron nok Iesos rasike ton8eron nok ok neh nahononk8is tontakarake8ate, nok ak8a 8akanonsine tsini 8enhienakon.

4 Ethone saiatat tsini hotiok8a, neneh Sitas Iskariot neh oni ne ienhotenninon 8ahenron ne rahonikonrakon.

5 Oh niiotieren kehiken tsi iah te8atenhienaninon asen nika8istake iataiohnnon, nok iakotent aiontataititenraton ?

6 Eh niiot tsi tahatati, iah sane ne teiori8ake tsi asakotenrheke ne iakotent, neh tanon tsi ratieronk8a, nok raonha ranatatserenha8ak8e raonha oni raha8isk8e tsinahoten iaketahask8e.

7 Tontaho8enna8eron, nok 8ahenron: Tosa othenon saststerist; aseken neh ontenti oni enskat teskaierontare tsinenhia8enne nonen enhionkiatata.

8 Aseken tiotkon ense8aintake ne iakotent; nok n'ii iah tiotkon taete8ak8ekon.

9 Kentioko8anen ne Sitaeronon 8ahakotokense tsi eh renteron, eh 8aontkennisa, iah Iesos ok tehon8aniente, neh oni nahonsaon8aken ne Lazar shotonnheton tsi ra8enheionne.

10 Nok ne ratitsihenstak8eniios 8ahatiri8isa nahon8ario oni neneh ne Lazar.

11 Ne tsi kentioko8anen ne Sitaeronon eh ieientak8e raonha raori8ake nok tiaketak8ak8e Iesos Raosennakon.

12 Tsi 8ahorhenne, tsini iotiok8atsanit iakohne neh non8e sikaha8i ne tsi 8entanoronser, 8aeri8aronke tsi Jerusalem nontaha8enonhatie ne Iesos.

13 8ahatik8iriake ne teioteneratak8enonni nok onteneratenti 8athon8aterana nok tehohihenretane rontonne: Hosanna! Abon8anenton ne Israerronon Ron8anontio, nehne Raosennakon ne Ra8enniio tahoientakonhatie.

14 Nok ne Iesos 8ahanask8atsenri kenseri katsinn, neh 8ahosaten tsiki niiot tsi kaiaton.

15 Tosa sateronn Sion saienha: Onen tare ne Ianontio kenseri o8ira tahose.

16 Iah othenon ak8a tehoneron ne raotiok8a tsi naha8en, tsi kati niiore onen iaon8asenno8anate, onen sahonneiarane tsi raonha rohton tsi eh niiot tsi kaiaton, nok tsi nahatiiere neh 8atrori tsi onen iakaierite.

17 Kentioko8anen ne tsiniiakon teikanerak8e satontahokesko ne Lazar osson8akon oni sahahonnhete, ak8ekon ok ron8ari8aniratihak8e.

18 Neh oni senha 8akentioko8anate sathon8aterata ne tsi iakoronken tsi eh nihoyer.

19 8ahontonnion8e ne Pharisian: se8atkattos 8ahi tsi iah othenon tete8atk8enies, onen are kenh non8a ak8ekon ok nonk8eokon ron8anoteraties.

20 Otiake ratiiatarak8e ne Grek tsiniiakon iakohne oni ron8asennaiennire ne Niio neh non8e si8entanoronsere.

21 Neh kati 8ahon8aiatorenne ne Philippe Galileronon, Betsaida kanatakon non8e nihanakerek8e, 8ahon8aneken, 8ahonniron: Se8enniio ; iak8askaneks n'asak8aken Iesos.

22 Philippe sara8e, André sahorori, nok n'André tanon Philippe ionsahon8arori ne Iesos.

23 Tontahenron ne Iesos tsi tontasako8enna8eron : Onen iakahe8e nahasenno8annha n'Onk8e Roienha.

24 Ori8iio ak8a ori8iio tsi k8arori : Onatsia kanen on8entsiaké enhiakoti, neiah tenkenheionseré enskat ki ok tsi enkaientake ; nok nenkenheie, esoki enkanenhonten.

25 Onka ranoronk8a tsi ronnhe, enhotonse ; nok ne iah tehononste tsi ronnhe ne kentho on8entsiaké, neh enhaha8ake tsiniienhen8e ! iah oni takari8entane.

26 Onka rakeri8a8ase raknonteratie ki, nok tsi. non8e nenkeseké etho oni nehne enreseke nakennhatsuera, nok nenhakeri8a8ase enhokonnienste ne Rakenha.

27 Onen non8a ok os'sonti8akonnha8ens ; oh onte nahoten akerase ? O rakeni ! askiatanonstate non8a nikaha8is ; nese sane te8akenienton tsi te8akehnnon.

28 Rakeni ! tsennanorronst ne sasenna. Ethone karonhiaké nontonte8ennine 8akenron : Onen risennanorronston nok sekon ki henshisennanorronste.

29 Nok tsiniiaikon netho iiensk8e, oni ne 8aonronkanion neh nika8ennoten, iontonhak8e 8aka8ere onte 8ahi ; nok notiaké iontonhak8e neneh : Raronhiakeronon 8ahi 8atnitharen.

30 Tontahatati ne Iesos, 8ahenron : iah ii te8akeri8ake kehiken nika8ennoten tsi 8ese8a8ennaronke, ise tanon se8ari8ake.

31 Onen on8e naori8entatsera tsi ion8entsiate ; Onen oni astste enhon8aiatontiete ne ron8ako8anen tsi ion8entsiate.

32 Nok nii nonen ense8akateratak8en ne kentho ion8entsiate, ak8ekon nonk8e akonhake entekeiatati-henthal.

33 Neh 8ahenton8e tsi neh 8ahenron tsini 8enheiontoton henrenheiate.

34 Tontahonniron nonk8eokon : Onk8aiatonsera ionk8arori tsi henronnheke on8e ne Keristos : oh kati nekenh nijotieren tsi saton enshatharatate n'Onk8e Roienha ? Onka kati nekenh nonk8e Roienha ?

35 Tontahenron ne Iesos: Sekon nikari8essa tese8as8athetseraien: se8atenti kati sekon ok natese8as8athe, sotsi iotteron on8a tentise8akara8e: aseken nasatakon rotationhatie, iah ki tehoterientare kah8are.

36 Tase8etak8enhak tsini kari8es tese8as8athetseraien, netho naonta8e os8athesera se8aienha aese8aton. Nonen saharihokten ne Iesos, oksaok ehren sarete, nok sasakotatonten.

37 Nok saetho sane eso ne iori8anerak8atenion tsini hoieranion rahotihenton, iah ki othenon tetiorak8en tsi iah tethonetak8en ne raosennakon.

38 Ne kati 8ahonni takaiserine tsini ka8ennoten tho8enninekenhon ne Rotokenseak8e Isaï: Saianer! Onka tiaka8etakon nonk8a8ennake, nok onka ron8atokatenti ne Roianer raonentsa?

39 Neh 8ahonni iah tethonetakon, ne tsi sekon saton ne Isaï:

40 8atesakorone8eke, nok 8asaka8eriasanirate, tosa ratikarake ahontkahtot, nok raoneriane iahotinikonraientane, nok ahonsahontatre8ate, nok ahonsakhetiente.

41 Eh niiot tsi thotati n'Isai, sahatkatho ne raoiatanerak8atsera, raonha onirohton shihothare.

42 Ronentioko8anen sane ne ratitsihenstak8eniiios tahonnetak8e raosennakon, iah ki tanon 8ehne tehonnnonnisk8e, ne tsi sakotitsanisk8e ne Pharisian, on8a sotsi tenthon8atiaiatineken8e tsi ionterennaientak8a.

43 Aseken neki 8ahatirako n'onk8e akorensaron-tsera tsiniiot ne Niio raorensaroutsera.

44 Ok tathohenrete ne Iesos nok 8ahenron: Onka kiok akonhake ta8etak8en, iahse akonhake ok tetha8etak8en, nese oni tsinonkati ne takatorion.

45 Onka tehakkanere tehokanere ki oni ne takatorion.

46 Neh keniente tsi 8ako non8entsiake, ne taks8athete, nene tosa taontaiakokarasseke tsiniiakon entia-ketak8e niihne.

47 Nok nonka kiok enhionke8ennaronke, nok iah taontaiaketak8e iah ki tatakheiatorete : Aseken iah ki neh tekeniente ne takheiatorete nonk8e, neok tanon n'akheniakente.

48 Onka enhakkenron iah oni tahataonsatate nake-8ennaokon ; raha8e ne tenhoiatorete, ok neh n'O8enna ne 8akerio8anaton neh tenhoiatorete n'onaken te8enniseronte.

49 Aseken iah ii te8akatennikonra tsiniiot tsi 8akatati ; Rakenihase ne takatorion raonha rakrori oni rakerionnienni tsinenkiere tsi enkatati oni tsi enke8enninekenne.

50 Nok 8akaterientare tsi iakaonnhests ne raori8a-
kon ; tsi kati nikon katorris, eh ki nikierha tsi skatorri, tsinihoieren tsi rakrori ne Rakeniha.

---

*Asen-haton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti
tsini hoiaton Roiatatokenti San.*

ONEN thoa sa8entanoronne ne Shotonnhestston, roterientare ne Iesos tsi onen ieiohe nahonsahatenti tsi ion8entsiate, Ronineha niiyahonsare, tsini sakohnoronk8ak8e ne raonk8eta on8entsiakeronon, ok ki eh niiheiot tsiniiore ieiotokte.

2 Nok nonen sahatik8entane n'okarassa, onen sihonikonraten n'otkon ne Sitas-Iskariot Simon roienha, nahotenninon.

3 Nok tsi roterientare ne Iesos tsi ak8ekon niihoiatak8eniioston ne Roniha, nok tsi Niiohne thoientakon, tsi oni Niiohne niionsaha8enonhatie.

4 Tahanistsk8arako natek8aratserakta, 8ahatiatasitasi ; ohniataraha 8ahateniionten nok tahatiatannhake.

5 Nok akeratne 8ahanekaren, nok tasakositohare ne raotiok8a, nok neh tontasakositoke8atonhatie ne roteniionte.

6 Kahre onen iahara8e tsi tenstsk8ahere ne Simon Tier; tahanron neneh ne Tier: Saianer! enskasitohare kenh nekenhen?

7 Tontaho8enna8eron ne Iesos, nok 8ahenron: iah non8a tesaterientare tsini 8akierenhatie, onakenke ki ensatokense.

8 Tontahenron ne Tier: iah ki nah non8enton tiiaskasitohare. Tontahenron ne Iesos: nene iah tenkonhiasitoharehe, iah ki taetenik8ekhene.

9 Simon Tier tontahenron; Senha ioianere ak8ekon ne kesnonsake oni kenontsine asenohare.

10 Tontahenron ne Iesos: nonen rotiatothare, neok tetsioton8entsiohon naonsaon8asitohare, nok ak8ekon en8atenohare; onen kati se8atiatothare iah ki tanon ak8ekon tehken.

11 Aseken roterientare onka rotenninonre; nese 8aonni 8abenron: iah ki ak8ekon tehken.

12 Nok nonen sasakositoharesi, sahatseronni nok sahanistsk8aren atekk8aratserakta nok 8asaka8enhase; se8aterientare kenh nahoten 8atenientenstakon tsi nak8aierase?

13 Roianer nok Ra8enniio tak8anatonk8a, ak8a neneh tise8ari8aierists: aseken tokenske Ii.

14 Ne kati kehiken ts Ii ine Roianer, oni ne Ra8enniio tanon Ii 8ak8asitohare; etho kati oni nise nene8aiere enhietsiiasitohare nakoren.

15 Aseken 8ak8anatonhase, neh naonsese8aiere, tsi nak8aierase.

16 Ori8iio ak8a ori8iio tsi k8arori, tsi iah senha kannhatsera tehaiatanoron tsiniiot ne raiatak8eniiio, oni ne rari8enha8i tsiniiot ne thotorion.

17 Toka se8aterientare neh nikarihotens, ense8aia-tateri neh nense8aiere.

18 Iah ki tanon tiiiek8ak8ekta, aseken kheienteri ki nonka kheiatarak8en; Nok ki tanon iatekakonte tsi enkahnane tsinikaiaton, tsi 8aton: nehne teiakiatonsts 8ahakatkarhateni.

19 Tahonenne ok tk8aroris ohenton eh naia8enne; n'aia8ens n'onen ienkae8e eh oni nenhia8enne aontese8etak8e tsi Ii takatorion ne Rakeniha.

20 Ori8iio ak8a ori8iio tsi k8arori: nonkakiok ienhiiatenniete nok enthon8akonnienste, enhakkonnienste ki oni nii; nok nenhakkonnienste enhokonnienste ki ne thakatorion.

21 Nonen saharihokten ne Iesos, ak8a anio tsiniiot nahonikonranon8ake, nok ok tiahatrorko8a, nok 8ahenron: Ori8iio, ori8iio tsi k8arori, saiatat tsinitson enhakatenninon.

22 8athontatkathoseron ne raotiok8a ok tihotini-konroht thiken onka onte sakohton.

23 Saiatat tsinihat, nehne ronoronk8ak8e ne Iesos, ak8a kati rak8istsake iehakonhen rohtas.

24 Simon Tier iahotkatho tsiniiot nahorori nahari-8anonton, kah nihaiatare ne rohton.

25 Eh kati iahattate tsi rotte ne Iesos, nok 8ahenron: Saianer! onka nekenhen?

26 Tontahenron ne Iesos, neh nthiiion kanatarana8enton. Nok 8ahanatarana8ente ni8aha Sitas Iskariot tahaon, Simon roienha.

27 Nok nonen siiarennek8ane, onen 8ahotienhase n'otkonseraksen: Nok ne Iesos 8aha8enhase: tesasterihen eh natsier tsinahoten sari8aien.

28 Iah tanon onka teiohnikonraientaon tsinihat tehodatekk8aratserannhenne tsi nahoten 8ahenton tsi nahoten 8ahenron.

29 Aseken otiake 8aonnere, ne kenh tsi Sitas ranatserenha8e, tsi kati niot nahororike ne Iesos ne Sitas nahaninon tsinahoten teioton8entsiohon tsi 8entanoronsere; ok ne ens nasakotenrate ne iakotent.

30 Ak8a neok siiarennek8ane ne Sitas ne kanatarok oksaok 8ahatenti; onen asonthenne sihken.

31 Nok nonen siiehoiakenhon, 8ahenron ne Iesos: On8a onen enhasennanoronne n'Onk8e Roienna, nok raonhake enhasennanoronne ne Niio.

32 Ne kati tsi raonhake enhasennanoronne ne Niio, raonhake kati oni ne Niio enhosennanoronte; ak8a ok oni iosnore tsi enhosennanoronte.

33 K8aienhokonha, niskari8esha onen tsi tsite8a-

k8ekon. Ensk8aiatisake, nok tsini8akieren tsi kherori ne Sitaeronon, tsi iah thiiahonne8e tsinon8e 8ake, onen kati oni nise 8ak8arori.

34 Tsiori8at nori8ase 8ak8atenienthase; nehne, taese8atatenorong8ake tsi ki n'ii nik8anorong8a eh nataese8atatenorong8ake.

35 Neh enkaieronniststak8en tsi ise nakitiok8a ne tense8atatenorong8ake.

36 Simon Tier tahatati, 8ahenron : Saianer ! kah 8ase ? tontahenron ne Iesos : Tsinon8e 8ake, iah task8ehni non8a nasksere; nok tanon niare ohnakenke eh nienhense.

37 Tontahenron ne Tier : Saianer ! oh niootieren tsi iah kenh non8a takk8eni nakonsere ? enkate8entete tsi konnhe nise sari8ake.

38 Tontahenron ne Iesos : ensate8entete tsi sonnhe n'ii akeri8ake ! Ori8iio ak8a ori8iio tsi konrori tsi iah taontontati ne kitkit n'iah asen taskatonihiiasere.

*Kaieri-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti
tsini hoiaton Roiatatokenti San.*

14

TOSA tese8atatenikonrharen tise8etak8en Nioohne, tase8etak8enhak kati oni nihne.

2 Eso nah kanaktake tkanaktenion ne Rakeniha raononskon, aseken nohia naiotonhake ak8arorike ki ; 8ak8anaktaseronniennire kati.

3 Nok nonen ense8akatention, enk8anaktaseronnienni oni, tentke nok iensk8aiatenha8e; n'etho ki oni nise non8e naese8enterontake tsinon8e nenkiterontake.

4 Nok se8aterientare tsi non8e sake, se8ahahaienteri oni.

5 Aton8a tahatati, 8ahenron : Saianer ! iah othenon teionk8aterientare kah 8ahse; oh kati naia8enne naiak8ahaienterihake.

6 Tontahenron ne Iesos : Ii nohaha, oni nori8iio, oni ne ionnhe : iah onka tiiaron8e ne Rakenincha n'iah iihne taontaieientak8ane.

7 Neh nensk8aienterihake, entsise8aienterhane ki oni ne Rakeniha ; onen ki tanon non8a 8atsise8aienterhane, 8atsise8aken oni.

8 Philipp tahatati, 8ahenron : Saianer ! tak8anatonhas ne Roniha ; etho ok natetsionk8aton8entsioni.

9 Tontaho8enna8eron ne Iesos, 8ahenron : Onen nahe site8ak8ekonhaties nok iah tesk8aienteri ! Philipp onka kiok rakken, rokenki ne Rakeniha ; oh kati niiotieren tsi saton, tak8anatonhas ne Roniha ?

10 Iah kenh tetisetak8en tsi iakenik8ekon ne Rakeniha ? tsini io8ennake konrori iah ii te8akatennikonra ; nese ne Rakeniha iakenik8ekon eh nihote8eiennisonhonhaties.

11 Tasetak8enhak tsi iakenik8ekon, teiakenik8ekon oni ne Rakeniha ; Toka iah arahona ki neh aontasetak8e tsini 8akieranion.

12 Ori8iio ak8a ori8iio tsi 8ak8arori : n'onka entha8etakon n'aksennakon, eh nenhaiere tsi ni 8akieranion, nok senha sekon ihsinonh tsinenhaiere, aseken rakenineha sake.

13 Nok tsi ok nahoten ense8ari8anonton n'ii aksennakon eh se nenkiere ; eh naonta8e Roienha aharihonni ahon8asenno8anate ne Roniha.

14 Saeto sane niori8aha ense8ari8anonton naksennakon ehki nenkiere.

15 Toka tak8anoronk8a se8ate8eienton ki nakeri8aokon.

16 Nok enhineken ne Rakeniha, nok oiah ensetsision ne sakohnikonriosta, neh tiotkon ense8ak8ekonhatieseke.

17 Neneh Ronikonrioston, nene iah onka tehon8aienteri nonk8e ; aseken iah ki tehon8akens, iah oni tehon8aienteri : hetsise8aienteri ki tanon nise ; aseken se8ak8ekonhaties, tiotkon oni ense8ak8ekonhatie.

18 Iah ki taese8ententane ne kanisera ; tentk8at kenserase.

19 Onen iah taonsaionnise, iah nonk8e taonsaionkken ; ensk8akenseke ki tanon nise ; nok tsinikonnhe etho oni nise nentsionnheke.

20 Etho non8e te8enniserate ense8atkatho tsi iakenik8ekon ne Rakeniha, nok oni nise tsi te8ak8ekon-hatie.

21 Onka enhate8eienton nakeri8asonha enhari8aierite oni, neh tohiken rakenorronk8a ; nok ne rakenorronk8a, enhonoronk8e ne Rakeniha, enhinoronk8e oni nii, nok 8ene enhiiatonnien.

22 Jude (iah Iskariot tehken) tahatati 8ahenron : Saianer ! oh niiotieren tsi ontionhake ok 8ehne ensattonni nok iah nonk8ene ?

23 Tontaho8enna8eron ne Iesos, nok 8ahenron : n'onka rakenorronk8a enhate8cienton nake8enna, neh enhonoronk8e ne Rakeniha ; nok nii entsite8aiatorennue nok raonhake iente8atien.

24 Kenh kaien ne iah tehakenorronk8a, iah honi tehake8ennanorronk8a, neh oni ne se8a8ennaronken n'iah ii te8ake8enna, neh tanon ne Rakeniha ne takatorion.

25 Onen k8arori neh nikarihoten sekon ok nite8a-k8ekonhaties.

26 Nok tanon ne Sakohnikonriosta, nehne Ronikonioston, aksennakon enthotenniete ne Rakeniha, ak8ekon niientsise8arionnien, ensetsise8eiarak8en oni tsini iori8ake k8arori.

27 8akion ne skennen, neh oni nak8a ii aka8enk ne skennen neh k8a8is, iah eh tekierha tsi k8a8is tsiniiot nonk8e tsi iontata8is. Tosa kati othenon tese8eriasishonk, tosa oni se8ateronsek.

28 Se8aronken tsi k8arori 8aken. Skatentionhe, nok tentk8atkensera. Ne nask8anorronk8ake ori8iio tsi aese8atonnharake tsi katon : Rakenineha sake, aseken senha ki Rakeniha raiatanoron tsi nii niiot.

29 Nok non8a onen ok tk8arori ohenton eh naia-

Senne ; toka nah aontese8etak8e nonen ienkahe8e oni eh nenhia8en.

30 Onen thoha aontiake tsi tete8atharha : aseken tare ne ron8ako8anen tsi ion8entsiate ; iah sane othenon tehor8ake niihne.

31 Ne kiok aietokatak nonk8eokon tsi rinoronk8a ne Rakeniha, tsi neok oni eh ni8akierenhatie tsini thanon8es, tese8atann nok ehren ite8et ne kenh non8e.

*8isk-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini
hoiaton Roiatatokenti San.*

11 ne kanenharak8eniiio, nok ne Rakeniha ranenharaienthos.

2 Ak8ekon rannhatiaks tsinikon ne iah te8aiani-iontha nakonhake, sakoratensta tsinikon ne 8aiani-ionta, naia8ens kenha senha eso aonhianiionten.

3 Onen ok se8ak8ekon neh tsise8atiatoke8aton tsini ka8ennoten k8arionnienni.

4 Akonhake ok kati se8atennikonranentaktonhak, nok nii iseke. Tsiki niiot n'onnhare onnhata iah taonhianiionten ne iah kanenharak8eniioke taontionnhatotake, iah kati oni nise othenon taese8ak8eni n'iah iihne taese8enterontake.

5 Ii ne kanenharak8eniiio, nok ise n'onnhatasonha. Eso enhottonnien nenhiakenik8ekon, aseken n'ehren non8e iah othenon taese8ateiaronhase.

6 Nonka iah teiakenik8ekon, astste iehon8aiation tsiki niiot n'onnhata, nok en8astatten ; nok tentiakoronko otsirake ien8ation eh oni en8astsha.

7 Ne toka ente8ak8ekonhake nok ense8aha8ake nake8enna, tsi ok nahoten se8ari8anonton eh se nenhia8enne.

8 Neh enhasenno8anatak8e ne Rakeniha n'eso ense8ateiaronhase, nok ethone akitiok8a ense8aton.

9 Tsini hakenon8ehon ne Rakeniha, etho kati oni nii nik8anon8ehon; akehnnon8etserakon kati tsionnek.

10 Nense8ate8eienton nakeri8asonha akenon8etserakon ki entsionnheke; tsi ki nii ni8akenonstaton ne Rakeniha raori8aokon nok raonon8etserakon konnhe.

11 Neh aori8a 8ak8arori, niseke aonkatonnharake, nok aontonnharatseriiohake oni nise tsi acese8atonn-haren.

12 Kenh kaien nakateniententsera: taese8ataten8ehake tsi nii nik8anon8ehon.

13 Lah onka senha ihsinonka teionoronk8atseraien tsiniiore nasakote8entetase tsi ronnhe ne rontenroson.

14 Onk8atenro enkenhake neh nense8aiere tsini k8annhas.

15 Lah kannhatsera tesk8anatonk8a, aseken ne rannhatsera iah tehoterientare tsini hatierha ne raatak8enio: onk8atenro tanon k8anatonk8en, aseken ak8ekon niiiek8anatonni tsinikon Rakenineha te8akaronken.

16 Lah 8ahi ise tesk8aiatarak8en, ii tanon 8ahi k8aiatarak8en, k8anaktaseronnienni oni, naontonseke ak8ekon naontese8ete, nok aese8ateiaronhase, tiotkon oni eh naiotonhatie, neh oni ne tsi ok nahoten atsise-8ari8anontonse ne Rakeniha ii aksennakon, entetsitsion.

17 Ne kati kehiken enskat 8ak8atenientense, nehne taese8atatenon8ehake tsinatetsion.

18 Toka enhietsis8en nonk8eokon, se8ari8aienterihak tsi ii 8akhenton naisonks8en.

19 Ne netho⁷naese8a8eiennoten tsiniiot nonk8esonha ori8iio tsi aietsinorонk8e⁸nok tsi iah eh teiot, ok eken tanon k8aiatotarhon nonk8ene, neh 8aonni iestsis8ens nonk8eokon.

20 Sase8eiarann tsini ka8ennoten k8arori, tsi iah senha tehaiatak8eniio ne rannhatsera tsiniiot ne caiatak8eniio. Toka ionkkenrenseronni enhiests-

kenrenseronni ki oni nise ; toka ionke8ennarak8en, enhiestsi8ennarak8e ki oni nise.

21 Aksenna enkarionni tsi eh nenhiestsiiерase, aseken iah tehon8aienteri ne thakatorion.

22 Iah tahotinnhitseraientake ne iah taontonkenon, iah oni takheiatatike, nok tanon non8a rotikete ne raotiri8aneraaksra.

23 Onka raks8ens, ros8ens ki oni ne Rakeniha.

24 Ne ne iah eh taontieranionke rahotihenton tsinahoten ne iah onka nakoren eh teioieren, iah tahotiri8aneraaksraientake ; onen sane non8a ronatkathon nok sane sekcon niiionkhis8ens, ii nok oni ne Rakeniha.

25 Neh ki tanon nehne ne iakaierine tsini kaiaton ne raotiaitonserakon : ok ti8akstonstton tsi ionks8en-hon.

26 Nok tanon nonen henra8e ne Sakohnikonriosta, nehne Rakenineha enthiaitenniete, nehne Ronikonrioston, Rakenineha oni thoientakon, raonha enhakeri8aniratse.

Iaiak-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti San.

NEH 8aonni 8ak8arori neh nikarihotens nene tosa aese8atateri8aientaten.

2 Enhietsiiatek8ate tsi ronterennaintak8a : ienkae8e oni nenhietsirio, ronhnere taiak8ari8aierite tsi nonkati ne Niio.

3 Neh 8aonni eh nenhietsiierase ne tsi jah teionkhiienterhaon ne Rakeniha, iah oni nii.

4 Neh 8aonni 8ak8arori, nonen ienkae8e aonsese-8iarane tsi k8arori ; nok iah oksaoktetk8arori tsi tiotasa8e neh ki tsi te8ak8ekonhatiesk-e.

5 Onen tanon non8a eh sake tsi thenteron ne takatorion : nok iah onka tsinitcion te8akeri8anontonnis nakenron kah8ase ?

6 Ok eken tsiniiot ne 8ese8anikonrario tsi 8ak8a-rori neh nikarihoten.

7 Ori8iiose sane tsinik8arori : Se8atsennonniat oni naonsakatenti. Aseken ne iah tenskatentionhe iah ki tahontare ne Sakohnikonriosta, nok tanon nenska-tenti enthiiatenniete iseke.

8 Nok nonen enhra8e, raonha ensakohnikonrasenni nonk8eokon kari8anerenhenne, ateri8ak8arisiontserakon nok kaiatoretatserakon.

9 Kari8anerenhenne, ne tsi iah tethonetak8en n'aksennakon.

10 Ateri8ak8arisiontserakon ne tsi Rakenineha sake, nok iah taonsask8akenseke.

11 Kaiatoretatserakon ne tsi onen tekon8aiatore-tak8enthon non8entsiakeronon kon8ako8anen.

12 Sekon eso iori8ake 8akeri8aien nak8arori ; iah ki taese8ak8eni naese8aronke non8a.

13 Nok tanon nonen enhra8e ne Ronikonratoken-ton, kari8iitserakon enstsise8asharine, aseken iah tehaonhaa tsi enhatati ; neh tanon enhatrori tsinikon enhoronken, nok neh oni enhtsise8arori tsi nenhia 8enseronne.

14 Raonha enhaksenno8anate ; aseken tenrak8e naka8enk nok enhtsise8arori.

15 Tsinikon roien ne Rakeniha, aka8enk ; nese aori8a 8akiron, tenrak8e naka8enk nok neh hentsise-8arorianion.

16 Ak8a niskari8essa onen iah taonsask8aken ; nok iah tekari8es onakenke onen are ensesk8aken : aseken Rakenineha sake.

17 Otiake ne raotiok8a 8ahonniron : nahoten renton tsi raton : iah teskari8es onen iah taonsask8aken ; nok kenh nikari8essa ohnakenke onen are ensesk8aken : aseken Rakenineha sake.

18 Rontonhak8e kati : nahoten kenton neh nika-8ennoten : nikari8esha ? Iah teionk8anikonraientas tsinahoten renton.

19 Nok ne Iesos roterientaratsion tsi ronnere asa-

k8ari8anontonse, 8asaka8enhase : tese8atateri8anontonnionni tsi nahoten 8akiton tsi 8akiron : kenh nenne8eha onen iah taonsask8aken : nok kenhnen8eha onakenke onen are ensesk8aken.

20 Ori8iio ak8a ori8iio tsi k8arori, tsi tense8asenthoseron, nok entsionsenanion ; nok enhiontonnharonnion nonk8eokon : katon ense8anikonraksenser, nok ki tanon atonnharatsera tenstiattenu ne se8anikonraksentsera.

21 Tsiniiot ne tsiothon8isen io8iraientsere, 8attokas eso oni tsi ioronghiaken aseken onen ieiotenniserihe8i ; nok tanon nonen teiotohestston, iah othenon tese8eiare naoronghiakensera, neok enskat tsi tsiontnahere tsi onen are enskat n'onk8e saionnakerate.

22 Etho kati non8a oni nise niiot se8anikonrak-sens ; sekon ki tanon ensk8aken nok entsise8atonnnaren, nok iah onka taonsaietsik8a ne se8atsennonniasera.

23 Nok ethone iah othenon taonsask8ari8anontonse. Ori8iio, ori8iio, tsi k8arori ak8a tsi ok nahoten entsise8ari8anontonse ne Rakeniha nii aksennakon ak8ekon entsitsion.

24 Tsiniiore non8a, areko othenon tese8ari8anonton naksennakon ; se8ari8anonton nok ense8arane, naese8atsennonniatseriiohake.

25 Teker8akentonk8a non8a tsi k8arori ; ien8aten-niserihe8e tanon nonen iah tataonsak8ari8akentonk8enniheke tsi enk8arori, ak8a tanon entkeri8ak8ari-siate tsi enhiiatrori ne Rakeniha.

26 Ethone aksennakon ense8ari8anonton, nok iah takiron enhineken kenh ne Rakeniha nise se8ari8ake.

27 Aseken hetsise8anoronk8a oni neneh ne Rakeniha, aseken tak8anon8ehon, nok tise8etakon tsi Niione nite8akehnnon.

28 Rakenineha nite8akehnnon, on8entsiakte te8ake-hnonton ; nok non8a skatkenratane non8entsiakte, nok Rakenineha sake.

29 Tahonniron ne raotiok8a : onen tokenske sari-

Sak8arision, iah oni tesesaststa ne tekari8akenton-k8en.

30 Onen ori8iio 8ahationni tsi ori8ak8eko nniesa-terientare, iah oni tateioton8entsiohon naiesar8ainon-tonse; neh kati 8aonni tionk8etakon tsi Niione tisa-ientak8en.

31 Tontahenron ne Iesos, onen kenh tise8etak8en?

32 On8atsiok ienkah8e, onen ki oni ieiohe ne taietsiiareniate, tsise8aiatatzson tsiniienhense8e, nok akonhaa iense8akatatenre; iah ki nehne te8akonhaa.

33 Aseken iakenik8ekon ne Rakeniha.

34 Neh 8aonni 8ak8arori neh ne skennen aese8a-nontonnionheke nii akeri8ake, se8anikonranon8akhe nonk8ehne; se8anikonranironhak tanon, kesennion non8entsiakekha.

*Tsiatak-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti
tsini hoiaton Roiatatokenti San.*

17

NE nonen saharihokten ne Iesos; Karonhiake iahatkatho, 8ahenron : Rakeni! onen ieiohe; ehtsenno8a-nat ne Etsienha, naiasenno8anate oni nise n'Etsienha.

2 Tsiniiot tsi het~~sk~~8eniatsera8i nonk8ene, nasakan-hete on8e tsiniiakon hetserak8enni.

3 Kenh kaien enhiakaonnhet on8e: neh naiakote-rientarake tsi sonhaa ok ne Niio, nok ne tetsiatorion, Iesos-Keristos.

4 Konsenno8anaton non8entsiake, onen 8akeri8aie-riton tsini skennhaon.

5 Onen kati non8a ise tontaksenno8anat Rakeni! ise tsiatakta te8akha ne kasenna ohenton saontonton-8entsiatasa8en.

6 Khetokatenni ne Sasenna tsinihatit takonk8eta8i; ise sonk8etakenha nok tontaka8i; nok iesa8ennanorston.

7 Onen oni ronaterientare tsi iseke nitia8enon tsi-nikon taka8i.

8 Aseken sekhe8enna8i tsinikon take8enna8i, nok rotiiena; thonetakon oni tsi iseke te8akientakon tsi ise oni teskatorion.

9 Kheiaterennaiennis ; iah onk8eokon tekheiaterennaiennis ; ne tanon ne tsinihat i takonk8eta8i, aseken iseki oni sonk8eta.

10 Nok tsinikon 8akien, sa8enk; nok tsinikon sa8enk aka8enk oni nii, nok rononha enhionksennosanate.

11 Nok onen iah onk8ene teskes, nok tanon ne rononha ethonehnehe ronnes; nok nii iseki sake. Seniseratokenti ! sheiatanonstat sasennakon, neh kehiken kheton tsinihat i takonk8eta8i, aia8ens skari8at ahononnihake tsiki nii niiot tsi ok seteniiata.

12 Tsinikari8es iak8ak8ekonhatiesk8e noŋk8ene, sasennakon kheiatanonstatonhatiesk8e ; kheiatanonstaton ne takonk8eta8i ; iah oni nenskat teha8enheion, neok ne kaiatatonsera roienha neh naonta8e akaierine tsinikaiaton.

13 Nok onen non8a iseki sake8e, sekon ok on8entsiakte nikes kihiken non8a 8aktare, aia8ens akatsen-nonniatserakon ahontonnharen.

14 Kheia3i ne sa8enna, nok ron8atis8enon nonk8eokon, neh tsi iah onk8ene tehotiia tontieton, tsi ki niiniot iah onk8ene te8akiatontieton.

15 Iah neh tekonnekennitha ne taonsaseiatak8e non8entsiakte, seiatanonstat tanon tsini iakokaronnia-tha.

16 Iah se tehotinikonranentakon non8entsiakte tsi ki nii niiot iah te8akenikonranentakon.

17 Sheiatatokentist sari8ak8arisiontserake ; sa8enna aonhaa iottak8arision.

18 Tsi niiot tsi teskatorion nonk8ene, eh kati oni nii ni8akieren iesekheiatorion onk8ene.

19 Nok ak8a ok ti8akatonnhahere ne rononhake, aia8ens oni ne rononha ateri8ak8arisiontserakon aon-tonnhakanonni.

20 Iah rononha ok tekheiaterennaiennis, neh oni

tsiniiakon nentiaketak8e n'aksennakon tsi ensakoh-natati.

21 Aia8ens tiotkon skar'8at ahononnihake, tsi ki niiot, nise Rakeni, iihne nise, nok nii iseke; aia8ens kati oni ne rohnonha enskat akenhake n'iihne nok n'onk8eokon aontaiaketak8e tsi ise teskatorion.

22 Nok sekheia8i tsiniska8i ne kasenna, neh naonta8e skari8at ahonnonni tsi ki niiot nii tsi saonkeniri8at.

23 Iak8ak8ekon, nok nise ii tenik8ekon ; aia8ens enskatne tsi iahati8eiennentane, nok nonk8eokon aieri8aienterene tsi ise teskatorion, nok shenoronk8a, tsiki nii niskenoronk8aon.

24 Rakeni ! Kaskaneks ne tsinihatit takonk8eta8i, ne tsinon8e nikiteron etho oni neneh ahatiterontake aia8ak8ekonhake ; naontkatho nakiatanerak8atsera, neh nise taka8i aseken ok siskehnon8ehon ohenton saontonton8entsiatasa8en.

25 Seniseratokenti ! iah teiesaintereon n'onk8eokon ; nok tanon nii konhientereon, nok oni ne rononha thonetakon tsi ise teskatorion.

26 Kherori oni ne Sasenna, nok sekon ensekherori ; naontonseke tsinikanon8etseroten tsi takehnon8ehon neh ahonatienhase, nok oni nii akheiatienhase.

*Satekon-aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti
18 tsini hoiaton Roiatatokenti San.*

NONEN saharihokten ne Iesos, ethone Cedron tsi tkana8ahere niiahare ronhne ne raotiok8a, ethonon8e ni8atehenraientak8e iontiata8aststa, eh kati iahata8eiate oni ne raotiok8a.

2 Sitas ne rotenninonrene raienterine oni neneh nehnnon8e : aseken iotkate ki ne Iesos eh iehontero-roksk8e ne raotiok8a.

3 8ahonhionk8eton kati ne Sitas, ne ratitsihensta-

k8enios oni ne Pharisian, Sotar tanon ratiriton, nok etho 8arete ratihaserenha8inontie, oni ne iontatentta.

4 Nok ne Iesos roterientaratsion tsini hoiata8ensere, iahatenti nok 8ahenron : Onka hetsise8aiatisaks ?

5 Tontahonniron, Iesos Nazaretronon. Tontahenron ne Iesos : Ii 8ahi. Etho oni neneh raiataratie ne Sitas nene rotenninonrene.

6 Ne kati nonen sasakorori ne Iesos tsi 8ahenron : Ii ; ohnaken 8ahonatentiate, nok ehtake iahatiitakerontane.

7 Sekon tontasakori8anontense : onka hetsise8aiatisaks ? nok tontahonniron : Iesos Nazaretronon.

8 Tontahenron ne Iesos, k8arori 8ahi tsi Ii ; neh kati nensk8aiatisakseke, tosa ki othenon ietsiiaststerist ne kenh kaien.

9 Neh 8aonni eh naha8enne nakaierine tsini ha8en ; iah enskatha te8akatonk8etatonni tsinikon takonk8eta8i.

10 Keh kaien ne Simon Tier, rotasaraniionte asareko8a, tahassarotsiate, nok saiatat 8ahoiente ne ratsihensto8anen rahonnhatsera, nok iahohontiakte tsi nonkati ra8eientetakon : Malchus ron8aiastsk8e ne kenh kannhatsera.

11 Nok tanon ne Iesos 8aha8enhase ne Tier : saste8eienton ne sasareko8a. Iah kenh teknekirane tsini haknekarani ne Rakeniha ?

12 Ethone onen ne ron8ako8anen ne shotitiok8a tanon ne Sitaeronon raotiriton 8ahon8aiena ne Iesos nok 8ahon8anerenke.

13 Nok oksaok Annke niiahon8asarine : aseken ra8ennhonsa kenhne ne Caiph, neh ratsihensto8anen kenhne neh sikaha8is.

14 Ok neh sahiatat ne Caiph, sakohnikonraten-henne ne Sitaeronon tsi teioton8entsiohon ne saiatat arenheie tsiniiot ne kanenrak8ekon.

15 Simon Tier tanon sekon saiatat ron8anontariene ne Iesos ; nok ne saiatat roienterine ne ratsihensto8anen, ok ihne ne Iesos tsi iahata8eiate raho-tehenrakon ne ratsihensto8anen.

16 Astste nennch nakannhohati ratak8e ne Tier, nok ne saiatat, ne teiatatienterine ne ratsihensto8anen, ionsahaiakenne, nok iatnitharen ne te8atennhohanonne, aonha kati iahohiatinioante ne Tier.

17 Nok ne kenh kannhatsera te8atennhohanonne, Saha8enhase ne Tier : iah kenh nise tesiatare raotio-k8akon ne kenh ronk8e ? tahenron : iah Ii tehken.

18 Kenh kaien ne ratinnhatsera oni ne ratiriton 8ahontsienhonni, eh ronhnes aseken iothorek8e, nok shontenhiensk8e ; etho kati oni neneh raiatarak8e ne Tier, rotenhientak8e oni neneh.

19 Nok ne ratsihensto8anen Sahori8anontonse ne Iesos, ne raotio8a ratiaatatake tsi oni nihorihoten.

20 Tontahenron ne Iesos tsi tontaho8enna8eron : 8akeri8ak8arision tsini kherori nonk8eok on ; tiotkon tsi ionterennaintak8a kherionnienni, ononsatoken-tike oni tsinon8e nihontkennisahata ne Sitaeronon, nok iah te8akatrriat on naioteri8aseton.

21 Oh kati niiotieren tsi takeri8anontonnis ? neh sheri8anontons n'iakoronkanion tsinahoten 8aken, aseken iakoterientare tsini te8akatati.

22 Nonen neh sahenron ne Iesos, saiatat karihton eh rahtak8e, ok neh ne rahonna 8ahoiente ne Iesos nok 8ahenron : Etho kenh nise nise8eiente ne taonta-tse8enna8eron ne ratsihensto8anen ?

23 Tontahenron ne Iesos : toka onke8ennannhike, satrori ; nok toka non8a takeri8aierite oh kati niiotieren tsi 8askiente ?

24 Ranerenhatiene ne Iesos ne Ann sihiahotori Caiphke ratsihenstak8eniioke.

25 Nok ne Simon Tier etho oni neneh ihresk8e, nok rotenhientak8e ; 8ahon8enhase kati : iah oni kenh nise tesiatare tsinihatne raotio8a ? 8ahatonnniie, nok 8ahenron : iah Ii tehken.

26 Nok saiatat ne ratsihensto8anen raonnhatsera iatatenonk8e ne Tier rohontiakonne, 8ahenron : iah kenh nah oni nise eh tetkonken atehenrakon ?

27 Sekon are sahatonnniie ne Tier, nok ok eh ka-8ennaratie ne kitkit tontati.

28 Satontahon8aiatineken8e ne Iesos ne Caiphke, tsi teieiatoretak8a niionsahon8asarine (onen siiorhonkene nonkatik8en), iah tanon tiiehonata8eiaton tsi teieiatoretak8a, ne neh tosa ahotinnhistak8e, senha ok oni ahati8arake ne Teiotinakarontonha O8ira Shotonnhestston.

29 Nese 8aonni tahaiakenne ne Pilat nok 8ahenron : oh nahoten shoteri8ate8atonhatie ne kenh ronk8e ?

30 Tontahon8a8erna8eron nok 8ahonniron : iah se kentho tahontasak8aiatenha ne iah onk8etaksensk8a takenhake.

31 Tontasaka8enhase ne Pilat : ise ki hetsise8aiena nok tetsise8aiatoret tsini se8aianerenseroten. Tontahonniron kati ne Sitaeronon : iah teionk8ateri8aienni nonka kiok aiakhionnhiake.

32 Nok nehneh 8aonni eh naha8enne, ne iakaierite tsini ka8ennoten thotati ne Iesos, sahattrori tsini 8enheiontoton renheiatane.

33 Sekon kati ionsahata8eiate tsi tehaiatoretak8a ne Pilat, nok iahononke ne Iesos, nok 8ahenron : iseken iesanontio ne Sitaeronon ?

34 Tontahenron ne Iesos : ise ken satennikonra tsinahoten saton, kah niiehononen notiake ne iesarori nii kiatatake ?

35 Pilat tontahenron : Sitaeronon kenh nakiato-ten ? ne 8ahi ne sonk8eta oni ratitsihenstak8eniios 8aonkatsiak8arisien tsi sonnhe ; oh nisatieren ?

36 Tontahenron ne Iesos : Iah on8entsiakte tekeh-nakeraseraien. Tokanon8a on8entsiakte akaintake nakenakerasera, ahonteriiose nakonk8eta ne tosa aionkiena ne Sitaeronon ; ok ki tia8eri8akon iah se kenh tekenakeraseraien.

37 Ethone saenron ne Pilat : sanontio kenh ? tontahenron ne Iesos : neh ki n'ak8a neh 8akennakeraststak8en, neh oni te8akenienton tsi te8akenon non-8entsiakte nakeri8anirate ne tkari8aieri. Onka rori-8atoken, roronken nake8enna.

38 Pilat tontahenron : nahoten nehneh n'Ori8iio ? Nok neh sahenron, ionsahaiakenne tsi thatiteron ne Sitaeronon niionsare, nok 8asaka8enhase : iah othenon teketsenries nahonnhikon.

39 Ne kati kehiken tsi nise8arennhaon, nene enskat ensk8atsiak8arisien tsinihat ratinnhoton tsini 8entanoronsere ne Shotonnhestston ; aese8athontate kati-ken neneh ahonsahiiatsiak8arisi ne Sitaeronon Ron-8anontio ?

40 Nok ak8ekon ok are tontahotihenrete 8ahonni-ron : tosa rahonha kenhak, Barabas niha, onk8etaksensk8a kenhne ne Barabas.

*Tioton aton ia8enre teioteri8asonterak8en Ori8atokenti
tsini hoiaton Roiatatokenti San.*

10

ETHONE onen ne Pilat 8ahatennhane 8ahon8aiena ne Iesos nok 8ahon8asok8a8esson.

2 Nok ne Sotar ohikta 8ahonnon8arotseronni nok neh 8ahon8anon8aroroke, tanon kanetarhon tahan8a-seronniate.

3 Tanon ron8ennihak8e. Sitaeronon Iesanontio ! 8atk8anon8eraton ; nok ok neh ne rahotinnhnia ron8aientak8e.

4 Sekon are ionsahaiakenne ne Pilat, nok 8asaka8enhase : kenh rriatenha8i, naese8ari8aienterihake tsi iah othenon tekeri8atsenries nahonnhikon.

5 Tontahaiakenne kati ne Iesos ohikta ronon8aro-ronhatie tanon kanetarhon rotseronniatonhatie. Nok 8ahenron ne Pilat : Neh ne ronk8e !

6 Ak8a neok sahon8aken ne ratitsihenstak8eniios oni ratirihton 8athotihenrete, ronton : teststientann-haren ! teststientannharen ! tontahenron ne Pilat, ise niha hetsise8aiena nok tetsise8aientannharen ; aseken nii, iah othenon tekeri8atsenries nahonnhikon.

7 Tontahonniron ne Sitaeronon : ionk8aiyanerense-

ruien, nok tsini ionk8ai anerenseroten henrenheie : aseken Niio Roienha ratatannis.

8 Pilat saha8ennaronke neh nika8ennoten onen senha 8ahoteronhienten.

9 Nok ionsabata8eiate tsi teiciatoretak8a, nok 8aha8enhase ne Iesos : kah nitisenon ? iah othenon tatehori8aserak8en ne Iesos.

10 Nok 8ahenron ne Pilat : iah kenh tataontaskeri8aserak8ase ? iah kenh tesaterientare tsi 8akk8eniatseraien nakatennhane taiesaintannharen, nok oni naonsaiesatka8e ?

11 Tontaenron ne Iesos : iah se othenon taesa8eniatseraientake nii kiatatake ne iah ehneken taontaiesa8i ; nese 8aonni senha ko8anen ronnhikon ne rakatenninon.

12 Eh nontahatasasa8en ne Pilat 8ahaskennha nahoniakente ; nok ne Sitaeronon tehotihenreta ronton : toka hentseniakente kehiken, iah ki tetsiatenro ne Cesar : aseken onka iontenontiosta iah ki teiatenro ne Cesar.

13 Saharonke neh nika8ennoten ne Pilat. Astste nijahoiatenha8e ne Iesos nok 8ahanistsk8aren Anistsk8aratseranoronke, tsinon8e nikon8anatonk8a kensentrak8entarhon, nok ne Hebrew Cabbatha.

14 Onen neh entakta ne 8entanoron Shotonnhestston, nok neh nahoten iaiak sii8istahehatie neh sika8a8i ; nok ne Pilat 8asaka8enhase ne Sitaeronon : Neh ne Etsise8anontio !

15 Tontahotihenrete : ehren, ehren ehtsiautenha8it ! testshientannharen ! tontahenron ne Pilat : Tenhitentannharen kenh ne kenh ne Etsise8anontio ? tontahonniron ne rafitsihensto8anens : iah sekon noiah teionk8anontiilotseraien neok enskat ne Cesar.

16 Ethone onen 8asakotsiak8arisien ne tahan8aientannharen, 8ahon8aiena kati ne Iesos nok iahon8aiatenha8e.

17 Nok ne Iesos 8ahatiasaketate tsiniiore iahara8e tsinonh nikon8anatonk8a, Calvaire, nok ne Hebrew Golgotha.

18 Eh non8e n'athon8aientannharen, teniiase 8ahon8ariskonte raiataktatie rotiiatenton, nok raonha Iesos asennen nihoiatenton.

19 Pilat 8ahatennhane 8aeiatonk8aieronnistste, kaiasake 8aharanentakte eh kaiaton kehiken nika8en-noten : Iesos Nazaretronon Sitaeronon Ron8anontiio.

20 Nok kentioko8anen ne sitaeronon 8ahati8ennan-noton ne ioiatonk8anentakon, aseken kanatakta ki roiatentonhak8e ne Iesos, tanon kehiken ioiatonk8a-nentakon, Hebreu, Greck tanon Latin ka8ennonta-k8en.

21 Nese 8aonni ne sitaeronon ron8atitsihenstak8e-niios 8ahon8enhase ne Pilat : tosa siaton : Sitaeronon Ron8anontiio, neh ki tanon tsinahoten nak8a raonha ra8en : Ii ionkenontiio ne Sitaeronon.

22 Tontahenron ne Pilat : tsinahoten 8akkiaton, kaiaton.

23 Nonen sahati8eiennentane ne sotar, 8ahon8aia-tiharen ne Iesos, 8ahatiroroke ne raotseronniat, nok kaieri nathatikhasi skastshon 8ahattiena, 8athonnek8e oni neneh ne raokhare ; iah tanon neneh tekanikhon, iatekaieston tsi ionhni tsi ok niions.

24 Nok 8ahonuiron : tosa tanon neneh tete8arit, te8a8astotsi tanon nok enhionk8atokense onka rao-8enk en8aton. Neh 8aonni eh naha8enne neneh iaka-ierine tsini kaiaton, tsi 8aton : 8ahontatiakhonhase naka8ensoukenha, nok nakekkare 8ahati8astotsi neh neh. Eh kati nahattiere ne Sotar.

25 Akta tsi roiatentonhak8e ne Iesos nikenteron-tak8e ne ronistenha, oni ne ronistenha tiatakekenha nene Cleophas rone nok oni ne 8aritere.

26 Nok ne Iesos 8ahatkatho ne ronistenha, tanon kaiatakta eh 8ahoken ne ronoronk8ak8e, 8arenhase ne ronistenha : tsi sathon8isen, neh kehiken ne ehtsienha !

27 Tanon ionsaha8enhase ne Nik8ekonne : neh kehiken ne sanistenha, nok eh nontontasa8en 8attiatiasete.

28 Ethone kati onen ne Iesos tsi roterientaratsion tsi onen ak8ekon ieioieriton, 8ahenron naontakaierite tsini kaiaton : 8akeniatathens.

29 Nok etho katsetaientak8e iotsitsiatken ikare. Tekanekak8ake kati 8ahatinekata nok kanakarakenhiate iahonnoharen, eh nahatiiere tsi 8aon8anekanonte.

30 Nok nonen sahanekira ne Iesos ne iotsitsiatken, 8ahenron : Onen ak8ekon onte8eiennentane. Nok tahaniarenne, nok 8ahatonniseraton.

31 Ne kati kehiken tsi ronentanoronsere ne Sitaeronon, netosa kaiasake ahotiiatentonheke na8entatokentonke, aseken neh ki 8entanoronsere ne 8entanoron, 8ahon8aneken ne Pilat ne tahon8atisiniakon, nok ahonsahon8atiiataniontako.

32 Eh kati 8aonne8e ne Sotar, nok 8athon8asiniacon ne tiotierenton roiatenton, nok oni ne saiatat nenskatne rotiiatentonhak8e.

33 Nok nonen kenh siiyahatiiere tsi roiatenton ne Iesos, 8ahonttoke tsi onen ra8enheion, iah kati tatehon8asiniakon.

34 Saiatat tanon ne Sotar, asik8e 8ahohastste ranahatake, onek8ensa kontihente takontiiakenne nok ethone n'onekanos.

35 Neh ne rotkatton, neh rotrori, nok satekena naontaiaketak8e ne raotrriat; neh oni roterientare tsi thari8aierist tsini hatrori, eh naonta8e aontese8etak8e.

36 Neh 8aonni eh naha8enseran ne iakaierine tsini kaiaton : iah oni nenskat ne raostienonha tatakaiacon.

37 Nok sekon oia kaiaton ne 8aton : enshon8aken ne ron8ahason.

38 Ethone onen kehiken onakenke, ne Sose Arimatironon, otasetonkeha tsi raiatarak8e Iesos raotiok8ake aseken sakotsanisk8e ne sitaeronon, 8ahoneken ne Pilat nahote8entetase ne Iesos raoieronta ; 8ahote-

8entetase neneh ne Pilat, eh 8arete nok sahoiatanen-tasi.

39 Nicodeme oni nehne asonthenne rotkenseronnne ne Iesos, eh 8ara8e, raha8inontie ne 8enhiénanorons enskat te8ennia8e nikakontserake tsi sateke-na.

40 Satnek8e kati ne Iesos raoieronta nok oniatara-hane 8atni8a8enheke oni 8atniieste ne 8enhienakons, tsiki nihotianerenseroteron oni nihotirennhaon ne Sita-eronon nasakotiatata.

41 Atehenrakon kenhne tsi non8e natehon8aientanhare, etho oni atehenrakon ioshon8e on8ar ok sika-shon8ison, areko oni onka teiontatiatatahaston.

42 Etho kati iahon8aiatente ne Iesos, neh tsi onen ronentanoronsere ne Sitaeronon oni tsi ka8eiennen-taon kashon8ison.

TeSasen-aton teioteri8asonterak8en Ori8atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti San.

20

A8ENTENTAONKE, 8ari8atere eh 8ahete tsi thaiata-tak8e sekon ok satetiokaras, nok ontkatho tsi kanen-hiarak8en ne kanontektonne.

2 Tonsonratate saiakororiana ne Simon Tier tanon ne Iesos ronoronk8ak8e, 8akenron : Son8aiatatak8en ne Roianer n'oshon8akon ; iah oni teionk8aterientare kah niiehon8aiatenha.

3 Nensok rotation ne Tier tanon ne saiatat, nok eh 8anete tsi tioshon8e.

4 Nok tetsiaron tenitakke ; ne tanon ne saiatat ne tehoka tsiniot ne Tier, neh kati rahente iahara8e tsi tioshon8e.

5 Nok iathastsakete iahatketon, 8ahatkatho n'o-niatarahasonha eh kakeron ; iah ki tanon tiihosts-nenton.

6 Ethone ne Simon Tier ohnaken ratakhe eh 8ara8e,

nok iahastsnente oshon8akon 8ahatkatho oni ne raonha noniatarahasonha ehtake kakeron.

7 Nok ne rotenontsistoroktonne ne Iesos iah tiiatekaieston n'otiake oniataraasonha ak8a neuch akte nikaien tanon ka8enonni.

8 Ethone onen ne rahentene siiahane8e tsi iokaronte, iahastsnente oni neneh nok 8ahatkatho taretak8e oni.

9 Aseken areko sihoterientare tsiniiot tsi kaiaton tsi enshatonnhetre.

10 Nok saiatenti.

11 Kenh kaien n'On8ari astste naoshon8ati kenteron te8asenttos; tsi kati nikari8es te8asenttos, iaontketoten oshon8akon.

12 Nok eh 8ahakoken Tenironhiakeronon kenrakenseroskon ronastston, nistsk8ahere saiatat tsi rakonhentak8e, nok saiatat tsi iatehasitaintak8e ne Iesos.

13 Nok 8akon8enhase: oh niiotieren tsi tesasenthos? tontakenron: ne ki tsi teionkek8enni ne Roianer, tanon iah te8akaterientare kah onte niiehon8aiatenha.

14 Nok nonen siiacente8ennokten, 8ate8atkarhateni, nok 8ahoken oh ihrate neneh Iesos; iah ki tanon tetioterientare iah oni teia8eron neh ontekenh ne Iesos.

15 8ahenron ne Iesos: oh niiotieren tsi tesasenthos? onka seiatisaks, 8ahere naonba tsi onnontonnion neh kenh ne ratsitsiaienthos, 8aha8enhase kati: Saianer: toka ise iestsiatenha, takrori tsinon8e nissaien nok iensekko.

16 Sarenhase ne Iesos: 8ari! nok tonsontkarhateni, 8aha8enhase: Rabbonni!

17 Tontahenron ne Iesos tosa kenh niiatatier: aseken areko Rakenineha tiiese8akenon; 8as tanon serriana n'iak'atakekenha: Rakenineha sake, nok etsisse8anineha oni nise; Ake-Niione, Etsise8a-Niione oni nise.

18 8ari-tere ionson8e nok saiakorori ne raotiok8a tsi sahoken ne Roianer nok oni tsi raonha rarori neh nikarihoten.

19 Nok okarasncha nonk8ati, neh 8enniserate ne tiotenniseratierenton noiaiakserake, ak8ekon kannhoton tsinikon kannhokaronte tsinon8e nihonatken-nison ne raotiok8a ne tsi sakotistsanisk8e ne Sitaeronon, eh 8ahata8eiate ne Iesos, rahotinenrihen etho 8athatane nok 8asaka8enhase : skennen tikenhak !

20 Nok nonen saharihokten, 8asakonatonhase ras-nonsakesson oni ranahatake ; nok ne raotiok8a 8ahontonnaren tsi sahon8aken ne Roianer.

21 Nok sekon sahenron ne Iesos : skennen takenhake niseke ! Tsiniiot tsi takatorion ne Rakeniha etho oni nise nioit tsi iak8atori.

22 Nok nonen saharihokten, raonnisera iasakorontate nok 8ahenron ; se8aiena ne Ronikonriioston.

23 Onka kiok, entsiestsirake8ase nakori8aneraakse-ra, entsiakoterake8ase ; nok nenhetsinerenkse, enhiakotnerenkse.

24 Kenh kaien n'Aton8a ron8anatonk8a Dydime, enskat raiatarak8e ne tekeni ia8enre Nihat, iah eh tehenterontak8e sahak8atho ne Iesos tsinon8e notiakte nihatiterontak8e.

25 Nok ne ronatiake, sahon8arori 8ahonniron : sesak8aken ne Roianer. Nok tabenron : toka iah tenkatkatosere tsi karon8araieronnianion, iah oni tiikanisnonsorokhe tsi non8e nikaron8arotonk8e, iah oni tiiakienasere ne ranahatake, iah ki taontaketak8e.

26 Nok satekon nonta ohnakenke, kanonskon are ratiteron ne raotiok8a, raiatare oni n'Aton8a, Iesos eh 8ahoketote, kannhotonnion sane tsi kannhokaronton, rahotinenrihen eh 8athatane, nok 8ahenron : skennen tikenhak niseke !

27 Ethone iaha8enhase n'Aton8a ; kenh iasanisnonsoten, nok skahenhion ne kesnonke ; iatsiena oni ne kenahatake ; nok tosa sasatenno8entastskonhak, sari8atokenhak tanon.

28 Nok n'Aton8a tabenron : Sainer nok Ake-Niio.

29 Nok ne Iesos tontabenron : neh tsi 8askken Aton8a, tasetak8e ; iakotaskat nonka iah teiakotkathon nok tiaka8etakon.

30 Sekon eso tsinihoieren ne Iesos rahotihenton ne ratik8ekonne ne iah tekaiaton ne kentho kaiatonsarakon.

31 Nok tsi kaiaton ne kenh kaien, neh ki naontese8etak8e tsi Keristos ne Iesos, Niio Roienha, nok tsi entihse8etak8e ne raosennakon ense8aientane naetsionnheke on8e.

Te8asen enskat ia8enre teioteri8asonterak8en Ori3atokenti tsini hoiaton Roiatatokenti San.

SEKON are onakenke sasakototasiase ne raotiok8a, kaniatarakta ne Tiberiade, nok kenh nahaiere tsi 8asakototasiase.

2 Simon Tier, nok Aton8a Didyme ron8anatonk8at non Natanael Galile Cana thanakerek8e, nok Zebede sakoienhokonha, tanon sekon teniiase ne raotiok8a, enskatne ratiterontak8e.

3 Simon Tier 8asaka8enhase; 8akarioka8inehe, tontahonniron : ente8e ki. 8ahontenti kati, nok kaon8akon iahontita ; iah tanon othenon tehatiskok8en ne-nah 8asontate.

4 Nok siiorhenhonhatie nonkati atsiakta eh tontahatane ne Iesos ; iah tanon tehon8aientereon ne raotiok8a tsi raonha ne Iesos.

5 Nok 8asaka8enhase ne Iesos : k8aienhokonha se-Sentsiaien kenh ostonha naiehke ? tontahon8a8enna8eron, tahonniron : iah.

6 Nok sahenron ne Iesos : tsi ka8eientetakon nakan8ati se8aharonti nok ense8askoko. 8ahonaharonti kati, nok iah teshatik8eniesk8e taontahontihenthonahare, tsini ia8eto8anen 8ahotiiena.

7 Nese 8aonni ne Iesos ronoronk8ak8e, 8aha8enhase ne Tier : nehne Roianer tohiken : nok saharonke ne Tier tsi nehne Roianer, sahatekharen aseken rahanekon keahne tanon tontahatiatannhake, nok kaniatarake iahatatiatonti.

8 Nok ne ronatiake kaon8akon nench nontahonne, aseken iah ki sotsi kaniatarhen tiiehonnesk8e neok ne toka tekeni te8ennia8e nikaiosake, ronharisere titkent-siahere.

9 Nok nonen sonsahontitako ehtioke, 8ahontkatho iotsiraststokote ak8a otsiroskon nok eh kentsiaronnion oni kanatarok.

10 8ahenron ne Iesos : kase8entsienhof non8ar ok se8askok8enhatie.

11 Simon Tier eh niiahare nok tahaharatironten, 8isk iosenserote asen ia8enre nak8a ihken kentsio8anens kontiataratie ; saeto sane nii8eta kontiataratiene iah ki tateiotahariakon.

12 Nok ne Iesos 8asaka8enhase : kasene tese8asts-kaon nentie. Nok iah onka tsinihatne ne raotiek8a tekak8eniesk8e ahori8anontonse akenron : onka nise ? Rotinikonraientas tsi raonha ne Roianer.

13 Eh kati nontare ne Iesos, 8atrak8e ne kanatarok nok tasako8ihon, oni ne kentsionk.

14 Onen neh nasen-aton sonsasakototasiase ne Iesos ne raotiek8a tsinahe satethotonnheton.

15 Nok nonen sahatik8entane, Iesos 8aha8enhase ne Simon Tier : Simon Jonas iaienha ihsiken non8e nis-kenoronk8a tsiniiot ne ronatiake ? tontahenron : henh Se8ennio ! saterientare tsi konnoronk8a. Tontahenron shenont kinio naketsenenhokon teiotinakarontonha o8ira.

16 Tontahenron sekon : Simon Jonas iaiinha, takenorонk8a ken ? tontahenron : henh se8ennio ! saterientare tsi konnoronk8a. Sahenron shenont kinio naketsenenhokon.

17 Sekon are sahenron onen neh nasenhaton : Simon Jonas iaiinha takenorонk8aken ? 8ahonikonrak-sen ne Tier tsi asen natontahatnaneta tsi raton : takenorонk8a ken ? tontahenron kati : saianer ise nori8a-k8ekon tsienteri, saterientare tsi konnoronk8a. Tontahenron ne Iesos : shenont kinio naketsenenhokon.

18 Ori8iio, ori8iio tsi konrori : ase sisonnhe satia-

tannhaksk8e tsi oni nitesenon8es eh niiehesesk8e ; nok noneu ensatiatisa tensate8ciatate nok akoren enhiaiatannhake eh oni niienhiaiatenha8e tsinon8e iah tiiesanontonnion.

19 Neh aori8a neh 8ahenron nahotokaten tsini 8enheiontoten ionhrenheiate ne Niio raori8ake ; nok nonen neh sahenron, 8aha8enhase : taknonteratie.

20 Nok tsi 8ahatkarhateni ne Tier, iahoken tare ne Iesos ronoronk8ak8e neh oni ne Iesos rak8istsake rakonhentak8e tsini kari8es tehonastskaon, neh oni ne rori8anontonni ra8en : Saianer ! onka nekenh enhiatenninon ?

21 Ne kati tsi 8ahoken ne Tier, 8ahori8anontonse ne Iesos 8ahenron : Saianer ! nok ne kenh kaien oh neneh nenhoiata8en,

22 Tontahenron ne Iesos : ok takanonton nahenterontake tsiniiore tentke, iah ki neneh othenon tesari8ake ? taknonteratie nise.

23 8ate8ateri8areni neh nika8ennoten raonatatekenserakon, tsi iah tharenheie ne thohiken. Iah sane teha8en ne Iesos iah tarenheie ; neok ne : ok takanonton nahenterontake tsiniiore tentke, sari8ake katinenh ?

24 Ne thohiken roiaton kehiken nikarihotens oni ratrori, nok ionk8aterientare tsi ioteri8ak8arision ne raotorriat.

25 Sekon eso iori8ake tsini hoieren ne Iesos, neh nak8a otokenhon ak8ekon aontaieiaton iah tekere akak8eni onteken non8entsia aontha8a tsini kaiatonserake aieiatonk8e. Amen !

